

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónapra 2 korona.
 VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hónapra 2 k. 40 f.
 HIRDETÉSEK:
 - minden sor egyszer 20 fill.
 - minden következőnél 16 fillér
 Nyitászóra 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1907.

FELKÜLÖS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Vasárnap május 19.

Vörös pünkösöd.

Arad, május 18.

Csodálatosan összevág az idén az időjárás a politikai élet hangulatával. Elmaradt a tavasz amott s nem tud a reményteljes bizalom gyökeret verni emitt. „A bécsi csontkamrák dermedtő fuvallata” s a nemzetiségi és osztályharcok által izzóvá tett atmoszféra szélsőségei között semmivé lesznek a békés fejlődés gyöngé hajásai. Zsibbadt idegekkel, fásultan nézzük a körülöttünk történő dolgok vontatott alakulásait, s mikép a „virágok ünnepén” is a rózsáknak csak töviseit látjuk, úgy nem tudunk a jövő-menő eseményekben is bármi vigasztalást találni. Közjogi, közgazdasági és szociális viszonyaink válsága tetőpontra ért, de nem intézhetjük azokat függetlenül, mert megoldásuk Ausztriától lett függővé, s nem intézhetjük egyáltalában, mert maga Ausztria épen most súlyos válságon megyen keresztül és ki nem alakult helyzetéhez a magunkét hozzá illeszteni az állandóság bármi csekély garanciájával is teljes lehetetlenség. A gazdasági egyezség megkötését nyilvánvaló célzatossággal az új parlament összeültéig húzta, halasztotta az osztrák kormány azzal a szándékkal, hogy az odáig megdolgozott közvélemény organu-

mának magyar gyűlöletét hátvédjeül használhassa. A parlament magyargyűlölete várakozáson felül beütött. A szerves összefüggést nélkülöző osztrák Babel csupán a magyarok iránti ellenséges érzületében ért egyet; bizonyos, hogy Magyarország sem a törvényeiben biztosított jogát az önálló gazdasági berendezéshez nem érvényesítheti, sem pedig méltányos egyezséget az osztrákokkal nem köthet, fennállnak mégis a külországokkal kötött kereskedelmi szerződések. Hogy miként és mikor oldódnak meg ezen ki nem egyenlíthető ellentétek, azt csak a jó Isten tudja. De *közigazgatásunk reformját*, mely alkotmányos önkormányzatunkat biztosíthatná a közelmúltban tapasztalt törvénytelenések ellen, szintén nem csinálhatjuk meg, jóllehet a paktumban s azután a trónbeszédben is kikötve, illetőleg ígérve voltak. Azt az emeltyűt, a melylyel szükség esetén alkotmányos kormányzatunk egy kézmozdulattal kiemelhető lesz a sarkából, nem akarja kiadni Bécs a kezéből, nem épen örvendetes jeléül annak, hogy maga is beállhatónak tartja azt az időt, melyben alkalmaznia lesz módjában. Az alkotmánybiztosítékok pedig sorban megelőznék a király által követelt általános titkos szavazatjog törvénybeiktatását; s ha nem adják meg most, midőn

előfeltétele a királyi program megvalósításának, mennyivel kevesebb kilátása van rá, ha a sorban hátrább kerül; ezért nem állhat el a kötéstől a magyar nemzet. Ellenben megeshetik, hogy az osztrák példa s az ottani alkotmányellenes irányzatok aknamunkája rázuditja a *császári szociálistákat* és a nemzetiségeket a magyar kormányra és *oron kívül* követelteti velök azt a választási rendszert, mely a svecgelb politikához annyira hozzáillőnek bizonyult Ausztriában, midőn az inaugurált általános titkos választási rendszer mellett alakult parlamentből azok képviselőivel eltűnt a szabadelvűség, a *nemzeti eszme*. nincs ott már német, cseh, lengyel, hanem csak klerikális, szociáldemokrata és agrárius. Ezen módon kell a magyar nemzeti eszmének nálunk is általános az választói jog parlamentjében háttérbe szorulnia; ezen módon fognak a más nyelvű kerületekből megválasztott nemzetiségi képviselők mellé a városokból és magyar vidékekről kikerülő szociáldemokraták és agrár szociálisták sorakozni. A magyar nemzet képviselőiként csak annyian kerülhetnek csak azért volnának ott, hogy tanu legyenek a majthényi és világosi után következő *utolsó fegyverletételnek*. Vigasztalan, sötét háttére van az idej pünkösödnek; az előtűnő piros hangulatok

A hétről.

Pünkösdi királyság.

A pünkösdi hivatalos Nagy ujsággal jelent meg: A király érdekest, nagyot izent a parlamentnek.

„A mult, a szép, a daliás Ne tűnjék el egészen; Az ősök hagyományait Egy napra fölidézem.

Piros pünkösöd virágai Hogy a szabadba csálnak, Erre a napra leteszem A koronát s hatalmat.

A jöttömet, távoztomat Miniszter-nép ne várja, Ne kísérjen, akár az árny Hü Bolfrass és a Paar-ja.

Lássam: a hajdani divat A próbát még kiállja — A nemzetnek legyen ma is Pünkösdi kis királya!

S kinevezem — a kire így Teljes hatalom hárul, —

Öreg Madarász Józsefet Pünkösdi kis királyul.

A Burgba úgy se hozza el Republikánus lába, Így jusson egyszer legalább Királyi palotába!”

...Madarász ő fölséginek A dolga be tömérdek! Száz bajjal, ügygyel üldözi Az önzés és az érdek.

Tizenhatodszor mondja el Andrassy Gyula néki: „Az alkotmánynak nincsenek Kellő biztosítéki.

Az alkotmányra vet cselet A darabonti szellem: Felség, azt biztosítani kell A balesetek ellen.“

Alig hogy az ajtón kilép, Megint léptek dobognak: A deputációja jön Román egyháznagyoknak.

Keservesek a főpapok Panaszai, siralmi: Apponyi iskoláikat Mind föl akarja falni.

S ha ez erőszak sikerül, A többi jön magától, Hát változtasson mielőbb Ezen az *Imperatul!*

A pünkösdi király ígér Ezt, azt is, móddal, okkal. ...S azokat Mandl váltja föl A vizmü-angolokkal.

Paragrafusok ezrivel Föl van vértézve állig: Fölhozta az aradi pört Egészen a királyig!

És feljön a király elé Százhusz aradi polgár, A kantint panaszolja be, Mely cibilt ki nem szolgál.

A séta közben, ha betér, Hogy vad szomján apasszon: A polgárnak sört nem csapol A kantinos kisasszony.

Hadügyre milliárdokat Hiába ad a nép ki, A kantinoknak abroszán” Nem jár-e jog ki néki.

„Királyunk, mint legfőbb hadur, Csinálj ez ügybe' rendet! ...“

rózsák helyett a világbomlás vörös jelvöncire utalnak. A munkásforradalom elnyomulása ellen ugyan egybeült megindult már a visszahatás és döngetik a jel-szavak bálványát; nálunk azonban bátorítva és támogatva előbb végig kell pusztítani az osztrák-magyar monarchia államszervezetén, föl kell dűlni a hagyományos intézményeket és megsemmisíteni a történelmi alakulások államfentartó momentumait. Hadd jöjjön a vizözön; örökké nem tart lefolyik mint a régi, az igazi, s a hullámok alól fölmerülő új föld romjaiból és iszapjából hadd szülessék meg az egységes, abszolútszlikus Ausztria.

Ezek és ilyenek a kormány programjának a kilátásai, most pünkösdtől a jövő pünkösdig, a mint azt a sokat emlegetett paktumban megállapították. Kiegészítés, alkotmánybiztosítékok, általános szavazatjog; a mi ezen kívül történt és történni akar, csak időtöltés, habozás; halva született időszerűtlen reformok, melyek semmiféle eszímét vagy érdeket nem szolgálnak, ki nem elégítenek. Most már nem lehet kitérni; bele kell fogni a sisyphusi munkába. Ha még oly kevés kilátás van is a sikerre, megmarad számunkra a gyöngék vigasztalása és reménysége: a csudák, az ellenség meghasonlása, és megtévedése azoknak, kik vesztünkre törnek.

Igazságok a kivándorlásról.

Amerika varázsereje.

Ahol nincs ur és paraszt.

Akik visszajönnek.

Ezernyi holdak egy kézen.

Arad, május 18.

Az Amerikába való kivándorlás a 80-as években indult meg Magyarországon. Előbb csak inkább a felvidéki megyékből. A kivándorlók sok zaklatásnak voltak kitéve. A napilapokban

szórványosan megjelentek tudósítások a feltartóztatott kivándorlókról, kiket a „lelketlen“ csábítók a hazai föld elhagyására bírtak. A csábítók és ügynökök játszák nálunk minden mozgalomnál a főszerepet. Azután jönnek a csendőrök; mert a csendőrszurony és brutalitás nálunk rendszeren minden mozgalom ellen ajánlott egyetemes orvosság. Ez az orvosság nem használt. A kivándorlás egyre nagyobb mérvet öltött és az utolsó években egész kalamitássá fejlődött. Most már nemcsak a felvidéki megyékből, hanem az ország minden részéből és minden népfajából ezrével tödul ki a nép Amerikába. 1906. év első kilenc hónapjában 197.540 utlevelet adtak ki; 60.000-el többet, mint az előző öt év átlaga. Egy-egy kisebb vármegye népességével ér fel az egy évben kivándorlók száma. Eleintén inkább csak a kis-iparosok vándoroltak ki, míg utóbb a kisgazdák és különösen a napszámosok. Mily rettenetes baj ez a kivándorlás; mutatja azon körülmény is, hogy már 1905-ben 40.000-el multa felül a kivándorlók száma a természetes szaporulatot. Itt tehát nem a fölösleg megy a külföldre, hanem a lakosság megfogyatkozását jelenti a kivándorlás. Nem a kamatokból élünk, hanem megtámadjuk magat az alaptőkét!

Az alföldi vármegyékből még csak egy-két év óta indult meg a kivándorlás és tekintve a munkásviszonyokat, valószínű, hogy ez a kivándorlás is évről-évre nagyobb arányu lesz. Békésmegyéből 1905-ben 539 volt a kivándorlók száma, már 1906-ban 1209, tehát egy év alatt több mint 100 százalékkal emelkedett.

(Beszélő számok.)

Endrőd békésmegyei községből 1904-ben kivándorolt egy Rózai Lajos, irni-olvasni nem tudó napszámos és 1906. végeig otthon levő övéinek küldött 2770. koronát. Ugyanazon községből kivándorolt Józsa Lajos nevű napszámos, ki 4 hónap alatt 420 korona megtakarított pénzt küldött haza. Ilyen példák ingerlik az itthon levőket, kik legjobb esetben, minden erejük felhasználásával sem képesek egy évben 100 koronánál többet megtakarítani. De ezek már a legélelmesebbek.

Amerika kezd varázserővel birni az alföldi

kisemberek előtt. Érdekes, hogy miként teremtik elő az utazáshoz szükséges pénzt a legvagyonatlanabbak is. Az egy-két holddal bíró törpebirtokos földjére betábláztat 400 koronát, csak hogy valamelyik vagyonatlan rokona ez uton pénzre tehessen szert és elmehessen az ígért földjére. Az 1-2 hold egy egész élet nélkülözésének és munkájának gyümölcse és ezt teszi kockára, csak hogy felebarátja számára jobb létet teremthessen. Ezek a vagyonatlan napszámosok ritkán élnek vissza a becsületességükbe helyezett bizalommal. Ebben az önzetlen támogatásban oly erkölcsi erő nyilatkozik meg, aminőt nehéz találni a „művelteknél“.

Az alföldi kivándorló rendszeren családja nélkül megy Amerikába. Egy-egy csapat összeverődik, leginkább egy olyanak vezérlete alatt, aki már Amerikában megfordult s ott olyan helyre mennek, ahol a már előbb kiment honfitársaik dolgoznak. Egy-két év múlva visszajönnek és magukkal viszik családjukat is, így azután a kivándorlás teljesen befejezett ténynyé lesz.

Visszaérkezve Amerikából a kivándorló parasztok ideiglenes látogatásra érdekes képet nyújtanak. Paraszt népviseletüket elhagyták, meg is szüntek többé parasztok lenni. Fellepésük öntudatosabb. A világlátott ember benyomását teszik a szemlélőre. Dicsérik Amerika társadalmi rendjét, különösen azt, hogy vasárnap a korezmák zárva vannak. Midőn egy ilyen kivándorló előtt felemlítettem, hogy Amerikában nehezebb munkát kellett végeznie, válasza az volt: „Igaz, hogy nehezebb munkát végeztem ottan, de a munkaidő rövidebb és jobb a koszt“. Az amerikai demokratikus életbe jól beilleszkedik a mi napszámosunk és derült arccal mondja, hogy ott nincs ur és paraszt, a vasuton csak a milliomesok mennek az I-ső osztályú kocsiiban és a III-ik osztály nem oly lenézett és piszkos, mint mi nálunk. Egy szegény özvegy, ki n hány év előtt férjével és három kis gyermekével Amerikába vándorolt, s kinek ferje ott meghalt, szülőhelyiségébe visszatérve, nem győzte eléggé dicsérni az ottani viszonyokat. Mikor férje meghalt, azonnal elhalmozták az elárvult családot ajándékokkal és több helyről kérdést intéztek az özvegy-

... S az osztrák választás felől
A staféták jelentnek.

A király tudja, hogy hogy áll,
Csak nem döntötte még el:
A szociáldemokrata
Lesz kedvesb, vagy — Lueger?

... Est van. Az ideje lejárt
A rövid hivatalnak,
És visszaadja Madarász
A koronát s hatalmat.

„Kegyetlen egy nap volt. Cudar,
De csak hogy itt a vége,
Hál' Isten, nem születtem én
Ily csunya mesterségre!“

Forgács.

Abisag.

Irta: Károly József.

Dávid király már olyan öreg volt, hogy kezeit-lábait sem tudta mozgatni és ereiben a vér alig-alig cörgedezett. Nagy volt a gyász Izraelben a király gyöngesége miatt. A vének megszagatták ruhájukat és hamut hintettek a fejükre. Izrael asszonyai és leányai siránkoztak és fátyollal kötötték be fejüket. A királyon mindez nem segített. Öreg volt már és gyenge.

A mozdulatlan uralkodót szolgál lefektették palotájának díszes termében, aranyveretes elefánt-

csont ágyra. Drága, nehéz szőnyegekkel takarták be a ványadt testet, amely annyira kiszáradt, mint nyári forróságban a sárga fejű buza. A hölcsék tanakodtak, miként segíthetnének a királyon. Naphosszat imádkoztak az Urnak szentélyében és égő-áldozatokat mutattak be Jehovának. A király még sem nyerte vissza erejét és mozgékonyágát. Ugy feküdt az ágyán, mintha lelke atyái istenéhez tért volna. Csak lassu pihegéséről lehetett tudni, hogy Dávid, Izrael nagy királya még nem költözött el az élők sorából.

A szolgák végül elhatározták, hogy egy szüzet keresnek, aki ifju, érintetlen teste melegevel a király kihülő testébe meleget önt. Elindultak keresni ilyen szüzet és a hegyek között megtalálták Abisagot, a sunamita szüzet, amint atyja nyáját legeltette a hegyek lejtőjén. Elvitték Abisagot Jeruzsálembe és drága ajándékokat ígértek, ha ifju, érintetlen teste forróságával a király kihülő testébe sikerül meleget öntenie. Három napig illatos fürdőkben ápolták a szolgáló asszonyok a sunamita leányt. Illatos kenőcsökkel dörzsölték be keble fehér halmait s a harmadik napon bevitték a király termébe. Rózsaszínű fátyol fűzte be Abisag testét, amelyhez hasonlót szobrász sem mintázhatott.

Az ajtó tempa morajjal csapódott be mögötte. A szolga eltűnt és Abisag magára maradt. Ajkai megremegtek a hideg félelemtől és úgy érezte, hogy fenevad leselkedik reá, mint a hegyek között atyja nyájára a marcona medve. Lassan lépett a puha, neszfogó szőnyegre, mert attól tartott, hogy fátyla zizzenésével felkelti a szörnyeteget, amely láthatatlanul leselkedik a

terem egyik sarkában. Néhány lépést tett és megállt. Selymes pillait lehunyta és várt. A fakadó rózsához hasonlatos újjait kebléhez szoritotta és sokáig pihentette a remegő, hófehér halmokon, amelyeken olyanok voltak a rózsabimbók, mint a vakító óra cseppentett vérfoltok. Majd felemelte kezeit domboru vállaira és szorongatta azokat. Azután végigsimogatta karjait, amelyek hasonlatosak voltak a terem elefántesont-oszlopaihoz. Sokáig mozdulatlanul állott és figyelt.

Egyszerre a szőnyeg-függöny mögül, mikéntha messzi távolból, andalító, méla zene hallatszott. Hasonlatos volt ez a hullám csobbanásához, amikor a hab megtörik a fővényes parton.

A napsugár beosont a kristály-ablakon és ráesett a násfából készült, aranyveretes asztalra. Ahogy a napsugár odatűzött az asztalra, a kirakott drágakövek káprázatos fényt vertek vissza. Egy sötétkék ametiszt-darab haragos szemekkel villogott. Mellette a sárga topáz olyan volt, mint a csalfa, sárga női szem: incselkedett a napsugárral és hunyorgatott. A piros ametiszt fénylett, mint az izzó parázs. A vörös topáz haragos volt, hogy a napsugár körülcsockossa. A kék saphir szeliden tekintett maga elé és szinte jól esett neki, hogy a nap megvilágítja és nem kell mindig sötétben maradnia. Egy nagy opál-darab a szivárvány minden színét ontotta magából, amint megtörtött rajta a vibráló fényugár.

A sok ragyogó szín egygyé olvadt s amint Abisag kinyitotta szempillait és tekintete a csodás látványra tévedt, egészen belékabult. A ragyogás hatalmas erővel magához vonzotta s a

hez, hogy miben lehetnének nehéz helyzetében szolgálatára. Nálunk, ha a szegény munkás meghal, ugyan ki gondol a szegény család nehéz sorsára, a csapás első nehéz napjaiban?

Amerikából kevesen jönnek vissza. Rendszeresen csak az Amerikában aránylag keveset kereső selejtesebb elem jön azon szándékkal vissza, hogy végleg itt marad. Egy szűz munkabíró és Amerikából haza jött napszámostól azt kérdeztem, hogy itt marad-e most már végleg, amidőn kicsiny háza adósságát letörlesztette, válasza az volt: „egy-két évig itthon maradok, míg az Egyesült-Államokban az elnökválasztás lezajlik; mert akkor ott sok sztrájk lesz, de azután családommal együtt Amerikába megyek, jobb ott éjjel, mint nálunk nappal!”

(Elveszett milliók.)

A kivándorlás, dacára annak, hogy a kivándorlók sok pénzt küldenek haza, mégis óriási anyagi veszteséget is jelent hazánkra nézve. Rácz Gyula számítása szerint felnőtt emberek pénzértékében elveszt hazánk évenként legalább 350 millió koronát, magukkal visznek a kivándorlók 8—10 millió koronát és a kivándorlók által kevesbedő fogyasztás értéke is 600—800 millió koronára rug.

A kivándorlást külső, hatalmi eszközökkel megszüntetni nem lehet. Hazánk összes viszonyainak meg kell változniok és akkor meg fog szünni ez a veszedelem is. Németországban is egy időben nagy volt a kivándorlás, ami az ottani lakosság sűrűsége folytán érthetőbb is, de a kivándorlás megszűnt, mert Németország a nagyszerű ipari fellendülés következtében jobb gazdasági helyzetbe jutott, az adózás igazságos, az igazságszolgáltatás példás, a politikai szabadság általános, a kultúra magas fokon áll és a demokratikus érzület is fejlettebb, mint nálunk; sőt ez utóbbi tekintetben a sokszor szidalmazott Ausztria is már messze tulszárnyal bennünket.

A kivándorlás a szegény embernek egyetlen és utolsó joga a fizikai léthez. Minő igazság lenne az, mely megengedi, hogy valaki özszevásárolhatja Magyarország földbirtokának felét anélkül, hogy lábát csak egyszer is ez

ország földjére tenné, ugyanakkor megtiltanók annak, akinek itt egy talpalatnyi földje sínes, hogy y menjen másfelé, ahol önmagát és családját fenntartani bírja. Akinek pénze van, az utazhatik Ázsiába, Afrikába a legnagyobb kényelemmel s távol lehet évekig hazájától. A szegény ember, aki nehezen szerzett filléreivel utrakél, hogy másutt jobban értékesíthesse, esetleg csak pár évig tartó munkaerejét, — annak útját akadályozni a legnagyobb barbárság, melyet semmiféle „magasabb állami érdekekkel” menteni nem lehet. Ha áll az a mondás, hogy a művész hazája a nagy világ, még inkább áll ez a kézmunkásról és a földművelő proletárról. A kivándorlásnak csak egy célra vezető és jogosult ellenszere van: jobb helyzetet teremteni a munkásnak, parasztnak itthon és akkor nem fogja elhagyni hazáját, mert a szülőföldnek szeretete velünk született érzés.

A parasztság kivándorlása: következménye a földművelő munkások földnélküliségének. Itt az okot kell megszüntetni és meg fog szünni az okozat. Minden más kísérlet csak ideig óráig szerez enyhülést, de gyógyítani nem fog.

A legtöbb, amit ideiglenesen segítségként tehetünk, az, hogy megkönnyítjük a visszavándorlás lehetőségét és fenntartjuk a kapcsolatot a kivándorlókkal. Egyesek, társulatok, egyházak, az állam sokat tehetnek ez irányban. Nálunk csak örszemekre gondolnak e téren is és nem a komoly munkára. Megszégyenítő az, a mit gróf Vay Péter a földrajzi társaságban tartott felolvasásában e pontról a következőképpen mondott: „Szinte megfoghatatlan, hogy bár a magyar államot sújtja a legkeservebben a kivándorlás csapása, a magyar állam tett eddig is az európai kulturállamok között a legkevesebbet a baj orvoslására s a magyar kath. egyház és főpapság, mely a világon a leggazdagabb, maradt a legközbösebb szerencsétlen hiveinek sorsa iránt.”

(A latifundiumok álka.)

A földparcellázás kérdését Amerika hozta meg e nagy és válságos korszakában sokat hányatott és szenvedett hazánknak! Oroszországot kivéve, nincs állam, ahol oly nagy kiterjedésű latifundiumok lennének, mint hazánk-

ban. A hitbizományok is oly nagy kiterjedésűek, mint sehol másutt. A német birodalomnak legnagyobb birtokosa, Pless herceg 70.000 hektár felett rendelkezik, míg nálunk az Eszterházy hercegi uradalom kiterjedése 500,000 katasztrális hold. A nagybirtokosok az ország összes földterületének 25%-át bírják, de adóban a földadónak csak 1/5-ét fizetik.

A nagy latifundiumok, bár sokkal belteresebben gazdálkodnak, mint azelőtt, mégis a gazdasági iparra nem fordítanak oly tőkét mint Csehországban, vagy Németországban.

A nagy latifundiumok mellett ott látunk nagy lakosságu kertész községeket, csupa törpe birtokossal. Ezek a nagy birtokoknak községi adó villámhárítói! Az Alföld kellő közepén ott van az állami mintagazdaság Mezőhegyesen, 33.000 kat. holddal, körülötte szűk, határral bíró telepes községek tengődnek.

A róm. kat. püspöki és érseki birtok kiterjedése 861.539 kat. hold. A káptalanok kezén van 494.439 kat. hold. Az apátság és prépostság birtoka 139.450 hold, míg a rendházak, szerzetesek tulajdona 145.450 hold. Tekintélyes földbirtok van a gör. kel. egyházak kezén, sőt a protestáns egyházaknak is van egy közös nagy birtokuk a Baldácsy-féle hagyatékban. Az egész egyházi kötött birtok meghaladja a két és fél millió katasztrális holdat. Valóban el lehet mondani, hogy a hazai róm. kath. klérus, a világ leggazdagabb klérusa. Óriási nagy pusztái ott vannak az Alföld kellő közepében, mellettük nyomorult zsellérfalvak. A 76-es években 231 földes urnak volt 4.411.814 kat. hold földje, kik közül egyre átlag 17.000 katasztrális hold föld esik. De Magyarországnak meg van az a speciálitása, hogy két millió katasztrális hold föld van nem magyar állampolgárok kezén.

Ennek hozzávetőleges tiszta jövedelme 20 millió korona, évenként a külföldre vándorol. A kötött birtok és a nagy latifundiumok akadályozzák az új községek alapítását.

A parcellázást ajánlotta az agrárszocialistákus mozgalom és a kivándorlás ellenzéséül egyik művében Fábry Sándor dr. az Acsev. jelenlegi vezérigazgatója. „Vásároljon meg az állam — ugymond — minden eladásra kerülő birtokot s juttassa azt haszon nélkül, a járadék-

sunamita szűz megindult a kincsek felé, hogy ezek közül egyet magához vegyen. A napot egyszerre felhő takarta el, a napsugár kiosont a teremből, a látomány megszűnt s Abisag, mintegy álomból felocsudva, állott meg. Eszébe jutott a feladat, amelylyel megbízták s amelynek sikerét egész Izrael szivrepesve várja.

Ekkor körülnézett és a sarokban, nehéz takarók alatt ott látta a királyt. Mozdulatlanul, fehéren feküdt az ágyon; szederjés ajkai némák voltak és lihegve levegő után epedtek. Csak fénytelen szemei forogtak, mintha keresnének valakit.

Abisag megijedt a királytól. Végigsimitotta forró homlokát és visszatántorodott az ajtóig, amelyet régen bezártak. Ekkor eszébe jutott a völegénye, Jahve, aki atyja nyáját legelteti helyette. A szűzességét, a teste érintetlenségét megtartja a völegényének, csak ifju, forró teste érintésével önt meleget a király kihűlő testébe. Szívébe most nyugalom szállott, mint napfényes májusi reggelen a virágra harmat.

Az agg király most életjelt adott magáról. Jobb kezének középső ujját, mely eddig merően csüngött alá a fekhely szélén, megmozgatta. Abisag megértette ezt a jelt.

Szilárdan, elkökélten lépett a sápadt király ágya felé. Vállairól leomlott a rózsaszínű fátýol a lábaihoz és feszes öve lepattant csipőjéről. Ott állott a tizenhat éves deli szűz az ifjuságnak vakító pompájában. Olyan volt mezitelen termete, mint a gazelláé. Az ifjuság fényében, a szűziesség ambrailatában állott ott Sunam leánya.

Mintha a cédrusfából készült falak megnyíltak volna: a lant és fuvola bűvös zenéje

hangosabban zengett fel. Mint hattyu a szárnyait, lassan terjesztette szét Abisag gömbölyű karjait, egyik lába kört vont a másik körül és táncba kezdett a szűz. A dereka jobbra-balra hajladozott, mint szélben a karsu fa. Az ötödik lebegő lépésnél hófehér teste már forgott, mint az örvény. Majd szilajon táncolt Abisag, miként a király lakomáin az egyiptomi leányok, kiknek barna bőre fénylik, mint a csiszolt bronz. Végül lassan táncolt, szinte mámorosan a zenétől, mint az ara a nászéjszaka előtt.

Egyszerre elhallgatott a zene és néma csend lett a teremben.

Abisag most odalépett az ágyhoz, remegő kezével meglebbentette a takarót... egy pillanatra még küzködött magával... majd selymes szempilláit lehunyta és bátran, eltökélten lépett fel az ágyra. Forró, a szilaj táncolt égő, párologó ifju testét az agg király elernyedett hideg testéhez szorította, magához ölelte azt s a király mozdulni kezdett. Erezte az ifjuságot maga mellett lüktetni. Megfordult és lassan megölelte Abisagot.

S a sunamita szűz ifju, forró teste érintésével meleget öntött az aggastyán hideg testébe. Dávid király elernyedett ereiben forrongó, tüzes vér száguldott végig...

Mesék.

I.

„A kis gróf”, cs. és kir. kamarás, a Máltai-rend lovagja, született főrendiházi tag, a dienesi és ajánckesői hitbizományok örökös ura, a Szt. László-

dij nyertese, mézeseteket, élő férjek, szigoru erkölcsű családapák valóságos réme, egyébként üres óráiban huszárhadnagy, — egy átdorbézolt forró éjjaka után, osendes melancholiával üldögélt a Grand Hotel egyik chambre séparéejében, ahol még égtek a villamos lüszterek, aranybóbítás pezsgős üvegek, tükör-cserepek heverték szerteszét, egy gardenia vázában golyonyaku ju ép poharak és kiömlött champagneur sour, szarvasgomba és balsalata maradványa egy maroquin faute uilon felejtetve valamelyik izléstelen garcontól. Ducy, Kokó, Lala és Lily, világoskék és koromfekete szemü macskák, fehér-testű, vörös és sárga haju babyk, enyhet adó kereveteken aluszszák az ártatlanok egészséges álmát.

— Tehát elhallgattak a gyerekek, — szavalt a kis gróf franciás, orrhagyon, előkelően hangsúlyozva a szavakat. Eh! nem így képzeltem az életet. Az élet zajos, kellemetlen. Sok benne az édes... Most egy keserű után vágyom...

Felgombolta violaszínű zubbonyát, kezébe vett egy csillogó-villogó kis acélszerszámot, azután odaállott a nagy tükör elé, pálmák és exotikus növények rengetegébe.

— Udvariatienság lenne — mondotta — a jellem ellen intézni az attaque-ot. A polgári származásu, ügyetlen szobrász, nem tudná elkészíteni a halotti maszket. Az ötödik és hatodik borda között — tartják a stréber doktorok — mindig bizonyos Snajdigan akarok meghalni... és élettelelenül zuhant előre.

Természetesen, a pokolra jutott. Amikor a kis

elv alapján, megbízható kisbirtokosok kezére, vagy közvetítse legalább is a megvételt és eladást. Ez a helyesen alkalmazott parcellázás a leghelyesebb telepítés is s a mellett okos nemzeti politika. A birtokot nyert földműves nép a nagy alföldi városokból szétoszlik az új telepekre, kicsiny falvakat alkot, közelsége folytán jobban tudja művelni földjét, több munkáskéz talál foglalkozást s működik, gazdagodik a nép, s erősödése a magyar nemzetnek erősödése is."

A parcellázás a helyzet kényszerűsége folytán két évtized óta megindult, de ez a parcellázás még mindig a szükséghez képest kisméretű és eltekintve az állami telepítéstől, az üzlet szelleme által befolyásolt.

A latifundiumok kényszereladásának és kisajátításának eszméjét legujabban felvetették Oroszországban.

A kényszerkisajátításra legalkalmasabb a nem magyar honpolgárok földbirtoka. Más államok már régen kimondták, hogy az illető állam kötelékébe nem tartozó polgárok nem birhatnak az állam területén földbirtokot 2 millió kat. holdnyi területet bírnak a nem magyar állampolgárok hazánkban. Mondjuk, hogy ez óriás területből csak 500, kat. hold a telepítésre alkalmas terület. Így is 100 falu lenne létesíthető és megakadályozható lenne legalább a jövőben a föld jövedelmének külföldre vándorlása és a munkáskezeknek Amerikában való érvényesítését.

Szeberényi Lajos Zs.

Aradváros törvényhatósági bizottsága negyven év előtt.

— Régi iratokból. —

Irta: Wallfisch Armin.

Arad, május 13.

Kedden, május 14-én negyvenedik évfordulóját ünnepelhettük volna annak, hogy alkotmányunk 1867. február havában történt helyreállítása után Aradvárosában az első alkotmányos törvényhatósági bizottság, mely akkoriban 125 választott tagból állott, megválasztott. (A virilisták intézménye csak néhány évvel később lépett életbe.)

gróf belépett, Belzebub épen tanácsban ült minisztereivel, államtitkáiraival és párthíveivel. Kénszag és sűrű pipafüst gomolygott a levegőben; 20—20 ló erejű automatikus legyező szüntelenül működött, hogy a pipafüst-felhőket nagy nehezen eloszlassa.

— Bűnös ez az ember? — mordult Belzebub igazságügyminiszterére, Mefisztéra.

— Igen — hebegé amaz — mert életében párbajban megölt egy ártatlan civilt, aki a pipafüstöt az orra alá fujta és a kutyamosóját kiköttette, azután vasraverette, amiért nagyobb gondot fordított két garasos cserép pipájára, mint a hadnagy ur amerikai és cserkész agaraira, angol vizsláira, német doggjaira, fehérszőrű . . .

— Elég, elég! — rikoltott Belzebub. Ezentúl a pipáinkat fogja tisztogatni, — fordult koronaügyéséhez és a fürge szolgák nyomban megragadták a hadonászó kis gróft s az elhanyagolt pipatórium felé lökdösték.

II.

— Sohasem megyek ahhoz az emberhez! — siránkozott a kis Evelin egy ezüst sugaras tavaszi éjszakán, hófehér leányszobájának csöndjében. Nem és ezerszer nem! Tegnap is, mert tudja, hogy apa lenézi a cigarettázókat, pipára gyújtott estebéd után. Elöttem! . . . Barcsnái és Óbudavári Eördöghy Evelin előtt, akit a Sacré-Coeur-ök neveltek, francián és angolul vízfolyásként társalgom, a Hólabda Társaság zsúrjain Massenet-t és Offenbach-t játszom,

A választás még a régi alapon történt, oly módon, hogy a megválasztandó összes tagokra, az egész városban összeirt választók szavaztak, — nem létezők még a későbbi községi törvény alapján keletkezett kerületekre való beosztás. A választás az egész városra nézve, az e célra az egykori főtér, (jelenlegi Szabadságtér) a régi városházával (mostani Domány-palota) szemben felállított fabódében történt, a hol a szavazás *Kristyóry Zsigmond*, városunknak régi kiváló polgára elnöklete alatt folyt. Az összes választók részéről beadatott 627 szavazat, tehát annyi sem, a mennyivel jelenleg városunk első kerülete és fél annyi sem, a mennyivel mostanában negyedik kerületünk dicsekszik. Tekintetbe veendő mindenestre, hogy a zsidók akkoriban még szavazati joggal nem bírtak.

Érdekesnek tartjuk a megválasztott 125 városatyá nevsorát közölni és zárjelek közt a rájuk eső szavazatokat is megjelölni. A névsor ime ez:

Nikolits Péter (627), id. Purgly János (627), Pápay Márton (626), Rachel János (626), Szendrey József (626), Kabdebó Kristóf (625), Náray Imre (625), Schwab Ferenc (625), Bonts Döme (624), Petrovits Péter (623), Réthy Lipót (623), Wallfisch Pál (623), Kristyóry Zsigmond (622), Winkler Vilmos (622), Fock Ferenc (621), Páris János (621), Lázár Sebők (617), Prodanovics Döme (617), Papp János cipész (616), Solte Gyula (614), Fábán Gábor (606), dr. Aradi István (597), Dobró Mitru (591), Boros József (586), Ring Károly (576), Mittelman D. F. (569), Vagács Mihály (564), Ebesfalvy György (562), Brunhuber Nándor (557), Rózsa János (552), Kádas Péter (535), Szecsánszky Lázár (532), Bökényi János ref. lelkész (531), Bofka János (530), Nagy Sándor (530), dr. Roth Albert (530), Szwatek István (530), Bettelheim Vilmos (529), Bogdánffy Gergely (529), Lukácsy Miklós (529), Szóke Károly (529), Török Gábor (529), Jonás Dániel (528), Weil Henrik (528), Dávidházi Sándor (527), Gásza Károly (526), Petrovits Tivadar (526), Kutny Alajos (525), Nachnebel Ödön (525), Ormos Péter (525), Hoffmann Lőrinc (524), Horváth Ferenc (524), Nikodem János (524), Steinhart Jakab (524), Mayer Antal (522), Rotter János (522), Tavaszy Antal (521), Zipser Antal (520), Priegl Godofred (519), Környei János (518), Barabás Péter (516), Konstantiny György (516), Netzin György (516), Szarka János (514), Fényes Károly (513).

a Park-Clubban tenniszezem. Helgolandban nyaralok. Biarritzban telelek és Nizza-ban farsangolok. Soha! . . . Ó-német ebédlőmbé. XV. Lajos korabeli szalombá, világoskék bouoiromba nem lép egy füstszagu, torzonborz férj. És nem engedem, hogy megcirogassa a kezemet; pedig, amilyen merészek a férfiak, talán még a homlokomat is meg akarja majd csokolni . . . Visszaküldöm a gyűrűt — és punktum. Megmondottam ezt már a papanak — és kinevetett; mama — óh, jóságos Istenkém! — bermáló ujjait emlegette: még Laci is, a fess tennisz-partnerem, akit eddig gentleman-nek gondoltam, Ervinnek adott igazat. Pedig tudhatná, hogy nemsokára aszszony leszek . . .

Igy panaszkodott az aranyhaju kis Evelin, míg le nem fogta bársonyos szemét a jótékony álm. És álmodott . . . Azt álmodja, hogy robogó vonat viszi sötétkék tengerek felett, haragoszöld fenyvesek között. És ő utazik; de nem angol utiruhában ám, hanem fején mirtus koszorúval, Ervin pedig narancsvirágot tűz a frakkjára . . . A vonat mélységes viadukton zakatol keresztül és Ervin egy csomagot nyit föl s kivesz belőle egy címeres tajt-pipát . . . A vonat szédületes szakadék fölött rohan. Látni, amint a hatalmas folyó lezuhan a mélységbe és párakká törnek a tajtékozó habok a rozsdavörös sziklákon, de ő csak azért is keresztül veti magát a kocsni ablakán, mert soha! . . . Leszáll a mélységbe és egy csodaszép barlangba jut. Törökösen öltözött tündérleányok (hurik) mosolyognak reá és ujjongva viszik

Sujánszky Eustach (512), Varjassy József (512), Izsó István (510), Csobán Mihály (498), Bercsán János esperes (487), Probst Ferenc (478), Jamnitzky Antal (429), dr. Matavowski Nándor (426), Dragits Maxa (417), Steinitzer Farkas (405), Teneczky Lázár (405), Friedrich György (392), Klengenpöck Péter (382), Joanovits Péter (378), id. Andrényi Károly (359), Maisztorovits Ferenc (346), Popovics Sebők (342), Limbeck József (337), Papp Sándor (329), Czárán János (327), Tones Ferenc (327), Lukács György (324), Mallár István (324), Vásárhelyi Dezső (324), Dániel Béla (323), Müller Ferenc (321), Tabakovits János (321), Lidy Nándor (320), Rauner Miklós (320), Lestyán János (319), Albrecht Nándor (317), Braumiller Rezső (317), Szabó József cukrász (315), Jonesku Lázár (315), Dániel Lázár (314), Szojka János (313), Mayer Imre (310), id. Steinitzer József (309), Illits János (309), Spilka László (309), br. Bánhidya Albert (308), Komlósy György (307), Makuczsa András (306), Tedeschi János (306), Gruber Károly (305), König Magnus (304), Heim István (303), Hertschka Mór (301), Petrán Mihály (301), Dr. Schuster Illés (301), Czigler Antal (300), Jankovits Gábor (300), Vas István (300), Blau Henrik (299), Dániel Antal (299), Dengl József (298), Goldscheider Henrik (298), Prinner G. Károly (298).

Az ujjongó megválasztott törvényhatósági bizottsági tagok egy részét a megelőző napon megtartott tisztújítás eredménye nem elégitette ki teljesen, úgy hogy azoknak egy része a választás után azonnal leköszönt, mire vonatkozólag az akkori krónikás ezeket írja:

„Mielőtt a képviselők eskütételére került volna a sor, *Kristyóry Zsigmond* tisztújítási elnök kijelenti, hogy a képviselői állásról lemond, egyszersmind kinyilatkoztatja, hogy id. *Steinitzer József* és id. *Andrényi Károly* hozzá intézett írásban, melyet azonban nem terjesztett elő, szinte lemondanak ezen állásról. *Kristyóry* ur lemondása egyszerűen tudomásul vétetett, id. *Steinitzer József* és id. *Andrényi Károly* urakra nézve az mondatott ki, hogy a ki lemondani akar, azt személyesen és nem megbízott által tartozik tenni. *Kristyóry Zsigmond* ur kezdeményezése folytán a képviselői állásról még lemondottak:

Heim István, Fok Ferenc, Kabdebó Kristóf, Szecsánszky Lázár, Limbeck József, Dengl József, Jonescu Lázár, Priegl Godofred, Tedeschi

az öreg tündérkirályhoz, aki karbunkulusokkal kirakott remekbe készült szőnyegen heverész és drágaművü nargileből meglegedetten pöfékel. Hosszasan vizsgálja a reszkető kis Evelint. Azután megszólal. A hangja olyan, mint a hárfa zengése, ajakáról a méznél édesebben folyik a szó.

— Kicsi leánykám, aranyos bogaram, édes zengésű szép Bülbül madaram, itt van a hetedik menyország és én vagyok Mohamed, a nagy Allah barátja. Hosszu ideje várunk már téged. Itt leszel mellettem, ahol boldogság lakozik a mi sziveinkben. Az én büvös rózsakertem élő rózsái udvarolnak nekem, jó illatu dohánnyal szolgálnak . . . Te leszel gyémántos virágszálam, első háremhölgyem . . .

Evelin nagyot sikolt — és felébred. Szobájában találja magát. Az emeleti nyitott ablakon besuhan az aranyos napsugár és a vadrózsa illata. A park kavicsos útján ismerős léptek zaja. Kitekint . . . Ervin érkezett meg, ajkai között kis matróz pipával . . .

III.

Egy főhadnagy barátom, aki példaképe a jó katonának és mégis buzgó apostola a világbékének, egy tété-á-tété ben töltött zuzmarás téli estén, kényelmesen hátradőlve hintaszékében s kezében füstölő csibukot tartva, a következő történetet mesélte el nekem.

— Párisba utaztamkor, Ohs. állomáson beszállott kocsimba egy választékosan öltözött, distingvált modoru uri ember. Az illető elmondta,

János, Dobró Mitru, Netzin Gyorgye és Mokucaza András."

Ugy látszik azonban, hogy úgy id. Steinitzer József, mint id. Andreyi Károly leköszönését mégis tekintetbe vették, mivel a fent felsorolt 12 tag, valamint a szintén leköszönt Kristyóry Zsigmond helyébe, nem 13, hanem 15 legtöbb szavazatot kapott új tagot léptettek elő, a mint ezeket ugyanazon forrásunk, a reájuk esett szavazatok megjelölése mellett, következőleg felsorolja:

"Freyberger József (297), Jorgovits Dörme (297), Gávora Sándor (297), Prinner N. Samu (296), Szalay Károly (296), Vojnovics György (296), Herrling János (295), Institoris János (295), Tomics János (295), Hász Sándor (294), Rác Ferencz (293), Varga Ignác (293), Németh Miklós (292), Popovics Desseánu János (291) és Szabó József bérlő (291)."

Hányan élnek még jelenleg az 1867. évben megválasztott 125 városatya közül? Erre vonatkozólag, fájdalom, csak igen rövid névsorral szolgálhatunk. Az életben levők ezek:

Bökényi János nyugalmazott ref. lelkész, ki évek óta Ujmikalakán lakik; *Lukácsy* Miklós, az aradi első takarékpénztár nyugalmazott vezérigazgatója, az irodalom és művészet iránt mindig rajongó lelkes hazafi; *Nachnébel* Ödön, városunknak általános tisztelet és szeretettől környezett Mundi bácsija, ki a város érdekeit mindig szíven viselte; *Papp* János egykori cipész, ki a város érdekei iránt mindig nagy érdeklődéssel viseltetett; *dr. Schuster* Illés veterán orvosunk, a köztisztviselőknek örvendő nemesszívű polgár; id. *Szalay* Károly ügyvéd, az aradi ügyvédi kamara érdemes elnöke és végre *Tabakovits* János veterán iparos-polgártársunk, ki évtizedeken át folytatott fárasztó munka után egy év előtt a magánéletbe vonult vissza. Összesen tehát *heten* vannak még életben, míg a többi, kik közt számos, a város érdekeiért fáradhatatlanul és önzetlenül küzdő derék polgártársunk volt, — az idők folyamán jobb hazába költöztek, a hol csendesen pihennek és nem kinálkozik számukra alkalom, hogy a vízvezeték és lóvasut megváltása, az automobil-omnibuszok megrendelése és a többi hasonló, a napirenden forgó ügyekben vitakozhassanak.

A fentebb említett, közvetlenül a megtörtént választás után leköszönt 15 városatya közül az egyetlen *Dobró* Mitru, az ösmert gazdász és háztulajdonos él még köztünk.

Mint igen érdekes momentum és mint jele annak, hogy Aradvárosa polgárai a szabadelvűség zászlóját mindig magasan lobogtatták, föl-ementendő azon körülmény, hogy az 1867. május 14-én megtartott városi törvényhatósági bizottsági választásnál, az akkor még sem aktív, sem passzív választói joggal nem bíró zsidók közül öt tekintélyes polgárt választottak meg, é. p.: *Wallfisch* Pál kereskedőt 623, *Steinhardt* Jakab főrabbit 524, *Hirschmann* József hitközségi elnököt 487, *dr. Schuster* Illés orvost 301 és *Blau* Henrik biztosítási főügynököt 299 szavazattal: — míg a zsidók aktív és passzív választói joga tényleg csak az 1867. december 27-én szentesített XVII. t. c. alapján lépett életbe. A fent felsorolt öt zsidó bizottsági tag közül különben három már az 1861. évben rövid ideig működött alkotmányos törvényhatósági bizottságba is be voltak választva.

Barabás Béla naplója?

*

Miért nem leszek miniszter?

Nagyon furesát álmodtam. Ezek a koalíciós szerdák nagyon megfekszik a gyomromat, különösen, ha az alkotmánypártiak is velünk vacsoráznak.

Hát ez volt az álmom:

Az aradi templomokban — a minoriták galambgyűlölő palotájától kezdve a baptisták hónapos szobáig — pünkösdkor ünnepi mise volt. És valamennyi templomban, egyszerre, ugyanazon módon egy imát mondtak. Az ima így kezdődött:

— Add uram, hogy Barabás Béla ne legyen miniszter.

Hm. Hát már erre is kiterjedt a papok hatásköre. A papok pedig folytatták:

— Mert különös módon úgy hozták a te Rendeléseid: hogy a kik Araddal meghasonlának, azokból legottan kormányférfiu lón.

Van benné valami? Hieronymi, Vörös László élő bizonyosságok erre. Milyen kár, hogy az öreg Salacz békén vált meg a mandátumtól. Másként ő is bársonyszékhez jutott volna.

— Mivel — folytatták a papok — nem vagyunk mi irigyei a mi szerette földinknek, diszpolgárunknak s közigazgatási bizottságunk kiérdemesült tagjának, nem sajnáljuk tőle az előrehaladás útját. Ám legyen ő vezérkari főnöke az összes fegyveres erőnek; legyen ő Berlinben vagy Párisban meghatalmazott minisztere és nagykövete az általa kettérepeszteti óhajtott monarchiának; ám állíttassék vissza a nádori méltóság, s legyen ő annak nagyhatalmu viselője; nem kifogásolnók azt se, hogy a megteremtendő önálló magyar jegybanknak ő legyen az első bank-kormányzója,

(Hát én örökké várjak? Nagyon szeretetreméltók ezek a papok.)

— ... csak miniszter ne legyen.

Mert, Istenem, te utánad a miniszterektől függ a városok sorsa. A miniszterek adnak körtöltést, kaszárnyákat, felsőbb leányiskolákat és egyéb esecsebecségeket. A miniszterek azok, a kiknek vendégjárása ünnepeket jelent a városokra. S a minisztereknek alkotmányunkban biztosított joguk van a városokat vagy szeretni, vagy azokra haragudni, kedvezni, vagy mellözéssel alázni azokat.

(Már kezdem sejteni, hogy mi lesz belőle.)

— ... És százszorosán rázudulnak a szerencsétlen Jóbnak minden keservei a mi falainkra, ha Barabás a mi ellenünk való haraggaleltelve megy ismét el s hamarosan miniszter lesz! Akkor bizony elveszett számunkra minden, a mi miniszter akaratán áll. Előre el van döntve a sorsa minden aktának, a melyen Arad neve van. Egyéb városok fulladoznak a javakban, a szubvenciókban, s Arad falusi visszamaradottságban fetreng. Hetvenhét-szer ver rajtunk végig Barabás Béla minden szavazatot, a melylyel ama bizonyos szavazásnál kisebbségben maradt!...

hogy festő és Olaszországban járt inspirációkat és impressziókat gyűjteni monstre körképéhez, amelyet a legközelebbi londoni világtárlaton akar kiállítani és a melynek eszméje a világbéke glorifikálása lesz. Szembe fogja állítani a háboru rémes borzalmaival az ipari társadalom áldásos eredményeivel. Bejárta Olaszország történelmi nevezetességi helyeit, az egykor véres csalamezőket, ahol büszkén hordozták ezüst sasaikat a római legiők. A minturnensi mocsarak környékén, ahol Hannibal, a nagy pun hadvezér, elveszítette egyik szemvilágát, hosszasan időzött és számos skizset vett föl vázlat könyvébe. Egy napon, alkonyat felé, kis babér erdő felé vette útját és leült egy virágzó tamariska bokor árnyékába. Merengéséből egy hófehér szakállu, igen értelmes arcú férfi hangja riasztotta fel, akiben ő Veressaginra ismert. Nagyon megijedt, azonban a szellem bátorította.

— Tudom, fiacskám, mi járatban vagy, szól hozzá szeliden és kézen fogva, miként egykor Dantet jó szelleme, a nyájas öreg is vezette őt kihült országok jeges birodalmán keresztül, forrongó világtesteken által, megmutogatta a poklot, a purgatoriumot és a menyországot s az ragadta meg legjobban figyelmét, — mondotta a festő főhadnagy barátomnak, miközben praktikus angol pipáját kiverte a vonat ablakán — hogy a szelidség, nyugalom és béke szimbólumául az angyalok többé már nem az olajágot használják, hanem — a pipát.

(J. Z.)

FOHÁSZ.

Imádkozom. Oh, nem cifra szavakkal!
Egy mély sóhaj úgy esőndes éjfélen
Ha utat kér fel égi trónusodhoz,
Megérted azt hatalmas Istenem!

Hozzád sóhajtok s e nehéz sóhajban
Mi szívem nyomja, minden benne van.
Egy fáradt lélek szívtépő keserve
Elér tehozzád, bárha hangtalan.

Szétört remény, a boldogság reménye,
Csalódott szívem hangos jajszava,
Elfojtott átok élet, ember ellen
Elédbe törnek mind, oh Jehova!

S minden sóhajban egy-egy néma vád van
Minden ellen, ki vétett ellenem;
Büntesd, vagy áldd mindenható keziddel
Őket, csak ossz igazságot nekem.

Mert végtelen, esodás a te hatalmad,
Átér kezéd mérhetlen téreken...
De néki, mégis... oh, azért csak áld meg
Minden lépését édes Istenem!

Kocsán János.

Lovag ur.

Irtá: Horovitz Gusztáv.

Lovag Hermannak hívták, vig volt és — özvegy volt. Nem volt husz milliója, előrelátólag nem is lesz, volt ellenben két rendbeli fizetésképtelensége és egy jól sikerült csod-

ügye, végül volt egy hét éves és kilenc hónapos kis lánya, akit Melisszának hittak.

Egy híres lovagi családból származó lovagról sem jegyez fel többet az ősnomozó történelem, mint amennyit a fentiekben elmondhatunk lovag (Lifschitz) Hermannról.

Lovag (—) Hermann, Melissza lányával együtt korai özvegységre jutva, az özvegység szomorúságait meghagyta Melisszának, a nem mindig kellemetlen állapot gyönyörűségeit azonban teljesen lefoglalta magának és kitünően élt, mondhatni visszaélt vele.

A két rendbeli fizetésképtelenség némi aggodalommal töltötte el Lovagot, a jól sikerült csod azonban teljesen rehabilitálta Lovag Hermann kitünő humorát, mely soha sem sziporkázott üdében, nem ragyogott fenségesebb pompában, mint mikor becsukták a „Kék csillag”-hoz címzett fűszerkereskedést kicsiben és nagyban.

Ettől a naptól kezdve Lovag Hermann egy üzlettel szegényebben, de tizezer forinttal gazdagabban vonult vissza az üzleti élet izgalmas szinteréről, hogy kiváló képességeit egészen más téren, sokkal poetikusabb foglalkozásban ragyogtassa. Lovag Hermann házasságközvetítőirodát nyitott tizenöt évtől felfelé.

A tizenöt év a legkisebb menyasszonyi korhatárnak volt kijelölve. Fölfelé dícséretes liberáliszmussal határt nem ismerő korokat vezetett a házasság révnek nevezett állapotába.

Az új üzlet páratlanul indult. Voltak férjhez menni szándékozó hölgyek és nősülni akaró urak, akik tisztességes szándékaikat a Lovag gyönyörű kötetű üzleti könyveibe jegyeztették be, olyan kettő azonban hónapokon át sem

(Én, én volnék az a boszuálló Jehova-ember? . . .)

— . . . Ezért ruházd fel minden jóval, hirrel, nagysággal, dicsőséggel Barabás Bélát: de ne engedd, hogy miniszter legyen.

Dühös voltam a furcsa prédikáció miatt. Hát eltörölték a kancelparagrafust, hogy ilyesmit lehet a szószékről beszélni? Az áldóját, ne legyen arra senkinek se gondja, hogy mi leszek, vagy nem leszek én!

Hazarohantam. Otthon azzal a hirrel vár az egyik iroda-bojtár:

— A Kossuth kegyelmes ur épen telefonon keresi a Nagyságos urat.

Hát hallgatom.

— Halló . . . Szervusz Béla . . . Halló, központ, az állásával játszik, ha a vonal zugni fog. Béla . . . igen fontos ügyekben kell veled tanácskoznunk. Gyere még ma föl.

Jövök, kegyelmes uram, de nem lehetne tudni, hogy miről van szó?

— Hát épen . . . gondolja Sztérényi, hogy igen? . . . hát elmondom így is. Tárcát kell vállalnod. Andrásyt már kötéllal se lehet tartani. Ő nem kapta meg az alkotmánybiztosítókat, most már snupe neki az egész miniszterség. Tudod fiam, nem szabad engednünk, hogy ezt a tárcát továbbra is a hatvanhetesek bitorolják. A belügyminiszternek a mi emberünknek kell lenni. Csak nem hagyhatjuk, hogy egy alkotmánypárti csinálja a választásokat?

— Mint mindig, most is igazad van, kegyelmes uram.

— Természetesen . . . És a belügyminiszterséget neked kell elvállalni . . .

— Tréfálsz, kegyelmes.

— Az én egyéniséggemmel a tréfa nem fér össze. Igenis neked. Ha Ugron kapná, Holló trüszkölne érte. Talán Visontait tegyük meg? Károlyi Pista sokkal nagyobb ur, semhogy hivatalos órákra fanyalódna. Neked kell lenni, punktum.

— Nohát én nem leszek, kegyelmes uram!

Nem? . . . Telefon-központ, talán hirtelen mással kapcsolt össze, s az szólt közbe? . . . Csak nem te mondtad azt, hogy nem?

— De igenis én mondtam. Igenis, nem.

— De hát miért, te szerencsétlen?

— Miért? Gyere le kegyelmes uram.

A mióta megtudták, hogy elmegyek Aradról, hogy hátat fordítok nekik, mind azon reszket, hogy miniszter leszek. Ha most miniszter leszek, biztosra veszik: azért vállaltam el a bársonyszéket, hogy boszut álljak rajtuk. Egy újkori Korjolanusznak fognak lefösteni, a ki a miniszteri tisztviselők volszkjait uszítom elhagyott hazám ellen. Akármelyik város javára teszek valamit, azt fogják mondani: persze, Aradot akarom vele boszantani. Ha Aradnak valamely határozatát nem hagyom jóvá, azt panaszolják: hja, a revanche . . . Az országgyűléshez panaszos írást küldenek: „Mintán nyilvánvaló, hogy a belügyminisztert Araddal szemben leküzdhetetlen ellenszenv vezeti, az országgyűlés színe elé járulunk . . .” Mindig és mindenben az aradi gyanu. Az aradi utcákon Kovács Vince gyászbaborult arccal jár: „Az a mi végzetünk, hogy a Béla miniszter lett . . .” És én hiába védekezem ez ellen. Nekem pedig olyan állás nem kell, a hol egyre a gyanusítások tüskéi között kell járkálnom, a hol minden tollvonásomból a gyűlöletet olvassák ki! . . .

— Ugyan, Béla, ezek kicsinyes okok. A világ ugyis tudja, hogy mi mindent Bécsre való nézvést teszünk, nem pedig Aradra való tekintettel. El kell vállalnod . . .

— Nem, nem vállalom.

— Az nem megy úgy. A pártfegyelem is valami. Én akarom, és úgy lesz.

— Mondtam már, hogy nem vállalom. Alászolgája.

Ezzel lecsaptam a kagylót. A nagy kiáltásomra a feleségem is berohant a szobába.

— Az istenért, mit tett?

Erre magam is megijedtem. Lecsaptam a kagylót, a mikor a miniszter, a pártvezér, Kossuth Ferenc beszélt velem . . . Mi lesz ebből?

A nagy ijedségre fölébredtem. Huh, de ostoba álom volt! . . .

. . . De vajjon igazán nem vállalnám el? . . .

+

SZERELEM.

I.

Sóvár s mégis szűztiszta vágygal,
Vállad úgy fonom át,
Miként simulékony borostyán
A cserfa sudarát.

Hozzad fűzöm ez öleléssel
Örökre lelkemet,
Életed életem . . . s haláloed
Engem is eltemet.

II.

Incelkedő pajkos szavamra
Szerelmem olykor nem felel,
Komoly lelke a játszi tréfát
Nem érti el.

Mig ha némán, lezárt ajakkal
Elálmodozom közelén,
Hozzám simul, úgy súgja halkán:
„Most — értlek én.”

III.

Szívünk eget ostromló indulatja
Közönybe olvad észrevétlenül;
A sorscsapás, bármily kegyetlenül sujt,
Ritkán haladja erőnket felül.

Mért hát a csüggedő, a gyáva kétség?
Mosoly követett már sok bús sóhaj,
S a szenvedés csupán rögs barázda,
Melyen új üdv aranykalásza haj.

Kordina Lilly.

akadt, akik Lovag közvetítésével vették volna fel a házasság sorsának csufolt láncát. Szóval csak felek voltak, de párok még nem akadtak: így indult meg Lovag üzlete páratlanul. Pedig micsoda mesés üzletember volt Lovag Hermann. Csak hallani kellett, mikor a szerencsétleneket egymásnak beajánlotta, vagy mikor dicsőhimnusz zengett a házasságról, melyet egy reménybeli özvegyiséggel még kívánatosabb színben tüntetett fel.

— Nézzén meg engemet kérem, szokta mondani. Hát mi bajom van nekem? Özvegy vagyok, tehát előbb nőnek kellett lennem, hogy özvegy legyek, meg kellett házasodnom. Meg is tettem, elvettem egy fiatal leányzót és hatezer forintot. Ő meghalt, a hatezer forint megmaradt. Az ember, ha tisztességesen akar pénzhez jutni, akkor házasodjék meg, vagy menjen tönkre, másképp egész életében koldus marad. Mire vár kérem? Az a hölgy, akit én ajánlok önnek, sokkal különb, mint ön. Mit törődik a korával. Öreg? Annál jobb magának, nem viszi sokáig. Hogy gyerekei vannak? Barátom maga szánalomraméltóan ostoba. Talán a gyerekeiért szereti? Vegye tudomásul, hogy magát egyszerűen üldözi a szerencse, fogja meg, mert ki tudja, nem e pártol el magától.

Ilyen rábeszélésre egy kőben is megmozdulna a szív, de a házasulandók szíve nincs kőből és sokkal nehezebben mozdítható meg, ami egy házasságközvetítő-irodára a kétségbeesés elmaradhatatlan következményeivel jár.

Öt hónapos meddő közvetítés után Lovag Hermann merész lépésre határozta el magát. Példát, klasszikusan nemes, követésre méltó példát akart statuálni. Majd megmutatja üzletfeleinek,

hogy egy Lovag Hermann üzletbecsületén rajta kívül, senki más sem ejthet csorbát. Házasság kell, hát akkor lesz is olyan, amiről megbízói körében nagyon sokat beszélnek majd.

Este hét óra volt. Éppen eltávozott egyik legkitünőbb kliense. Vater Adelgunda, 43 éves hajadon, huszonkétezer forint. Az igények rovatában: magas, karcsu, hirtelenszöke férfit keres. Kora lehet 23-27-ig, hárfán játszó előnyben részesülnek. Vater Adelgunda olyan tetemes tiszteletdíjat helyezett kilátásba Lovagnak, hogy miután az alkalmas kora és mesésen hirtelenszöke ifjut megtalálta, saját költségén képezette a hárfázás művészetében. Ez a frigy, tekintettel az ifju hiányos zenei éržekeire, csak két-három év múlva részesülhet menyeyi áldásban. De addig, addig.

Tehát este hét óra volt, a nap nem ragyogott, a hold sem sütött, ellenben esett az eső és hideg volt. Lovag bezárta az irodát és kinyitotta a lakását. Iroda és lakás egymás mellett voltak. Megcsókolta Melisszát, Melissza megcsókolta Lovagot és nagyon jól érezték magukat.

— Hogy vagy Issza? Ezt Lovag kérdezte. Köszönöm apuskám, jól. Melissza felelete szólt ilyenképpen.

A szellemes párbeszéd méltó bevezetése volt annak a nagy családi tanácskozásnak, melyben Lovag beszélt és Melissza hét évével és kilenc hónapjával hallgatott.

— Tudod-e mi újság kic-ikém? Mama jön a házhoz. Egy igazi, kedves, szép mama. Ne szólj közbe Issza, tudod, hogy azt nem szeretem. Az üzlet rosszul megy, az emberek nem házasodnak. Példát kell statuálni. Feláldozom

magamat. Igen, áldozatot hozok, lemondok az arany szabadságról, az özvegyiséggel járó egy millió kétszázézer előnyről és újból járómba hajtom fejemet, hogy mint egy közönséges barom, igavonója legyek egy asszony szeszélylyel teli kocsijának. Ne szólj közbe Issza! Én ki nem állhatom a házasságot, de az üzlet üzlet, mondta egy kitünő héber bölcs, és hidd el nekem, hogy igaza volt. Még nem tudom kit veszek el, de egy hónapon belül okvetlen elveszek valakit. Éppen csak a te véleményedre vagyok kíváncsi. Hogy beleegyezel, azt előre tudtam. Ne szólj közbe Issza! Tehát itt volna Madár Fanny. Sok pénze van és rövidlátó. Négyeszer volt menyasszony. Özv. Karsay Máténé, tehermentes ház a Rombach-utcában, van egy tizenkét éves fia. Szenvedélyes piké játékos. Nagyon jó párti a tizennyolc éves Blau Magda, hajadon, egy gyermek anyja, előkelő rokonság, harmincezer forint végkielégítés. Valószínűleg a Blau Magdát választom, mert így nem fogtok unatkozni, mert ő is gyerek. Te se vagy még olyan öreg, aztán itt lesz az ő kis gyereke is, egész jól elmulathattok. Ne szólj közbe Issza! Tehát ennyiben maradunk. Elveszem a Blau Magdát és példát statuálok. No most hozasd a vacsorát.

Lovag Hermann elvette Blau Magdát és példát statuált. Az üzlet fényesen fellendült. Egymásután keltek egybe a párok, Vater Adelgunda elfogadta a fiatal hirtelenszöke hiányos hárfaművészzel. A Rombach-utcai delnő házat is teher nyomja és Lovag Hermann boldogan dörzsöli felesége, született Blau Magda kezét, hogy ilyen szerencsét és egy gyereket hozott a házhoz.

Országos kiállítás Aradon.

A jövő perspektívája. — Megindított mozgalom — A polgármester Pécselt. — Támogatás mindenfelől. — Vezető férfiak véleménye. — Az idegenforgalom emelése. — Tizenhét év után. — Arad nagy érdekei. — József főherceg és a város.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 18.

A Pécselt most megnyitott országos kiállítás ötletéből, — amint értesülünk, — irányadó körökben Aradon is felmerült a régi, de mind-egyedbe nem váltott terv, amely szerint Aradon a jövő év májusában országos kiállítást kellene rendezni. A közelmúltban már komolyan foglalkozott az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület egy Aradon rendezendő országos mezőgazdasági kiállítás eszméjével; az Aradi Magyar Védőegyesület ez év novemberében országos magyar árumintakiállítást akar a közönségnek bemutatni; mindezek a kisebb arányú kiállítások korántsem birnának azonban Aradvárosára nézve olyan messze kiható jelentőséggel, mint egy általános országos kiállítás, amely felölelné egy ipari, kereskedelmi és gazdasági, mint kulturális életünk minden megnyilvánulását, Arad történelmi emlékeit, az aradmegyei népipart és a megye néprajzi sajátosságait.

Egyenesen szédítő perspektíva az, amely egy ilyen kiállítás nyomán Arad elé tárul. A város és a megye legvitalisabb érdekei szinte megkívánják, hogy Arad, amely az Alföld egyik fővárosának vallja magát, maga felé fordítsa az illetékes körök figyelmét.

Arad városa már régebbi határozat folytán megindította gyáralapítási akcióját. A hírlapokban való hirdetések, az ingyen telek és adómentesség felajánlása azonban nem sok eredménnyel járt. Varjassy Lajos és Sármezey Endre fáradozása folytán sikerült ugyan a Westinghouse gyár fiókját Arad részére megnyernünk, ezzel azonban korántsem tekinthetjük befejezettnek a megindított üdvös akciót. Ha azonban az országos kiállítás rendezése elhatározatnánk, és a kiállítást sikerülne is nyelbeütni: az ország kereskedőinek és iparosainak, valamint tőkéseinek figyelmét kellő hírlapi reklámmal Arad felé lehetne fordítani. Ez már magában is nyereség volna, de föltétlenül nyereség volna az, ha ezen az uton megnyerhetnénk Arad iparának valamely elhelyezkedni akaró tőkét.

Ettől is eltekintve, az idegenforgalom a kiállítás révén bizonyíthatólag hatalmas méretekben megnövekednék. Az országos egyesületek által évenként tartani szokott országos kongresszusokat ugyszólván kivétel nélkül Aradon tartanák meg. Természetesen ez esetben már most meg kellene hívni ezeket az egyesületeket Aradra, mivel máskülönbben nehezebben menne a kongresszusoknak Aradra való hozatala. Az aradi sportélet fellendítése a lóversenyeknek májusban való megtartása, országos vívóverseny, tornaversenyek, atlétikai versenyek rendezése utján szintén a kiállítás javára íródna. Az ország iskoláinak tanulmányi kirándulásokat keretében Aradra lehetne hozni. A D. M. K. E. és az ország más közművelődési egyesületeit szintén meg lehetne nyerni Aradon tartandó kongresszusra. A vidéki hírlapírók országos szervezetének gyűlését, az országos erdészeti kongresszust, a vidéki nyomdatulajdonosok nagygyűlését, a tanárok kongresszusát, az országos zenekongresszust, a tüzoltók, a tejszövetkezetek, a polgármesterek országos kongresszusát, a gazdakongresszust, rabsegélyező egyletek, ipartestületek és vendéglősök országos kongresszusát, az or-

szágos borászati kiállítást és kongresszust, a szabad tanítás országos kongresszusát mind Aradon tartanák meg, ami óriási idegenforgalommal s még nagyobb anyagi és erkölcsi előnyökkel járna.

Áttérve a továbbiakra, igen jelentős és nagyon is méltánylandó dolog, hogy a kiállítás tartama alatt a kormány tagjainak látogatása alig maradhat el. A miniszterek és más állami főtisztviselők aradi látogatása bizonyára messze kihatna a városnak minden irányban való fejlődésére, amennyiben alig hihető, hogy a kormány tagjainak itt időzésük alatt ne lehetne érthető és elfogadható formában tolmácsolni a város óhajait s eléjük tárni azt a tömérdek mellőzést, amely Aradot eddigelé a legtöbb jogos kívánság körül érte Müller Karoly, aki már eddigelé többet tett Arad érdekében, mint elődei, bizonyára módját fogja ejteni, hogy a közvetlenség meggyőző erejével mutasson rá azokra a sérelmekre, amelyek Arad városát eddig érték s amelyek föltétlenül orvoslást igényelnek.

De más és kihatásában sokkal jelentőségesebb mozzanata is lehetne ennek a kiállításnak. Olyan mozzanata, amely eredményeiben kiszámíthatatlan előnyöket biztosítana a város részére. Ha József főherceget és Auguszt hercegasszonyt a kiállítás védnökeiül sikerülne megnyerni, ha a megnyitás az ő jelenlétükben történhetnék s ha valamely uton a fenségek és Arad városa között szorosabb kapcsolatot lehetne teremteni: ez magában olyan előny lenne, amely, — mint Pozsony példája is mutatja, — következeiseiben egyenesen megbecsülhetetlen.

Mindezekben a kiállítás létrehozása mellett szóló indokoknak csak igen csekély részét soroltuk fel. Hogy az idegenforgalom megnövekedése és a kiállítási építkezések milyen üdvös hatással lennének az aradi iparra és kereskedelemre, azt nem kell külön bizonyítani. Mindezekkel szemben áll azonban a közönség indolenciája, amely a legszebb akciónak is útját állja s szemben áll az a körülmény is, hogy a kiállítás rendezésének hatalmas költségeit aligha lehetne teljes határozottsággal biztosítani.

Az Aradon létesítendő kiállítás érdekében az *Aradi Magyar Védőegyesület* vezetősége révén indult meg széleskörű akció. Az *Aradi Közlöny* egyik munkatársának alkalm volt ebből az ötletből kifolyólag az aradi ipari, kereskedelmi és gazdasági körök intéző embe-reivel beszélgetést folytatni s véleményüket kérni a kiállítás mellett és ellen szóló körülményekre vonatkozólag. A válaszokat alább adjuk:

Károlyi Gyula gróf,

Aradváros és Aradvármegye főispánja.

— Kérdése meglep és minthogy nem foglalkoztam még az aradi kiállítás eszméjével, e percben választ sem tudok adni. Mindenesetre szép a terv, de alaposan mérlegelendő, hogy megéri-e a kiállítás előnyei és közvetett haszna azokat az áldozatokat, amikkel a létesítés jár. Ha a tervet gondosan előkészítik és a sikeres kivitel a lehetőségig biztosítják, úgy

nem zárkozom el a kezdeményezők legmelegebb támogatása elől és a magam részéről is szívesen pártolom a kiállítás létesítésének eszméjét.

Müller Karoly,

Aradváros országgyűlési képviselője.

— Igaz örömmel köszöntöm az életrevaló eszmét és szívet-lelékkel *szolgálatba állok az Aradváros javát és dicsőségét célzó ügynek.* Akkora vidéki emporiumnak, aminő Arad, nem szabad azzal beérnie, hogy csupán a városi élet hétköznapiságához tartozó föladatokat valósítsa meg. Időnként nagyobb szabású, monumentális alkotások létesítésétől sem szabad visszariadni, még akkor sem, ha ez áldozatokkal járna, amik azonban bőven megtérülnek. Egy a helyi ke-reteket tullepő országos kiállítás Aradon, valóban oly terv, amely érdemes arra, hogy sikeres kivitelén a város és a megye összes hivatott vezető-férfiai karöltve buzgólkodjanak. Arad föllendülő gyáripára, Aradmegyének mintagazdasági értékes anyaggal versenyeznének az ország egyéb részéből a kiállításra kerülő ipari cikkekkel és mezőgazdasági terményekkel s méltóknak bizonyulnának arra, hogy az ország közönségének kollektive, rendszeres csoportokban bemutassanak.

A kiállítás költségeihez természetesen hozzájárulnának az állam, Aradmegye, továbbá kereskedelmi, ipari és gazdasági testületek, amelyeknek adományai a látogatási díjakkal, hely-pénzekkel és egyéb bevételekkel annyira fődöz-nék a kiadásokat, hogy Aradvárosát előrelátha-tólag csak kis mértékben terhelnék az országos kiállításnak százezrekre rugó költségei. A város pénzáldozata különben is bőven meghozza gyümölcseit abban a közvetett haszonban, amelyet a polgárság zöme a tömeges idegenforgalom révén szerezne. Gondos és szívós munkával elérnők, hogy a kiállítás idején egymást érnék az országos kongresszusok és mindenik azt je-lentené, hogy az ország polgárságának egy-egy rétege Aradra gyűl ünnepélyes összejövete re, ügyeinek megvitatására, napokon át Aradon fo-gyaszt, vásárol, baráti és üzleti összekötte-tést sző.

Nem ringatjuk magunkat hiu remények-ben, ha fölteszük, hogy ha más vidéki város kiállítása nem is, de *Aradnak* kiállítása meg fogja mozgatni és idehozni az ország születési, meg pénzarisztokráciáját és a polgárság színe-javát. Arad történelmünknek egy mérhetetlenül gyászos fejezete révén jogcímet szerzett arra, hogy magyar ember ne térjen előbb örök pi-henőre, amíg legalább egyszer maga is nem tapodta ezt a véráztatta földet, amelyen 13 kiváló nemzeti hősenek dicső feje hullott a porba. Nos, a kiállítás idejét meg fogja ra-gadni az ország közönsége és seregestől zarándokol Aradra, hogy hálás kegyeletének lero-vása mellett a magyarság egyik exponált básztyájának, Arad városának modern fejlődésében is gyönyörködjen.

Ismétlem, hogy ha megragadják a kiállít-ás eszméjét és hozzáfognak a kivitelhez, én a legnagyobb odaadással vállalom a munkának azt a részét, amelyet nekem juttatnak. Én kész vagyok a törekvést minden erőmmel itt és

felsőbb helyen támogatni, rendelkezzenek velem és jelöljék meg a kívánságokat, amelyeket velem szemben fölállítanak.

Dálnoki Nagy Lajos dr.,

Aradvármegye alispánja.

— A legnagyobb *készséggel* pártolom az eszmét és örvidenék, ha megvalósulna. Az utolsó kiállítás Aradon 1890-ben volt, azóta tehát oly hosszú idő folyt le, hogy érdemes bemutatni azt a fejlődést, a melyet Arad és Aradvármegye ipara és mezőgazdasága a legutóbbi két évtizedben elért. A vármegye közönsége és törvényhatósági bizottsága természetesen anyagilag és erkölcsileg támogatják a kiállítást, amelynek egyik legkiválóbb részét az aradmegyei mintagazdaságok terménye és kollektív alkotnák. A kiállításon részt kell juttatni a kulturális fejlődés szemléltető bemutatásának is és ha az ipari s mezőgazdasági szakkörökkel a közművelődési tényezők s társadalmunk vezető férfiai is összefognak, úgy a kiállítás *sikere aligha fog elmaradni*. A sikernek elengedhetlen feltétele, hogy lelkes és fáradhatlan hozzáértő férfiak álljanak a mozgalom élére. E férfiakat megtalálni nem lesz nehéz, mert minden jóra való eszme és mozgalom megszüli a maga harcosait.

Kristyóry János,

a kereskedelmi és iparkamara elnöke.

— Egy Aradon rendezendő országos kiállítás eszméjét *életrevalónak tartom* és örvidnek, ha megvalósulna. Aradon az első helyi színezetű kiállítást 1880-ban, a másodikat, mely az egész délvidékre kiterjedt, 1890-ben tartottuk. Akkor alig kaptunk valami támogatást. A kormány adott ötezer forintot, a város pedig kétezer forinttal járult a kiadásokhoz. Hát ez bizony édes kevés volt. No de talán *most másképp sikerülhetne*. Az időpont *1909-re megfelelő volna*, mert kellőképpen elő lehetne készíteni a talajt. Egyet azonban mondhatok: ma annyira nagy Aradon az ipari pangás, hogy fix megrendelés nélkül, tehát egyenesen a kiállításra történő állami megbízás nélkül semmit sem állítanak ki. A kiállítás nagy anyagi megterheléssel jár, azonban kellő előkészítéssel, jó gazdasági esztendő után *sikerrel kecsegtet*. Mindenesetre életrevaló eszme, melylyel érdemes foglalkozni.

Varjassy Lajos,

Aradváros polgármestere.

A kiállítás eszméjét *életrevalónak tartom*, ámbár félek a közönség nemtörődöm-ségétől. Amennyiben a kereskedelmi, ipari és gazdasági tényezők közreműködése biztosítható, a kiállításnak Aradra messze kiható jelentősége lehet. Részt fogok venni a Pécsen tartandó polgármester-kongresszuson s *tájékozódni fogok* a kiállítás rendezésének hely és mikéntjéről. Miután a rendezés csak nagy apparátussal vezethet eredményre, mindenre kiterjedő figyelemmel kell az akciót megindítani. A magam részéről a legnagyobb örömmel állanék a kiállítás eszméje mellé, ha pécsi tanulmányutamon azt tapasztalnám, hogy a kiállítást sikeresen lehet megcsinálni.

Éles Ármán,

kereskedelmi és iparkamarai alelnök, az O. M. K. E. aradi kerületének elnöke.

— Az aradi kereskedelemre feltétlenül kívánatos a kiállítás terve, mert emelné az idegenforgalmat, a fogyasztást, a város látogatott-

ságát. És ép e téren, valljuk be őszintén. Aradon hosszú időn át alig történt valami. Azonban a dolgot mégse szabad ilyen egyoldalúan fölfogni. Miután a kiállítás az állam, a város, a kamara és egyéb testületek nagy álközetével járna, azt mindenesetre úgy kellene rendezni, hogy a deficit veszedelme ne fenyegetsen. S ebből a szempontból országos kiállítás rendezését némileg merész és kockázatos vállalkozásnak tartanám. Helyesebb lenne talán *délmagyarországi*, vagy *alföldi* kiállítás, amely kiterjedhetne az iparra és a mezőgazdaságra. Ennek *föltétlenül sikert lehet jövedőlni, s erre az időt elérkezettnek látom*. Azt szinte fölösleges is kijelentennem, hogy Arad egész kereskedő-társadalma, az összes kereskedelmi egyesületek a legnagyobb lelkesedéssel és egész erejükkel támogatnák ezt a tervet, ha az illetékes tényezők azt kezdeményeznék és komoly akarattal a kezükbe vennék.

Bing Vilmos,

az aradi Lloyd-társulat elnöke.

A magam részéről sem célszerűnek, sem időszzerűnek nem tartom egy országos kiállításnak a jövő évben Aradon való létesítését. Gazdasági és társadalmi szempontból kizártnak hiszem, hogy a kiállítás sikerrel járna. A vetések jelenlegi állása és a jövőre való kilátások teljesen deprimálják a gazdaközönséget, amely nem szívesen fektetne a kiállításba költséget. Aradon az utóbbi időben a kereskedelemben bizonyos pangás észlelhető. Sokkal nagyobb a pangás az iparban, amelyet a munkások tömeges sztrájkja, úgy szólván, tönkre tett. — A társadalmi viszonyok sivárok s nincsen vállalkozási kedv. Már most ilyen állapotok közepette egyszerűen kizártnak tartom, hogy Aradon egy országos kiállítás sikerrel járjon. Kedvezőbb konjunkturák esetén lehetne beszélni az eszméről, az ideai állapotok azonban nem kedvezők.

Keller Iván,

az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület ügyvezető titkárja.

— Az országos kiállítás rendezését magam is célszerűnek tartanám. Ami a kiállítás gazdasági részét illeti, annak létrehozásában az aradmegyei gazdák minden bizonynyal segítenék a rendezőséget s amint azt a földművelésügyi kormány eddigi működése is mutatja, a miniszter az ilyen mozgalmat nemcsak erkölcsileg, de anyagilag is segítene. A kiállítókat illetőleg, a mezőgazdasági kiállítókat, — mint mindig, — itt is csak bizonyos környezetből kerülnének ki, de azt hiszem, hogy Arad-, Csánád-, Csongrád-, Békés-, Bihar-, Torontál-, Temes- és Hunyadmegyeiek gazdái *örömmel csatlakoznának* a mozgalomhoz. Kiállítókra az egész Tisza-Maros szögéről lehetne számítani. A kiállítás idejére *könnyen meg lehetne nyerni* úgy a gazdasági egyesületeket, mint a mezőgazdaság körébe tartozó szövetkezeteket is, hogy országos kongresszusukat Aradon tartásuk meg.

Apropos.

A „modern“ művészi irány.

Irta: Pataky Lászlóné.

Hogyha néhány lelkes műbarát összeáll, társasággá alakul, nagy fáradozások és áldozatok árán kiállítást rendez, hogy a nemzet művészetével megismertesse azokat, akik különben talán sohasem törődnének vele — bátran rájuk foghatjuk, hogy óriási horderejű kulturális missziót teljesítenek.

Roppant lelki finomság, intelligencia és —

jóság kell ahhoz, hogy az, aki nem tartozik a brancsához, felfoghassa és megérthesse a művészi törekvések értelmét, és érdeklődését nemcsak a művészeti termékek látása vagy bírásáig fejti ki, hanem önzetlenül, apostol módjára, terjeszti a művészetszeretetet léleknevelítő tanait.

A magyar művészet fejlődéséhez talán legnagyobb mértékben a vidék képzőművészeti egyesületei járulnak hozzá — mert kiállítások rendezésével, utat nyitnak a magyar művészetnek a magyar közönség izoláltan élő részéhez.

Nagyon jól tudjuk mindnyájan, hogy Magyarország legnagyobb és legszebb vidéki városában is alig találunk számbavehető képtárakat. Ami számtalan külföldi városnak világ-raszoló vonzerejét képezi, arról a hajdani nemes és nemzeti kupaktanácsok teljesen megfélekeztek — az unokák pedig ezt a mulasztást a legjobb igyekezet mellett sem hozzák helyre egy csapásra.

De megkezdtek!

A vidéki képtárak létesítése buzgón folyik és 100 év múlva — fogadni mernék, — minden valamire való városunknak meglesz a maga kulturpalotája és benne képtára.

Ki tudja — akkor az angliások, vagy tekintetbe véve a dekadencia és eleváció eshetőségeit, az orosz, török, vagy macedon globe-trotterek nem Magyarországot fogják-e bebandukolni, képtárak látogatása végett?

A művészet a kultúrembernek hatalmas éltető eleme, nélkülözhetetlen lelki szüksége.

Egy kicsit baj, hogy a tapasztalatlan közönség éppen most, a művészi forrongások idején, bizonyos alternatíva előtt áll, mert a „modern“ szó, amely oly rendkívül felkapott, — könnyen megtéveszti a laikust. A felületesekre hat — mert tetszetős kifejezés, amely kényelmesen elfogadhatóvá teszi az emberi szellem minden abnormis törekvését, de a mélyebben érzők, a gondolkozók tudják, hogy tulajdonképpen csak muló kísérletezésekről lehet szó.

Nagyobb baj, hogy a modern irány, szélsőségeivel, tömegtelen lehetőséget nyújt a könnyűszerrel való érvényesülésre és így a művészetet — számtalan esetben — a szemfényvesztők prédájává teszi.

Eltekintve attól, hogy a művész elnevezés, annak társadalmi értékét és az ellenőrzés nehézségeit ismerve, már eddig is merészen és bátran alkalmazta magára a mindenféle rendű és rangú csepürágók hada: a „moderne“ művészet még kényelmesebb lepel és sokszor csak igen puha és meleg takarója — az érdemteléneknek.

Az a zaj és lárma, amelylyel ezen irány hívei a kritika előkelő mezébe bujtatva, a „modern“ művészet vásári bódéi előtt a közönség becsalogatására véghez visznek, már-már izléstelenességgé fajul.

Aki belép, nagyon gyakran észreveszi, hogy önönmagának ellentmondó érzésekkel hámulja a feldicsért látnivalókat: de a lárma tartós és utoljára sokan elviszik, hogy aki kiabál, annak igaza kell hogy legyen.

A vidéki közönség művészi érzékének fejlesztése nagyon fontos tényezője a művészeti haladásnak. Kár ezt az értékes kulturális fejlődést egészségtelen irányba terelni, mert a modern irány szélsőségeit, egészen őszintén, csak annak nevezhetjük. Beteges tulkapásai között talán a legeggyűbb az egyéniség kultuszának tulhajtása — mert az egyéniség nem a „modern“ irány kiváltsága, hanem létezik amióta csak számbavehető produktuma lett a szellemi munkálkodásnak — a festészet és szobrászat. Minden valamirevaló művésznek

munkája magán viseli mestere egyéniségének bélyegét.

Ez az a bizonyos cachet, amelynek révén a szakértő elfüstösödött és elsötétült képekről is megállapítja, hogy kinek a műve... Ez a tehetség valódiságának bélyege, amely hivatásos művésznél ordító színek és elsikkasztott formák nélkül is kifejlődik és műveit minden keresettség nélkül is *egyéniségé* teszi. A tobzódás az egyéniségek terén — az à tout prix egyéniséggé lenni igyekezet tehát — semmi — azaz: az agronomus nevezheti türes szalma csépeletének; a jog embere — értéktelen aktának; a tanügy barátja — hamis paedagogiának stb. stb., de leginkább igaza lenne a doktornak, ha azt mondja: kóros állapot, amely most epidemiaszerűleg dühöng, de az emberiséget azért teljesen nem fogja inficiálni. Különösen feltűnő nálunk Magyarországon az az igyekezet, hogy a modern irány különböző kísérletezéseit *egy* gyűjtőnév alatt modern „magyar” művészetté akarják avatni. Talán azért, mert így könnyebben férközhetik a minden nemzetek felett, hazáját páratlanul és példátlanul szerető magyar közönség szívéhez? Pedig törekvések nem különbek és nem értékesebbek a nemzetközi szocialistákénál.

A józan, az egészséges észjárásu magyarra rá akarják fogni, hogy belőle fejlődött ki a művészetnek azon nemzetközi kotyvaléka, amelyet a tudatlanság konyháján főznek.

Mi a magyar művészet és mi lehet magyar művészet? Az a darab kő vagy vászon, amely a magyarul karakterét a maga hamisítatlan mivoltában, de a művész egyéniségének zománcával bevonva tükrözi vissza.

Csakis ezt nevezhetjük magyar művészetnek és minden egyéb csak a modern-kórság kísérletezése. A kimerült vagy tehetetlen agyak kapkodása egy lehetőség után, amely a mai kor társadalmi bibijét: a könnyűszerrel való boldogulást biztosítsa.

Aki a művészet iránt érdeklődik és otthonában is szívesen látja, az szenteljen annak saját szívéből, eszéből érzést és figyelmet, mert ime az igazság: „Mutasd meg nekem képeidet, szobraidat és én megmondom neked, hogy ki vagy”.

Aradmegye termése.

Szomorú vetések.

Rosznak a kilátások.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 18.

Alig választ már el másfél hónap Péter és Pál napjától, az aratás kezdetétől. Az egész ország érdeklődve lesi a termési kilátásokról szóló híreket, ami annál természetesebb, mert Magyarországon minden ipari és kereskedelmi cikk ára is a termés után igazodik. Rossz termés és általános drágaság: azonos fogalmak.

Ami az ország általános termését illeti, arról ma még alig lehet megközelítő adatokat is kapni, annyi azonban konstatació, hogy az ideai termés a tavalyihoz képest megdöbbentően silány lesz. Ami Aradmegyét illeti, itt is a legelszomorítóbb hírek érkeznek a vetések állásáról s az egész megyének csupán két járása van, ahol előreláthatólag — úgy, ahogy, — be fog ütni a termés. Az őszi vetéseket a megye igen sok helyén kiszántották s a szeszélyes időjárás a tavasziakat is úgy meggyengítette, hogy gyakori esőzés nél-

kül a termés jóval alul fog maradni a közepesen. Az áprilisi hidegek s a rákövetkező májusi forró napok után ma már az is megállapítható, hogy a ki nem szántott és a drótféreg által el nem pusztított gabona nem ad hosszú szalmát és nem lesz sűrű sem. Hogy a tavaszi gabonaneműek kalászainak magtartalma minő lesz, azt sejteni sem lehet. A tulmeleg időjárás könnyen előidézhetheti, hogy sok helyütt alig lesz 2—3 métermázsás termés.

A megye majdnem valamennyi járásában pusztít a futrinka álcája, az úgynevezett drótféreg. Érdekes, hogy a termés körül is bebizonyul az a régi közmondás, hogy a szegény embert az ág is huzza. A mélyebb mívelésű földekben ugyanis úgy az őszi, mint a tavaszi gabonaneműek jobban megmaradtak, mint a sekélyes szántásukban. Miután pedig éppen a kisgazdáknak nincs módjukban, hogy a maguk eszközeivel mélyen szánthassanak: az ideai termés is a kisgazdákra nézve fog legrosszabbul kiütni.

Az aradmegyei termés ezek szerint az ősziokban aránytalanul rossznak, a tavasziokban pedig gyengének ígérkezik. A megyéből szerzett jelentéseink a következők:

A borosjenői járásban az utóbbi napokban bőven volt eső, ami azonban nagyon keveset segített. Ebben a járásban állanak legrosszabbul a vetések. A legtöbb helyen úgy az őszi, mint a tavaszi gabonaneműek kivesztek, úgy, hogy némely gazda egész földjét kénytelen volt takarmányféllel bevetni. Különösen a szegényebb lakosság van kétségbeesve, mert nem látja biztosítottnak téli megélhetését. Félő, hogy ebben a járásban a kivándorlás a tél folyamán nagyobb arányokat fog ölteni.

A borossebesi járásban nagy esőzések voltak. A nagymennyiségű csapadék azonban csak a tavaszi vetéseken segített, mert az ősziakat az egerek a járás legtöbb helyén elpusztították, úgy, hogy ki kellett szántani őket. A tavasziak meglehetősen állanak s kedvező időjárás mellett meg lesz a jó közepes termés.

Az eleki járásban csak kevés eső volt, de ez is sokat segített. Az őszi vetések ugyan semmi jót nem ígérnek, de a tavasziak, amelyeknél eddig 3-4 métermázsás termésre számítottak, az eső hatása folytán meghozzák az öt mázsás termést. A tavaszi gabonaneműeket erősen bántja a drótféreg, ami érthető aggodalmat kelt a gazdák között.

A kisjenői járásban aránylag nem lesz rossz a termés. Ez egyrészt arra vezethető vissza, hogy a főhercegi uradalom mély szántásu földjeiben elég szépen állanak a vetések. Az ősziak ugyan itt is gyengék, de a tavasziak szépek. A drótféreg itt is pusztít.

A pécskai járás nagy részében úgy az őszi, mint a tavaszi vetések jól állanak. Itt és a nagyhalmágyi járásban nem lehet a gazdáknak nagyobb panaszra okuk, mivel a termés jónak ígérkezik.

A világosi járásban is meglehetősen lesz a termés, ami főleg az utóbbi napok esőzéseinek köszönhető. A drótféreg itt is nagy károkat okoz.

A radnai járásban úgy az őszi, mint a tavaszi vetések nagyon gyengén állanak. A gazdák mindazonáltal reménykednek, hogy kedvező időjárás mellett még lábraállhat az élet.

Ezek a jelentések nem sok jóval kecsegtetnek. Nagyrészt a rossz termési kilátásoknak tudható be, hogy Aradmegyéből 1907-ben, vagyis öt hónap alatt *kétezer utlevelet váltottak*, nagyrészt Ameri-

kába, holott a múlt évben 12 hónap alatt is alig haladtak túl az utlevelek ezt a számot. — A gvenge termés esetleg-maga után vonhatja azt is, hogy a részes aratók között az aratás folyamán gyakorik lesznek a sztrájkmozgalmak. A munkáskérdés ezideig teljesen rendben van ugyan: az aratók mindenhol megkötötték a szerződéseket, nagyrészt a tavaszi feltételek alapján. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy munkásmozgalmak ne zavarják az aratást. Ezeknek a mozgalmaknak azonban előreláthatólag csak részleges jellegük lesz.

Lesz-e Aradon villamos?

Az automobiljáratok utvonalai.

Az elhanyagolt városrészek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 18.

Alig van Arad városának jelentősebb és napról-napra aktuálisabb kérdése, mint a közuti közlekedés hogy és mikéntjének megoldása. Az, hogy Aradnak voltaképpen csak a József főherceg-utól a Szabadságtérig terjedő része fejlődött nagyvárosias jellegűvé, nagyrészt a közuti közlekedés hiányára vezethető vissza. Az egész kereskedelmi forgalom erre az utvonatra szorult s a város más utcái és terei, (még azok is, amelyek piaci célokra szolgálnak) teljesen elmaradtak a fejlődéstől, mivel az egyetlen utvonatra szorított közuti közlekedés a forgalmat egyenesen a főterre tereli.

Az automobil-omnibuszok megrendelése alkalmából kívánatosná vált, hogy a közuti közlekedés a mellékutcákat is felölelje s ezzel az eddig elhanyagolt városrészek fejlődését elősegítse. Az Aradi Közlöny egyik munkatársa kérdést intézett a közuti forgalom lebonyolításának az automobilokkal összefüggő reformja tárgyában az irányadó férfiakhoz s egyuttal felvette azt a kérdést is, hogy szükséges volna-e Aradon a villamos-közlekedés behozatala? A válaszok a következők:

Varjassy Lajos,

Arad városa polgármestere.

— A közuti közlekedésnek kérdése, véleményem szerint, most már teljesen megoldást nyert a törvényhatósági bizottság ama határozatával, mely az automobil-omnibusz forgalom létesítését mondotta ki s amelyet a belügyminiszter is jóvá hagyott. Az automobil-közlekedést, szemeltartva azt a célt, hogy a város fejlődését elősegítsük, főként olyan utirányokra tervezük, ahol közuti forgalom mindeztideig nincsen. Értem ezalatt a külvárosokat, amelyeket közuti forgalommal ellátni kötelessége a városnak. Amikor a bizottságok tárgyalták az automobil-forgalom kérdését, megállapították, hogy melyek lesznek a fő utirányok. A megállapodás szerint az automobilon Gáj külvárosba, a Fejsze-utcába és a Halász-utcába fognak menni; ezek lesznek a főutvonalak. Természetesen a város nem zárkozhatik el attól, hogy a jelenlegi közuti forgalom utvonala is létesítsen automobil-járatokat.

Az automobil-közlekedést nemcsak bizonyos főutirányokba kontempláltuk, hanem elhatároztuk, hogy a Kossuth-utcán át a vasúti állomásig és vissza a városba körforgalmat létesítsünk. Ezen kívül még egy körforgalmi ut-

vonat lesz: a vasuti állomástól a Gájkülvárosi Gizella-térig és vissza. Ezzel, legalább egyelőre, megoldottuk a közúti közlekedés kérdését.

Ami önknek azt a kérdését illeti, hogy nem volna-e célszerű villamos sineket lefektetni, erre nézve az a válaszom, hogy ezt semmi esetre sem tartom célszerűnek. Nem pedig azért, mert a villamos sinek lefektetése óriási költséget igényelne és nagyon sok átalakítással járna. Főképpen pedig azért nem vagyok híve a villamos közúti közlekedésnek, mert a város most 220.000 koronát fektet be az automobil-forgalomba. A lóvasuttársaságnak különben alkalma lett volna villamos-közlekedést létesíteni, a kereskedelmi minisztertől meg is kapta rá az engedélyt. A lóvasuttársaság azonban kibújt ez alól, mert félt a horribilis költségektől. Már most a város menjen be ilyen költséges forgalom létesítésébe, amikor sokkal olcsóbban vehet véget a közlekedési mizériáknak? Idővel talán még lehet a villamos-közlekedés eszméjével foglalkozni, most azonban nem, mert az automobil-forgalom jelenleg sokkal célszerűbb.

Lócs Rezső,

Aradváros gazdasági tanácsnoka.

—A város mai álláspontja az, hogy az automobil-omnibuszokkal bonyolítsa le a közúti forgalmat. Egyrészt bizom ebben a modern közlekedési eszközben, mert jó utaink vannak s így a forgalom elé nem fognak akadályok gördülni. Másrészt azonban s ez a privát meggyőződés, kissé aggódom is, mert a város még nincsen tisztában azzal, hogy a fentartási és üzemköltségek, továbbá a javítási kiadások nem lesznek-e túlságosan nagyok. Engem ebben a dologban bizonyos kétely fog el, amely csak akkor oszlik el, ha a város tökéletes műhelyfelseje eléről is gondoskodik, hogy az automobilon javításánál másra ne szoruljon. Ha azonban a Westinghouse-gyár tényleg létesíti Aradon az automobil-gyárat, akkor a város elvetheti ezt a nagy gondját.

Most, hogy a közúti forgalom modernné tételével foglalkozunk, önkénytelenül az a kérdés tolu előtérbe, hogy nem volna-e célszerű, villamos-vasutat létesíteni? Ha az automobil-omnibusz forgalom megfelel a várakozásoknak, amelyeket hozzája fűzünk, akkor villamos-sinek lefektetése nem válik szükségessé. Ha azonban az automobilon fentartási és üzemköltségei és a javítási kiadások annyira tulmagasak lesznek, hogy a város anyagi kockázat nélkül nem tarthatja fenn az automobil-közlekedést, akkor előállhat az az eshetőség, hogy villamosvasutat létesítsünk. Ez természetesen sok koeficienstől függ.

A magam részéről az automobil-forgalmat a közúti közlekedés fontos kérdésének sokkal szerencsésebb megoldásának tartom, mint a villamos-vasuti közlekedést. Nemesak azért, mert a villamos közlekedés létesítése óriási költségekbe kerül, hanem a forgalom könnyebb-sége tekintetében. Például, ha nagyobb kirándulást óhajtanak rendezni az aradiak, akkor a város huszonnégy óra alatt bocsáthat autóbilt a kirándulók rendelkezésére. A szilárd sineken történő közlekedés ilyen luxuriózus kényelmet nem biztosíthat a város közönségének.

A város egyelőre kísérletet tesz az automobil-omnibuszokkal, ha a vállalkozás beüt, akkor a város az egész közúti forgalmat automobilon bonyolítja le.

Sármezey Endre,

az Arad-Csanádi Egyesült Vasutak főfelügyelője.

A közúti forgalom gócpontjának a Szabadság-teret tartom. Innen induljanak ki az összes utirányokban a vonalak. A legjobb és legnagyobb közlekedési utvonal jelenleg a Sza-

badság-tértől a vasuti állomásig terjedő ut. Célszerű volna még a Szabadság-tértől a Kossuth-utcán át Gájba és vissza, továbbá a Szabadság-tértől Ujaradra és vissza közúti forgalmat létesíteni. Az automobil-omnibuszoknak ezeken a vonalakon kell közlekedniök. Főként pedig ott kell automobil-járatokat létesíteni, ahol közúti közlekedés még egyáltalában nincsen. Esetleg a messzi jövőben a már említett utvonalakon villamosvasuti sineket is le lehet majd fektetni. Az automobil-közlekedés jelenleg nem szolgálhat másra, mint a most közúti közlekedés nélküli főutvonalakon a gyors közlekedést lebonyolítani. Ha ez meglesz, akkor elkövetkezhetik az, hogy az jövő közlekedését villamos vasutal lehet lebonyolítani.

AZ ELSŐ TÁRLÁT.

Vernisszázs az iparosházban.

Séta a műtárgyak között.

Arad, május 18.

A középiskolában untatott valamikor a professzor a mythologiai órán a phónixszal, ki hamvából új életre éledt. A Schwarz, a padtársam, kinek az apja csővezető volt az O. T.-nál, hitetlenül csóválta a fejét, de én már akkor elhittem, és ha nem hittem volna el, most kellenék megtérnem, midőn az *Aradi Képművészeti és Iparművészeti Társulatot* megújodva fényesen kikelni látom azokból a hamvakból, melyekre oly sietve mondták ki papok és papolók a kegyeletes „circum-dederunt“-ot.

Hogy mi keltette életre? Hát egy pár bohém ember lelkesedése, néhány nemesszívű műbarát pártfogása. Semmi kenetteljesség, semmi Sang und Klang.

Büszkék lehetünk reá mindannyian, kiknek a tárlat megteremtésében részünk volt, hogy ezt a tárlatot nem kell dicsérni, csak ismertetni, mert az önmagát dicséri.

Elnézésre csak egy ember szorul, aki botránnyal akarta ezeknek a jó bohém fiuknak az örömét elrontani. Elengedik, hogy a nevéet kiírjam?! Mikor a képek közt megláttam Rottmann Mozart „Készülődés a templomba“ című festménye előtt, mindjárt éreztem, hogy botránny van a levegőben: de úgy találom, Fiuk! igaztalanok vagytok iránta, mert nem a *karikatúrái botránnyosak*, hanem a *képei botránnyos karikatúrák*.

Ez az ur el lesz intézve, és így már tul is estünk a tárlat kellemetlen részén és üdvözlésére siethetünk azoknak az ismert és kevésbé ismert művész embereknek, kik első tárlatunkat megjelenésükkel határozottan magas művészi nivóra emelték.

Nincs ugyan a kiállításnak ugynevezett clou-ja. De hát az a nagy művészeti központokban rendezett tárlatokon is ritkán van, elég ha vannak biztató tehetségek és vannak feltűnő jó képek. Ilyen pedig sok akad.

Nem a hölgyeknek kijáró udvariasság mián említem itt először *Kalivoda Katát*, ezt a fiatal leányt, ki amellet, hogy a „Kakas Márton“ állandó rajzolója, nem ijedt meg a nagy koncepcióju munkától sem, mint amilyent a „Zászlószentelésben“ produkált.

Eltekintve a fényhatások és csendéleti részek szép megoldásától, oly nagy művészettel megrajzolt alakok és beállítások vannak a képen, melyek azt a tárlat egyik legértékesebb darabjává teszik. Különösen sikerült a felfelé néző kis leány bémész tekintete, a gyertyátartó másik leány áhitatos profilja és a háttal álló ministráns gyerek beállítása. Az egész képen sok hangulat és igaz közvetlenség uralkodik.

A terem másik oldalán, mint tárgyban is ellentét, van *Révész Imre* nagy képe, az *Imádság*.

Az egyik a mennyei malaszt dieshimnusza, a másik földi kin és szenvedés illusztrálása, midőn az ember halát ad a mindennapi kenyérért is.

A Révésznel megszokott igaz realizmus, a maga megkapó mélyreható egyszerűségében, minden poz és szaválás nélkül nyilvánul meg a képen. Ez az igazi, a szomorú élet.

Vesztróczy minden képével (*Kártyázó nők*, *Kuruzsló asszony*) igazolja, hogy méltó a múlt évben megnyert nagy díjra.

Örömmel tölt el az *Endrei Sándor* haladása. Van egy arcképe, mely pamlagon heverő vörösbársony ruhás hölgyet ábrázol. Ahogy az egész alak, háttér, arc, ruha staffage itt össze van hangolva, azt így csak a legnagyobb mesterek tudták megérezkelni és megcsinálni.

Van benne valami a Ziegler izléses finomságából és a Ferraris önmérsékletéből. A saját arcképe és egy másik eleven szemű női arcképe hasonlóan jók.

Nem mondható ez el *Nagy Vilmos* „Ifjúság“ című képéről, már csak azért sem, mert a kép sem mondja el azt, amit akar.

Pataky kuruc képeit nem kell Aradon ismertetni. *Fényes* nem oly darabos mint azelőtt, de éppen olyan erős.

Keményffy kemény legény, sőt egy fokkal keményebb mint szeretném, például a *Parasztudvarban*, ellenben a *Veranda sarkán* a legszebb plain air-ek egyike, mit egyhamar láttam. Igazi művész vér és művészi hivatottság szól hozzánk a vásznairól. Sokat dolgozik és emelkedő irányzattal, mi megbecsülendő, látva azt, hogy *Ujváry* képein mekkora dekadencia mutatkozik. *Bosznai* egy szép hideg levegős téli tájjal; *Komáromi Katz* színes „Balatoni halászok“-jával; *Bachmann* finom kis Csendéletével; *Knopp* érdekes világítású öreg hollandi emberével; *Szenes* finom tonusaival; *Poll* Hugó pastell színeivel a szokott módon magas nivón állnak. *Hegedüs* erős rajztudása a *Kanászban* sem mond kudarcot. Színeiben igen modest.

Balló „Széll Kálmán“-ja inkább a csendéleti részekben vall a nagy művészre.

Bruck Miksa hangulatos interieurjébe dissonanciát visz be az elrajzolt gyermek alak.

Basch, Kacziány és még néhányan már ismert képeket küldtek.

Csók érthetetlen éppen azért nem lehet reáismerni, amint nem is ismertem meg *Nagy Zsigá-t* a „*Falu rózsái*“-ban, melyet inkább *Vaszary, Paczka*, vagy *Csókra* fogtam volna.

Mesteri önmérséklettel van ezen a két parasztlányt ábrázoló képen a színskála végig csinálva.

Herrer Czézár „*Páholyan*“ képében sok erő, *Balla Pipaszó*-jában sok kedély nyilatkozik meg.

Gyönyörűek a *Bakoš* úde színes aquarelljei, *Boem Ritta* egy finom hangulatos falusi udvart küldött.

Barsy Adolf-től láttam egyszer egy törpe koldust; a nagy renaissance mesterei tudták az udvari bolondokat oly megdöbbentő tragikomikummal megfesteni. Az ide küldött tájképei kisebb igényűek, bár sok tudás van bennük. *Uferbach* a tárlatot rendezte, ez dicséretére válik, igaz, hogy olyan gárda állt mellette, mint *Jankó, Kaszab* és *Barsy*, kik úgy ismert izlésükkel, mint agilitásukkal segítettek.

Ányos, Erdősi stb. még fel sem akasztott képeiről majd máskor, most még sietve a szobrokról valamit.

Albert Andor ügyes kezű rendezésében a kevés anyag is jól mutat. 170. számú női portrajtje és relieffe becsületes jó munkák. *Vedress*, ki a *Kain*-jával tünt fel, egy kis bronzot, „*Pihenő táncosnő*“ küldött. Igen jók, de *Rotschild* erszényéhez mért árúak és *Jobbágy* finom kis állatgenre-jei, *Markup* majmai a konkurrens *Simay*-ét majmolják.

Igen erős tehetségnek mutatkozik be *Pásztor János*, ki a *Munkácsi-pályázaton* is díjat nyert és a mi *Kossuth pályázatunknál* is eredeti gondolatot.

Ez semmiesetre sem különös és meglepő, mert mindenki természetesnek fogja találni, hogy a miniszter törvényjavaslatának vitája során nyilatkozik az elhangzott megjegyzésekre. A miniszter nyilván még egyszer fog beszélni ebben a vitában, mert utána még igen sokan szólnak hozzá általánosságban a tárgyhöz és bizony sok kemény bírálatot kell még meghallgania Darányinak.

A mai napig bizonytalan volt a törvényjavaslat sorsa. Azonban csütörtökön történt valami, ami újabb erőt és bátorságot adott a miniszternek.

Ugyanis csütörtökön délután a földmivélségi miniszteriumban szigorúan bizalmas tanácskozás volt, amelyen résztvettek a koalíciós pártok összes vezetői. Azt a kérdést vetette fel ottan Darányi miniszter, hogy mit akarnak a függetlenségiiek, mert ő a maga részéről *tárcáját köti ehhez a javaslatához*. Ugyanilyen értelemben nyilatkozott Mezőssy Béla a függetlenségi államtitkár is, aki még tovább ment és azt követelte, hogy a koalíciós értekezlet határozata ellenére pünkösdtől az általános vita befejezése után nyomban kezdjék meg a törvényjavaslat részletes tárgyalását is. Mezőssy Béla határozott hangon nyilatkozata nagyon meglepte a meghívottakat és hosszabb vita után abban állapodtak meg, hogy a miniszter szólaljon fel a pénteki ülésen és jelentse ki, hogy a részletes tárgyalás során hajlandó módosításokat elfogadni. Ilyenképpen lehetséges, hogy a jövő héten befejezik a javaslat tárgyalását.

Darányi Ignác miniszter a pénteki ülésen csakugyan felszólalt és megtette azt a kijelentést, hogy a sztrájkparagrafust kivéve minden szakasznál szívesen látja a módosításokat.

Most azok, akik részt vettek a bizalmas értekezleten erősen agítálnak a vita megrovidítéseért.

SPORT.

Budapesti labdarugók Aradon.

Rendkívül érdekes mérkőzés színhelye lesz pünkösdtől vasárnapján az Aradi Atletikai Klub Török Gábor utcai sporttelepe. E napon nyílna meg ugyanis az atletikai klub tavaszi labdarugó mérkőzéseinek sorát az egyik legkiválóbb magyar labdarugócsapattal: a Budapesti Torna Klubbal. A Budapesti Torna Klub új összeállítású csapata nemcsak az ezüstlabda döntő mérkőzésében, hanem főleg a múlt vasárnap lezajlott bécsi versenyben tüntette ki magát. Mintaszerűen szép összjáték, fair játék-módot jellemzik a B. T. K. csapatát. A nálunk szereplő csapat tagjai egyébként legnagyobb részt fiatal játékosok, kiknek összjátékát néhány régi jó játékos támogatja.

A B. T. K. ellenfele az aradi atletikai klub teljesen új összeállítású csapata lesz. Sportkörökben élénk érdeklődéssel néznek a hátsor s a háttér játéka elé. Ez lesz ugyanis a védelem új összeállításának erőpróbája. Az aradi csapatok végleges összeállítása az alábbi: Kapus: Duffner János; háttér: Lengyel I. és Puki (ánév); fedezetek: Boross K., Kákos László, Boros József; csatárok: Valerián L., Steinfeld G., Gaál Zoltán, Till Ede, Szathmáry Kálmán.

A Budapesti Torna Klub csapata vasárnap a déli gyorsvonattal érkezik Aradra. Hajós Alfrédnek, a Magyarországi Labdarugó Szövetség főtitkárnak kíséretében.

Az érdekes mérkőzést a vendégcsapat egyenes kívánságára Szathmáry János acsev. főfelügyelő, az Atletikai Klub elnöke vezeti, mint goal bírák Preisinger Béla a klub titkára s Szathmáry István működnek közre.

Visontay.

A jó ízlés géniuszt mély tisztelettel kérjük, ha valamely erős kifejezés, támadó, vagy becsmérlő szó akarna a tollunk alá futni, üsön irgalmatlanul hátra. Sokszor kell azzal élni, de most egyenesen tilos.

Visontay Kálmánról írunk. A mennyi epét, haragot, fogvicsorgató gyűlöletet képez, ő e sorokba, olyan tiszta lélekkel, olyan tiszta érzéssel visszük a fűrgé tollat betűről-betűre. Egyetlen, minden indulattól ment, tiszta érzés fogja át a lelkünket, a szánakozás, amely szenvedő embertársainkat megilleti.

S hogy az olvasó ne képzelje mesterkéltséget, magunkra erőltetett érzésnek ezt, kérjük, kövessen bennünket a higgadt következtetésnek alábbi fokain, amely a tények fölépítéséhez vezet.

Visontay Kálmán az aradi képző és iparművészeti társulat tárlatára több karrikaturát küldött be. A karrikatura: emberi gyöngéknek humoros megcsipkedése. Semmi egyéb célja nincs, mint a humor, a tiszta szatira.

A „karrikaturák” között volt egy, amely nem volt egyéb rajzzal elmondott, burkolatlan pletykáról. A gyöngébbek kedvéért a kép felírása közelebbi tájékoztatást nyújtott, hogy a rajz melyik Aphroditének Hephaistosát akarja ábrázolni. A karrikatura maga, de különösen annak, szinte naivul áruló címe elárulta annak tendenciáját. A rajz nem a humor derűs világába, hanem a családi élet miniszteriumába akarta csalni a szemlélőt. Ott pedig a művészetnek sincs keresni valója. Egy Corregionak is a kezére ütnének, ha valakinek családi becsületét vinné a piacra.

Ezt meg kellett rónunk. Igen kellemetlen volt ránk nézve ez a kötelesség, mert Visontay Kálmán ez időszerint perben áll velünk, s kézen fekvő volt, hogy ezt is „üldöztetésnek, ember vadászatnak” fogja tekinteni. De az újságírói kötelességnek akkor is eleget kell tenni, ha kellemetlen.

Erre a közleményünkre Visontay Kálmán ma ezt a levelet intézte hozzánk:

Az „Aradi Közlöny” tekintetes szerkesztőségének

Aradon.

Az „Aradi Közlöny” mai számában „Botrány a tárlaton” fő és „Egy aradi festő mérenylete” és „A női tisztesség ellen” alcimek alatt egy közlemény jelent meg, amely azokat a tréfás képekkel foglalkozik, amelyeket az aradi tárlaton most kiállítani szándékoztam.

Miután az „Aradi Közlöny” személyemmel félreérthetetlen tendenciával foglalkozni soha meg nem szűnik, a most jelzett cikkben foglalt támadással szemben sem lehet kilátásom arra, hogy jelen seraimnak az igazságosság legelemibb érzületénél fogva hely adassék.

Mégis csakis önmagamnak tartozó kötelességből és egyéni reputációm megvédése érdekében, bár kilátás nélkül arra, hogy a támadás után a védelemnek is tér nyíljon, szükségesnek tartom kijelenteni, hogy tréfás képeimnek, melyekkel senkit sérteni, sem megbántani legtávolabbról sem volt szándékom, sértő és meggyalázó célzatot csak a tudatlanság, vagy azon határt nem ismerő rossz indulat adhat, amely semmilyen eszköztől, még attól sem riad vissza, hogy közbeccsülésben álló urinő jó hírnevét vigye a gyanúsítás piacára, — hacsak ezzel még egyet üthet azon, kit az ember vadászat szenvedő alanyául magának kiszemelt.

Visontay Kálmán,
kir. főgim. tanár.

A mint látható, Visontay Kálmán csalódott. A levelet szóról-szóra közre adtuk, sőt,

ha az idő engedte volna, fac-similében is leadtuk volna, hogy a toll-vonásokon, a pontozás rezgésen lássék meg a megsértett fölháborodás, amelylyel azt Visontay írta.

S azokra a vaskos kifejezésekre, amelyek e levélben nekünk szólnak, mindössze egy szavunk van: *szegény!*

Most már mondjuk meg, hogy mért szegény és mért szánandó.

Visontay a karrikaturáit egyszerű tréfának minősíti, amelyeknek sértő célzatot csak a tudatlanság és a többi, amit a levélből fölösleges ismételnünk, — tulajdoníthat. Hát szóljunk azokról a karrikaturákról.

Az egyik: egy köztisztviselőben álló, a legnépszerűbbek közül való aradi orvos, aki a pácienseinek koszorút visz. Ez ugyebár, tiszta humor?

Egy lelkész-tanár, aki rongyosan, csavargószerű ruhában jött Aradra — ez az egyik fele a rajznak, — s most jól öltözött, elegáns ur, Ennek sincs semmi célzata?

Egy idősebb köztisztviselőben álló uriember, amint egy elszállott léggömb után mered. A léggömb: az örökség, amelylyel az illető urat gyakrabban emlegették. Természetesen, ez se családi ügy.

Más. Három aradi tanár, — akik véletlenül Visontaynak egy vesztett pörében szakértők voltak — majmoknak ábrázolva s Visontay mint délceg oroszán sétál el mellettük. Ebben sincs semmi célzat: ártatlan tréfa az egész.

Egy tekintélyes, — s tegyük hozzá: előkelő családból való ügyvéd, magyar nemesnek ábrázolva. Ott van a cimere, a cimereben pedig egy — kérdőjel. Szóval a nemesség egy kicsit kétes. Eoben csak a rossziadulat találhat ugyebár sértő célzatot?

Azután más egyéb és főképe ez a Hephaistos rajz, amely annyira ártatlan tréfa, hogy tegnap a fél város beszélte, kire akar vonatkozni. A karrikaturáknak kirívó tendenciáját pedig még jobban szembe bökte a rajzok felírása, amelyekben szintén több volt a pletyka-izü célzás, mint humor.

Osszegezzünk. Most csak ennyit kell — és egyebet nem is lehet megállapítani:

Ez az ember, aki azt hiszi, hogy a fenti rajzok egyszerű karrikaturák s azokban sértő, meggyalázó nincsen;

aki egy ügyefogyott rajzzal illusztrált, alant pletykákat gyárt, s azután maga háborodik fel azon, hogy az ő meghurcoltatása kedvéért „közbecsülésben álló urinő jó hírnevét” viszik piacra;

aki ember vadászatról, üldöztetésről panaszkodik, s maga keres alkalmat arra, hogy tisztviselőben álló embereket megánison, meggyanusítson;

aki, miután a mások reputációján igyekezett gázolni, a maga reputációján esett káron siránkozik, —

nos, ez az ember: beteg ember. Egyebet nem mondhatunk. Orvosoknak nem születünk. Pszichiáterek nem vagyunk. De a rendes emberi gondolkodásnak ilyen fejtegetőre állásából, az ítélő-képesség ilyen elferdüléséből, a közfelfogással ennyire ellentétes, szinte hihetetlen megnyilatkozásból mi egyébre nem következtethetünk. S aki mélyére néz ennek a dolognak, szintén nem gondolhat egyébre.

S ezért nem szabad erős kifejezést, támadó szót, sőt még kritikát se használunk. Nem használunk azoknak a kedvéért se, a kiknek ez talán némi elégtételére lenne. Nem szabad.

Visontay Kálmán beteg ember. Jobbulást kívánunk neki!

Szines álmok.

Májusi álmok, májusi virágok: ez a piktornak a tárlat kezdete, a vernisszrás. Jár-ke-l a képek között, s nem lát, csak álmodik. Álmodik gazdag, előkelő emberekről, a kiknek egyetlen törekvésük és vágyuk van: képet vásárolni. Lejön Rothschild Károly báró: „Látja mester, ez az a festmény, amelyre én rég vártam. Mi az ára? Kétezer korona . . . Hisz ön könnyelműen pazarolja a tehetségét. Fogja, hamar, mielőtt meggondolja! . . .” A másik képre Rocke-

feller, az amerikai trustkirály pályázik: „Művész, szálliton még nekem vagy huszonöt négyszög méter ilyen képet . . . négyszög méter-jét ezer dollárért! . . .” Es nemcsak az idegek, de a helybeliek, a jó, az édes, a művelt intelligencia is vásárol. Öröm nézni a falon: Elkelt . . . Minden elkelt! Még az iparosház papirkárpitját is megvették, mikor a többi műtárgyak elfogytak . . .

Aradi művész nő sikere Párisban.

A Szalon kiállításán.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 18.

Érdekes hír érkezett Párisból ahol a napokban nyílt meg a nagy szalon az *Artistes Francais* képkiallítása. Érdekes különösen azért, mert a legnagyobb feltűnést keltő képek között is feltűnést keltett egy aradi származású művésznek *Della Corte Szvatek* Antóniának (Aranka) egy velencei témájú festménye.

Nem közönséges siker számba megy, ha valaki a francia művészi élet legelőkelőbb találkozó helyén a Szalonban feltűnik. Magában véve már az is siker számba megy, ha valakinek művét kiállításra elfogadják, annál nagyobb értékű ha még beszélnek is róla. Az ideai párisi tárlaton a legkitűnőbb magyar festők állítottak ki. Több képpel van képviselve *Csók István* és *Perlmutter Izsák*, *László Fülöp* és a magyarok sorában megdicsért *Szvatek Aurélia*.

A neves festőnő aradi születésű és gyermekéveit is Aradon töltötte és csak mint felnőtt leány ment Olaszországba, hogy magát a festőművészetben kiképeztesse. Apja ismert szücsmester volt Aradon, aki nagy gondnal neveltette tehetséges gyermekeit. Két gyermeke közül Aranka volt a tehetségesebbik, aki már gyermekkorában is festegetett és hátrázott talentumot árult el a festészet iránt. A nyolcvanas évek végén Rómába ment és itt ismerkedett meg férjével, *V. Della Corte* nevű olasz tiszttel.

A daliás tisztt sokáig volt feleségének modellje. Pár év óta Párisban lakik *Szvatek Aurélia* és egészen a művészetnek él és hogy hivatottsággal, azt mostani sikere is igazolja.

A művész nő, bár régen elszakadt szülővárosától, még mindig élénk levelezést folytat egyik gyermekkorai játszótársával *Nikolits Döme* ügyvéddel. Leveleiben, melyek kifogástalan magyarsággal vannak stilizálva, meleg szeretettel emlékszik meg Aradról, az itt töltött gyermekévekről.

A mostani sikert bizonyára még sok hasonló követi és *Della Corte Szvatek Aurélia* nevével még sokszor fogunk találkozni.

A hűtlen asszony.

★

Történet a Baross-parkból.

Szól eme nóta ama Mórról,
Ki nejét semmibe se vette
És minden mórral ellentétben
Kötelességét meg nem tette.
Ma már az ilyen mór se ritka
S ebben rejlik a titkok titka,
Hogy a hűtlenség mért örök
S mért szaporodnak nyakra-főre
A jól ismert válópörök.

Hogy egynehány rövid vonásban
Egész kitűnő képet adjak:
Mór ur nejében nem volt hire
Sőt nem volt hamva sem a fagnak.
Termete: bájos. Arca: rózsá.
Csupa poézis, semmi próza.
Ajaka: meggy. Fogai: épek.
És Mór ur férje volt szegénynek.

I.

Mór ur egy enyhe május este
Kedves nejét karjára vette
És így szólt hozzá: Edesem!
Május van, édes, enyhe éjjel,
Telve szunyoggal, vágygyal, kéjjel:
A parkba, édes, jöjj velem!

És mentek. Lesütött a hold:
Kiváló nyári este volt.
A bokrok gyér lombján keresztül
Több rendbeli halk sóhaj rezdül,
S mámoros csókok szent nesztét
Lágy szellő hordja szerteszét.

Az összeolvadó, nagy árnyak
Itt ott egyszerre szerteválnak
S elfojtott kacajok zaját,
A szerelem szimfón át,
Mik tarkítják az éjszakát:
A Baross-park bérmentve szállit.

És Mór ur és a felesége
Csak mennek boldog lázban égve.
Mór ur magában konstatálja,
Hogy nem köszvényes most a lába,
Sőt hogyha volna olyan asszony,
Ki benne vágyakat fakasszon:

Isten bizony, még tán . . . esetleg . . .
. . . Szóval Mór urnak szíve reszket,
És egytől mástól eltekintve
Magát ifjunak érzi szinte.

Az asszony vére szinte pezsdül
És meg-megrezzen minden nesztül:
Ah, meddő vágyak rajzanak
A Baross-parki fák alatt!

És mennek szépen egymás mellett,
És szól az asszony: Istenem!
És Mór ur szól: Maradj nyugodtan!
És mennek csendbe, rendesen . . .

II.

Rendőrt nem látni messze tájon,
Roppant nyugodt az éjszaka.
A nyári színház háta mellett
Alszik a csavargók hada.
És Mór ur és a felesége
Nem vennék világért sem észre,
Hogy a nyomukban több alak
Nagyobbszabású fustélyokkal
Csendben, de makacsul halad.

Ahol a lombok összebuynak
És ahol bús homály honol,
Mór úrék ott egy padra ülnek
S az asszony Mórra ráomol.
Csupán egy csókot kér De sajna,
Vágya valóvá nem lehet,
Mert egyszerre fülébe dörgi
Egy zord hang:

— Pénzt, vagy életet!

Három toprongyos, vad legény áll
A holtra rémült pár előtt,
Kettő a férfit gyüri földre,
A harmadik a szende nőt.
Mór ur kiált, harap, vonaglik,
Rug, üt, kapál, de hasztalan!
Tulajdonost cserél az ingó,
Amely a zsebtárcába van.

És míg a férjet móddal-okkal,
Ököllet, lábbal és botokkal,
Szakértelemmel és serényen
Eldöngögtetik roppant keményen:
Az asszonyt addig — adta fattya! —
A harmadik karjába kapja.

Karjába kapja, csókolgatja,
S az asszony mindezt türi, hagyja,
Sőt — ah, a május csupa bűbáj! —
A kapott csókot visszaadja.

Acélos izmok durva pántja
Fűződik rá a derekára,
És látja, sejtí, tudja, érzi,
Hogy aki öleli, az férfi.

Az, hogy csavargó, város-alja,
Az, hogy nem középkori dalja:
Az nem változtat ama tényen,
Hogy csókolózni tud mesésen!

Ám, mint a négyesben szokás,
Hamar jön némi változás.
Az, ki a csókba belefárad,
Az mostan szegény Mórra támad,
És aki Mórt ütötte, verte,
Annak most jó a csókok perce.
Az ilyen figurát pedig
A négyesben *chassé croisé*
Elnevezéssel i letik.

Mór ur pedig félholtra verve
Félszemmél néz a nő felé.
Kiáltana, ha volna mersze,
S nem nézne uj verés elé.
Chassé croisé! Ismétlődik
A kellemetlen helycsere!

Porcia herceg a királynál.

Nyilatkozik a gondnokságáról.

Hajsának áldozata.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 18.

A karinthiai pompás hitbizománynak magyar élvezője, Porcia Aladár herceg ma hosszabban nyilatkozott gondnokság alá helyezési ügyéről. A herceg nyilatkozatában részletesen elmondta, hogy hajsának áldozata, amiért tolvaj jószágkormányzóit elkergette és tiltakozott az ellen, hogy gondnoka mindenféle címen megdézsmálja a hitbizomány jövedelmét.

A gondnoksági ügy különben már a napokban foglalkoztatja a királyt is. Hétfőn kihallgatáson fogadja a felség a kalamitásokkal küzködő herceget, aki az uralkodó jóakarát kéri a gondnokság alól való szabadulásra.

A majoreszki nyilatkozatáról az alábbi távirati tudósítást adjuk:

Porcia Aladár herceg ma egy ujságíró előtt gondnokság alá helyezésére vonatkozólag a következő nyilatkozatot tette:

— Körülbelül két év előtt történt, hogy a hitbizomány két jószágkormányzóját, akik egyebet sem tettek, csak loptak, — elkergettem és hasonlót ígértem a kurátoromnak, Trauma Gusztáv dr.-nak is. Azt állítottam róla, hogy nem épeszü és kértem a törvényszéket, hogy nevezzen ki új kurátort. Ez nem teljesedett míg a fátum elérte Traumot. A klagenfurti bolondokháza előtt, amikor beakarták szállítani mert dühöngött, — saját kezével golyót röptetett agyába. Azonban nem halt meg rögtön és még a halálos ágyon is reám gondolt. Luggin Ferenc dr. ügyvédnek meghagyta, hogy ő legyen a hitbizomány kurátora és engem minden áron tegyen tönkre. Erre a szóbeli végrendeletre tanuim vannak. Az elcsapott jószágkormányzók és az új kurátor Luggin dr. mindent elkövetek vesztetre. Hiába dolgoztam, hiába voltam mintagazda, hiába fokoztam, hatványoztam évről-évre a halászati és vadászati jövedelmeket. Ezek az urak életem ellen törtek. Minden nap, minden órában bírákat, szakértőket, becselőket küldtek a birtokra, akiknek napidíjai, költségei fölemésztettek minden jövedelmet. Én felszólaltam ez ellen és többször sürgönyöztem, folyton követelve Luggin dr. elcsapatását. Végül levelet írtam neki, amelyben magyar posonokat ígértem az ügyvédnek. A kurátor azóta kettőzött erővel üldözött, folytatta az aknamunkát és kijárta a szekvesztrálist erkölcselen és törvénytelen uton, ugyszólván az én megkerülésemmel, ki sem hallgattak és nem is engedték meg, hogy bizonyítsak.

Kétségbe vagyok esve, — folytatta a herceg — tönkre tették mindenemet, elvették még az első feleségemnek járó évről-évről járadékát is és két gyermekemnek évi 6000 forintnyi járadékát is elrabolták. Bécsi ügyvédem, Edler Artur dr. utján felebbezést nyújtottam be és a jövő héten fölmegeyek Bécsbe, ahol a királytól fogok igazságot kérni. Sokat ugyan nem remélek ettől az uttól, majdnem bizonyos, hogy ő Felsőge így fog szólni:

— Ich werde mich informiren lassen (informáltatom magam.)

Attól rettegek, hogy éppen ellenségeim fogják a Felsőges urat informálni.

Eddig van a nyilatkozat.

Porcia herceg már a mai nap folyamán a következő értesítést kapta Bécsből:

Hercegséged a hétfőn háromnegyed 10 órakor tartandó legfelsőbb kihallgatásra előjegyeztetett.

O cs. és ap. kir. felsége
kabinetirodája

A herceg a kihallgatáson azt kéri a felségtől, hogy pörét ne Grácban, hanem Alsó Ausztriában tárgyalják.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Vasárnap: A „The Olympia” mozgófénykép színház három előadása: délután 3 $\frac{1}{2}$, 5 $\frac{1}{2}$ és este 8 órakor. (Nyári s. inház.)

Hétfő: A „The Olympia” mozgófénykép színház három előadása: délután 3 $\frac{1}{2}$, 5 $\frac{1}{2}$ és este 8 órakor.

Kedd: A „The Olympia” mozgófénykép színház előadása.

Szerda: A „The Olympia” mozgófénykép színház előadása.

A tárlat megnyitása.

Arad, május 18.

Holnap, vasárnap délelőtt 11 órakor nyitja meg első tárlatát ünnepélyes formák között az Aradi Képző- és Iparművészeti Társulat. A megnyitási aktust Varjassy Lajos polgármester vállalta magára, de a megnyitáson jelen lesz a város notabilitásainak színe-java is. A látogatókat már messziről üdvözlő az iparosház ormára tűzött hatalmas lobogó. Bent a gyönyörűen elrendezett termekben virágok és szőnyegek teszik változatossá az amúgy is szép képet.

A tárlatnyitásra a mai nap folyamán már több fővárosi művész érkezett. Itt van Komáromi Kacz Endre, Pataky László, Keményffy Jenő és még több ismert nevű festő.

A megnyitásra a társulat összes tagjai (rendes és pártoló tagok) ingyenesen léphetnek be, ha tagsági jegyüket kiváltották. Akiüknek ez eddig bármely okból nem volt módjukban, azok a pénztárnál kiválthatják tagsági igazolványukat. A nem tagok számára a beléptidíj a megnyitás napján egy korona, rendszeresen pedig 50 fillér. A kiállítás tárgymutatoja 20 fillérért lesz a pénztárnál kapható.

* A kabaré bemutatója. Végre megismerte az aradi publikum az igazi, telivér kabarét, a miről annyit beszéltek és amit olyan kevesen ismertek. Csupa ötlet, pezsgő humor és kedves intimitás teszi a kabarét. A fővárosi kabaré kitűnő tagjai művészettel, briliáns ötleteikkel egy-kettőre megteremtették azt a hangulatot, a mely okvetlen szükséges ahhoz, hogy a legszerényebb énekszámától a burleszk komikumig mindent élvezni tudjunk. A kabaré minden egyes száma művészi és élvezetes. Az előadó művészek mindegyike kiváló attrakció. Itt van mindjárt a konferanszié, Nagy Endre, a kitűnő író, aki gazdag humorával ritka műélvezetet szerez hallgatóinak. Mint gyorsrajzoló, pompás karrikaturáival is nagy sikert aratott. László Rózi bájos jelenség, csupa pajzán ötlet, aki Fedák utánzataival valóságos kacagó rohamokat váltott ki a közönségtől. Nagy sikere volt Szécsi Magdának, aki szépségével és sok eredetiséggel előadott dalaival hódít. Valósággal ünnepezték Nyáray Antalt, aki zseniális művészettel adott elő több kuplét és frenetikus hatás mellett mondta el Faragó Rezsőnek A vén bitang című költeményét. Kondor Ernő A szobaur című kupléval aratott sikert. Nagyon szimpatikusan fogadták Balogh Erzsit és Huszárt. Az énekszámokat Hetényi (Heidelberg) Albert a kitűnő zeneszerző kísérte igazi művészettel. A sikerből neki is bőven kijut, amennyiben az előadásra került legtöbb énekszámnak is a szerzője. A szépszáma közönség kitűnően mulatott és nagyon sokat tapsolt a szereplőknek. H. G.

* A The Olympia mozgóképszínház, miként jeleztük, ma tartotta főpróbáját a holnap bemutatásra kerülő képsorozatból. A képek teljesen új felvételek és ma futtattak keresztül először a kinematograf szerkezetén. A próba a legkitűnőbbben sikerült. A képek úgy óriási méretűknél, mint nyugodtságuknál és tisztaságuknál fogva minden e téren eddig elért eredményt felülmúlnak. A megvilágított és mozgást feltűntető mező csaknem oly nagy, mint a szinkör színpadának teljes nyílása. A sorozat nyugodtságát egy legújabb szerkezetű találmánnyal érik el, amely ezidőszert még csak a The Olympiának van birtokában. A feltaláló magyar ember. Eszméjét idehaza nem értékesíthette. A külföld azonban busásan honorálja. A gazdag és változatos műsort ezekben jelezhetjük: mesés állatképek, ragyogó művészi ecsettel színezett artistikai képek, kacagtató boházatokkal és megrendítő drámai életképekkel váltakoznak. A magyarázatot, mint jeleztük, Horti Sándor látja el. Az esti előadások 8 órakor kezdődnek naponként változó műsorral.

'A Páris-ügy vége.

A volt világsi főbíró pöre.

A vádló akták.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 18.

Ma egész nap egy aradmegyei jegyző rágalmozási perét tárgyalta az aradi törvényszék. A vádlott Todoreszku György világsi jegyző volt, aki négy évvel ezelőtt feljelentést adott be Urbán Iván akkori főispánhoz Páris Gábor világsi főszolgabíró ellen, azzal vádolva meg feljebbvalóját, hogy 1900-ban történt megválasztása előtt apósa, Bacsilá Lajos 6000 koronával Páris Lajos dr. utján megvesztegette.

Urbán Iván főispán a feljelentés kapcsán azonnal megindította az eljárást, miután azonban a fegyelmi választmány, amely elé Páris Gábor ügye került, a főszolgabírót nem találta vétkesnek, a rágalmozó iratokat Aradmegye közigazgatása további eljárás céljából az aradi büntető törvényszékhez tette át.

A törvényszék ma tartotta meg ebben az ügyben a főtárgyalást. A tárgyalás elnöke Köllér János kir. táblabíró volt, szavazó bírák: Nagy József és Uray József. A vádat Pogonyi Nándor dr. alügyész képviselte, a vádlottat Reiniger Jakab dr. szegedi ügyvéd védte.

A tárgyalást az elnök reggel 9 órakor nyitotta meg s kijelentette, hogy a Páris Gábor elleni rágalmozási ügyet Páris Lajos dr. terhére elkövetett rágalmozással kapcsolatosan fogják tárgyalni.

Todoreszku György tagadja, hogy akár Páris Gábort, akár Páris Lajost megrágalmozta volna. Neki volt apósa mondta, hogy világsi jegyzővé való megválasztása 6000 koronába került. Az ő hiúságát igen sértette ez a dolog s megtette a főispánnál Páris Gábor főszolgabíró ellen a feljelentést.

Todoreszku után Páris Lajos dr. főmagánvádlót, mint tanut hallgatta ki a törvényszék. Élesen kifakadt az ellen a rágalom ellen, hogy ő 4000 koronát kapott volna, hogy öcscsénél Todoreszku megválasztását biztosítsa.

Urbán Iván volt főispán a feljelentésre vonatkozólag tesz vallomást. Mikor Todoreszku feljelentését megkapta, azonnal maga elé idézte a világsi jegyzőt, aki állításait egész terjedelmében fentartotta. Látva azt a határozottságot, amelylyel a jegyző állításait fentartja, magához kérte Páris Gábor főszolgabírót s felszólította, ha bármi tekintetben bűnösnek érzi magát, ne várja be az ellene megindított fegyelmi eljárás-

befejezését, hanem három hét alatt adja be lemondását. A főszolgabíró habozott, de a fegyelmi tárgyalás alkalmából írásban lemondott.

Elnök a tárgyalást délben félbeszakította s délutánra halasztotta.

Délután 3 órakor folytatták a tanúk kihallgatását. Az első tanú *Bacsila* Lajos, *Todoreszku* egykori aposa volt. Vallomása során előadja, hogy 1900. január elején felkereste *Páris* Lajos drt s 4000 koronát adott át neki leendő vejének a jegyző választásra való jelöléseért. *Bacsila* Lajos vallomását megerősítette *Bacsila* Lajosné és *Todoreszku* Györgynek azóta törvényesen elvált felesége, *Bacsila* Gizella is. Majd a bíróság felolvastatta a fegyelmi választmány végzését és az ezt helybenhagyó belügyminiszeri leiratot. Az ügyész tiltakozására azonban megtagadta a fegyelmi választmány zárt tanácskozásán vezetett jegyzőkönyv felolvasását.

Pogonyi Nándor dr. alügyész vádbeszéde után *Reiniger* Jakab dr. védő emelkedett szólásra. Rendkívül ügyes és hatásos beszédében kifejti azokat az okokat, a melyeknél fogva védettjét felmenteni kéri.

— Jobb a piszkot érintetlenül hagyni — fejezte be *Reiniger* a beszédjét. Jobb ezekkel az aktákkal nem foglalkozni. *Ezek az akták nem az én védelememért vádolják!*

Pogonyi Nándor és *Páris* Lajos dr. replikája után a védő reflektált még néhány szóval az ügyész s a főmagánvádló szavaira, majd az elnök a vádlottnak adta át a szót. *Todoreszku* hosszadalmasan mentegéldözött s bizonyítottatta jóhiszeműségét és ártatlanságát.

Délután 6 órakor a bíróság határozathozatalra vonult vissza s körülbelül egy órai tanácskozás után *Köller* János elnök kihirdette az ítéletet.

A törvényszék *Todoreszku* György világsi jegyzőt a btkv. 260 §. alapján bűnösnek mondta ki hivatalos személy ellen elkövetett, *rágalmazás vétségében* s a *Páris* Gábor terhére elkövetett rágalmazásért 200 korona fő és 100 korona mellékbüntetésre, *Páris* Lajos dr. terhére elkövetett rágalmazásért pedig 100 korona össz-büntetésre s az összes bünygyi költségek megfizetésére ítélte.

Az ügyész megnyugodott az ítéletben, vádlott azonban felebbezett.

Udvari intrikák

a trónörökös ellen.

Főhercegnők akcióban.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 18.

Évek óta rövid időközökben, hol a monarchiában, hol pedig a külföldön megjelenő lapokban egymást követik azok a cikkek, amelyek *Ferenc Ferdinánd* trónörökös személyével foglalkoznak és a magyar s osztrák trónok várományosát nem a legrokonszenvesebb színben tüntetik fel. Az újságcikkek elmondják, hogy a trónörökös klerikális érzelmű, rideg, zárkózott természetű ember, akinek uralkodása elé nem nagy bizalommal nézhetnek a monarchia népei.

Sokáig találgatták, hogy kik és kinek érdekében lanszirozzák ezeket a sokszor rosszindulatú, alaptalan híreket, de a forrásra nem akadtak.

Most azután Bécsből pozitív formában az a szenzációs hír kerül forgalomba, hogy a trónörökös ellen *udvari aknamunka folyik*, még pedig oly szövetség részéről, a melynek tagjai között több főhercegnő is van. A király prágai tartózkodása során is annyi kellemetlenséget okozott az udvari intrika a trónörökösnek, hogy alig pár percig maradhatott az ősi Hradsin várban és még az ünnepek során kénytelen volt Prágát ott hagyni. Ekkor tudvalevőleg inkognitóban Mezőhegyesre jött vadászni.

Bécsben már nem is titkolják többé, hogy az egész akció egy fiatal főhercegnék, az elhunyt *Ottó* fiának érdekében folyik és az a célja, hogy a trónöröklési rend megváltoztatásával a fiatal főherceg, aki most dragoyses hadnagy, Prágában kövesse *Ferenc Józsefet* a trónon. Érdekes, hogy egy házassági terv alapja a nagy küzdelemnek, amely azonban nem érne véget a frigy megkötésével sem. Az intrikusok taktikájához tartozik az is, hogy *Ferenc Ferdinánd* ellen tüzelik különösen a magyar közvéleményt, amelynek megnyugtatására *József* főherceg éppen a közelmúlt napokban tette meg ismeretes kijelentéseit. A trónörökös mind-egyeddig keveset törődik az aknamunkával és mitsem tett az ellensúlyozására. Jól tudja, hogy a királyt semmi esetre sem nyerhetik meg az intrikusok a kalandos tervek kivitelének és ezért nem látja szükségét annak, hogy ellenfeleivel szemben erélyesen fellépjen.

HIREK.

Mai számunk tartalma.

Arad, május 18.

Az *Aradi Közlöny*, mint minden nagyobb ünnepen, piros pünkösdi napján is hatalmas terjedelmű és gazdag tartalma számmal kedveskedik olvasóinak. A pünkösdi szám olvasni valóinak tartalomjegyzéke a következő: A mellékleten: Oh, azok az asszonyok! Elbeszélés. Irtá: *Palatinus* József. *Lukács* Emil: A mesevilágból. Apró mesék. *Vékony* Pál: Örök szerelem. Vers. *Kaszab* Géza: A nők és a párbaj. Gondolatok egy új liga alakulásához. *Horváth* Kornél dr.: Forgácsok. *Szebenyi* József, a volt aradi hírlapíró Babarzi Erzsébet című gyönyörű versével szerepel. *Magay* Berta: Betegen című írása, *Mendlik* Béla báró Vorbergné című tárcája, és *Nógrádi* Papp Dezső versei méltóan sorakoznak a gazdag tartalma melléklet érdekességeihez. *Pogonyi* Nándor novellával, *Haraszthy* Lajos versekkel gazdagították a szépirodalmi részt. Kiemelendők még: A namuri ifjú története; irtá *Diósy* Béla dr. *Hidegen* mondat. Vers, irtá *Ebeczky* Gabriella. Mi vagyunk a hontalanok. Tárca, irtá *H. Szederkényi* Anikó. A ruhaemelés művészete. Csend van, irtá *Ádám* Eva. *Tömörkény* István: A nyelvkérdés címen írt humoros elbeszélést. A gazdag sort *Lia* „A zsur” című tárcája fejezi be.

A főlap kiemelkedőbb közleményei közt tárcákat irtak: *Forgács*, *Károly* József, *Kocsán* János, *Horovitz* Gusztáv. Vörös pünkösdi. Vezércikk. Igazságok a kivándorlásról: irtá *Szeberényi* Lajos Zs. Aradváros törvényhatósági bizottsága negyven év előtt: irtá *Wallfisch* Ármán. *Barabás* Béla naplója. Országos kiállítás Aradon. Az első tárlat. *Pataky* Lászlóné szellemesen ír a „modern” művészi irányról. *Kaszab* Gézának: A hűtlen asszony című mulattató versén kívül az aktuális napi eseményekről szóló híradások egész sora egészíti ki az ünnepi szám tartalmát.

Lapunk mai száma 100 oldal.

— **Uj politikai pártalakulás Aradon.** Jelenleg új politikai párt van alakulóban Aradon. Az alakulás alatt lévő párt a *radikális függetlenségi* eszmék híveit akarja egy táborba gyűjteni s hír szerint a jövő héten tartja meg alakuló közgyűlését. A párt elnökéül *Szabó* Zoltánt emlegetik.

— **A hercegprimás és a koronázási jubileum.** *Vasary* Kolos hercegprimás most kiadott hetedik körirata élén pásztorlevelet ad közre, melyben a koronázási jubileum jelentőségét méltatja s intézkedik a nap ünneplése dolgában. A pásztorlevél így szól:

Junius 8-án lesz annak az örvendetes eseménynek negyvenedik évfordulója, hogy dicsőségesen uralkodó királyunkat és urunkat I. *Ferenc Józsefet* a nemzet örömrivalgása közben magyar királylyá koronázták. Negyven éve múlt, hogy megkötött ezen szövettség, mely nehéz idők félreértéseit eloszlatja s a királyt és nemzetet a béke és a szeretet szálaival fűzte össze. Illik, hogy a közeledő örvendetes évfordulót valóságos kegyelettel ünnepeljük meg, hogy bizonyosságot adjunk annak a lobogó szeretetnek, melylyel rendületlen hűségben ragaszkodunk fenkölt királyunk személye iránt. Hálátelt szívből ádjuk a mindenhatót, hogy szeretett királyunkat megtartotta és hogy uralkodói erényeit hosszú, bölcs kormányzás sikerével és a tartós béke örömeivel jutalmazta meg.

Végül a hercegprimás elrendeli, hogy pásztorlevelét junius 2-án olvassák fel a szószék-ről és junius 7. és 8-án a templomokban és katolikus iskolákban ünnepségeket rendezzenek.

— **A király az osztrák választásokról.** Ma a következő újabb galíciai választási eredmények érkeztek: A 13. kerület megválasztotta dr. *Liebermann* Hermann szociáldemokratát, a 14. kerületben pótválasztás dr. *Braude* Márkus zionista és *Stivertnia* Pál háladóparti demokrata között, a 37. kerületben megválasztották *Schredniavszki* András cseh néppártit. A második mandátumért pótválasztás lesz *Lysezkievics* lengyel centrupárti és *Schulcevski* szociáldemokrata között. A 38. kerületben pótválasztás lesz.

Bécs, május 18. A Galiciából eddig beérkezett választási eredmények szerint ott 24 képviselőt választottak, többek között *Korytowski* pénzügyminisztert és *Lubomirski* herceget, az urakháza tagját. Ezenkívül 11 pótválasztás és 11 új választás szükséges.

Bécs, május 18. Egy bécsi könyomatos azt a hirt hozza, hogy a királyt megdöbentette a szocialisták győzelme és elégedetlenségének kifejezést is adott. Hír szerint erre vezethetők vissza azok a tárgyalások, amelyek a kormány és a polgári pártok vezetői között legutóbb lefolytak és amelyek azt célozták, hogy a polgári pártok a legnagyobb erélylyel menjenek a pótválasztási küzdelembe a szocialisták ellen. A szociáldemokraták kilátásai azonban nem rosszak, amennyiben a liberális pártok nem fognak klerikális és antiszemita jelöltekre szavazni.

— **A por megszüntetése a Baross-parkban.** Az utóbbi időben a közönség köréből temérdek panasz hangzott fel, hogy a Baross-park egyes részein a gyakori locsolás dacára elviselhetetlen a por. A városi tanács mai ülésén elhatározta, hogy a por megszüntetésére kísérletet tesz. Kimondotta ugyanis, hogy a Baross-park egyes részeit vízzel hígított kalcium-kloriddal fogja öntöztetni. Ennek a vegyületnek az a tulajdonsága, hogy éjjel annyi nedvességet szív

magába, amennyit nappal kibocsát magából s így állandóan nyirkos a vele megöntözött talaj. A tanács ezzel a vegyülekkel kísérletet tesz a por megrögzítésére.

— **Adókievetés Aradon.** A III. oszt. adót kivető bizottság május 23 án a Weitzer János-utcai fiúiskola földszintjén (a főbejárat jobb oldalán) a következő foglalkozású adózók adóját tárgyalja: aranyműves, asztalos, agyagkályhákészítő, bádigos, bank és bank-bizományos, béltisztító, benzin-malom, bodega, borbély, bőr- és cipő-kereskedő, burgonya-kereskedő, gabella-bérlő, csizmadia, cipész, csatorna és vízvezeték-berendező, cserép- és palafedő-készítő, élelmi cikk kereskedő, gyümölcs- és csemege-kereskedő, divatárus, dohánytőzsdé, butor-kereskedő, kárpitós, bóza- és thea készítő, fagyalt-készítő, ékszerész, esztergályos, építész-vállalkozó, fa-faragó, festék és olajkereskedő, férfi-szabó, francia-tanítónő, férfi divat-kereskedő, földbérlő.

— **Eljegyzések.** *Salgó* Miksa dr., az aradi ügyvédi kar rokonszenves fiatal tagja holnap, vasárnap este tartja eljegyzését *Róth* Margit kisasszonnyal, *Róth* Lajosnak, a *Róth*-testvérek cég birtokosának bájos és művelt leányával.

Gálfi Lajos aradi törekvő iparos eljegyezte özv. *Domschitz* Jánosné kedves leányát, *Regicát*. *Jasek* Béla aradi postászt eljegyezte *Herczegh* Irénke urhölgyet, *Herczegh* László, az *Andrényi* Károly és fia cég üzletvezetőjének bájos és kedves leányát.

— **A pipázás és az aradi tanács.** Vasárnap délelőttöként a Városi kávéház és a Fehér Kereszt-szálló között temérdek ember szokott tartózkodni. Munkások, facér iparosok és egyéb vegyes társaság gyülekezik itt össze. Az ember, ha távolról nézi a fekete embertömeget, azt hiheti, hogy népgyűlést tartanak a város egyik legforgalmasabb pontján. Csendesesen beszélgető emberek állják el az uttestet és a gyalogjárót. Pipálnak, szivaroznak és közben nagyokat pöknek a kávéházban ülő vendégek örömeire, akik nem a legjobb étvágygyal költik el haboskávójukat. A Városi-kávéház bérlője félt, hogy a vendégei ki fognak maradni. Ezért a városi tanácshoz fordult, hogy segítsen ezen a kellemetlen helyzeten. A tanács mai ülésén foglalkozott a kávéház kérelmével és azt az elvi jelentőségű határozatot hozta, hogy a dohányos embernek megtiltani nem lehet a pökést, de azt igen, hogy ezt a műveletet a kávéház előtt végezzék. A tanács ennél a határozatnál még tovább ment. Kimondta ugyanis, hogy a dohányos facér munkásoknak és egyebeknek ama bizonyos célra a Szentháromság szobor előtt elterülő terület engedni át. A rendőrségnek pedig meghagyja, hogy a kávéház előtt semmiféle csoportosulást ne tűrjön. Holnaptól kezdve tehát a Szentháromság szobor előtt levő kövezet fog a kávéház előtti aszfaltburkolat sorsában részesülni. Most még csak arra lehet az ember joggal kíváncsi, mit fog ehhez szólni a szobor...

— **A kulturpala helye.** A városi tanács mai üléséből kifolyólag arra utasítja a városi mérnöki hivatalt, hogy a kulturpala helyét az új tervezet alapján mérje ki és erről tegyen jelentést a tanácsnak.

— **Elfogott betörő.** Az aradi fa- és fémipariskola mosókonyhájába e hó 11-ike és 13-ika között ismeretlen tettes betört és 150 korona értékű fehérneműt lopott el. A rendőrség megindította a nyomozást és sikerült a tettest *Nagy* György rovottmultu csavargó szeméjében elfognia. A detektívek tegnap éjjel bejárták a Rácváros kávéházait, amelyek egyikében egy ismerős alakot pillantottak meg, aki örökre ki van tiltva Aradról. Amikor ez meglátta a detektíveket, annyira izgatott lett, hogy öt fekete-kávét ivott. A titkos rendőrök felismerték benne *Nagy* Györgyöt és felkísérték a város-

házára. *Grein* Nándor tb. főkapitány, a bünyügyi osztály vezetője ma kihallgatta a csavargót, aki bevallotta, hogy a betörést 5 követte el. Nagyot előzetes letartóztatásba helyezték s az ünnepek után átkísérik az ügyészséghez.

— **Kérelem a közönséghez.** A nyomdászok szakegylete ezúton is azon tiszteletteljes kérelemmel fordul a nagyközönséghez, hogy a június hó 16 án tartandó jótékony célú virág-ünnepély keretében rendezendő tombolajátékhoz ajándéktárgyak adományozásával hozzájárulni szíveskedjenek. A nemesszívű adakozóknak előre is köszönetet mond a rendezőség.

— **Halálozás.** *Szalay* Kelemen nyugalmazott színész ma reggel 4 órakor rövid szenvedés után meghalt Aradon.

— **A város automobil-forgalma.** A városi tanács multkor megtartott rendkívüli közgyűlésén, amikor a nyolc automobil-omnibusz megrendelési feltételeit megállapította, határozatot hozott, hogy az automobillokkal való iparszerű forgalomra iparendélyt kér a kapitányi hivataltól. A tanács kérvénye annak rendje és módja szerint eljutott *Sarlof* Domokos főkapitányhoz, aki minden habozás nélkül megadta a tanácsnak az iparendélyt. Ezt a mai tanácsülés tudomásul vette. Szép és üdvös dolog a precíz hivatalos eljárás, a jelen esetben azonban sok önkéntelen humor rejlik abban, hogy a tanács, mint a város legfőbb hatósága, engedélyt kér valamire az alantas hatóságtól. Lehetséges az is, hogy valaki a kapitányság határozatát megfélebbezi s a tanács jóváhagyja azt. Ez volna a nevetségesség csimborasszója.

— **Katonazene a Baross-parkban.** A tanács mai ülésén elhatározta, hogy megkéri az aradi háziezred parancsnokságát, engedje meg, hogy a Baross-parkban a katonazenekar hetenként kétszer hangversenyt rendezzen.

— **Rablógyilkos boltossegédek.** *Budapest*-ről táviratozzák: Néhány hét előtt *Lárisch* Ferenc és *Laendler* Sándor kereskedősegédek tejszélvel és cukorvágókéssel megtámadták gazdájukat, *Szekely* Gyula fűszerest, akit veszedelmesen megsebesítettek. A két elvetemült fiatalembert ma vonták felelősségre a budapesti esküdtszék *Doleschall* ítélő tábla elnöklésével. A törvényszék a két rablógyilkos elméleti állapotának megvizsgálását rendelte el.

— **Egy kis Oroszország.** *Szmolenszk*ből táviratozzák: A pai szeminárium vizsgatérébe egy csapat diák behatolt, hogy a vizsgát megakadályozza. Több revolverlövést tettek és bombákat dobtak. A szemináriumot a katonaság őrizi. Arról a rettenetes vérengzésről, melyet a katonaság *Lodzban* véghezvitt, a következőket jelentik *Varsóból*:

A pénzszállító postakocsi ellen intézett támadás után a rablókat egy gyalogcsapat és kozákok vették üldözőbe. A kozákok az első sortűzzel, melyet adtak, hét ártatlan járókelőt megöltek és sok embert súlyosan megsebesítettek. A kozákok erre behatoltak a szomszédos *Kuttner* féle gyárba, hol leírhatatlan jelenetek történtek a katonaság s munkások között. A gyár helyiségeiben körülbelül 80 ártatlan munkást részben megöltek, részben megsebesítettek. A sebesültek közül hét máris meghalt. A gyár pénztárát kirabolták.

— **Szeméremértő levelezőlapok.** A kereskedelmi miniszter már régebben elrendelte, hogy a posta ne szállítsa azokat a levelezőlapokat, amelyeken szeméremértő, közérkölciségbe ütköző, vagy illetlen rajz vagy szöveg van. Mivel ezt a rendeletet nem vette minden postahivatal kellőképpen figyelembe, a miniszter most újra kiadta s szigorú eljárás terhével figyelmeztette a hivatalokat, hogy a kifogásolható levelezőlapokat a kézbesíthetlennel együtt küldjék föl a posta- és táviró-igazgatóságához, a mely visszaküldi, vagy megsemmisíti őket. A

miniszter ezzel az intézkedéssel meg akarja szabadítani a postát attól a megalázó föladattól, hogy közvetítője legyen azoknak a többnyire német eredetű tréfáknak, amelyek éppen olyan bárgyuak is, amilyen aljasak.

— **Tisza István-falva.** Május elsejével a belügyminiszter intézkedéséből hatszáz magyar községnek a neve megváltozott. — A legtöbb esetben a változás annyi, hogy a több névből álló helyiségek egyes részeltől levő kötőjel eltakarodik s az összetett községnevet egybeírják. Ugy látszik ez a reform az egyszerűség kedvéért történt, de különösebben nem zavarja a vizet. Annál fontosabb az, hogy több község idegen neve megmagyarosodott, így *Gajdobrából* *Szépliget*, *Bács Petrovoszellóból* *Péterróna* lett. Ez a reform olyan reform, amelynek legszebb ékessége, a koronája a teljesség. Magyarországon minden helység nevének magyarnak kell lennie, ez egészen bizonyos. Végezetül hadd következék az egész reform szenzációja. Az, hogy *Jarek* bácsmezei faluból *Tisza Istvánfalva* lett.

— **Tűz Mezőkovácsházán.** *Kovács* János mezőkovácsházai földmives háza tegnap délután kigyulladt és teljesen leégett. A kár körülbelül 2000 korona, amely azonban biztosítás útján megtérül.

— **Modern jégszekrények.** A meleg emelkedésével mindjobban nélkülözhetetlenné válik a jégszekrények beszerzésének szükség. E tekintetben a közönség igényét teljes kielégítést találnak *Kohn* József aradi jégszekrénygyára által, amelynek gyártmányai kevés jégszükséglettel sokat hűtenek. A cégnek mai számunkban közzétett hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét.

— **Szi. vály István,** kárpitós és diszitó, *Weitzer*-János-utca 19. szám alatt, elvállal ebben a szakmában a legszebb és legdiszesebb kivitellel munkákat, gyorsan és jutányos árak mellett. 421

— **Csak jó áru kapható** *Hegedüs* Gyula kefe, pipere, illatszer és fodrászkellékek kereskedésében, *Aradon*, *Andrássy-tér* 15. Nagy választék valódi angol tenniszverők, tenniszlapda, football, gummi-lapda, utazó kosarak, francia és angol illatszerekben. 1239

— **Fürdők.** Egy meleg fürdő valódi *Mack-féle Kaiser Borax* használata mellett hygienikus és kozmetikai szempontból úgy felnőtteknek mint gyermekeknek nagyon ajánlatos. *Mack Kaiser Borax* használatánál az antiszeptikus és fehéritő tulajdonságok nagyon érvényesülnek.

— **Testformák és szépséghibák.** A soványság, valamint a túlságos erős testforma szépséghibák éppúgy a hölgyeknél, mint az uraknál. Számos eszközt használnak ezek ellen, de a legtöbbször eredménytelenül. Dacára ezen ténynek, mégis lehet a szépséghibákat orvosolni. Egy kiváló, ártalmatlan ajánlatos szer a „*Steiner-féle Orientalisches Kraftpulver*“ soványság ellen, mely többi kiváló tulajdonságai mellett még olcsó is. Ugyancsak kitűnő és orvosilag ajánlatos a „*Steiner-féle Tonnola Zehrkur*“ kövérség ellen. Tessék bármely szerrel kísérletezni, könnyen meggyőződést szerezhet az eredményről. A cég számtalanszor ki lett tüntetve és pedig a párisi 1900 évi kiállításon arany érmét és elismerő oklevelet, a hamburgi 1901. évi kiállításon, a berlini 1903. évi kiállításon stb. A szétküldést naponkint eszközli *Dr. Franz Steiner & Co Berlin Königgrätzer* Strasse 78.

— **Aradi gépipar sikere.** Örömmel olvassuk a „*Borászati Lapok*“ f. évi április 21-iki számában, hogy a mult hó végén a kőbányai állami szőlőtelepen megtartott fogatos szőlőmivelő eszközök bemutatásán és versenyén *Hendl* Odön aradi gépgyáros fogatos permetezői fényesen megállították helyüket, a behozott francia gyártmányokkal szemben. A birtoikos közönség érdeklődése, a mostani rossz munkáviszonyok folytán, ezen gépek iránt igen nagy volt s azóta francia gyártmányut 4 drbot, míg *Hendl*-félét 20 darabot rendeltek meg. *Hendl* gépgyáros fogatos permetezőinek nagyobb számban való gyártására állami támogatásért folyamodik, minek elnyerését méltán meg is érdemli.

— **Praeservatív ideális legjobb minőségben** *Vojtek* és *Weisz*nál. 201

1907. május 19.

Sztrájk-képek a tárlaton.

Nem rossz sors a munkás-sorsa,
Mert hogyha kenyere nincs:
Bevonul egy képrámába,
S azontul már drága kincs.

Ime, a lakatos ifju
Gondol egyet, sztrájkba lép,
S kutya baja többé néki:
Ezer korona a kép.

Nyáron, ha aratni kéne
S megáll kasza, borona,
Sztrájkolnak — s a tárlaton ez:
Öt-hatezer korona.

Végül amint drága pénzen
Elfogyott már mind a kép,
Cigány mellett, jó bor mellett
Ime, így mulat a nép.

EGYESÜLETI ELET.

(*) Az Aradi Építészeti és Műszaki Rajzolók Egyesülete. 1907. május hó 18-án e. 8 Weitzer János-utca 13 I. emelet alatt levő helyiségében egyetemes gyűlést tart. Tárgysorozat: 1. Vasárnapi munkaszünet tárgyalása. 2. Az alapszabályok módosítása. 3. Indítványok.

MULATSÁGOK.

(=) Virágünnepély és t'ancestély. Az aradi nyomdászszakegylet június hó 16-án, vasárnap délután a városligetben nagy virágünnepélyt s ezzel kapcsolatban este egy nyári t'ancestélyt rendez. A virágünnepély arányaiban és gazdag műsoránál fogva felül fogja múlni az eddig rendezett ilyen népiünnepélyeket. A délután folyamán a katonák és cigányzenén kívül annyi mindenféle műsorszámmal, versenyekkel stb. szórakoztatja a rendezőség a közönséget, amely igazán nem áll arányban a csekély beléptdíjjal. Lesz ugyanis a délután folyamán konfetti- és virágcsata, kabaretszínház, tombolajáték, gyermekszépség verseny, tűzijáték, 20 féle különböző népies verseny, stb.; továbbá a délután folyamán fel fog lépni a nyomdászok előnyösen ismert „Gutenberg” dalköre; azonkívül a városliget különböző részeiben grammophonok fogják szórakoztatni a közönséget. A délutáni ünnepségről különben a közelben kibocsátandó fúmagazok bővebben fogják értesíteni a közönséget. A virágünnepély beléptdíja 40 fillér, katonák és gyermekek felét fizetik. Megemlítjük még, hogy minden 25 ik belépő hölgy egy szép virágcsokrot fog jutalmul kapni. — Az este tartandó t'ancestélyre azt hisszük felesleges külön is felhívunk a figyelmet. A nyomdászok mulatságai híresek arról, hogy ott csakis jól és fesztelenül lehet mulatni. A t'ancestélyre a dászes meghívók a jövő hét folyamán fognak kibocsátani, s a rendezőség ezután is kéri mindazokat, akik meghívóra igényt tartanak, hogy ezt bármely nyomdában jelentsék be a rendezőségnek. A t'ancestély beléptdíja személyenként 1 kor. 20 fillér, családjegy 2 kor. 40 fillér. Ugy a virágünnepély, mint a t'ancestély részbeni jövedelme a tüdővésztes nyomdászok szanatóriuma javára fordítatik.

(=) A főgimnázium majálisa. Az aradi kir. főgimnázium ifjusága majálisát e hó 29-ikén, kedveszöten idő esetén június hó elsején tartja meg. A nyári mulatság műsora a következő: Indulás reggel nyolc órakor a liceum előtti térről. A délelőtti folyamán a városligetben játékok és aréna versenyek lesznek, továbbá sikkfutás, ikerfutás, zsákfutás osztályonként, kötéltánc, focis- és füleslabda-mérkőzés fognak váltakozni. A majálisnak legérdekesebb részét a képviselőválasztások fogják képezni. Délfele tartják meg a képviselőjelöltek programbeszédiket. Délben ebédhez ül az ifjuság. Délután pedig az általános titkos választói jog alapján megtörténik a szavazás. Délután négy órakor megkezdődik a köröndben a tánc, este kilenc órakor pedig a nagyteremben. Az esti táncvigalomra személyjegy 2 korona, családjegy 5 korona.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

B. R. Arad. I. A. „Jogaszen und Kanassen” kifejezést az Augsburger Allgemeine Zeitung használata először az ötvenes években a magyarok guanyolására. II. Helgoland egész területe egy fél négyzet kilométert tesz ki, lakosainak száma kétezer.

Erdeklődő. Hentzi tábornok származására nézve magyar volt, Debrecenben született 1785-ben.

Nyelvbuvár. Igaza van, a régi magyar nyelvben a „hős” szó völégényt is jelentett. Ebből láthatja, hogy a nősüléshez már akkor is hősies bátarság kellett.

Nem közölhetők: A véletlen keze. Böles Nátán. Imádkozunk. Hefaisztosz, Vidéki hangok. Göröngyös ut.

Még csak apró legény vagyok,
S az egészégtől durradok,
Ért pedig, higgyék el nekem,
Kneipp-kávénak köszönhetem.

Valódi
csak az eredeti
csomagokban
Kathreiner
névvel.

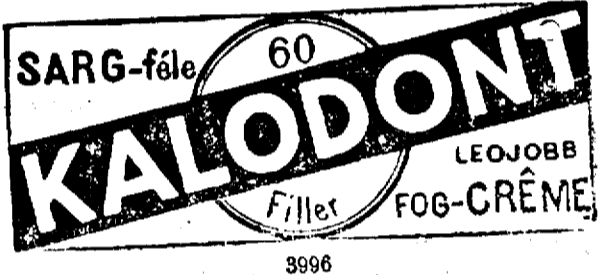
Ne használja senki keverék
nélkül az izgató gyarmat-
kávét! Kizárólag a

Kathreiner-féle
Kneipp-malata kávé

bizonyult a legjobb pót-
kávénak, mely könnyen
emészthető, tápláló és
vékítő, miáltal elő-
mozdítja az
egészséget.

Gyermekek
már csak a
Kathreiner-re
szoktassuk.

49 IL.

3996

FERENCZ JÓZSEF keszervé

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Gabonaüzletti hetiszemle.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, május 18.

A hosszantartó szárazság után, végre megnyitak az ég csatornái s a vetések megkapták a szükséges nedvességet, mely által fejlődésükben sikeres javulás állott be.

Igaz ugyan, hogy az eső nem mindenütt esett, valamint nem jött ott, ahol már esett, de az időben, hanem megkésve, így még sehol helyen ma is várják, másutt keveset használják, de mindenesetre többé kevésbé meg volt a jótékony hatása.

Ezen körülmény kifejezésre is jutott a gabonaárakban, amennyiben árfolyamuk jelentősen kevesen hanyatlott s a visszaesés a folytatódó esőségek hatása alatt ma is jelentkezett.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, május 18.

Amerika 2 magasabb. Kevés forgalom. 25 fillérről olcsóbb árak.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza májusra	9.45—9.46	9.35—9.36
Buza októberre	9.95—9.96	9.87—9.88
Zab októberre	6.70—6.71	6.70—6.71
Rozs októberre	8.33—8.34	8.30—8.31
Új tengeri	5.75—5.76	5.73—5.74

Zárlat 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény 664.25
Magyar hitelrészvény 767.50

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Május 18. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közep páronként 300-400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 144-145 fillérig; fiatal közep páronként 251-320 kilogrammig terjedő súlyban 145-146 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 146-147 fillérig.

Szerbiai: Nehez páronként 260 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közep páronként 240-280 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.

Sertéslétszám: Május 15. napján volt készlet 26.712 darab, május 16. napján főlhajtatott 231 darab, május 16. napján elszállított 252 darab, május 17. napjára maradt készletben 26.591 darab.

A hízott sertésüzlet irányzata: Nyugodt.

Nyári színház.

Vasárnap, 1907. évi május hó 19-én:

**„THE OLYMPIA“
mozgófénykép színház előadása.**Első előadás délután 3 $\frac{1}{2}$ —5 $\frac{1}{2}$ óráig.Második előadás délután 6 $\frac{1}{2}$ —7 $\frac{1}{2}$ óráig.

Harmadik előadás este 8—10 óráig.

IDEGENEK ARADON.

— Május 13. —

Fehér Kereszt szálloda. Urvary Lajos vezérkari százados és neje Temesvár. — Schreiber Mór birtokos és neje Pusztapó. — Horváth Ferenc teknikus Dör. — Henrich Viktor bányagondnok Petrozsény. — Bachrach Károly gyáros Linz. — Kralieker Nándor gyáros Krakó. — Boor Gyula hivatalnok Déva. — Váradi Emil magánzó és neje Nagyszében. — Gróttá György dr. ügyvéd Budapest. — Békés Jenő dr. ügyvéd Budapest. — Szóke Emil hivatalnok Karánsebes. — Somogyi Pál birtokos és családja Hátszeg. — Rózsa Miksa és neje Nagykinda. — Nemes Béla gazdálkodó Bonyhád. — Kalmár Manó és neje Losonc. — Novák Géza hivatalnok Eperjes. — Bauer Sándor vendéglős Pöstyén. — Malli György kereskedő Bécs. — Veres János gazdálkodó Nagyvárad. — Carabelli Frigyes kereskedő Trieszt. — Konrad Károly és neje Abrudbánya. — Ascher Jenő kereskedő Bécs. — Zsolnai József hivatalnok és neje Élesd. — Deák Kálmán gazdálkodó Szeged. — Vajda Fülöp kereskedő és családja Debrecen. — Kertész Károly igazgató Esztergom. — Seres Imre magánzó Kecskemét. — Horváth Sándor gazdálkodó Csorvás. — Neufeld Samu kereskedő Pisk. — Körösi Lajos igazgató Győr. — Szalai György és neje Kassa. — Patkó Agoston és leányai Brassó. — Lendvai Ferenc hivatalnok Békescsaba. — Milkó Alfréd gyáros Szeged. — Furcht Henrik utazó Budapest. — Bogyó József utazó Budapest. — Sztanek Ferenc utazó Budapest. — Hecht Lipót utazó Budapest. — Gescheit Ferenc utazó Budapest. — Suszter Lajos utazó Budapest. — Kappel Dezső utazó Bécs. — Glück Dániel utazó Bécs. — Laufer Lipót utazó Bécs. — Hauser Samu utazó Bécs. — Stark Mór utazó Bécs.

Központi szálloda. Esztergályos Agoston főgimnáziumi tanár Petrozsény. — Janovác Mladin birtokos Battonya. — Petrovics Mihály tb. főszolgabíró Battonya. — Reisz Ignác kereskedő Budapest. — Königsthal Imre kereskedő Budapest. — Szécsi Magda színésznő Budapest. — Argyelán Mihály lókereskedő Temesvár. — Tanger Ferenc kereskedő Langerberg. — Schreiner József bányatitkár Petrozsény. — Spiegel Sándor osztálymérnök Petrozsény. — Lakner József tanár Petrozsény. — Váradi Vilmos bornagykereskedő Petrozsény. — Kondor Sándor színész Budapest. — Hecksch Jenő kereskedő Budapest. — Karton Zsigmond kereskedő Budapest. — Kormiedl Lajos kereskedő Budapest. — Kohn Lajos kereskedő Budapest. — Kohn Lipót kereskedő Budapest.

Vass-szálloda. Rabner János utazó Budapest. — Goldfinger Mór utazó Győr. — Weisz József kereskedő Szeged. — Molnár János gazda Csongrád. — Fejes Péter gazda Csongrád. — Tóth Péter gazda Csongrád. — Kis András gazda Csongrád. — Nagy Péter gazda Csongrád. — Schwartz Jakab kereskedő Budapest. — Schön Mór kereskedő Budapest. — Gelb Ignác kereskedő Budapest. — Gottlieb Mihály kereskedő Budapest. — Goldman M. kereskedő Budapest. — Krausz Jakab kereskedő Buda-

pest. — Mezősi Vilmos kereskedő Budapest. — Köpf Gerő kereskedő Fehérvár. — Grosz Izsó kereskedő Fehérvár. — Weichsbaum M. kereskedő Fehérvár.

NYILTTER.*

Limbeck János és fia

első magy. kir. szab. érokoporsó-gyára és temetőrendező intézetéből.

Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Alólirottak fájdalomtól megtört szívvel tudatják a forrón szeretett és felejt hetetlen jó férj, illetve édesapa, após, nagyapa, sógor, rokon, ismerős és jóbarát

SZALAY KELEMEN,

nyug. színművésznek,

f. é. május hó 18-án, reggeli 4 órakor, életének 70-ik és boldog házasságuk 45 ik évében rövid szenvedés után történt jobblétre szenderültét.

A boldogult földi maradványai május 19-én, d. u. $\frac{1}{2}$ órakor fognak Nagyvárad-ut 10. számú házban a róm. kath. szertartás szerint beszenteltetni és a felső temetőben örök nyugalomra tétetni.

Az engesztelő szt. mise a boldogult lelki üdvéért május hó 27-én, d. e. 8 órakor fog a főt. Minorita atyák szentegyházában az egek Urának bemutatni.

Az emlékezet édes anyja virrasszon álmai felett!

Arad, 1907. május 18-án.

őzv. Szalay Kelemenné szül. Onódy Erzsébet, neje.	Szalay Károlyné, Szalay Félixné, menyei.
Szalay Károly Szalay Pál, Szalay Felix, Szalay Gyula, Szalay Klára, Szalay Gizella, gyermekel.	őzv. Lotz Károlyné szül. Onódy Anna, őzv. Lotz Hermanné szül. Onódy Klára, sógornői Szalay Erzeike Szalay Rózsa, Szalay Margit, unokái.

1428

A nagyérdemű közönséget tisztelettel értesitem, hogy a valóságnak nem felel meg az a kósza hír, mintha én Aradon 37 év óta fennálló és a legjobb hírek örvendő

fényképészeti és festészeti műtermem

üzemét beszünttettem volna, mert én azt továbbra is fenntartom és személyesen vezetem és a felvételeket is magam készítem, melynek tiszta és élethű kiviteléért kezeséget nyújtok. Kitűnő munkáim mellett bizonyítanak: Páris, London, Budapest, Arad, Szeged, Székesfehérvár, Makó, stb. Kiállításokon nyert elsőrendű kitüntetésem, valamint

Aradon, Andrassy-tér 14-15. sz.

Herman palota kertjében épült műtermemben állandóan kiállított életnagyságu képeim remek kivitele, melynek megtekintésére a nagyérdemű közönséget tisztelettel meghívom és a jövőben is szíves pártfogását kérem. Tisztelettel

Ravasz Imre,

fényképész

Aradon, Andrassy tér 14-15. (Herman-palota.)

Évszázadok óta ismert

MATTONI FÉLE
GISSHÜBLER
SÁVANYUVIZ

A dngó égetés

segítő gyógyító tényező
Karlsbad, Marienbad,
Fransensbadi stb.
kuráknál; mindig
fénnyesen bevált.

FOVÁROSI CABARET.

„Bonbonnière“

vendégszalon.

Igazgató: KONDOR ERNŐ.

Folyó hó 19., 20., 21., 22. és 23-án

Központi Szálloda (Nagy Lajos) nagytermében.

A társulat a következő művészekből és művésznőkből áll:

Erdős Richárd,

a m. ki. Operaház tagja, mint vendég.

László Rózi, Szécsi Magda, Balogh Erzsi,

Nyáray Antal, Huszár Károly.

Conferancier: Karmester:

Nagy Endre. író Hetényi (Heidelberg) Albert.

Minden második napon változó műsor.

HELYÁRAK:

Páholyülés 4, I. rendű ülés 3, belépő-jegy 2 kor.

Pénztárnyitás fél 8 órakor. Az előadás kezdete fél 9 órakor, vége 12 órakor.

Az előadandó művek írói: Bródy Sándor, Heltai János, Molnár Ferenc, Pásztor Árpád, Nagy Endre, Fényes Samu, Gábor Andor, Nádas Sándor, Faragó Jenő, stb.

Kérjük a közönséget, hogy lehetőleg már az előadás kezdetére jelenjen meg.

Jegyek Ifj. Klein Mór könyvkereskedésében és a Központi Szálloda irodájában kapható.

Csend! Csend! Csend!

Aki a kinematografot, gramofont, kabarét, katonazenét és egyéb lármába, beleunt és vacsora idejét „CSENBEN“ akarja eltölteni, jöjjön el a

„Fészekbe“

(Salacz-utca 3. sz. volt Kispipa), ahol jó ételek és italok, pontos kiszolgálás mellett kaphatók.

Egyszersmint értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy a

kerthelyiséget megnyitottam.

Tisztelettel:

Palóczi Pál,

1439

vendéglős.

Több 100 orvos

véleménye szerint legkitűnőbb szer

fog-, száj- és garat ápolásáraDr. DEMBITZ **ASEPTOL** szájviz-pasztill-
fogorvos láti és szopora.

Aseptol szájviz-pasztillák 1 doboz 2 kor., fogpor 50 fillér kaphatók győgytárakban, drogueriákban és illatszertárakban.

Központi főraktár: Dr. Dembitz „fog- és szájápoló-
szerek laboratoriuma“ Budapest, Kerepesi-ut 10.Aradon: Földes Kelemen győgytárban. 8956
Orvosi vélemények minden dobozhoz mellékelve.**Serravalló****China bora vassal.**

Hug. kiállításán Bécsben 1906. legnagyobb kitüntetésben. Erősítő szer gyengélkedőknek, vérszegényeknek és idültnek. — Étvágygerjesztő, idegerősítő és vértápláló szer.

Kitűnő ízű. — Több mint 8000 orvosi ajánló levél.

SERRAVALLÓ J. Trient-Barcelona.

Kapható minden győgytárban félliteres palackokban 2 kor. 40 fillér, egész literes palackokban 4 kor. 40 fillér. 3975

Harisnyák, Matróz-ingek, Gyermek-lábtyük (Sockerl),

elismert legjobb minőségben, legnagyobb választékban, feltétlen szabott árak mellett

Bársony Andor harisnya-nagykereskedésében Arad, Szabadság-tér 17. 3 szó: „Bársony, Harisnya, Szabadság-tér.”

Huzás már folyó hó 23-án és 25-én lesz.
Magy. kir. szab. osztályosorsjáték

Az 1907. május 23-án és 25-én kezdődő
XX. sorsjáték

I. osztályának

huzására szóló sorsjegyek nálam már kaphatók.

Az eredeti árak a következők:

1/1 sorsjegy	12.— korona
1/2 "	6.— "
1/4 "	3.— "
1/8 "	150 "

Sorsjegyek dus vál sztéktan kaphatók, — többek közt a következő számok:

99351	99358	99364	99375
4/4	4/4	4/4	4/4
11956	11975	36051	36060
8/8	8/8	8/8	8/8
36051	55801	55810	55824
8/8	8/8	8/8	8/8

1903. július 15-én

eszközölt huzás alkalmával az általam eladott

36051 szám tizenötezer

koronát, az 1905. évi április hó 15-én eszközölt huzás alkalmával az általam eladott

36053 szám ötezer

koronát és az 1906. évi február hó 14-én eszközölt huzás alkalmával az általam eladott

99354 szám tizezer,

míg 1907. április 4-én ugyanzena szám kétezer koronát nyertek. Ezekon kívül számos 2000, 1000 és 500 kor. nyereségyeket fizettem ki.

Walfisch Armin

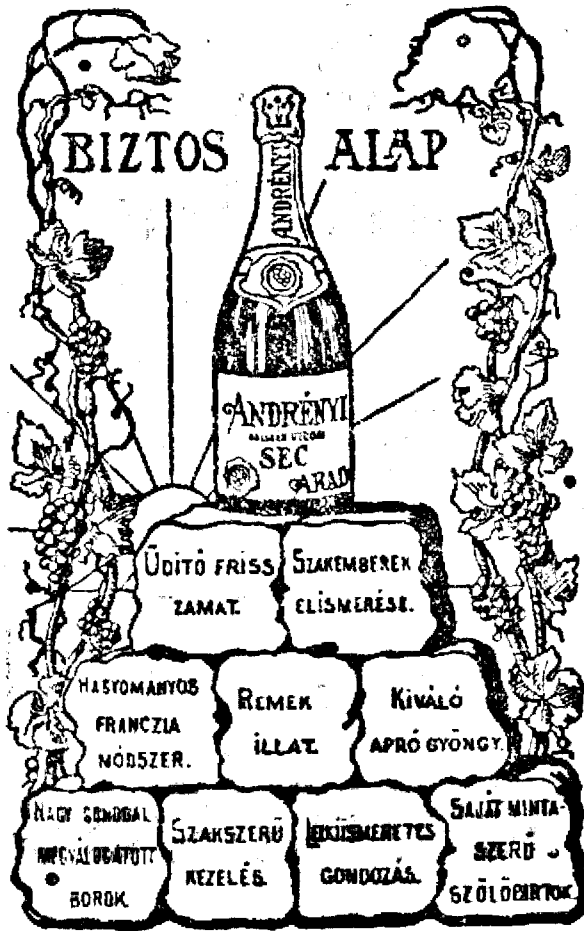
bank és váltó-üzlete Aradon.
Alapított 1875. évben. 1248

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltnak.

Helybeli és megyei telefonszám 129.

KÖSZEG. Szanatórium és vizgyógyintézet

gyönyörű fekvés, nagy fenyvespark, szép sétányok, villamvillagítás, Priesnitz- és Kneipp-rendszer. Massage, villanyozás, hízaló kúra, lég- és naptúró, szénsavas fürdő. Források-szűrés. Kitűnő ellátás. Lakás, vizkúra és orvosi gyógykezelés, napi 9-12 korona. Prospektus ingyen. 3962

Tüzelő anyagokban

bár a szállítási akadályok teljesen megszüntetve nincsenek, mindazonáltal igen tisztelt vevőinket értesíthetjük, hogy

raktár - készletünk

Zsilvölgyi Fütőkőszén,
Porosz Salon-kőszén,
Porosz Légszesz Pirszén
és Porosz Dió-P.rszénben

Legjobb minőségekben jól el van látva.

Háztartási és ipari célokra száraz, darabos, jól kiégetett

Bükkfa-szén

állandóan nagy mennyiség készlete.

Jakaréktüzhelyben ajánljuk a készítetté-
lést. Számos előnyök s jelenté enyen
olcsóbb, mint a tűzifa.

A hazaszállítást saját kocsijainkkal, a miniszteri és főkepitányi rendeletnek megfelelően **plombázott zsákokban** eszközöljük. 168

Kneffel Károly és Fia
vaskereskedés szénosztálya.

Telefon 189. sz.

Dr. med. Velicsek-féle Sanatórium.

NÉMET - BOGSÁN
(Krassó-Szörény megye.)
Bennlakás és Pensió.
3936 Prospektus ingyen.

Hazánk egyik legszebb és legkiecsőbb vidékén, a Vojtek-N.-Bogsáni vasut végállomása. — Kitűnő, üde, pormentes levegő, szélcsend, lég-, nap-, Vizmassage, Gymnastika-és Diaeta kurák.

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYÁNAK

hivatalos rovata.

A kör helyeszközlő-osztályának helyisége
SZABADSÁG-TÉR 7. I. EMELET.

Hivatalos órák:

Délelőtt 9-1 óráig, vasárnap és ünneppap d. u. 4-5 óráig. — Tagok ugy a vidékről, mini helybeliek, naponta főlvetetnek.

Telefon 294. sz.

Telefon 294. sz.

Az állasközvetítés teljesen ingyenes. A kör tagjai előnyben részesülnek. Levelelbeli fevilagosítást csak válaszbélyeg küldése mellett ad a helyeszközlő-osztály.

Kimutatás: 1907. május 18-án.

ÜRESEDESBEN LEVO ALLASOK:

Vid-ki bornagykereskedő cég részére fiatal könyvelő. magyar-német levelező kerestetik.

Vidéki divatáru üzlet részére fiatal szakmabeil segéd kerestetik.

Vidéki városokba, rőfös-áru üzletkebe segédek kerestetnek.

Vidékre több a német és román nyelvben jártas fiatalabb vaskereskedő segédet.

Vidéki kisebb városba kézműáru segédet, a ki a román nyelvben jártas.

Több vidéki vas- és fűszerüzlet részére a román nyelvben jártas segédet.

Vidéki rövidáru üzlet részére a román vagy tat nyelvben jártas segédet.

Több vidéki kézműáru-üzlet részére románul tudó segédet, szerény igényekkel.

ALLAST KERESOK:

Irodai teendőkbén jártas egyén a délutáni órákon bármely állást szerény feltételek mellett elvállal.

Kereskedelmi akadémiát végzett fiatalal ember, ki a könyvvitel es levelezésben jártas. nagyobb cégeknel alkalmazva volt, állást keres.

Nyugdíjazott állami tisztviselő egy-két órai délutáni foglalkozásra irodai alkalmazást keres.

Mérlegképes könyvelő és magyar-német levelező a ki elsőrendű cégeknel és önáll en is működött.

Raktárnoknak vagy egyéb irodai alkalmazásra nős jóírásu alkalmazott.

Irodai teendőkbén jártas kisasszony szerény feltételek mellett állást keres.

Több vidéki fűszer- és rőfösáru üzlet részére románul tudó, kezdő segédet.

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYA.

Klein Sándor, Keppich Zsigmond,

Steckenpferd-Bay-Rum

Bergmann és Társa gyártmánya Dresda es Elba melletti Teschen, amely kitűnő szer tejkorpa ellen, valamint a haj idő előtti őszülése es hajhullás ellen E szer elősegíti a hajnövést es igen erős szer a reumatikus fájdalmak ellen. 2 es 4 sor. üvegekben kapható a gyógytárakban, drogueriákban, illatszerekkereskedésekben es borbélyüzletekben. 1048

KI SZENVED?

gyomorban, székrekedésben, étvágytalanságban stb.? Az tegyen kísérletet, a több száz hirneves orvos által ajánlott **HORGONY** természetes keserűvízzel. Reggeli előtt fél ivópohár **HORGONY** keserűvíz 1-2 óra alatt meghozza a kívánt hatást, mire az étvágy es a jó közérzület beáll. A **HORGONY** természetes keserűvíz nem kellemetlen ízű, nem okoz kellemetlen érzést. Kapható minden ásványvíz, fűszerkereskedésben es gyógy szertárban. Vásárlásnál kifejezetten **HORGONY** keserűvíz kérendő. Tulajdonos: **Lozer János** Budapest.

A következő

ujdonságok

érkeztek

KERPEL IZSÓ

80,000 kötetes

kölcsönkönyvtárába:

Faber: A keresztény-szocializmus, Alexander B.: Az olvasókönyvről, Szelenyi: A filozofia alapvonalai, Fogazzaro: A Szent. Reim: Nevető történetek, Wilde O.: Salome, Mikszáth: Világít este a Szentjánosbogár, Lengyel L.: Egy leány, Heltai: Nyári regő, Ouida: A pap vétké, Albis: A mi kisasszonyunk, Kevill Daires: Az érdekes özvegy, Mariman: Kidar sátrai alatt, Mocsary: Végzetes levél, Mikszáth: Kavicsok, Darwin: A fajok eredete, Salamon Ö.: Józsan szerelmesek, Szikszay A.: A nő ismertése, Monier C.: A pozitívizmus, Doyle C. A.: A család réme, Galitzin: A rubel, Gabányi: Öt év Mandzsuriában, Molnár F.: Az ördög, B. Balogh B. Dai Nipon.

Németben: Herzog: Das Familienbuch, Memoiren: Einer Verführten, May K.: Am Stillen Ozean, In den Schluchten des Balkan, Im Lande des Mahdi, Herzog: Die Wiskottens, Westkirch: Loreley, Heyse: Crone Stäudlin, Wothe: Firnen-glanz, Klink: Adam Eggens Schuld, Haupt, man: Gigantomachie, Ganghofer: Die Martin-klaus, Ganghofer: Das Gotteslehen, Reuter: Wunderliche Liebe, Schobert: Schwüle Stunden Gejerstam: Frauenmacht, Wasner: Ein Klein stadt-roman, Szepanski: Die Hofdame, Uxküll: Im Weiterschreiten, Gejerstam: Nils Tufvesson und seine Mutter, Zobeltitz: Der Roman des Stift-fräuleins, Ihr lässt die Armen schuldig werden, továbbá francia és angol ujdonságok.

Kölcsöndíj havi 1 kor. 20 fill. vagy köte-tenként fizetve 8 fillér.

Vidéki bérlők

is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.

A zenemű-kölcsöntárba

is meglepő szép

ujdonságok érkeztek!

Zenekölcsöntári díj havi 1 kor. 40 fill., vagy füzetenként 14 fill.

Wagner: Tiroler Holzhackerbuabn, Reinhardt: Sorgenfrei Fall: O kleiner Chauffeur, Holländer: Der Teufel lacht dazu! Huber: Szivből a szivnek, Dal a sziv beszéde, St. Nervey: A faj-angol, Jónás a viziló, Puccini: Madama Butterfly, Pehm: Rodi-Heil, Böhm: Mädl gibt acht! Grosz A.: Jiu-Jitsu, Morena: Telefunkn, Hintsch: Trink ma noch a Flascherl, Dr. Farkas: De csak az ajtóig, Legujabbak: Lehár: A modern Mitisz-láv, Fráter: Tele van a város, Hervadozik a kis virág, Radics: Megállok a keresztutnál.

Antiquár könyvek

legnagyobb raktára.

¶ Igen olcsó árak. ¶

Írógépkellékek. Könyvtárak és egyes könyvek vétele, könyvtárak berendezése.

KERPEL IZSÓ,

könyv-, zenemű és papír-kereskedése Aradon.

Telefon 885. sz.

Hétfőn, 1907. május hó 20-án

Arad város legjobb üdülőhelyén, az ujonnan átalakított

Baross-parki kioszk

terasszán

a cs. és kir. 33-ik gyalogezred zenekara Zellner Sándor személyes vezetése alatt

nagy

hangversenyt

rendez, melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívja

1426

MIHÁLYI GYULA, cukrász.

Hűsítő italok.

Hideg Buffet.

Kezdete este 8 órakor.

Bélepti-díj 30 fillér.

Uj! Uj!

Folyadék

Somatose

1019 II kiváló

étvágygerjesztő és idegedző

erősítő szer

bármely gyengeség ellen.

Kapható a gyógyszerárakban és drogueriákban.

1868 óta forgalomban.

Berger-féle

gyógy-kátrány-szappan,

mindennemű bőrkütegek

Berger-féle kátrány-kénszappan.

Berger-féle glicerín-kátrány-szappan

Berger-féle borax-szappan.

Raktár Aradon: Gutori Földes Kelemen, Hajós Árpád és Rozsnyay Mátyás gyógyszerész uraknál. Vettek és Weisz drogueriájában és kapható az összes hazai gyógyszerárakban. 845

12000—1907.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy a m. kir. belügy-ministeriumnak jóváhagyásával ellátott következő szabályrendelet folyó évi május hó 1-én életbe lépett.

Szabályrendelet:

Arad sz. kir. város területén és külhatárában lévő villamosvilágítás és erőátvitel céljaira szolgáló vezetékek oltalmazásáról.

1. §.

Arad sz. kir. város területén létesített villamos vezetékek oszlopainak és szerelvényeinek, továbbá a villamos légvezetékeknek, valamint a földalatti villamos (kabelek) és azokhoz tartozó szerelvényeknek megrongálása, valamint ezek rendes működésének bármely cselekmény által való veszélyeztetése tilos.

2. §.

Építkezések alkalmával a légvezetékek közelében emelt állványok a vezetéktől azok egész hosszában deszkafallal elzárandók, amely rendelkezés pontos betartásáról az építésért felelős szakértő köteles gondoskodni.

3. §.

Utcaburkolatok készítése, építkezések s általában a föld színe alatt eszközözendő munkálatok alkalmával az illető munkákért felelős szakértő a munka megkezdése előtt a rendőrkapitányi hivatalnál jelentkezni köteles a végből, hogy a villamossági részvénytársaság a kábelvezetékek megvédésére szükséges utasításokat azonnal megadja. — A munkálatok csak az utasítások vétele után kezdhetők meg s azok értelmében végzendők és a felelős szakértő által pontosan betartandók.

4. §.

A jelen szabályrendelet rendelkezéseinek és tilalmainak megszegése kivéve az 1. §-ban foglalt tárgyak szándékos és jogtalan megrongálására irányuló cselekményeket, a melyek 1878. évi V. t.-c. 418—421. §§-ai szerint büntetett, illetőleg vétséget képeznek. — rendőri tilalmat képez s azok, akik ezeket megszegik, amennyiben cselekményük súlyosabb beszámítás alá nem esik, kihágást követnek el és az 1. §-ban felsorolt esetekben 20 koronáig, a 2. és 3. §-ban felsorolt esetekben pedig 100 koronáig terjedhető felerészben a város szegényalapját, felerészben pedig a m. kir. államkincstárt illető s behajthatatlanság esetén elzárásra átváltoztatható pénzbüntetéssel büntetendők. A pénzbüntetésnek elzárásra való átváltoztatásánál az 1879. évi XL. t.-c. 22. §-ának rendelkezései irányadók.

Ez ügyekben való eljárásra elsőfokulag a városi rendőrkapitányi, másodfokulag a tanács, harmadfokulag a m. kir. belügyministerium illetékes.

5. §.

—Az 1. §-ban foglalt rendelkezések megtartásáról való gondoskodás a családfelet, gyámokat és gondnokokat is kötelezi családtagjaik, gyámoltjaik és gondnokoltjaikkal szemben; s fentebb foglalt büntető határozatok az 1879. XL. t.-c. 27. §-a alapján a gondozásra kötelezett személyekre is kiterjesztetnek.

6. §.

Jelen szabályrendelet annak kihirdetésétől számított nyolcadik napon lép életbe.

Ezen határozat 30 napi közzszemlére kifüggesztetik, jogában állván az ellen bármely adófizető polgárnak észrevétellel vagy felebbezéssel élni, ezen határidő eltelte után a m. kir. belügyministeriumhoz jóváhagyás végett felterjesztetik.

Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 1906. évi november hó 14-én tartott rendes havi közgyűléséből. P. H. Kiadta: Kádas Kálmán s. k. főjegyző.

Szám 668—1907. M. kir. belügyminister. Jóváhagyom. Budapest, 1907. évi március hó 5-én. A minister megbízásából: Dr. Némethy s. k. ministeri tanácsos.

Arad, 1907. évi április hó 27-én.

A városi tanács.

A KIS KERESZT söröző megnyitása.

A nagyérdemű közönség szives tudomására hozom, hogy a „Fehér Kereszt-szálloda” Deák Ferenc-utcai részén új söröző helyiséget, az utcáról közvetlen bejárattal nyitottam.

Hol az Első Magyar Részvényfőzde kőbányai

Udvari sörét

poharanként 16 fillér és korsónként 24 fillérel, mindenkor friss csapolással mértem ki.

Berendeztem a házhoz szállításra 2, 4 és 6 literes családi korsókat, mit minden rendelésnél külön díjazás nélkül, házhoz szállítok.

Miért is a n. é. közönség szives pártfogását kérem.

Tisztelettel:

Braun Gusztáv,
szállodás.

A Bór- és Lithion-tartalmú

Salvatorforrás

Kitünő sikerrel használtatik vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmánál és köszvénynél, a cukorbetegségnél, az emésztési és lélegzési szervek hurutjainál.

Húgyhajtó hatású!

Vasmentes! Könnyen emészthető! Teljesen tisztá!

Kapható árszármazékoknál vagy a Szinye-Lipóci Salvatorforrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolffpark 8.

A Mikádó-kerthelyiségben
ma, pünkösd vasárnapján és hétfőn d. u.
5 órától 7-ig

nagy-hangverseny

a cs. kir. 33. gyal-ezred zenekara
által.

Este mozgófénykép

teljesen új műsorral.

Jelzéses konyha és jó italokról gondoskodva van.

Kitünő tisztelettel:

1431

Szűsz Mór.

Minden külön értesítés mellőzésével tudatom a t. c. sörivő közönséggel, hogy **ma, vasárnaptól kezdve a pünkösdünnep**

a „Központi szálloda”

összes helyiségeiben

a sörkirályok királya:
a híres és valódi

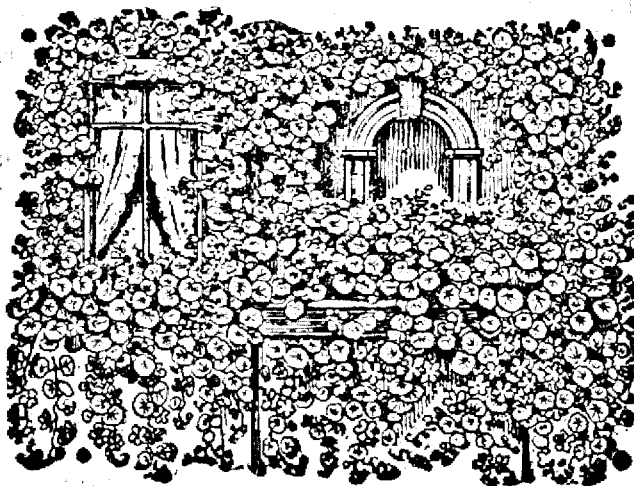
Müncheni Pschorbräu Sör

lesz kimérve.

Ezenkívül a szokásos minőségű „Pilseni Ősforrás Polgári Sörfőzde” kitünő pilseni söre, ugyszintén Dréher-féle kőbányai sör is kapható.

Kiváló tisztelettel **NAGY LAJOS,** vendéglős.

Japáni virágdiszítés Villámkeverék.

Ha óhajtja gyorsan ablakát, balkonyát, kertházát, üres falat stb. kellemes zöld virágokkal díszíteni, akkor ültesse el a Schäfer József-féle Japán virágdiszítés

„Villámkeverék” magva t.

Minden küldeményhez utasítás van mellékelve és a magvak 4 nap alatt már nőnek, aminek folytán rövid idő alatt a csupasz falak eltűnnek és gyönyörű színpompás kép lesz látható. E magok a szobában cserepekből is kikelnek.

Egy csomagot 1 forint 10 krajcárért, öt csomag 4 forint 50 krajcárért, tíz csomagot 8 forint 50 krajcárért küldök a pénz előleges beküldése esetén. Utánvétellel a portó 12 és fél krajcárrel több.

Schäfer József Prág, Tischlergasse 33.

külföldi magvak és növények importeurja.
Főüzlet Drezda.

Külön terem és szeparé!

Kellemes kerthelyiség!

A legjobb sör és bor, a legkitünőbb konyha, a legtisztább kezelés, a legfigyelmesebb kiszolgálás egyedül és kizárólag

KOVÁCS és NOVOTNY

„Vadászkürt” éttermében található Aradon, Zrinyi-u. 1. sz.

== A pünkösdünnep alatt óránként friss csapolás a híres SCHWEHÁTI SÖRBŐL. ==

Esténként mozgófénykép előadások teljesen új műsorral. Gyurkovits András első aradi cigányzenekara hangversenyez.

Különösen felszerelve és berendezve ünnepi lakomákra és táncestélyekre. == Kitünő hegyaljai borok.

A nagyérdemű közönség szives pártfogásáért esedezik

Kovács és Novotny,
vendéglősök.

Felvilágosításokat teljesen ingyen ad a

kiadóhivatal:

József főherceg-ut 22. szám.

Telefon szám: 151.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudakozódásnál kérjük a hirdetés alatt levő számokra hivatkozni.

Az apró hirdetések előre fizetendők

Hirdetések felvételnek a

kiadóhivatalban:

József főherceg-ut 22. szám.

Telefon szám: 151.

Ezen rovatban minden szó egyszeri beiktatásának ára 4 fillér, vastagabb betűből 8 fillér. — Cseledek kereső vagy cselednek ajánkozó apró hirdetés 20 szöveg 50 fillér, minden további szó 4 fillér — Hirdetési levelek 50—60 fillérért és 1 koronaért kaphatók lapunk elarusító helyein.

Akinek

ismerettség híján

házastársra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztra,
kulcsárra,
vinczellerre,
kertészre.

kulcsárnőre,
gazdasszonyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

Aki

eladni kíván

butort,
szongorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,

üzletet,
mühelyt,
lakást stb.;
vagy

Aki

bérbévegni kíván

birtokeket,
házat,
vadászterületet,

halászatot,
telket,
kocsit,
lovat.

Aki

mindenféle vétel vagy bérbévegni céljából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban értesítse, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“

kis hirdetési

rovatait használja.

Eladó ház!

Szabadság-tér 4. és Eötvös-utca 17. számú ház előnyös feltételek mellett eladó. Bővebb értesítést ott a háznál. 1822

Egy hosszú zongora

eladó. — Bővebbet a kiadóhivatalban. 1383

Egy teljesen új kerékpár

olcsón eladó. Cím a kiadóhivatalban. 1387

Ménosen

motoros megálló mellett 1 hold termő szőlő, 4 szobás modern lakházzal, minden felszereléssel eladó. Cím a kiadóhivatalban. 1392

Egy jó állapotban levő ebédülő kredenc, lehetőleg márványlappal, megvételre kerestetik.

Eladó címe a kiadóhivatalba kéretik.

Egy billiárd asztal

jutányosan eladó Teleki-utca 15. szám alatt.

Legjobb francia divallap,

a „La Toilette Moderne“ színes műlapokkal, eredeti szabás-mintával, ára füzetenként 1 kor. 20 fill. Ingusz I. és fia könyvkereskedés, Arad. 361

Gazdaságomból

istálló szüke miatt 5 berni tehén eladó. — Ugyszinte 8 darab 1 $\frac{1}{2}$ —2 éves berni bika Poland chur-yorkshire malacokra, október elején szállítva, előjegyzést elfogadok. Ezen választott malacok darabja 10 frt. — Eladók 2 teljesen új s két használt arató gépet, egyes és kettős ekéket, egy füllesztő készüléket. Telephon 6. Seprős, Aradm. Kralovánszky Kálmán. 1399

Földeákon,

Csanádmegyében hét hold területen fekvő teljesen felszerelt kézitetőszerép és téglagyár nagyobb készlettel, 1 $\frac{1}{2}$ hold csemege termő szőlővel és gyümölcsösökkel együtt eladó. Bővebb értesítést ad a tulajdonos: Steigenberger Verona. Vasutállomás Földeák. 1888

Eladó szőlő

Világosan, öt percnire a motoros megállótól a nyerges hegyen, a görög kath. templom háta megett, 6 kataszt. hold. Van benne szép nyaraló új pince felett, Borház és minden felszerelés. Jutányos ár. Tulajdonos Györke Lajos, tanár. Brassó. 1269

Angyal-utca 27. szám alatti háznál

egy szatócs-üzlet kiadó.

Bővebbet Angyal-utca 25a. sz.

Eladó

1 gyönyörű Bernáthegyi faj himkutyja s egy teljesen új állapotban levő Juckker kocsit jutányos áron. — Bővebbet Czocher Jenő urnál Muszka. 1416

Biztos existenzia!

Ügyes, jó beszélő tehetséges urak állandó alkalmat kaphatnak egy könnyen eladható házi cikk eladására. Pénzbeszedők óvadékkal kerestetnek. Ajánlatok „K. 6 100.“ jellel a kiadóhivatalba kéretnek. 465

Jég

kapható havi bérletben naponta házhoz szállítva Petőfi-u. 7/a. Telefon 199. szám. 1253

Perényi-utca 4.

és Orczy-utca 11. sz. ház kedvező fizetési feltételek mellett eladók. Felvilágosítást nyújt Perényi-utca 4. szám alatt a háztulajdonos. 1326

Egy jó karban lévő

mat mosdó tükörrel és márványlappal eladó Flórián-utca 14.

22 év óta fennálló

jó forgalmu szatócsület, trafik és italmérési engedéllyel eladó. Cím a kiadóhivatalban. 1384

Ritka szép Orpington tojás

bármilyen mennyiségben helyszüke miatt eladó. Darabja 40 fillérért kapható. Czocher Jenő, Muszka. 1417

Üzletvezető

vas, fűszer, vegyesáruban jártas, nős, óvadékkal, fogyasztási szövetkezethez Zala-, Somogy-, Arad- vagy Csanádmegyében állást keres mielőbbi belépésre. Bővebbet Cz. B. jelige alatt a kiadóban.

Eladó

használt csinos páncélozott 600 kiló súlyu Wertheim Cassa és 1 bödön liba zsir. Bildhauer, Orczy-utca. 1435

Fehér angol

tenyész sertés kan, bugatásra található Draskovits Ferenc, Külváros, Választó-utca 1. Ugyanott fehér angol malacok eladók. 1484

Hirdetmény.

Alólírott bizottság közhirrre teszi, hogy az 1906-7. évben újonnan keletkezett III. oszt. kereseti adókötelesekre vonatkozó javaslatokat 1907. évi május hó 23-án reggeli 9 órájától kezdődőleg a Weitzer János-utcai fiúiskola földszintjén (főbejárattól jobbra) fogja tárgyalni.

Felhívja ennek folytán mindazokat, kik a közszemlére kitett javaslat elleni fennforgó észrevételeiket megtenni óhajtják, hogy a tárgyalásra pontosan megjelenjenek.

Aradon, 1907. évi május hó 18-án.

Szalay Károly,

az aradvárosi adókövető bizottsági elnök.

Fischer Ármin

szobafestő és mázoló

Arad, Vörösmarty-utca 3. sz.

Elvállal mindennemű

szobafestő és mázoló-

munkát,

azonkívül gipsz utánzatot és szobakárpitozást a legegyszerűbb és legdiszesebb kivitelben vidéken is. 837

Kiadóhivatalunkban nagyobb mennyiségű

filc (nemez)

ipari célokra jutányos áron eladó.

Hirdetmény.

A herceg Ipsilanti örökösök tulajdonát képezett és feldarabolt kevermési uradalom Kevermési majorjában 1907. évi május hó 27-én, vízesi majorjában 28-án reggel 8 óratól kezdődőleg megtartandó nyilvános szóbeli árverésen 5 drb. ló, hintók, kocsik, ökörszekerek, és ökörszánok, igáskocsik, különféle mérlegek, rosták, triőrök, vetőgép, etető vályuk, birkaetető rácsok és különféle használati tárgyak kerülnek eladásra. Legközelebbi vasutállomás: Lőkősháza.

Kevermes, 1907. május 17.

Lekky István,

min. osztálytanácsos

402—1907. Végr. sz.

Árverési hirdetmény.

Közhirrre tétetik, hogy az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében az aradi kir. járásbírósa 1907. Sp. IV. 143/8. számú elrendelő és az aradi kir. járásbírósa 1907. V. 768/2. számú kiküldő végzése folytán Szerb György és Székely Inigó jelentkezésére, Arad hegyaljai motoros vasut, Kárász Dezső, Bürger testvérek, Biró Ernő, Czukor László, Deutsch Izidor és Kalmár József végrehajtók javára, Weisz Jenő és Weisz Jenő-né aradi lakosok ellen 49 kor. 20 fill., 800 kor., 70 kor., 75 kor., 180 kor., 180 kor., 60 kor. tőke és jár. erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás alkalmával az 1906. V. 3043/2 és az 1906. V. 824/2 és az 1907. V. 439/2 vgrt. jegyzőkönyvben bíróság le- és felülfoglalt, 835 koronára becsült szobabutorok és egyéb tárgyakból álló ingók a még fizetetlen összeg kielégítésére a helyszínen, vagyis Aradon, Szabadság-tér 13. sz. a. 1907. évi május hó 21. napjának d. u. 3 órájára kitűzött nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett becsáron alól is elfognak adadni.

Amennyiben az elárverezendő ingókat mások is le és felülfoglalták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. év LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendel-tetik.

Kelt Aradon, 1907. évi május hó 4. napján.

Najmányi Béla,

bir. végrehajtó.

1432

AZ ARADI KÖZLÖNY

PÜNKÖSDI MELLÉKLETE.

OH, AZOK AZ ASSZONYOKI

Írta: Palatinus József.

Verőfényes májusi délután. A nap tüzes melege kánikulába is beillenék. A füstös kisvárosi kávéházban csakugy szédelegnek a lusta melegtől az emberek. Egyik ablaktükörnél egy beesületes agglegény ismerősöm. Mint mindig, a köszöntésem után az asszonyok dolgát szedi elő. Szinte csodálatos egy agglegénynél. Akik kilencven százaléka mizantrop. (Irjuk legalább magyarul, ha már rövidebb szót akarunk az asszonygyűlölnél.) Ha még valami dereshaju bohém volna! Dehogy. Beesületes hivatalnok, aki főnöke parancsára utazik buzában, lisztben és mindennemű gabonafélékben, ami csak az üzlethez tartozik. Hanem van egy szép tulajdonsága. A bransának terminus technikusaival egyformán citálja a klasszikusokat, s a filozófia utvesztőjében éppen oly biztonsággal mozog, mint akár a bőrre napi árfolyamának unalmasan száraz és hosszadalmas rovatában. Szóval olvasott, művelt ember, kerek arca, jöltáplált termete meghazudtolja a pesszimizmusát. És mégis mindig pesszimista. Különösen, ha nőkről esik szó. Olyan világfájdalmas arcokat vág, amilyent a legholdkórosabb német Fruzinák sem tudnak. Szinte nevetséges ilyenkor az én kávéházi tracs-partnerem. Néha rá se hallgatok, hanem bámulok ki az utcára, míg elfogyasztom ebédutáni feketémet és cigarettámat.

A napokban is így cselekedtem, amint partnerem pocskolni kezdte az asszonyi népséget. A leghitbuzgóbb közvádoló rablógyilkosra nem tudott volna annyi gonoszságot ráolvasni, mint ez a deresedő legényember az asszonyokra. Szidta, korholta őket, akik a szükséges rosszak között legkomiszabbak a sárteken.

— Ha mindennap egy majolikának a nyomát látnám a fejbűbján, kedves barátom, — szóltam neki idegesen, — nem csodálnám a fehérség iránti ellenszenvét. De hát ki az ördöggel van magának dolga? Van felesége, anyósa, lánya, barátnéja, vagy valami asszony nép féléje, aki miatt fáj a feje?

— Van az ördög! Éppen az a baj, hogy nincs! — vágta vissza indulatosan.

Most már kitört belőlem a harag.

— Hát akkor nősüljön meg, birka! Ha aztán lepocskondiázza az asszony népet, hát még értem. De így azt kell hinnem magáról, hogy nincs ki a négy fertály.

Az agglegény keserű mosolyt eresztett meg, aztán közelebb huzva az asztalhoz székét, mentegedőzni kezdett.

— Ne értsen félre. Még ép eszemnél vagyok. Majd elmondok önnek egy történetet és akkor belátja, hogy van okom az elkeseredésre. Hogy nem alaptalanul itélkezem a nők felett. Tisztelet a kivételeknek. Nem banalitásból hangsúlyozom ezt, de a legtiszteletreméltóbb őszinteséggel.

— De hallgasson hát.

— Nemde, most megnősülni. tar koponyával, kész örült-ség? — tette fel a kérdést. — Negyven éves vagyok, de husz év alatt kiveszett lelkemből minden hit, ami megelégedést, boldogságot tudna kölcsönözni esetleges házasságomhoz. Higye el fiatal barátom, a bizalom a családi szentély legdrágább oltártüze, amelyből egy szikra hiány és már meghillant a boldogság egyensúlya. Az pedig van olyan veszedelem, amit a legnagyobb szerelem se tud elhárítani. És hogy miért nem nősültem meg akkor, mikor megvolt a hitem? Azt is elmondom.

— Ideálom volt a családi otthon. Fészket rakni, szeretni és szerettetni, csöndes boldogságban élni. Csak kerestem a leányt, akit osztályosomul rendelt a sors. Ezt ugyan nem így akartam mondani, mert nem vagyok fatalista. Hanem hogy helyesebben fejezzem ki magamat: nézegettem jobbra-balra a leányokra, hogy kiszemeljem magamnak, amellyikkel rokonszenvezni tudnék, s amellyiknek én is meg tudnám nyerni a szívét.

— Egy alkalommal, éppen így tavasz táján, sürgősen Erdélybe kellett utaznom Budapestről. A reggeli gyorsvonattal indultam el. Magányos szakaszomban belétemetkeztem a napilapokba. Ugyannyira elmerültem az olvasásba, hogy észre sem vettem, amint a legközelebbi állomáson két fiatal hölgy lépett be szakaszomba. Egy sereg kalapos skatulya és két divatos napernyő volt a kísérőjük. Ugy rémlett, mintha köszöntek volna, mikor beléptek, de én ezt se vettem észre. Tiszteletlenségem azzal siettem pótolni, hogy skatulyáikat felraktam a hálóba. Ezt a kis szivességet is megköszönték, majd csevegni kezdtek. Hangosan, kedves kacagással. Beszélgetésükből kivettem, hogy szintén Erdélybe utaznak, egészen Brassóig. Az egyiknek, a magasabbnak, aki férjes, ott a pátriája, a másik, a kisebb, szőke fruska pedig nővére a menyecskének, akihez vendégeskedni es szórakozni utazik. Feltűnő szépségű két arc. Csak az antik görög szobrokon láthatók olyanok. Még lapozgattam az ujságokat, de a betűk tömkelege már nem érdekelt. Inkább a hölgyekre tekintgettem. Érdekelni kezdtek, mint minden fiatalembert a csinos arcok. Különösen a leány égszín szép szemei, hullámos szőke haja, kecses termete.

— Néhány állomással odább már társalogtunk. Természetesen komoly dolgokról. Leginkább a társadalomról, s abban a férfi és nő helyzetéről. Sokat, rengeteg sokat lehet erről beszélgetni. Hálás tárgy. És én ennek mégis az ellenkezőjét tapasztaltam — a hölgyeknél. Ez bosszantott. És még jobban az, hogy a leány, akit pedig szinte az „Ő” jelöltjéül szemeltem ki, s már közeli látogatásom is bejelentettem, nővére engedelmével, minden csipp-csopp állomáson futott az ablakhoz. Hol egyik, hol másik oldalról, s a fiatal asszonynyal együtt mohón tekintettek szét, mintha keresnének valakit. Előbb azt hittem, valami rokont, ismerőst várnak, de mikor ez estig minden állomáson megisméltődött, beláttam, hogy bizony az én utitársaim pajkosan kokettiroznak kifelé. Szóval unatkoztak.

— Nem mondhatom el, mennyire lelohasztotta a leány iránti lelkesedésemet ez a fölfedezés. Egyenesen bosszantott. Bántott is, mert hogy csalódtam. Rutul csalódtam abban a leányban, akit rövid negyedóra alatt az imadásig megszerettem. Ismét lapozgatni kezdtem az összegyűrt ujságokat, idegesen, minden cél nélkül. Csak nagy ritkán esett szó közöttünk.

— Végre beesteledett. Kigyultak a Pullmann kocsik vilamos körtéi. Künn pedig besötétedett. Ujra megindult a társalgás. A hölgyek kezdtek. Az asszonyka valami pikáns kalandot mesélt el. Fura kis eset, egy rajz, mely élethű fotografiáját mutatta be egy modern erkölcsű asszonynak, akinek véreből futkároz az ördög.

— Mire a mese véget ért, valami különös változást vettem észre magamon. Mintha belémbujt volna az a bizonyos ördög. Már nem a választékos, tiszteletteljes hang szólt belőlem, de valami a parkett és aszfaltlovagokéból. És lassan-lassan emelkedett a hangulat, amit a frivol anekdoták csak fokoztak. Mind többet engedtem meg magamnak. És ez imponált, tetszett. Annál inkább engedtek tovább-tovább. Végül már egy oldalon ültünk, egymás mellett. Középtűt én, kétoldalt a hölgyek. A kalauz pedig a kidrukkoló borraival ellenében biztosított bennünket arról, hogy multságunkat senki nem zavarja meg. A gyorsvonat nem robogott még egy kilométert, mikor az asszonyka elfogadta a bizalmas kettést.

— Kérem, elfogadni elfogadom, csak azt akarom, hogy a nővérem se maradjon ki a játékból... Mert tetszik tudni... — szólt az asszonyka kacéron, mosolyogva.

Az agglegény egy nagyot fújt, aztán dühösen kérdezte tőlem:

— Hát elmondjam még a továbbiakat is? Azt hiszem, tudja?

— Gondolom, — válaszoltam szinte rezignációval.

— Dehogy gondolja! — vágott közbe az agglegény barátom. — Hallgassa csak:

— Azután az a céda asszony figyelmeztetett, hogy a legközelebbi állomáson, Gyulafehérvárnál felszáll a férje, aki eljő elébe. Átmentem egy másik szakaszba — azzal az undorral, mely sohasem vész ki a lelkemből. De ez semmi! Gyulafehérvárnál beszáll egy régi jó barátom. Legkedvesebb iskolatársam, az önkéntesi korból is kollegám. Ki nem mondhatom, mennyire jól esett vele találkoznom. A viszontlátás öröme elfeledtette azt a rút utazást. De csak egy percre. Az egykori tanuló társ egyszer csak ezzel a kérdéssel fordul hozzám:

— Nem láttál a vonaton két fiatal hölgyet? Az egyik a feleségem, másik a nővére, sógornóm. Azok elé jöttem, hogy ne unatkozzanak az éjszakába.

Az agglegény megtörölte a homlokát, s így folytatta:

— Mintha most is azt az izzadságot törölném le, amit akkor kivert rajtam a hideg. Aztán köszöntünk és elváltunk. Ment a feleségét és a nővérét keresni. En pedig két perccel később Piskinéhez szálltam és ott egy hétig feküdtem hideglázban. Azóta utálom a nőket.

A MESEVILÁGBÓL.

Írta: Lukács Emil.

A rózsza és a tövis.

Virágnézőben járt a tövis, de mindenütt kikosarozták.

— Kiadtam az utját, — dicsekedett kacéran a szegfű — inkább pártában maradok, semhogy ily csuf hitestársam legyen.

A tövis a trónra elé ment és elpanaszolta sorsát a rózsának.

— Fenséges királynóm. — szölte a tövis — megbántottak országod virágai. Kikosarozták. Guanyolnak és megvetnek külsőm miatt, pedig csak hasznukra lehetnék, megvédném őket gonosz bántalmazóktól. Az emberek szeretik a virágokat és leginkább érted lelkesednek. Utánad nyul minden kéz, hogy csokorba kössön nászra, vagy koszorúba fűzzön temetésre. Te illatos, nemes, gyönyörűségező rózsza, a virágok királynője, mennyivel kívánatosabb lennél, ha bájaid nem volnának oly könnyen hozzáférhetőek!

E szavak nem hiába hangzottak el. Amnyira hizelegtek a rózsza hiúságának, hogy adaajándékozta kezét a tövisnek.

A méhek megvitték a hirt a virágoknak, akik szirmaikat hullatták mérgükben.

Azóta „nincsen rózsza tövis nélkül.”

Ostromállapot.

Egyszer volt, hol nem volt, valahol az operenciás tengerben egy sziget. Akkora, hogy azon tizezer asszony is megcsalhatta az urát. S miután menyecske elegendő számmal termett a szigeten, mi sem természetesebb, hogy felszarvazták férjeiket. Csakhogy, — mint eső után a gomba — a házibarátok nagyon megsaporodtak.

— Kutya van a kertben! — kiáltották a megrémült férjek.

Persze cselekedni kell. Vagy kikergetjük a kutyát, (legjobb esetben lebunkózzuk) vagy benn hagyjuk a kertben.

A férjek bölcs tanácsa másként oldotta meg a gordiusi csomót.

— Elpusztítjuk a kertet, akkor nem árthat többé a kutya.

Kihirdették a szigeten az ostromállapotot. Amelyik asszonyra a házasságtörés rábizonyul, zsákba varrva a tengerbe dobatták.

Szigoru ítélet, nem úgy hangzik, mintha férjek hozták volna.

Elhibetik kedves olvasóim, hogy két hét múlva nem volt se zsák, se asszony több a szigeten. Ezek a nők halálraszánt hősiességgel csalták meg férjeiket. Ilyen a nő, ha hős.

Talán mondanom se kell, hogy a férjek megbánták tettüket.

Többet ér az eleven asszony, (ha csapodár is) mint a holt menyecske a tenger fenekén.

A huszkoronás arany és az egyfilléres.

A huszkoronás arany véletlenül az egyfilléres mellé került. Szeretett volna megszabadulni kellemetlen szomszédjától, mit hogy tudára adjon, fészkelődni kezdett.

— Talán szegyenled, hogy talákoztunk, — kérde tőle az egyfilléres.

Az arany pénz gunyosan felkacagott.

— Én, aki fényhez és pompához szoktam csak nem közlekedhetem veled, ki a koldus zsebében tanyázol!

— Nem irigyellek gazdagságodért. — felelt az egyfilléres büszke önérettel. Külsőmet ugyan megfogja a rozsdá, mégis nemesebb vagyok náladnál, mert én adok kenyeret a szükségben szenvedőnek.

Az orvos.

Egy dús gazdag öreg urnak csodaszép fiatal felesége volt, akit jobban féltett összes kincseivel. Csakhogy mit ér a vagyon, ha a férj öreg, az asszony meg fiatal. Aztán „azért asszony, hogy megcsaljon”, hiába állunk oda silbaknak. Jól tudta ezt az öreg és hogy ifju nejét szórakoztassa, remek kastélyt építtetett számára, amilyenekben a királynők laknak, azok is csak mesében. A termeket drága szőnyegek borították, a falak velencei tükrökből voltak s az arannyal kivert rózsafa-butorok, gyémántcsillárokból ragyogó ezer apró fények gyönyörű látványt nyújtottak. Mindezeknél szebb volt a menyecske hálószobája. De ide csak titkos ajtók vezettek. Menyezetes ágy csipkehabjaiban feküdt az alabástrom asszony.

A parkban késő estig madárdal hangzott, a tavon hattyúk uszkáltak s délszaki növények buja illata terjedt szét a levegőben.

Ebben a másvilágban is elhagyottnak érezte magát a nábob felesége. Unatkozott és busult.

Mi baja lehet ennek a gyönyörűségező rózsának?

Megijedt a vén zsarnok és futott a kertészért.

A doktor csak rázta a fejét jobbra meg balra, ő is öreg volt már, nem tudott a menyecskén segíteni.

Jött egy másik orvos és megvizsgálta a beteget.

— A virág elhervad, ha nem éri napsugár, ha nem öntözik, nem ápolják.

A fiatal orvosnak igaza volt. Néhány heti kezelés után a rózsza ismét virult, sőt szebben mint valaha.

A krózus férj fejedelmileg honorálta az ügyes doktort és megengedte, hogy neje háziorsósa legyen.

A kétféle izlés.

X. városkában izléstelenül öltözködtek a nők. Némelyek egész selyemzüzetet, csipkekiállítás hordtak magukon s a rossz választott szín, vagy divatmajmolás folytán nevetségessé váltak.

Egyetlen asszony tudott csinosan öltözködni.

Vajjon miben rejlett izlésének titka? . . .

Hozzá jöttek a hölgyek tanácsért. Persze őket is a saját izlése szerint öltöztette . . .

A légy és a pók.

A légy a pókháló körül szemtelenkedett.

— Te vagy a világ legundokabb férge, — sértegette a pókot. — Behálózod magad és lustálkodsz léha semmivetésben. Te piszokfészek!

E kihívó hang boszantotta a pókot és feddő hangon szólt a hálójából:

— Szemtelen piaci légy, hogy mersz te engem bántani?

Vigyázz, mert kiirtalak az árnyékvilágból!

— Nyomorult! — zümmögött a légy, magánkívül a düh-től és a hálónak rontott, hogy megölje a pókot. Ám, vesztére, mert a hálón ragadt és a pók kiszívta életét.

Igy rohan sok ember saját vesztébe.

**A májusi
költözködésre
ajánlunk:**

**Légszesz és
villany-csillárokat,
petroleum-lámpákat.**

**Valódi
Auer és benoid-gáz
égőhálókat.**

**Üveg és porcellán,
mosdó és egyéb
készleteket. — Va-
lódi nikkel főző-
és diszedényeket,**

a legnagyobb választékban és
legolcsóbban 224

Gebhart Testvéreknel

ARADON,

Andrássy-tér 4. (Panónia-szálloda.)

Városi és megyei telefon 451.

25 koronát meghaladó készletek után 3% pénztárgedményt nyújtunk.

Vetélytársak.

Egy estélyen feltűnést keltett a gyöngysor, melyet egy hölgy nyakék gyanánt viselt. A jelenlevők igazgyöngyöknek hitték, pedig ezek üvegből készültek.

E hódításával az üveg eldicsekedett a gyöngynek.

— Engem nem halásztak a tengerben, mégis megcsodálnak.

— A látszat csal, — szolt a gyöngy előkelő nyugalommal. — Sajnos, az emberek hisznek a látszatnak, de azért én mégis gyöngy maradok, te meg közönséges üveg.

A róka furfangja.

Állatországban oly kegyetlen hidegek jártak, hogy minden szárnak lefagyott a füle. Mire kitavaszkodott, nem ismertek rájuk. Mindenüvé betolakodtak és sok bajt hoztak az országra.

A róka azon véleményen volt, hogy ezen állapoton csak fufanggal lehet segíteni.

Egyszer dalversenyt rendeztek az ország fővárosában, melyen mindenki résztvehetett. Persze a szamarak is megjelentek.

A zsüri elnöke a róka volt.

Egyik zsüritag, a sas oly magasan tartózkodott, hogy csak egy szárnycsapás választotta el a menyországtól.

A fülemüle énekelt elsőnek.

— Az angya ok is gyönyörködnek dalodban — szolt a sas a magasból. — S minden versenyzőről közölte véleményét, csak a szamár énekére nem tett megjegyzést.

— Nem hallottam egy hangját sem — szolt a sas.

Erre a szamár ordítani kezdett, hogy a hangszálai majd megszakadtak.

— Hiába erőlködsz, — mondá a róka. — Szamárordítás nem hallatszik a menyországba.

S miután sorba megjelölte a szamarakat, utnak ereszté őket.

A szamár legjobban teszi, ha hallgat.

ÖRÖK SZERELEM.

A kis falusi temetőben

Állt egy mohos, kicsinyke pad.

Itt üldögéltek, kéz a kézben,

— Május derűje szállt a légben . . . —

A fehér orgonák alatt . . .

Harangszó csendült át a légen,

S leszállt a méla alkonyat;

Sok fényes csillag gyult az égen . . .

S ők ott ültek még, kéz a kézben,

A fehér orgonák alatt . . .

Az évek lassan tovaszálltak . . .

S eljött a késő alkonyat:

Az ifju hódol a tubáknak,

A lányka meg köt harisnyákat

A fehér orgonák alatt . . .

Ám azért, édes feleségem,

Ha ősz váltá föl a tavaszt,

Nem aggódunk! Szívünk oly' épea,

Mint egykor, május derűjében,

A fehér orgonák alatt . . .

S ha majd a csendes szerelemben

Szerető szívünk megszakad,

A kis falusi temetőben

Egymás mellett pihenünk szépen,

A fehér orgonák alatt . . .

Vékony Pál.

A NŐK ÉS A PÁRBAI.

(Gondolatok egy új liga alakulásához.)

Irtá: Kaszab Géza.

Tarde azt állítja, hogy az emberek a karzat, még pedig főleg a hölgykarzat kedvéért verkednek. És ebben a mondásban sokkal több az igaz, mint ahogy első pillanatra hinnők.

A nők, — és ezt bajos eltagadni, — kevés kivétellel még ma is ugyanazt látják a férfiben, amit a praehisztórikus idők Évája, vagy a középkor solymászó várkisasszonyai. Látják benne a nő eltartására, védelmezésére, gondozására és beczésére teremtett lényt.

Amint a történet előtti idők asszonya hozzásimult az erősebb férfihez, aki leütötte vetélytársát; amint a középkor leányai kezökkel tüntették ki a lovagot, aki vitézi tornán legyőzte ellenfeleit: az ujkor női is általában csak, — illetve mindenekelőtt az erőt, a bátorságot, a lovagiasságot tisztelik a férfiben. És hogy a dolog így áll, az visszavezethető az emberiség gyermekkorára. Akkor a férfi a saját izomerejére, ügyességére, bátorságára volt utatva a létfenntartás küzdelmében, s természetesen az tudott több előnyt biztosítani a maga asszonyának, aki erősebb volt. A középkori társadalom, amely az erő jogán épült, megint az erő kultuszát ápolta, s azt oltotta a nőkbe is. És mivel a nőnevelés még ma is olyan irányban halad, amelyet a férfiak szabnak neki; mivel a férfiak nem konkurrenst akarnak a nőben látni, hanem az ő férji hatalmuk játékszerét; mivel ebből folyólag a mai nőnevelés is az alárendeltség, a férfire szorulás érzetét diktálja a nőkbe: ezekben természetesen megmaradt a régi tudat, hogy létfenntartójuknak, — a férfinek, — ereje az ő életük kellemességeinek fokmérője. E tekintetben utalok *Marholm* Laurára, a nőkérdés egyik, bár retrográd irányu, de erős bajnokára, ki maga mondja: „A nő nem arra született, hogy szabad legyen: a nő természetes hivatása, hogy asszony és anya legyen. Ha ettől a hivatásától elszakítják, megszűnik a nő.” (Die Frauen in der socialen Bewegung.)

A párbaj apoteózisa.

A fent elmondottak adják okát, hogy a nők ma, a szociális mozgalmak korában is megmaradtak a középkori nézet mellett: a lovagiasság, az erő, a bátorság tiszteletében és becsülésében. És vajjon mi bizonyítja jobban a lovagiasságot, mintha valaki egy nő becsületét védi? Frauendienst vor Gottesdienst! Mi bizonyítja jobban a bátorságot, mint az élet, a testi épség kockára tevése? És mi nyújt előnyt az egyik lovagias és bátor férfunak a másik lovagias és bátor férfiú felett, ha nem az erő?

Itt van a párbaj apoteózisa. És az erős nem, amely a nőben az erotikus gerjedelem ébresztőjén kívül még ideális tartalmat is lát, — az erős nem a nők-ért és a nők-nek párbajozik első sorban. A tyukszemrelépésből és orrfintorításból keletkező párbajok voltaképp csak elfajulásai, paródiái ezeknek a párbajoknak; és ha akadna statisztikus, aki a párbajok okáról számbeli feljegyzéseket vezetne: ezekből feltétlenül az tűnének ki, hogy a duellumok javarésze nők-ért történik. Hát még mekkora hányad lenne az, amelyben a rejtett indítóok az a mosoly, amelylyel az ideál a győzelmesen megtérő lovagot fogadja!

És ezen nincs mit csodálni. Nagy elmék, történeti alakok, a szellem fejlődésének óriásai is a bátorság fokmérőjének, és szükséges intézménynek tartják a párbajt. A legnagyobb magyar: *Széchenyi* István egyik munkájában úgy nyilatkozott, hogy: „Faragatlan, de félénk embernek semmi nem lehet kényelmesebb, mint elhatározatlan kettőst soha nem vivni, mert így büntetlen játszhatja a gorombának szerepét.” Hát még a franciák! Jules *Janin*, aki így kiált fel: „Nem szeretnék huszonnégy óráig élni olyan társadalomban, amely elveti a párbaj intézményét!” És hány Jules *Janin*je van minden nemzetnek! Igazán nem csuda, hogy a nők, akik a szellemi evolúcióban nem vesznek olyan aktív részt, mint a férfiak, — szinte kivétel nélkül párbajpártiak.

A Boholti és M.-Solymosi közkedvelt
ásványvizeink

egész friss töltésben

$\frac{1}{2}$, 1 és 2 literespalackokban ára üveg cserénél:

Dónáth Simon,

$\frac{1}{2}$ 1 2 liter
10 20 30 fillér.

1180

Hal-tér 1. szám főraktárosunknál

és minden fűszerüzletben kapható. Telefon sz. 324.

A m.-solymosi és boholti fereskek kezelősége, Déva.

Gentleman-gyártás.

Nézzük tehát, hogy a nők, mint a párbajkérdés főtényezői, mivel táplálják tovább a párbaj intézményének élhetését?

Első sorban itt van a női becsület.

A becsület! Az első parancsolat azt mondja: Ne legyenek neked idegen isteneid. Ez az a parancsolat, amelyiket legyűrt az idegen isten: a becsület. Vajjon ki az, aki nem érez mélységes megvetést, mikor Falstaff mosdatlan gondolkozással így kiált fel: „Mi az a becsület? Egy szó. Mi az a becsületszó? Levegő. A becsület csak festett halotti címer!” (IV. Henrik.) Nem. A becsület: istenség. Aki tagadja: istentagadó. Aki megsérti: istenkáromló. A becsület védelme: kötelesség.

A férfi is védi a magát; megvédheti, mert van hozzá ereje. De a női becsület! A mimózávirág, amelyhez senki nem nyulhat anélkül, hogy ideges szirmait össze ne rezenjenek, be ne záródjanak. — amelyet nem véd a maga ereje, amely nem védekezhetik sem durvaság, sem avatatlan kezek érintése ellen! Ha nem akad kertész, aki megőrizze, aki megvédje: a mimóza összefonynnyad, bezárja szirmait. És a női becsület nem találhat hivatottabb kertészt, mint a férfit.

Ez a kertész azonban korántsem bizonyul nagyon hivatottnak, mihelyt karddal akarja megvédeni a reábizott virágot.

A női becsületet karddal vagy más szerszámmal védő férfi voltaképpen minden párbajjal a lovagiasságon vág eret. Mert az általános felfogás az, hogy az a férfi, aki egy nőt megsért, többé már nem férfi a szó nemesebb értelmében. Az nem korrekt ember, az nem párbajképes. És amikor valaki egy nő megsértett becsülete érdekében párbajozik, ezzel a párbajjal voltaképpen azt ismeri el, hogy a becsületsértő korrekt ember. Mert inkorrekt emberrel párbajozni: ezt a tételt semmiféle párbajkódex nem helyesli. A párbaj a korrektség elismerése.

És mégis: hogyan szerezhetni másként elégtételt a megsértett női becsületért? Biróság előtt? Vajjon elégtétel-e, ha valaki husz, vagy ezer koronát fizet? Elégtétel-e akkor, mikor a női becsületet érintő dolgokat bizonyítani sem szabad, s mikor az elítélt azt mondhatja: Hej, ha bizonyíthattam volna! Ez rosszabb a semminél, azaz rosszabb a párbajnál. Mert a párbaj, ahol megtörténhetik, hogy a sértő a megsértett nő védőjét alaposan helybenhagyhatja, — nem több a semminél. Épp ezért nagy józanság van az angol törvényhozásban, amely a női becsületben gázolókat nem bünteti, azon egyszerű álláspontból indulva ki, hogy aki nőt sért, az saját magát bünteti meg, mert az nem tarthat számat a gentleman elnevezésre. Hogy nálunk, — sajnos, — még nem alakult ki ez az egészséges felfogás, ez csak azt jelenti, hogy a lovagias magyar nemzetnek az igazi lovagiasság iránt nincs olyan érzéke, mint az angolnak.

Idealizmus és állatiasság.

Tény azonban az, hogy a párbajok statisztikájában a női becsületért vívott párbajok a legtekintélyesebb hányadot teszik. És e tekintélyes hányad mellé méltóan csatlakozik a nőkért vívott párbajok egyik alfaja: a szerelemfélétségből, vagy más szívügyekből folyólag vívott párbaj.

A szociális materializmus alapján álló írók közt akad, aki azt állítja, hogy a szerelem nem más, mint az „átkos magántulajdon” következménye. Mert mi más a szerelem, mintha egy nőt a magaménak akarok mondani, vagy hogy drasztikusabban fejezzem ki magam: ha egy nőt birtokomba akarok venni?

Ha erre a silány, nyomorult bölcsesetre támaszkodunk: a szívügyek miatt vívott párbajok nagyon alacsony jelentőségűek, s minden ideális tartalom nélküliek. De a világ minden materialista tudása ellenére is áll az a tétel, hogy a legérzékibb, legállatiassabb szerelemnek is van ideális alkatrésze, — (ha más nem, akkor annak a „hatalmas, harmadik“-nak a sugallata.) Maga Marx, a gazdasági és társadalmi materializmus főszlopa is elismeri a család, s közvetve a szerelem ideális alkatrészeinek létezését, mikor 1882-ben Algir ligeteiből leányának, Mme Lafargue-nak írja: „Ha kimondom ezt a szót: család, meleg derűre, nyugalomra, boldogságra és gyermekhangokra gondolok; arra gondolok, hogy ez a kis mikrokozmosz mennyivel többet ér a nagy makrokozmosznál!” Micsoda cáfolata ez a pársor Marx materialista elméletének! Milyen elégtétele a kigunyolt, lomtárba helyezett erkölcsi gyönyöröknek!

Ha tehát a szerelemnek van ideális alkatrésze, — a belőle keletkező párbajoknak is kell, hogy ideális tartalmuk legyen. De ez az ideális tartalom voltaképpen a közmondásos hajszálnál is közelebb áll a bestialitáshoz. Az ősember, az állatember szóval meg legtöbb esetben ezeknél a párbajoknál. Az állatember,

aki leütötte vetélytársát, hogy elvehesse tőle az asszonyt, s aki az erőben rejlő kétes értékű joggal egy szívbeli, és kétségtelesen értékes jogot akar megsemmisíteni. Ideális tartalmuk az ilyen párbajoknak csak abban az esetben lehet, ha mindakéfé, vagy legalább is egyik fél részéről ki van zárva minden anyagi érdek. Értvén itt anyagi érdek alatt nemcsak a házasság, de még egy csók lehetőségét is. Sőt ebben az esetben is lehet valami alacsony oka a párbajnak: a megokolt, vagy okadatolatlan irigység.

A tyukszem-párbajok.

Ezek a nőkért vívott párbajok. És most jönnek a nőknek vívottak. A mulatságos párbajok, a tyukszemrelépés, sanda nézés, arcfintorítás, kézlegyintés és ezer más álekből vívott párbajok, amelyeknek tulajdonképeni oka az, hogy két hős a lovagot, a batort, a „gentleman sans peur et sans reproche” mintaképének szerepét akarja a maga hölgye, vagy a maga hölgyei előtt eljátszani. Gyakran hallhatta bárki az immár közhelylyé vált mondást: Egy párbajban kapott seb — 10000 koronával több hozomány. Ez a tréfa azonban kitűnően jellemzi az efajta párbajokat, amelyekhez a becsületnek semmi köze sincs, de annál több van a hiuságnak. A nőknek imponál a párbaj: X. ur tehát imponálni akar. A nőknek tetszik a párbajok hőse, az érdekes ember: X. ur érdekes akar lenni, és tetszeni akar.

Vanitatum vanitas! A *plezurok* megmaradnak, a tetszeni vágyás legtöbb esetben elmúlik. S a nőknek, a nők kedvéért vívott párbajok csak azt bizonyítják, hogy nincs igazság annak, aki azt mondja: Hiuság, asszony a neved! Mert voltaképp: Hiuság, férfi a neved!

Királynő, mint agitátor.

Mindezekből az a következtetés vonható le, hogy a nők miatt vívott párbajok egyrészt egyenesen a lovagiasság ellen valók, másrészt vagy állati hajlamokból, vagy irigységből keletkeznek, s harmadsorban a legpipogyább bűnnek, a hiuságnak a következményei. Mindenképpen sokkal több bennök az immorális elem, mint a morális, vagy mondjuk: szimpatikus.

Most tehát az a kérdés nyomul az előtérbe, hogy vajjon ezek ellen a párbajok ellen kik agitálhatnának a legcélszerűbben, és leghathatósabban. Mert az ma már axioma, hogy a párbaj intézményét el kell pusztítani: istenítéleteknek a szellemi evolúció korában nincs helyük. A párbaj megtörésre alkalmatlan eszköz, amely gyakran a legszomorubb, legigaztalanabb következményeket vonja maga után. A társadalmi felfogás ellen vétkezőket nem lehet és nem szabad azzal büntetnünk, hogy egy párbajjal lovaggá avassuk őket. S miután a fentebb előadottak során arra a konklúzióra jutottunk, hogy a párbaj beteges intézményét a nők látják el a mindennapi morfin-injekcióval: ebből egyszerűen az következik, hogy a nők azok, akik az életető injekció megvonásával megölhetik a nagybeteg intézményt.

Ime, Angliában egyszerű társadalmi akcióval már majdnem teljesen megszüntették a párbajokat. És ebben az akcióban a vezető szerepet a nők játszották, — élükön Viktória királynővel, aki olyan embert udvarába sem bocsájtott, aki a párbaj hive. És annyi bizonyos, hogy egy szép leány a Saulusok százait változtathatná Paulusokká. A nő, az ideál, akinek kérése erősebb a törvénynél, — a nő, aki nemcsak a középkorban, de ma is „az oltárnál felmagasztalt ideál”, — ahogy *Michelet* mondja; a nő ebben a kérdésben többet tehet, mint száz drákói törvény, mint száz párbajellenes szövetség, mint száz demokrata jelszó. Ha a nők kimondják, hogy a párbaj gyakorlati hiveit nem engedik a társaságukba; ha a szalonok ajtóit bezárulnak a spadassinek előtt; ha nem megy majd minden megvagdalt képű ur csudaállat számba: a párbajok száma egyszerre a minimumra hanyatlik. Senki sem helyezkedhet ebben a kérdésben arra a szűkkeblű álláspontra, hogy: A szoknya nem szaval. A szoknya ennél az akciónál többet jelent, mint a kaszinók becsületbíráinak mindig simára vasalt nadrágja.

A nők ligája.

A genfi bölcse: J. J. Rousseau elkeseredetten kiált fel az „Uj Heloise”-ban: „Párbaj? Csak első vérré? Mit akarsz azzal a vérré, — vadállat?” — „Mit akarsz azzal a vérré? . . . Ez a párbajkérdés legszomorubb kérdőjele. A vért, életet, szomjuhozó állat ébredése az emberben: ez fáj a társadalmi szerződés nagy írójának, aki az örök *treuga Dei* áhitotta.” — És a genfi bölcse nagy tanai diadalt ülnek, mihelyt a nők

kiadják a jelszót: Halál a párbajra! Ez az az akció, ahol mi, férfiak átengedjük a tért a nőknek. Mert a párbaj, a szó mai értelmében vett párbaj olyan szörnyeteg, amelyet csak azok tudnak megölni, akik életet adtak neki — a nők. A minnesangi lovagiasság tárgyai, az immár modern, gondolkozó és a szellem evolúciójában tevékeny részt vevő, hatalmas nők.

FORGÁCSOK.*

Írta: Horváth Kornél dr.

Fektesük a haldoklót mérlegre s figyeljük meg, vajjon a halál pillanatában könnyebb lesz-e? Ugy-e bár nem?

Tehát nem távozott el belőle semmi súlytadó. Visszamarad az anyag. Ámde nincs erő nélküli anyagosság. Mi az oka mégis, hogy az az erő, amely az életjelenségeket létrehozta, mérhetően nem nyilvánul? Avagy a mozgási-erély, helyzeti erélylyé alakult? Ebből azt következtetjük, hogy az erő, mely az életjelenségekben megnyilvánul, nem azonos azzal a másik erővel, melyet minden anyag egyforma mértékben bír. Az erők kvalitása között tehát van különbség.

A hazudozás a rossz nő alapjelleme, minden bűn kezdete, csirája és elesztője. Eleinte csak kis dolgokra vonatkozik, amugy tréfából, később szokásból, minden rossz szándék nélkül, esintalan nevetéssel és szemjátékkal fűszerezve.

Sokan ezt nagyon bájosnak tartják; pedig ezek az apró csécsap hazudozások képezik alapját a legtöbb bűnnek, hűtlenségnek, családi boldogtalanságnak, mert a hazudozás gyökere a ravaszság és a jellemgyöngöseség, melyből később terebélyes lomboszatú fa fejlődik, melynek árnyékában kényelmesen meghúzódhatik a sötét bűn.

Minden ember egyforma, teljesen egyforma szerkezet, ugy külsőleg, mint belsőleg. Megannyi kis óramű, mely csodálatos harmoniával ugyanazon nótát játsza s a különbségek csak onnan származnak, hogy míg az egyik néhány taktust késik, a másik ugyanannyival siet. Némelykor összetalálkoznak, máskor szétváltnak. Innen származnak a harmoniák és dissonanciák. Mikor az egyik fortissimo játszik, a másik éppen a pianissimónál tart.

Ezért az előbbi az utóbbi szemében goromba, ki elfrontja az ő kisdéd dalát, de elfelejti, hogy majdan lesz idő, midőn ő is oda jut, hol teli torokkal bőgni kezd, míg mások bedugják a fülüket.

S mindenki azt hiszi, hogy az ő nótája a legszebb, a legérdekesebb, csak az a kár, hogy nem értik meg a nagy hangzűr-zavarban.

Valóban sajtyszerű! Alig hiszem, hogy akadna szerelmes, ki ha imádottját felboncolva látná, szerelme változatlanul fennmaradna.

Jogosan tehető fel tehát a kérdés, hogy a szerelem tulajdonképpen a köztakaróra vonatkozik? Igen, ugy látszik, hogy leginkább a bőr legfelsőbb rétegeibe és függelékeibe vagyunk szerelmesek, kevésbé az izmokba s legkevésbé a mélyebben fekvő zsigerekbe. A csontrendszerrel meg pláne borzadunk.

Aki egyvalakitől kenyeret lop, mert éhes: az tolvaj, és a társadalom szennyne: aki százezrek munkáját lopja meg és a népek yerejtékét kincsekre változtatja: az szorgalmas és zsenialis emberbarát. Amazt kiközösítik és bezárják, emozt tisztelettel illetik és kitüntetésekkel halmozzák el. Ez a szocializmus vegykonyhája.

A gyermek végig futja a történelemelőtti kor összes fázisait — izlésében, hangulatában, hajlamaiban. A gyermek vidám, de kegyetlen boszúálló, gondatlan és kötekedő, tehát a régi, kőkorszakbeli állapotember reflexe.

Az első gyermekévek a történelemelőtti, idők visszhangjai, ismétlődései: az ősembertől a történelem kezdetéig.

Innen kezdve a nevelés nyesegeti le róla a régi duzványokat s adja rá a civilizáció modern rongyait.

Az egész szerves élet nem más, mint folytonos önismétlődés által nyert gépies mechanizmusa az anyagnak, melyet a fejlődés eszméje kormányoz.

Nem lehet olyan bolondot mondani, hogy azt valaki okosnak s olyan okosat, hogy azt valaki bolondságnak ne tartsa. Innen van az, hogy bármit mondjon is, vagy tegyen az ember, annak mindig lesznek pártolói és ellenzői. Innen van aztán az is, hogy olyas valamit tenni, vagy mondani, legyen az jó, vagy rossz — hogy mindenkinek tessenek: — nem lehet.

Mutatványok Horváth Kornél dr. legközelebb megjelenő művéből.

Ez pedig azért van, mert mindennek két vége van. Egyik vég, mely út s egy másik, mely simogat. Legyen az eszme, intézmény, javaslat, vagy bármi: valakit, vagy valakiket boldogít, valakiknek pedig árt. Csak az a kérdés, hogy melyik serpenyő van tulsúlyban? hogy hol a többség? Ez mutatja meg a relativ értéket.

A népboldogítókat azért épp annyi ember szidja, amennyi dicseri; szidják a károsultak s dicserik azok, kiknek az ujításból hasznuk van.

De hát ez nem is lehet máskép.

Mert hisz nem lehet adni senkinek valamit ugy, hogy ugyanannyit mástól el ne vegyünk, legyen ez a valami: jog, pénz, jólét, vagy bármi; mert hisz semmiből teremteni valamit, nem lehet.

Ez az egész politikai küzdelem váza.

Egyszer erre billen a rud, egyszer meg amarra s a politikusok vannak hivatva arra, vigyázni, hogy a zökkenés ne legyen tulerős, hogy az elégedetlenek harci zaja ne zengje túl a halálkodók kórusát, s hogy az időlegesen károsult fél azt higgye, hogy no most nem sokára feléje fog billenni a serpenyő.

Ebben a csalóka játékban telik az idő s ez a mutatóvány, ugy látszik, hogy épp oly élvezetes a hintázóknak, mint amilyen jövedelmező a mutogatóknak.

Mikor fájdalmunk mások szenvedéseinek láttára nem enyhül — akkor menthetetlenül veszve vagyunk. A szánalom, megbocsájtás, mind önzésen alapulnak, mert a jó gyakorlása főlemelő s kellemes érzést teremt, de ha magunk szenvedését mindennél nagyobbának látjuk, akkor megszűnik a szánalom érzete minden, még önmagunk iránt is.

Miért van az, hogyha Istenre gondolunk, vagy ha Istent akarjuk megfejteni, akaratlanul is az égboltozat jut eszünkbe s olyanformán akarunk a kérdés megfejtéséhez fogni, mintha az égboltozat fölő, illetőleg mögé akarnók látni, mintha sejtenők, hogy amögött megtaláljuk azt, amit keresünk?

Gondolatvilágunk szárnyalása épp ugy, mint agyunk felülete, gömbhöz hasonlít, melynek központjában állunk s melynek sugarait a fantázia szálai képezik.

Két különböző embernek egyazon dologról való tudása nem egyforma. Az egyik csak szavakat hall s hideg eszméket fogad be, de lelke alantas dolgokon jár, a másikat ugyanaz forrongásba hozza s a dologhoz oly eszméket fűz, amikről a másiknak sejtelve sincs. Így aztán amannál a gyönyörű eszme is elsorvad s mint száraz ág elkorhad, emennél virágzó fáva fejlődik, melyről piros gyümölcsök integetnek.

Bámulatos az a türelem és önmegtartóztatás, melyet az alacsony sorban szülöttek a társadalom nagyjaival szemben mutatnak.

Gondoljunk a szegény bányamunkásokra. Ezekre sose süt az istenadta nap és mégis meg vannak elégedve. Ezek a szegény férgek kora reggel bebujnak a föld gyomrába s napestig kalapálnak, keresgélnek, hogy a főrangú hölgyek nyakára varázsolják a nemes érceket. S ha este a holdfénynél kibujnak ezek a félkiszértetek, vajmi ritkán találják meg otthon a száraz kenyeret is. Olyanok ezek, mint a fa gyökerei és törzse, melyek dolgoznak, csak hogy a virágok pompázhassanak s fényben tündököljenek.

Babarczi Erzsébet.

Hadi törvényszeknek jelentem alássan
Egy leányzó van künn, be akarna jönni;
Fekete a haja, gyászos a ruhája,
Azt mondja, szeretne tanuságot tenni.
Szétnéz a hadbíró: van-e ki ellenzi? —
Hadd jöjjön be, minthogy nincs ellene senki.

Gyászos, ifju szép lány, büszke dacos arca,
A két szeme villog kárhozatos tűzben,
Mintha most készülné élet-halál harcra:
Arcára a bosszu vérrózsákat tüzdel.
Selyem haja fűrtje a vállára omlott,
Alatta fehérlik fenkölt tiszta homlok.

Amoda a vádlott, fegyveresek őrzik.
Deli katonás és büszke magyar fajta,
Szemből vad, ádáz harag tükröződik,

*Mint kinek a nyakát semmi meg nem hajlja.
Homlokát a gond mély ráncba szedegette
S elsápadt, amikor a lányt észrevette.*

*„Hogy hívják, hol lakik? — Babarcsi Erzsébet!
Kinnt lakom a pusztán, átokházi kertbe’.
Kegyelmet jött kérni? — Azt én sose kérek!
Csak büns szorulhat olcsó kegyelemre.
Azt mondják meg nekem, mit vétett a vádlott,
Aztán teszek benne egy kis tanuságot.*

*Önkéntes Tabajdi nem csekély mit vétett,
Mint katonáember maga ezredében
Lázadásra vette a nyugalmas népet
Tűzes, vérlázító versek özönével.
S csákJát, a disze, mert — fekete-sárga —
Fejéről lecsapva tapodta a sárba.*

*Kiegyenesedve, mielőtt még szólna
Hátra tekint büszkén a rab katonára:
Önkéntes Tabajdi állj elő egy szóra,
Mondd meg a bírának ki tanított rája.
Kérdezd csak meg tőlük, mit tehetsz te róla,
Hogy idegen rongyot raktak a csákJára.*

*A nagy gyűlölséget, mondd ki élesztgette,
Kinek a lelkében lelkedzett a bűnöd;
A fekete-sárga zsinórt mért tépted le
S csákJodon a két sást, mondd, miért nem tőröd?
Esküszöm az élő, magyar istenünkre,
Önkéntes Tabajdit én vittem a bűnre!*

*Amikor az ajka az ajkam csókolta,
A legforróbb vágyban, ölelés heveben,
Amikor fejét a keblemre hajtotta:
Kiszivta belőlem minden gyűlölségem,
Mint a szülő házban, mint gügyögő gyermek
Örök égő lángként keblembe ültettek.
Összenéz a szókra a hadi törvényszék,
— Csupa magyar ember — orcáik tüzelnek.
Babarcsi Erzsébet rezgő szemmel néz szét,
De tekintetére nem igen felelnek.
Aki megcáfoljon, szóljon az az ember!
Melységes, mély csend van a tanácsteremben.*

*Visszavonul most már a hadi törvényszék
Ítéletet hozni. Nagy szorongva várják.
Nem hiszi már senki, hogy el is ítélik
Babarcsi Erzsébet vádlott katonáját.
Kijönnek a bírák — legelső a rangon,
Ítéletet hirdet meg-megcsukló hangon.*

*Önkéntes Tabajdit a császár nevében
A törvény tiz évi rabságra ítéli:
Mert hogy rakoncátlan, szilaj a lelkében
És a szolgaságot érzi, de nem érti.
Büntársát ellenben, mivel büne nincsen,
Bűnre csábítóját áldja meg az Isten!*

Szebenyei József.

B E T E G E N .

Írta: Magay Berta.

Egy fali naptár függ előttem a falon, a megtestesült izléstelenség maga. Naptár is, kefetartó is, madárfészek is, tojás is, papucs is egy személyben, van rajta rózsza, nefelejts, buzakalász és szalagcsokor.

Beteg vagyok. Ahol fekszem, az ágyamból a félig behajtott ablaktáblákra nézek. Félhomályos a szobám és a kerítésen,

amelyre a tekintetem esik, bolondos, kápráztató táncot jár a délutáni napsugár

Ami a külvilágból hozzám eljut e percben, az ennek a sugárnak a kacagó vidámsága egyedül. Ami körülöttem van, az mind a saját nyomorúságomra emlékeztet és a mások nyomorúságaira. Ez az egyetlenegy sugár jelent nekem csupán életet, ifjúságot, boldogságot, szerelmet.

A kezeim a paplan selymén pihennek. Vékony, kékeres kezek, amelyek elszoktak már attól, hogy valamivel foglalkozzanak. Szomorú, fehér kis kezek, amelyek mintha hallgatagon meghazudtolnák, hogy valaha simogatni tudtak és hogy valaha boldogság volt a simogatásuk.

A kerítés fölött egy keskeny sáv látszik az égből. Mindég látom. Ha felhős: szomorú vagyok, de ha kiderül, örülök az emberek örömeinek, a kik most, e percben, a kék ég alatt járnak és nem hisznek a halálnak.

Estefelé lesem, hogy mikor jelennek meg rajta a csillagok. Egészen apró, kis csillagok, amelyek elhalványulnak a lámpa fényétől. Ebben a szobában ez a lámpa uralkodik. Nézem csodálatos, állatfej-idomu talpát, amely oly titokzatos és érthetetlen, mint azok a régi, családi emlékek szoktak lenni, amelyek összenőttek a gyermekkori, zürzavaros gondolatainkkal.

Az ernyője alól tompa fény esik rám, de ez elől is becsukom a szememet. Elszoktam már a világosságtól.

Azt kérdezik tőlem, hogy alszom-e? Nem alszom, egy mesét szeretnék hallani. De azt a mesét nekem nem mondja el senki. Beszélni kezdek és csodálkozom a hangomon, amelyet oly régen nem hallottam, s amely izgatottan, fátyolos csengéssel röpök a szobában. Hallgassatok.

Messze, messze, a hó és jég országán túl volt egy birodalom, ahol örökké tavasz volt. Igen kicsiny ország volt, de boldog emberek lakták, akik énekkel és zenével dicsőítették hazájukat, melyben az esztendő tavaszokból állott, és amelyben nem ismerték a szomszéd ország jeges borzalmaait. A királynő volt a legvidámabb. Rózsásarcu, hajlékony, fiatal leány volt a királynőjük, aki mindég fehér ruhát viselt és korona helyett a saját aranszinű hajkoronáját tűzte a fejére.

A hó és jég országából azonban egy napon fényes szán érkezett Tavaszhonba. És itt kezdődik a mesém, mert a szán elé tűzes sárkányok voltak fogva és benne egy ifju pásztor ült, aki feleségül kérte a királynőt.

Az ifju pásztornak nem volt egyebe a szalagos pásztorbotjánál, a szánja is csak azért volt fényes, mert Meseország-ból jött, de a királynő úgy találta, hogy a hangja édes és forró, mint a fülemüle csattogása és szebbek a szemei a korona legszebb gyémántjánál.

A mesében nincs lehetetlen, hát meg is tartották az esküvőt még azon a tavaszon.

Aztán igen boldogok voltak, igen sokáig. Bejárták Tavaszország minden zege-zugát, örökké virágok közt jártak és a vidám emberek nótázását hallgatták.

Hanem az ifju pásztor — most már, hogy férj lett belőle — egyszer csak zsémbeskedni kezdett. Megunta az örökös virágnitást, megfájult a feje a daloktól, amelyektől nem tudott elzárkózni és kétségbeejtette a napsugár, amely folytonosan hevítette a levegőt.

— Oh már te meguntál engem, — sóhajtott a kis királynő — de akkor még igen tapasztalatlan asszonyka volt, hát vakon engedelmeskedett az urának, aki azt kívánta, hogy elmenjen vele Meseországba, a fagy és hó birodalmán keresztül. Előkerültek a sárkányok és a csillogó szán, az ifju pásztor betakargatta a feleségét lenge pásztorköpenyébe és elindultak.

De nemsokára hideg északi szél kezdett fujni és a tavasz királynője nagyon fázott. Nem szólt az urának, csak ott didergett mellette és nézte a hómezők végtelenségét, mely mindent elborított körülöttük. A pásztor igen boldog volt. Megmagyarázta feleségének, hogy hogyan nevezik a jéghegyeket, hosszú meséket mondott a hóbuckák eredetéről és nem vette észre, hogy annak már az ajkai remegnek a hidegtől.

Végre egy fenyvesbe értek, ahol nem fujt úgy a szél. A kis királynő föleszmélt és szólt az urához. Igen gyöngye hangon szólt, a halált emlegette és a pásztor ijedten vette a karjaiba. A kis királynő már félig meg volt fagyva. A szemeit föl sem nyitotta, úgy beszélt fáradtan és szomorúan az országáról, amelyben egyik tavasz követi a másikat. Az ifju pásztor még jobban betakargatta finom selyemköpenyébe és nyilisebesen vitte Meseország felé. Már tünedezni kezdtek a jéghegyek és langyos szellő járt fölöttük, estefelé pedig föltűnt a távolban a mesék birodalma.

Selyemágyba fektették a félholt királynőcskét és a pásztor egész éjjel ott virrasztott mellette. De reggelre sem akart magához térni. Híres orvosok jöttek az ágyához, de nem tudták fölébreszteni. Ők csak mesebeli bajokra tudtak orvosságot.

A tavasz királynője aludt. Az arca kipirult az álomtól és a tagjai puhák, hajlékonyak lettek. De nem ébredt föl, igen sokáig. Csak mikor kitavaszkodott, akkor nyitotta föl a szemeit. De akkor már olyan gyöngye volt, hogy nem tudott megmozdulni.

A pásztor ülben vitte az ablakhoz, hogy megmutassa neki az új hazáját.

De a kis királynő csak havat és jéghegyeket látott és fáradtan hunyta be a szemét. A bölcsék fejüket csóválták és elmentek mesebeli betegségeket orvosolni. Az ifju pásztor pedig napestig ott ült mellette és kifogyhatatlanul mesélt Meseország káprázatos kincseiről, illatos ligeteiről és bohókás népéről, a törpékről, manókról és tündéerekről.

A királynő mosolygott mindezekre és az ura keblére hajtotta a fejét, hogy el ne árulja, amit gondolt.

De, mikor a pásztor elment, hogy virágokat hozzon neki, még egyszer odavánszorgott az ablakhoz és nézett. nézett ki a ligetek bokraira, míg el nem fáradt. A bokrok zöldek és friss virágosak voltak, a ligetben szőlő, mosolygó alma és esengő barack érett, de ő csak havat látott, zuzmarát és száraz ágakat.

És a kis királynő az ágyára borult és érezte, hogy nem tudja az urát boldoggá tenni és sirva kívánta a halált.

A pásztor vigasztalta, de az ő hangja sem volt már üde és lágy, mint azelőtt és a tavasz királynője meghalt, anélkül, hogy valaha látta volna Meseország tündérberkeit, amelyekről a pásztor beszélt neki.

Nagyon késő van. Elalszik már a lámpám és egészen magam vagyok. Künn az éjszakában egy hang sem hallatszik. Halványan néznek be az ablakon a csillagok.

Bámulok a nyugodt, sima sötétségbe. A „tűzhely tücské”-nek ciripelését halom. Érzem, hogy itt a ház.

BÁRÓ VORBERGNÉ.

Írta: Mendlik Béla.

Ott ültünk a zugó fenyőfák alatt, egyik kisebb tátrai fürdő sétányán és figyeltünk le a völgybe, hol a fehér, kanyargós uton egy bérkocsi kapaszkodott fölfelé. Délután öt óra volt és ebben az időben nem szokott vendég érkezni a fürdőbe; annál kíváncsiabban néztük tehát a lépésben haladó bérkocsit és az abban ülő nőt, aki lorgnettjével figyelmesen fixírozta a feltűnedező villákat és fürdő épületeket.

Kalmár, a törvényszéki bíró felemelkedett helyéről és monokliját szemére téve alaposan megvizsgálta a közeledő vendéget.

— Gyászol a kicsike, úgy látom.

— Föl akar tűnni talán, jegyezte meg Moraveseh, a nyugalmazott hadbíró.

— Az is lehet, de azért nagyon előkelő kinézése van.

A bérkocsi ekkor ért föl és amint kilépett belőle az érkező vendég, rózsaszínű selyem alsószojnyája ugyancsak megvillant. Nyilván szándékosan villogtatta ezt tulajdonosa, hogy mi férfiak, akik a közelben ültünk, észrevegyük a fekete felsőruha és a színes alsószojnya ingerlő különbségét.

Szép volt, Kalmár, Arcán valami feltűnő báj, tartásán valami szokatlan előkelőség. A sétálók mind megálltak és kíváncsian tekintettek rá. Az asszonyok bizonyos irigységgel, a férfiak bizonyos melegséggel. — És találgatták, ki lehet? mi lehet? Egyedül jött, minden kíséret nélkül és ilyen kis fürdőhelyen ez erős ok a megjegyzésekre.

Kalmár sem tudta megállni, hogy valamit ne mondjon: Színésznőnek nézem fiuk, színésznőnek, hanem annyi bizonyos, hogy jól tudja adni a bankot.

A fürdőigazgató hajlongva sietett elé.

— Méltóztassék befáradni az irodába.

— Jaj! most nem, igazgató ur. Nagyon kifárasztott ez a hosszú ut. Előbb szeretném kissé kipihenni magamat, azután mindent megbeszélhetünk majd. De előbb szobát nyitasson.

— Talán itt a sétány közelében? kérdezte az igazgató.

— Nem, nem! Inkább valami csendesebb helyen, itt nagy a zaj.

Az igazgató hamarosan intézkedett. Két szobalányt is rendelt melléje, akik szóltanui követték a fejedelmi alakot.

Előttünk mentek el. Lorgnettjével alaposan megnézték bennünket. Én úgy éreztem, mintha tekintetünk egy pillanatra találkozott volna. Szokatlan érzés futott át rajtam ettől a tekin-

tettől és nem tudtam megállni, hogy utána ne nézzek addig, míg a fenyőfák el nem takarták előlem egészen.

Persze Kalmár ezt rögtön észrevette és gunyosan fordult felém: Te vén Don Juan, ne nyisd ki olyan nagyon a szemeidet.

— Ne viccelj bíró! inkább gyere be egy pohár bakatorra.

A bíró nem hagyta magát sokáig kéretni és sietve karon fogott. Mikor pedig a bakator már ott gyöngyözött előttünk, monokliját levette szeméről és hozzám közelebb huzva székét, lelkesülten kiáltott fel:

— Istenemre, gyönyörű egy asszony!

— Gyönyörű, hagytam helybe.

— Jó lenne, ha közelébe férközhetnénk!

— Jó lenne.

— Tudod mit, kenyeressük le a kiszolgáló lányt. Az asztalunknál még két üres hely van, mit szólsz hozzá?

— Pompás gondolat!

Kalmár felhajtott előbb egy pohár bakatort, azután oda intette az egyik kiszolgáló lányt. Hallja Mari, most érkezett egy vendég, terítsen annak ide a mi asztalunkhoz, és azzal egy bankót akart a lány kezébe csusztatni.

Mari félretolta a bíró kezét és fülig elpirult. Sajnálom nagyságos Uram, de nem tehetem meg. Az igazgató ur megparancsolta, hogy az új vendégnek külön terítsünk, mert egyedül akar étkezni.

Összenéztünk Kalmárral és szóltanul kocintottunk. A cigányok valami bus melódiát játszottak odakint, mi pedig elgondolkodva ültünk az asztalnál. Talán mindketten a szép asszonyra gondoltunk.

Az étterem már egészen megtelt. Vacsorára mindenki igyekezett haza kerülni. Kacagás, láрма töltötte be a hatalmas termet. Csak egy kis kerek asztal maradt üresen, gazdátlanul. Az új vendég úgy látszik nem pihente ki még magát. Valahányszor az ajtó nyílt, izgatottan tekintettem oda, de hiábavaló volt minden reményemem. Csalódottan keltem fel az asztaltól és boszuságomban korán lefeküdtem.

Reggel azonban első dolgom volt megtekinteni a vendégek névsorát. Legutolsónak volt beírva: Báró Vorbergné. Ez ő. Tehát báróné. Meglátszik rajta. Kétszer is elolvastam a nevét: Báró Vorbergné. Oly jól hangzott a füleimnek e név.

Éppen kiléptem az étterem ajtaján, mikor a sétányon szemközt jött velem a báróné. Még szebb volt mint tegnap. A pihenés arcának valami kellemes nyugalmat kölcsönzött. Keblén egy remek Marchall-Niel pompázott. Erősen megnéztem. Ő is engem. És amint szemünk összevillantak, éreztem, hogy ez az asszony az enyém... Annál boszantóbb volt azonban, hogy nap-nap után elsuhant és nem bírtam vele megismerkedni. Egyedül étkezett. Étkezés után azonnal elhagyta az éttermet. Nem ismerkedett senkivel és így már-már kezdtem lemondani mindenről.

Egy csodaszép reggel azonban, amint egyedül bolyongtam a fenyők között, egyszerre a bárónét pillantottam meg. Egy padon üldögélt, kezében valami regény volt szétnyitva és úgy látszott, mintha mélyen elmerülne az olvasásba. Egy pillanatra megálltam. A helyzet igen kedvező volt. A fürdőből jó óra járásnyira voltunk, a vendégek nem igen szívesen kapaszkodtak ilyen magasra, az uton nem járt senkise.

Körülöttünk szinte ijesztő csendesség honolt. Egy ideig haboztam, de azután meggondoltam, hogy nincs jogom megszólítani és lassan elakartam menni előtte.

A báróné azonban másként gondolkodott, mert mikor közelébe értem, könyvét letette és szemeit ábrándosan rám vetve, feltartóztatott.

— Pardon Uram! nem lenne szíves megmondani, hogy merre van a Tündér-szikla?

Nagyot dobbant a szívem e kérdés hallatára. Tehát mégse csalódtam. Meghajtottam magamat előtte és bemutatkoztam: fodrosi Fodros Gusztáv országgyűlési képviselő.

— Báró Vorbergné.

— Igazán sajnálom, hogy a Tündér-sziklához vezető utat nem tudom megmagyarázni, mivel oly sok helyen ágazik szét az út, hogy oda bajos lenne magyarázat után eljutni. Hanem én éppen a Tündér-sziklához megyek és így szívesen leszek kalauz.

A báróné elmosolyodott.

— Oh! köszönöm, az nagyon kellemes lesz és ezzel könnyedén felugrott helyéről. A szobalányok annyi szépet beszélnek erről a szikláról, hogy már nagyon vágytam látni. És mivel kissé unatkoztam odalent, elhatároztam, hogy ma kicsit turistáskodom.

— Unatkozik a báróné? nem csodálom, mikor annyira visszavonul.

— Nem tehetek másként, higgye el, nem tehetek. Ismerem az ilyen kis fürdőhelyeket, hogy az emberek milyen pletykálkodók. Jobb ha az ember nem ismerkedik senkivel, így legalább békét hagynak. Lássá, ha most minket valaki meglát, biztosítom holnap az egész fürdő beszél már rólunk.

Egy rendkívül meredek helyhez értünk. Odafordultam hozzá.

— Hanem itt célszerű lesz, ha belém kapaszkodik a báróné, mert az út egy ideig veszedelmes lesz nagyon.

Nem sokat kellett biztatni, odaadóan simult hozzám.

— Ne gondolja ugyan képviselő ur, hogy én talán törődöm az emberek pletykáival, csak nem szeretem. Mondja, járt ön valaha a Rivierán?

— Jogász éveimben voltam egyszer Nizzában és akkor végignézttem az egész Rivierát.

— Oh! akkor tud különbséget tenni fürdő és fürdő között. Lásd, én csak ott érzem igazán jól magamat. Sans géné. Fesztelenül. Milyen más élet az?! Hiszen maga is tudja?

Nem akartam megváltoztatni a nézeteit.

— Igaza van báróné, jobb azokról nem beszélni. A viruló, szélmentes tengerpart. A kék tenger. A változatos szórakozó helyek. Jobb ezekről nem beszélni.

Hálásan simult hozzám. Szemei csak úgy ragyogtak.

— Ott szeretnék magával egyszer találkozni, a kék tenger partján!

Nem tudtam tovább uralkodni magamon. Hevesen magamhoz akartam szorítani. De ő ijedten siklott ki karjaimból.

— Erre nem adtam engedélyt képviselő ur! Nézze milyen mélység tátong mellettünk, nem helyes ilyenkor védtelenül hagyni.

— Báróné, Ön semmire sem adott engedélyt, hanem úgy nyilatkozott, hogy szeretne velem a Rivierán találkozni. Tehát szimpatiját megnyertem. Jogosan kérdezhetem én meg, hogy mi különbség van azon, hogy két egymást megértő lény a Tatra fenyő-koszorúza szikláján, vagy a kék tenger partján találkozik-e? Vagy azt hiszi talán, hogy az az érzés, melyet bennem fellobbantott, égőbben loboghat a verőfényes tenger parton, mint e komoly sziklák között?

Lehajtott fővel hallgatta vallomásomat.

— Három napja ismerem Önt mindössze, báróné. Nem tudom honnét jött. És nem tudom hová megy. Csak azt érzem, hogy első pillanattól kezdve rabja lettem. Csak azt érzem, hogy éppen olyan rabja tudnék lenni a Rivierán, mint a Tündér-szikla meredek oldalán. Azt kívánja, hogy uralkodjam magamon és indulataimon? Uralkodni fogok báróné, csak siratni fogom és talán fogjuk mindketten ezt a kedves alkalmat, amelyet nem használtunk ki.

— Mert nem lehetett kihasználni. Hanem . . .

— Hanem?

— Lenne egy gondolatom. Hol lakik maga?

— A Laura-villában.

— Nagyszerű! Hiszen ma reggel én is oda költözök. Na hát, tudja mit? Hogy ne sirassuk ezt a jó alkalmat, ma este szívesen látom.

Megragadtam a kezét és megcsókoltam. Ah, ezek a kezek! Egy ideig szótlanul mentünk egymás mellett így, átérésre mindketten az élet legnagyobb gyönyörét.

Alig mentünk azonban pár lépést, a báróné egyszerre megállt, arca elhalványult és kezeivel göresösen kapaszkodott belém. Azt hittem, rögtön összeesik.

— Képviselő ur, végem van!

— Az Istené, mi az? Talán rosszul érzi magát?

— Nem, nem, és reszkető kezével előre mutatott, hol szemközt egy alacsony kis emberke közelgett felénk. Az ajka azonban egy szót sem tudott kiejteni, minthacsak megnémította volna a rémület.

— Talán csak nem fél?

— Mentsen meg! Nézze, az az ember, aki ott közeleg, állandóan üldöz engemet. Azt hittem itt nyugalom lesz és ide is eltalált. Rettenetes!

A kis emberke ekkor ért hozzánk. Beesett arcáról a nyomor sirt le, kopott felöltője és zsiros kalapja pedig szinte ijesztővé tették. Egyenesen felém jött és minden bemutatkozás nélkül határozott hangon kérdőre vont:

— Hogy merészkedik Ön ezzel a nővel sétálni? Ki jogosította fel erre?

Izgatottan ráförmedtem.

— Hát magát ki jogosította fel arra, hogy engem kérdőre vonjon?!

A kis emberke erre pisztolyt rántott elő a zsebéből.

Ez jogosít fel. Ha Ön nem válaszol mindenre, elővöm mint egy kutyát. Értette. Jó lesz tehát engedelmessé válni! Ki jogosította Önt tehát fel arra, hogy ennek a nőnek a társaságában legyen?

— A báróné.

— A báróné?! hahaha. A báróné, az én feleségem. Milyen nagyra vitte. Hát már báróné lett. Ej, haj! Na lássa Uram, pedig én csak egy szegény néptanító vagyok a Szepességben. Nyomorult négyszáz forintból tengetem hitvány életemet. És a feleségem báróné. Persze, persze. Amit nagy nélkülözések között nyolc esztendő alatt összekuporgattam, azt ő most elhozta magával, hogy báróné lehessen.

A báróné reszketett az indulattól.

— Nem igaz! egy szó sem igaz az egészből.

— Nem igaz?! kérdezte a kis emberke villogó szemekkel.

Hát akkor talán az sem igaz, hogy mi az oltár előtt, ezelőtt nyolc évvel, örök hűséget esküdtünk egymásnak?

A báróné hallgatott.

— Hát ne legyen igaz az se. Talán jobb is lett volna, ha nem történik meg. Magának könnyű Vilma azt mondani, hogy nem igaz. De mit feleljek én, annak a két kis ártatlan gyerekek a kérdéseire? Este ha lefeküsznek, azt kérdezik: hol a mamuska? Reggel ha felkelnek: anyám, édes anyámmal ébrednek? Azt hiszi meg tudom ezeket is vigasztalni azzal, hogy nem igaz, nem volt anyátok.

A báróné megtörve hallgatott.

— Ne féljen Uram, nem vagyok én utonálló. Csak a 'ke-

serőség adta ezt a fegyvert a kezembe. A feleségem egész életében nagyra voltam. Tavaly nyáron is megszökött tőlem. Oda volt négy hédig. Mikor visszajött, azt mondta, többet nem teszi. Hittem neki. A gyermekeim miatt hittem. És hazugság volt az ígérete. Na hát legyen hazugság minden közöttünk! Ne féljen Vilma nem tartóztatom fel többet. Csak most az egyszer beszéljük ki magunkat. Nézze eldobom ezt a pisztolyt, ne gondolja, hogy az életét akarom. Csak szeretnék még magával beszélni négyszemközt. Azután menjen, ahová vágyai vezérlik.

A báróné megindult a fürdő felé. A kis emberke pedig szótlanul követte. Egyik se nézett rám többet. Én pedig hagytam őket menni és néztem sokáig a különös alakok után . . .

VERSEK.

I.

Én csak magamnak dalolok,
Ha vágyak lepnek meg titokba,
Hogy a világ kint mint forog,
Lelkemnek véle semmi gondja.

Sohase látott tájakon,
A merre még sasok se szállnak,
Hány oukán szórja pazarul
Tűzröppentyűit önmagának.

II.

Az igazságnak utján végig
A gyötrelmek fűskéi nyílnak,
Ki rajta jársz, a tömeg gunyja
S orvul megejtő csók a díjad.

S míg vívod szárnyú eszmeharcod
S lelked belé halálra fárad:
Valahol már kaján örömmel
Készítik sötét keresztifádat!

Nógrádi Pap Dezső.

A KIS LÁNY!

Irtá: Pogonyi Nándor.

Iréne még nem volt tizenhétéves. Nem is hordott egészen hosszú ruhát, következésképpen senki sem tekintette még másnak, mint kis lánynak.

Az igaz, hogy a már nagy lányok társaságában forgott, nem azért mintha maga is vágyott volna közéjük, hanem hát nem volt szegénykének más társasága. Azután meg a nagy lányok szerették is, mert csendes, szelid és kedves volt. Soha sem bántott senkit, soha nem adta tovább az elejtett szót, sohasem mutatott különösebb érdeklődést a társaságbeli fiatal emberek egyike iránt sem, soha sem volt kíváncsi a hozzá nem illő dolgokra és így, hozzá véve még azt is, hogy mindig kész volt apróbb szivességekre, nem is lehet csodálni, hogy a kis lányt oly szívesen barátságukba fogadták a nagyok.

De különösen szerette valamennyiük között a kis lányt Szerb Ella, mert a kis lány egészen komolyan elhitte neki, hogy ő már féligmeddig menyasszonya Mátray Bandinak. Ámbátor Mátray Bandiről úgy titokban nem egy lány gondolkozott hasonlólag, lévén, hogy a fiatal ur, mint mondani szokták, mindenkinek tette a szepet. A kisvárosi lányok azonban ilyenekben nem értik a tréfát, ők komolyan veszik, ha nekik udvarolnak.

A kis lánynak is tetszett ugyan úgy titokban a Mátray Bandi pörge bajusza, hanem ezt még magának sem merte volna megvallani. De hogy is merte volna, mikor éleslátásáról messze földön nevezetes keresztanyja azt a tanácsot adta neki, mielőtt a nagy lányok társaságába bevezette volna, hogy

— Irénke, aztán azt mondom, hogy ha összejössz Mátray Bandival, hát egy szavát se hidd el neki, mert az az egész világot bolonddá akarja tenni . . .

A kis lány pedig szentírásnak vette mindazt, amit neki a keresztanyja mondott s egészen megszokta volt, hogy mindig az ellenkezőjét higgye annak, amit Mátray Béla neki mond . . .

Egy alkalommal zsur volt a kis lányéknál. Ott volt Szerb Ella is és ott volt Mátray is.

Ella megsugta a kis lánynak, hogy ma este komoly nyilatkozatra fogja bírni Mátrayt.

A kis lány elsápadt egy kicsit, de azért minden utógon-dolat nélkül kívánt sok szerencsét barátjának, aki mint, egy jó hadvezér, felvértezte magát a hódítás minden fegyverével, hogy fényes diadalt arathasson.

Mátray azonban egy cseppet sem látszott meg, hogy ő

valamelyes komolyabb lépés előtt állana. Szokásos állhatatlansággal csapta a szelet hol az egyik, hol a másik lányuk. Köztiük természetesen Szerb Ellának is.

Ellát a dolog bosszantotta, de bosszuságát nem mutatta senkinek, sőt szokásán túl is kacérkodott mindenkivel, de különösen egy kezdő ügyvéddel, aki ujonc volt még a társaságban s nem tudta, hogy őt csak eszköznek tekintik a szép Ella a hódításban és komolyan magára vette az Ella kacérkodását, tőle telhető tüzzel iparkodott azt vissza — kurizálni.

A kis leánynak pedig sehogy sem tetszett ez a dolog és igazat adott magában Mátraynak, a miért a kacérkodó leánynak nem siet nyilatkozni.

— Jere csak egy kicsit kislány, szólta Ella, ki ezt a megszólítást Mátraytól tanulta el, egy komoly szavam volna hozzád.

— Mátyásról?

— No, igen róla, meg a vacsoráról.

— Légy nyugodt, melletted jelölöm ki a helyét.

— Eppen arra kérlek, hogy ne ültesd mellém. Én Olayt szeretném szomszédomnak.

— Jól van, majd kicserélem a gavallérokat.

— Azaz, hogy kérlek, Mátrayt magad mellé ültesd.

Erre a kívánságra meg már elpirult egy kissé a kis leány, de azért megígérte, hogy megteszi azt is.

És meg is tette, ámbar mindenkinek feltűnt a dolog, hogy a kapós gavallér kikopott a nagy lányok közül.

Csak Mátray vette rendénvalónak a dolgot és oly komolyan és oly figyelmesen viselkedett a kis lány iránt, mintha az valami nagy, nagy kisasszony volna.

Ella pedig a feltűnésig kacérkodott Olayval. Ez is feltűnt mindenkinek, csak épen Mátray vette egykedvűen a dolgot. De annyira egykedvűen vette, hogy ezt már a kis leány sem tudta szó nélkül megállani. Elhatározta tehát, hogy felkelti a Mátray féltékenységét. De sehogy sem tudta, hogy hogyan kezdjen a dologhoz.

Vége még is rászánta magát és megpendítette a tárgyat Mátray előtt.

— Régen ismeri már Ella ezt az Olayt? kérde tőle.

— Biz én nem tudom. Miért?

— Azért, mert nagyon bizalmas vele szemben.

— Az igaz. Ezt már én is vettem észre.

— És mit szol hozzá?

— Öszintén szólva semmit. Azt hiszem, vagy tetszenek egymásnak s ezt a világ előtt is demonstrálni akarják, vagy pedig csak játszanak egymással. Ennek a célját azonban nem értem.

— Látja, én értem, mert megvagyok róla győződve, hogy az egész csak játék az Ella részéről.

— Nos, hát mit céloz vele Ella a kis lány nézete szerint.

— Féltékenységre akar tenni valakit, a ki őt feltűnő mód elhanyagolja.

Rossz fegyvert választott. És ki légyen az a szerencsés halandó, akit egy ilyen új alakkal kell kiugratni a bokorból.

— És maga azt nem tudja?

— Halvány ideám sincs róla...

— És ha maga volna?

— No, ez már teljesen képtelenség. Hisz én a szokásos figyelemből egy szemernyt sem mulasztottam el, sem vele, sem mással szemben.

— A szokásos figyelemből nem, de ez másoknak is kijárt. És éppen ez a baj, hogy a szokásosnál többet nem tanusított.

— Ez elveim ellen való volna. Én mindenkivel egyforma előzékeny, mindenkire iránt egyforma figyelmes voltam és vagyok is.

— Ella azonban többre tart igényt.

— Mily jogon?

— Mert szerelmes magába? ... és ... és mert maga is szereti: na valja be, hogy szereti...

— Természetes, hogy szeretem őt is, Izát is, Rozikát is és a többi nagy leányt itt mind szeretem, mert ügyes, szép és kedves lányok.

— De Ellát nem úgy szereti mint a többi.

— Hajsza! úgy.

— És feleségül is venné valamennyit.

— Hogyne, ha török szultán lennék és ha hozzám jönnének.

— Na, én nem mennék?

— Na, na kis lány! és miért nem?

— Mert gyűlölöm a tág szívű embereket. Nékem csak olyan férfi kellene, aki csak engem szeret és én is csak őt szeretném egyedül. De osztozni a szerelemben nem osztozok soha.

— Bölcsen beszél a kis lány. De hát most én kérdezek tőle valamit. Mondja csak, de őszintén mondja ám, hogy ha itt köztünk volna egy fiatal ember, aki iránt maga komolyan érezné, de az nem akarná, vagy nem tudná magát megérteni, hát maga is úgy kacérkodna egy új alakkal, mint Ella, hogy szöllásra bírja az illetőt?

— Nem. Én inkább meghalnék, de az érzelmeimet nem tárnám ki így és nem iparkodnék magamnak vélogényt fogni.

— Szép elv, de gyenge alapokon nyugszik.

— Miféle gyöngé alapokon?

— A női szíven és női érzelmeken.

— Maga olyannak ismer engemet, mint aki nem úgy érez, mint ahogyan beszél?

— Az igazat megvallva, erre nem tudok felelni, mert magam még nem ismertem ki.

— Szépen bókol. Így szokott Ellának s a többi nagy lányuknak is kedveskedni.

— Így? De őna azt épen nem. A nagy lányokkal nem szoktam sem szívről, sem érzelmeiről beszélni.

— Mivel bolondítja hát őket?

— Az nem kis lányoknak való.

— Megmondja akkor, ha majd nagy lány leszek?

— Na persze.

— Majd engemet is úgy akar bolondítani, ugy-e?

— Magát? ... magát nem. Maga sokkal okosabbnak látszik, hogy sem bolondításnak vegye a semmit.

— Anyi bizonyos, hogy nem hiszek magának soha és semmit.

— Nem, no az szép bók és miért?

— Az az én titkom.

— Nem mondja meg?

— Nem!

— No hát akkor maga egy esunya kis lány, akit én gyűlölök és soha sem is szeretek. Ezt remélem, elhiszi?

— Nem hiszek semmit, szólta a kis lány zavartan és egészen elpirult. Szerencsére épen asztalt bontottak és úgy nem kellett tovább folytatni ezt a témát.

Mátray is észrevette azonban, hogy elszölte magát. Ő is kerülte a kis lányt az egész este.

— Kis lány, gyere korecsolyázni, kiáltott be másnap délután Ella a kis lányért.

— Megyek, csak jöjj be és várd meg, míg elkészülök.

— Jövök, jövök; no hogyan aludtál?

— Szokás szerint és te?

— Pompásan. Olyan jól esett a lelkemnek, hogy megszekirozhattam azt a Mátrayt. Vetted észre, majd szétpukkant ott melletted, mikor felénk nézett. De mondhatom, pompás gyerek az az Olay is. Valóságos gimpli. A ember keresve sem található jobbata nála. Ha így folytatja, hát két nap alatt a lábaimnál hever Mátray.

— Gondolod, kérde a kis lány egy kissé csipősen.

— Esküdni mernék rá. Nagyon jól ismerem őt. Igen jó fiú. Eleintén merész, de aztán megakad egy bizonyos pontnál és nem mer nyilatkozni. Bennem azonban emberére talált. Én majd kinyitom neki a száját...

— És ha csalódnál?

— Nos, akkor még mindig ott van Olay. Az is igen derek és tehetséges fiatal ember.

— Hát ilyen könnyen megtudnál vigasztalódni?

— Miért ne. Csak nem ölhetem magamat a Dunába.

— És a szerelem?

— Ugyan kis lány, ne idealizálj. Egy-két év múlva majd rájössz magad is, hogy első a férjhezmenés s csak aztán jön a szerelem. No, de ha készen vagy, menjünk.

— Ki lesz kint az ismerősök közül?

— Olay és Mátray, meg a többi.

— Na jó, majd elhódítom téled azt az Olayt, az úgy is könnyen hevül.

— Nem kedvesem, az én kedvemért még legalább ma korecsolyázz Mátrayval.

— Engedd el ezt a mulatságot.

— Nem lehet, édesem. Ha már megkezdtem a játszmat, végig is kell azt folytatni. S te, mint jó barátom kell, hogy segíyemre légy.

— Ám legyen, felelt a kis lány s vidáman csörgette korecsolyáját, mert épen kiértek a kapun.

Alig haladtak pár lépést, ismerősökkel akadtak össze s így a megkezdett témát nem folytathatták tovább.

Odakint a jégen már várta őket a két fiatal ember. Olay egész bizalmasan rohant Ella elé. Mátray azonban kimért és egy kissé zavart volt. A kis lány első tekintetere észrevette rajta, hogy valami bántja. Eleintén azt hitte, hogy az Ella viselkedését vette a szívére, később azonban rájött, hogy azért restelkedik, mert tegnap elszölte magát.

A kis lány elég tapintatos volt nem említeni a tegnapot és így Mátray lassanként visszazökkent a régi ideális hangulatba, azzal a külömbséggel, hogy szokása ellenére egész délután kitarlott egy lány mellett és ez az egy lány a kis lány volt.

Ettől a naptól kezdve azután állandóan együtt korecsolyáztak. A kis lány bevallotta Mátraynak, hogy vele szivesebben korecsolyázik, mint bárkivel is, mert senkivel sem érzi magát oly biztonságban a jégen, mint Mátrayval.

Mátray ezt a vallomást fel akarta használni az életre vonatkozó hasonlattal kapcsolatos nyilatkozatra, a kis lány azonban leintette őt és kijelentette, hogy visszavon mindent és hogyha Mátray csak távolról is szóba hozza a szívígyet, akkor ő többet soha sem indul el vele a — jégre.

És Mátray, aki a világ előtt egész hirhéd hódító volt, kapitulált a kis leánynak.

Nem szölt egy árva szót sem a szerelemről, egész három napig.

Negyed napra azonban gondolt egy nagyot és merészet.

Kivitte a kis lányt a jégpálya legtávolibb pontjára, ahová már csak elvéte tévedt korecsolyázó és itt nyílt, de szilárd hangon így szölt:

— Kis lány, én magam tudom. Egyen a feleségem. Igen, vagy nem? Ha nemet mond, úgy elmegyek, hogy soha híremet sem hallja.

A kis lányt meglepte a vallomásnak ez a szokatlan formája, de jól is esett neki. Hanem azért még is egész ijedt hangon szólt Mátraynak.

— Az istenre kérem, vigyen vissza a pavillonba.

Mátrayt egészen megigézte a kis lány esdeklő tekintete. Szó nélkül megfogta a kis lány kezét és vitte őt vissza a pavillon felé.

Utközben mind a kettő hallgatott. Pedig úgy szerettek volna beszélni. Tele volt a szívük mindkettőjüknek csordultig. Észre sem vették, hogy a pavillonhoz értek s hogy itt ismét megfordulnak és vissza felé repülnek.

És ismét vissza értek a vallomás színhelyére.

Itt összenéztek. Elpirultak s a kis leány egy boldog mosolylyal adta tudtára Mátraynak azt, amit szóval a világgért sem mert volna kimondani . . .

Pár nap múlva hosszú ruhát kapott a kis lány és karika gyűrűt hordott az ujján.

Szerb Ella keserű mosolylyal gratulált neki:

— Na, kis lány, tul jártál az eszemen. Azt hittem mindig, hogy te vagy az én elefántom s ime én lettem a tiéd.

— Ugy kell neked, felelt a kis lány, mért biztál meg annyira bennem.

— De ki ne bizott volna benned, — mikor olyan kis ártatlan voltál?

— Hja, barátom, jegyezd meg magadnak, hogy ilyes dolgokban senkiben sem szabad bizni, mert hát még a lassu víz is — partot mos.

A ROBOTOS DALAIBÓL.

1. A ROBOT.

Igába fogva, terhés robotba,
görnyedve hordok követ sokat.
A száraz kötömb hogy egymást fogja,
szűz ragasztékot a vérem ad.

Telhetlen gazdám: százszemű Cézár
veszi a vérem és nem elég.
. . . Már papirosera az éhes gép vár,
hogy feketére nyalja elébb.

Még egy feszítés . . . s pihenhetnék már.
S megismétlődik — nem pihenés vár —
tragédiám, a százezredik.

Betűk robotja bár elgyötört, vert,
könyvem — jaj — újra apróra tördelt
betűsorokba jegecedik.

2. A GÁLYARAB.

Odalácnolva a terhés gályán
a padom nedves deszkadarab.
Esőben, napban küzködöm árván
ég s víz között én, a gályarab.

A félkezemmel, míg mellem hörgő,
nagy evezőmet emelgetem.
És folyton folyvást a rabság csörgő
billincset zuzza másik kezem.

Töröm szakgatva a nehéz láncot.
A sebek gyúlnak s a véres ráncok
számára testem már nem elég.

Uj vasat vernek . . . Hiába rázom,
amíg koporsóm vitorla-vászon
s lesz nedves sirom tengerfenék.

Harszthy Lajos.

A NAMURI IFJU TÖRTÉNETE.

Írta: Diósy Béla dr.

Egyhe, meleg őszi nap volt. A faóriások lombkoronáján lágy susogás rezgett végig a várkertben és sárguló levelek váltak le zizegve ágaiokról. Köröskörül néma és mély csend. A terrazonon ült a várkerti uradalmak gazdája, gróf Jerome d'Angeuil és fáradt tekintetet vetett viruló, ifju nejére, aki a könyv mellett, melyet kezében tartott — a vidék szépségein andalgott.

Igy hát vége minden reményének! Zivataros ifjusága után, mely tul ért élte delén, tért csak észre Jerome gróf. Tudatára jött kötelességének, melylyel évszázados családfája iránt tartozott: d'Angeuil tartotta XI. Lajos kengyelvasát, egy másik őse Páviánál a király oldala mellett esett el s egy harmadik mentette ki vízből Montespan ölebecskéjét s ezzel a grófi rangot szerezte meg a családnak, majd mindegyik ősenek volt valami érdeme s — most ő vele haljon ki a nemes család? Törjék össze az ősi cimert? Szálljon a majorat nővére fiára, Georges grófra, aki harminc éves kora dacára idősebb volt, mint bácsija az ő hatvan esztendejével? Nem! Még egyszer nem! De a d'Angeuil-oknak friss vére volt szükségök, frissebbre, mint az övé volt. Így vette nőül d'Estrillon Hortensét, egy szegény nemesnek a leányát; egy nőt, aki ugy duzzadt az erőtlől, mint egy ifju palma és oly szép s üde volt, mint egy nyári est. Mit segített mindez? Gróf Jerome vénebb volt, mint hitte. Családjának utolsó sarja maradt!

Élesebb légáramlat rázta meg a lombokat. A gróf köhécselve rázkódott össze.

A fiatal asszony felugrott, vett egy takarót s szótlanul betakarta vele férje lábait.

A gróf utána nyult s a hála érzetével kezét csókolta neki. Aztán szeretetteljesen nézett utána, hisz ez volt életének utolsó fényes napsugara, kit meg akart jutalmazni elvesztett ifjuságáért, gyorsan eltűnt szerencséjeért.

Gróf Jerome magához kérte jogtanácsosát, hogy megbeszélje vele, hogyan lehetne az alapítólevél határozatait megdönteni. A fiatal asszonyt akarta egyedüli örökösévé tenni.

A szolga bejelentette Pointpris mestert, a házi ügyészt.

— Eppen jókor! Vezesse be szobámba! Adieu gyermekem!

A szép grófné szemei könnyekkel teltek meg. A könyv kiesett kezéből; szemeit behunyva, gondolatai eikalandoztak viruló ifjuságának mezejéig, szétroncsolt álmái birodalmáig. Szófogadó gyermek volt és a szülők akarata szerint cselekedett, nemesen gondolkodó feleség lett, ki néma megadással viselte sorsát. Azokról a forró küzdelmekről, melyeket pezsgő vére alig bírt meg, — senki sem tudott, legkevésbé pedig — férje.

Egy szolga jött be s valami látogatót jelentett be.

Kellemetlen érzés futotta át egész testét, mikor Georges Riverac gróf nevét hallotta.

— Kérem őt!

A belépő kurtán intett a szolgának, hogy távozzék. Fiatal ember volt, erős, de kiélt arcvonásokkal, mélyen fekvő szemekben leselkedő tekintettel.

— Jó estét, szép néném! — hangzott gunyosan s azzal hanyag előkelőséggel fogott egy széket s a grófné mellé telepedett.

— Komoly és bizalmas? Megint vannak adósságai? Forduljon férjemhez ilyen ügyeivel!

— Adósságaim? azok vannak, de a vén kanócz nagybácsinak ma rossz napja van. Azzal várhatok. Más, fontosabb ügyben jövök. Szószaporítás nélkül fogom előadni. Nagybátyámnak, mint hallottam, az a szándéka, hogy a majorát határozatait a kormány egy rendeletével, vagy valami jogi fogással megváltoztassa. Szándéka semmi egyéb, mint az Ön előnyére végrendelkezni. Igenis asszonyom! Úgyesen csinálta a dolgot. Csak nyugodtan kérem, ha indulatba jönne, azzal csak szépségének ártana. De mi se estünk ám a fejünk lágyára. Harminc millió korona megérdemli, hogy az ember kissé megerőltesse érte az esztét. Így hát tudja meg méltóságos grófné, hogy agylágyult bácsim szándékolt büntényét, minden jogorvoslattal, megengedett s megtiltott eszközzel megfogom akadályozni. És higgye meg, nem lesz nehéz dolog a bíróságot meggyőzni arról, hogy Jerome gróf hibbant elméjű volt már akkor, mikor nőül vette Mlle d'Estrillont.

— Ha még egy szót szól, becsengetem a szolgákat!

— Bocsánat szép néném, csak egy szót szólhassak még, akkor megyek magamtól. Látja ezt az iv papiroost. Ezen egy nyilatkozat van írva, melyben Ön Jerome d'Angeuil gróf utáni minden örökségről lemond. Irja alá az ivet, akkor én aláírom itt ezt a másik nyilatkozatot, melyben kötelezem magamat Önnek tizenötezer korona évi járadékot adni, mindaddig, míg — újra férjhez megy. Mert egy percig sem kételkedem, asszo-

HACKENDRE okleveles építész és építő-mester

műszaki irodája ARAD, Kápolna-utca 4. szám.

nyom, hogy sikerülni fog junói szépségét másodszer is tőkésíteni.

A grófné felugrott s az ajtóra mutatott.

— Ki vele! Különbén behivatom férjemet, a kinek bizonyára lesz még ereje, hogy unokaöccsének szemtelenségei ellen megoltalmazzon.

Amint tetszik, grófné. De óva intem, azon naptól fogva, hogy ezen majorat ura leszek, nem ismerék más törekvést, mint azt, hogy Önt koldussá tegyem!

Szégyentől és megbotránkozástól sirva, boudoirjának jövevény csendjébe menekült Hortense. Még az éjjel írt egy barátjának Párisba, ajánljon neki egy szemes és erélyes ügyvédet, kivel helyzetét megbeszélhesse. Ugyan éppen Pointpris mester is ott van a kastélyban, de férje jogtanácsosát az ifju gróf fenyegetéseiről nem tartotta célszerűnek felvilágosítani. Különbén is Pointpris mester már meglehetősen öreg ur volt.

Néhány nappal azután a grófné fogadta dr. Gaston Devallier ügyvéd látogatását. Mikor a fiatal ügyvéd kis szalonjába lépett, a szép asszony láthatólag zavarba jött. Mr. Devallier ugyanis távolról sem hasonlított egy komoly, szigorú törvénytudóhoz, amilyent a grófné várt. Üde, szép arcával, büszkén fésült szőke hajával s bajuszával azt lehetett volna gondolni, hogy most jön az egyetemről, ha fellépésének biztonsága s lebilincselő előkelősége nem igazolták volna, hogy a doktor urnak már érett és általános emberismerettel járó praxisa volt.

Mikor Devallier észrevette a grófné csodálkozó s szégyenkező tekintetét, hivatalos arckifejezést öltött magára s hideg hangon kérdezte, mily ügyben kívánta szolgálatait igénybe venni.

Hortense csakhamar neki bátorodott s elbeszélte férjhez menetele történetét, a gróf szándékát és végül — unokaöccse fenyegetéseit.

Elbeszélése tartama alatt dr. Gaston Devallier ismételtlen fejét rázta.

— Gonosz, nagyon gonosz jogeset!

— Azt hiszi?

— Bizonyára! Az alapítólevél határozatai értelmében a majorat feltétlenül az ipsére száll és én azt hiszem, hogy a gróf ur fázódása hiabavaló lesz.

— Ön ijeszt engemet!

— Nem szándékom pedig. Van a grófnak szabad vagyona is?

— Nincs. Egyéb vagyonát teljesen jótékony célokra fordította.

— Akkor a legokosabb volna Riverac gróftól rávenni, hogy tetemesen nagyobb évjáradékot írjon alá.

— Mit gondol uram? A gróftól egy fillért sem fogadok el.

— Gondoltam mindjárt, de hiszen én ügyvéd vagyok s akadémiákon beszélek. Hm, hm. — Csak egy biztos és jó tanácsot tudok.

— És az?

— Méltóságos asszonyom, legyen azon, legyen még inkább azon, hogy férjét örökösrel ajándékozza meg!

— Hortense gyorsan felemelkedett helyéről s haragosan nézett az ügyvéd szemébe. De Devallier olyan kedves s naiv zavart tettetett, hogy indulata csakhamar elmúlt s így felelt:

— Hisz ez volna az ő kívánsága is.

— No igen, csak hogy ezzel az ember legfeljebb a gondolatnak atyja és...

— Tehát az Ön tudománya is cserben hagy?

— Tudományomnak egyelőre vége, de talán Galenus kollegám tud valami jó tanácsot. Van méltóságodnak megbízható háziorvosa?

— Mindenesetre! De miért kérdezi? Egészséges vagyok mint a makk!

— Azt elhiszem s szeretném, ha a gróf ur hasonlóról biztosíthatna. Engedje el a bővebb magyarázatot, asszonyom! Hallgassa meg tanácsomat. Használja fel férje legközelebbi köhögési rohamát arra, hogy gyógykezelését Montilly tanárra bizza. Montilly barátom, modern tudós s titkos művészetének minden zugában nagy gyakorlattal bír. Hozassa el ide. A modern gyógyászat sokra képes.

— És ha mégis haszталannak bizonyulna?

— Akkor grófné nem marad más hátra, mint szerényen a világtörténelemre hivatkozni, mely ilyen esetben a legnagyobb mester.

— Beszéde homályos, doktor ur!

— Nem is lehet ez ügyet jobban megvilágítani. Van-e fogalma asszonyom arról, hogy minő áldozatokra határozták el magukat nemes érzésű nők, hogy híres dynastiák kihalásának útját állják. A magasabb államérdek kategórikus imperativus.

— Ó, azok mesék!

— Lehet, de csak azért, mert ép oly kevéssé hitelesek, mint a Namuri ifju története.

— Nem ösmeri asszonyom e történetet? Elmondjam?

— Kérem.

— Nos, jó. Namurban tehát élt egy ifju, herkulesi termettel és szőke Antinous — fejjel. Olyan formájú, mint régmúlt évezredek Danphinjait festik. Nevezett ifju egy reggel felébred, mint elátkozott hercegfi egy várkastélyban — egy sűrű erdő mélyében. Hercegi ruhák, szótlan szolgacsoport áll rendelkezésére. Álom-e vagy valóság? És most közeledik feléje egy pompás, a szerelem tüzeitől égő asszony, ki őt férjének nevezi,

szeretreméltósággal hízeleg neki. A fiu érezte, hogy ez valóság, élvezhető valóság! A nap mulik, az éj hosszan veti árnyékát. És ami a kastélyban történik, az mind valóság. Másnap reggel a szőke ifju felébred és szolgálait hívja. Semmi felelet. Szemeit dörzsölve látja, hogy ő ott alszik kis kamrácskájában és hogy szép álmát ő ugyan most már nem élvezi.

Hortense mosolyogva hallgatta végig, pir takará eleinte két orcáját s mikor Gaston végzett, egy tűzben égett két szeme. Kézcsókra nyujtá kezét az ügyvédnek.

— Meséje takaros, doktor ur, de küldje csak mégis inkább a tanár urat.

Volt rá alkalom nemsokára. Jerome gróf egy hideg estén meghűtötte magát s dacosan viselte a szobafogságot, melyre a várkastély öreg doktora ítélte. Hortensének nem nagy fáradtságába kértült őt meggyőzni arról, hogy gyógykezelését egy fiatal, modern képzésű orvos több sikerrel folytathatná s elhatározta, hogy Montilly professzort több heti tartózkodásra a várkastélyba hívják.

A tanár ur valóban modern ember volt. Inkább a léleknek, mint a testnek volt orvosa. Devallier barátjának közléseiből ismerte a kastélybeliek helyzetét és oda törekedett, hogy orvosi tudományával a kérdés jogi oldalát is megoldja. Mindenekelőtt a gróf kedélyére hatott és a benne feltalálható életszenvedélyeket vig tevékenységre ösztönözte. Vig történetekkel szórakoztatta s gyakran alkalmat talált, hogy vele egy üveg nehéz Bordeaux-it kiürítsen, nagyobb sétákat tett vele és vadászkirándulásokat, melyekről a gróf egész frissen s mozgékonyan tért haza. Két hét múltán Jerome gróf újdonszülöttnék érezte magát s dicsérete az orvos tudományát, valamint a d'Angeuilok véreit, mely újból életerővel lüktetett ereiben!

Miután a grófné időközben George grófnak egy fenyegető levelét vette, írt dr. Devalliernek, hogy látogassa meg. Délutánra ígérte érkezését. Hortense boudoirjában várta. Megparancsolta, hogy bejelentés nélkül boesássak be.

Végre kopogás hallatszott. Alig mondta ki a „szabad“-ot, megjelent — Riverac George gróf. Dult vonásairól, szeméből szikrázó sötét villámairól látni lehetett, hogy kedélyét erős indulatok hajtják át.

Mikor Hortense ijedten hátrált, ironikusan mosolygott.

— Boesásson meg, nagyabecstült néném, hogy megint zavarom, — harapdálta rekedten a szavakat, de igyekezni fogok, hogy ezuttal illedelmes legyek. Hallom t. i., hogy a gróf ur, kedves nagybátyám kilovagolt s nekem kettőjük közül valamelyikkel feltétlenül kellett beszélnem. Ez az oka, hogy zavarom.

— Nem tudom, mi beszélhiválnék lehetne még nekünk?

— Rögtön megtudja. Pénzre van szükségem, százezer koronára, melyet holnap kell fizetnem. Ezt kell, hogy néném megszerezze, különben vagy magának, vagy másnak, ha mindjárt Jerome gróf urnak golyót kell röpítenem a fejébe!... Ha a csengőhöz nyul, rögtön rátámadok!... Hallja, én nem vagyok háládatlan. Ha megszerzi a pénzt, évi járadékát felemelem huszezer koronára. Még ma szóba állok. Itt a nyilatkozat, írja rögtön alá!

Azzal a gróf az asztalhoz lépett, mely mege Hortense sietve menekült. Egy tollat fogott s erőlködött, hogy a grófné kezébe nyomja, — aki hiába védekezett a nyers erő ellen.

— Még egyet édes asszonyom, — szólt halk, rekedt hangját sóvárgóvá tompítva, — azon a napon, vagy éjjelen, melyen megengedi, hogy néném irányában tartozó tiszteletemről megfelejtkezhessen, évi járadékát felemelem...

— Nyomorult! Segítség!

Ezen pillanatban megnyílt az ajtó. Gaston Devallier egy ugrással a gróf mellett termett, aki Hortensét magához szorította és a következő pillanatban Riverac egy borzasztó öklöcsapás hatása alatt a földre bukott. De már fel is ugrott, hogy vad dühében Gastonra vesse magát. Ez egy nehéz ezüst gyertyatartót ragadva, kiált:

— Még egy lépést s összezuzom a koponyáját! Ki vele! Gazember!

Majd számolunk!

A gróf tajtékzó dühvel elrohant. Gaston vállat vont s a grófnéhoz fordult, ki félig elájultan rogyott egy karosszékre.

— Köszönöm, kedves barátom! mondá halkan, de engedjen most időt a pihenésre! Talán estére legyen szerencsém.

Egy órával ezután Devallier Gastont két földbirtokos kereste fel, hogy gróf Riverac nevében elégtételt kérjenek tőle.

— Nagyon szívesen, tisztelt uraim, de lássák, az idő rövid, — nekem az éjjeli vonattal vissza kell utaznom; jelöljék meg a helyet, hol az ügyet elintézni óhajtják, gondoskodjanak fegyverekről, — tíz perc múlva önöknek s megbízójuknak is rendelkezésére állok.

— Helyes uram! A park éjszaki végében!

Devallier kérte Montilly barátját s az öreg kastélygondnokot, hogy őt elkísérjék, s a megállapított időben a megbeszélthelyen mindhárman megjelentek.

A professzor kissé izgatott volt, de Gaston megnyugtatta. Ellenfelem dühös, mint egy sebzett vadkan, sőt azt hiszem, nem is egészen józan s így nem lesz vele sokáig dolgunk.

Öt perccel később Riverac gróf jobb felső karján egy nyugodtan s biztosan applicált szurást kapott.

Kölesönös, néma üdvözlés s szét is váltak. Devallier a professzort fogta karon.

— És most azt hiszi a gazfickó, hogy ismét becsületessé s lovagias ember. De beszélj el, hogyan áll az ügyünk?!

Forró nap volt. A nap fűzött, mint egy fűtött gép s a földből meleg lég sugárzott fel. Mikor Gaston este felé, a várkertben át a kastély felé haladt, lágy szellő kelet, mely érzéktompító illatot terjesztett. Felment a lépcsőkön, anélkül, hogy valakivel találkozott volna. Mikor a grófné szobájába lépett, ez a nyitott ablakhoz támaszkodva, merev tekintettel a sötét éjbe nézett. Könnyű fodros ruha, lágyan összefogva egy öv által, takarta testét. A puha selymen át látni lehetett pompás alakjának határvonalait, nyaka csupasz volt, egyedüli ékessége egy bíborveres rózsza volt, szépen hajába tűzve. Ime Juno győzelme előtt!

Köszöntésére a grófné elébe sietett s néma hálával ismételtén megszorította kezét.

— Segítsen, kedves barátom! Félek ellenfelemtől.

— Ezt illetőleg mindenekelőtt nyugodt lehet. Boszújának legközelebbi célpontja én vagyok s én nem félek tőle. A mai jelenet után különben nem igen fogja hácsiját többé felkeresni. Nos, a mi ügyünkhöz? Sajnos, grófné úgy van a dolog, ahogy mondtam. Az örökösödési rend megdönthetetlen. Ön nem is figyel asszonyom?

— De, de!

— Feladatomat úgy látszik megoldottam és most már minden bizodalimat Montilly barátomba helyezem. Ez közölte velem, hogy a gróf ur mindenek felett jól érzi magát, sőt —

— Késői virágzás!

Mindketten hallgattak.

— Mit tanácsol tehát? — kérde Hortense.

— A grófné ismeri nézetemet.

— Igen, — Antinousról. Mondja csak Gaston, ismerte azon „Namuri ifja“ a diszkreció erényét is?

Először mondta ki a keresztnévét ezuttal és mindkettőjük arca égett a láztól. Csendesen felelt:

— Ha jellemes ember volt, — bizonyára!

— Tekintetök találkozott, de a grófné behunyta szemét, hajából kifonva a rózsát, Gastonra dobta.

— Vigyázzon, illata hat, mint egy — varázsital.

Vére forrt. Felugrott s a nyitott ablakhoz sietett.

— Mit csinál? Az istenért, valaki meglátja ott! Lépjen vissza onnan! Azzal odaszaladt az asztalon álló lámpához s elfújta.

Gaston néhány lépést hátrált, de két puha, telt kar nyaka köré fonódott s forró ajkak érintették az övét.

Mikor néhány nappal azután Montilly a gróftól reggeli sétára akarta elvinni, — ez dobogó keblére vonta. Egyuttal egy gyémántokkal kirakott, arannyal telt tabakieret ajándékozott neki.

— Örök emlékül, drága barátom!

— Bocsásson meg gróf ur, de nem értem.

— Igazán nem? Nos hát, kegyelemben elbocsátom Önt professzor ur. Nincs többé szükségem Önre. Az emberek már azt hitték, hogy az alvó oroszlán meg is halt. Nem, professzor ur, nem töriük össze a családi cimert, mert új élet gerjed a romokon! És legyen meggyőződve arról, a fiu lesz! Ismerem magamat!

A rákövetkező nyáron az újdonszülött kis gróft a várkerti kápolnában ünnepélyesen — Jerome, Anna de Philipp — Gastonra keresztelték.

Az öreg gróf megértte még azt az örömet, hogy a gyermek Jerome Amadé Fülöp Gaston papának hívta őt s még meglevő néhány év haját fépdeste. De ez erjének utolsó felcsillanása volt. Ősszel a derék gróf d'Angenult kivitték őseihez.

Riverac gróf is megjelent a temetésen. Komóran állott a koporsónál, szétrombolt reményei sirjánál. A temetés után a gyászoló özvegy magához kérte.

— Be akarom Önnel bizonyítani, kedves George, szolt kegyes szelidséggel, hogy tudom mivel tartozom fiam nagybácsijának. Adja át adósainak jegyzékét, és ha tetszik, new-yorki bankáronnal évente tizenötezer koronát vehet fel. Annyit akart nekem juttatni annak idején. De kedves unokaöcsém, a kifizetés havi részletekben történik.

A kis Jerome Amadé Fülöp Gastont pedig Isten félelmében nevelték és némes atyja iránti édes és szeretetteljes emlékezetében. Annál kínosabb feltűnést keltett az előkelő társaságokban néhány év múlva az a hír, hogy az özvegy grófné férjhez ment az egyszerű ügyvédhez, Devallier Gastonhoz. De az emberek csakhamar ebbe is heletörődtek. A kis gróf anyja mesallianceja dacára, nevének s majorátjának örököse maradt.

A grófné pedig azonnal is azzal dedelgette fiát, hogy —

Stern Hugó fordítása.

HIDEGEN MONDTAD...

Hidegen mondtad, megfontoltan!

„Én azt a leányt elveszem“

S én red feleltem mosolyogva:

„Oh, szívesen megengedem!“

Ha jól emlékszem, boldogságot

És minden jót kívántam neked, —

És összetörve, elkábulva

Szívem még fájdalmat sem érzett.

Csak úgy gondoltam, óhajtottam:

Lennék egy percig bár magam,

Szívem enyhíteném egy-két könnyel,

Hisz olyan bus, vigasztalan.

És végre, magamra maradva

Könyes szemekkel suffogám,

Épedő, forró sóhajképpen:

Mért nem lehetek az a leány?

Ebeozky Gabriella.

MI VAGYUNK A HONTALANOK.

Irta: H. Szederkényi Anikó.

Szín: Egy nagyon rendetlen szoba.

Személyek: Az ifju és a lány; a gyerek és az anya.

Lány: Látja, ez az én otthonom.

Ifju: (Körülnéz.) Tudja az ég, nem illik magához.

Lány: Ugy találja? És miért?

Ifju: Nem így képzeltem el a maga környezetét. Ez a nagy rendetlenség, ezek a rideg, üres falak, ez a rongyból szőtt pokróccal fődött padló, ez az egész összevisszaság, mind-mind azt ordítja a fülembbe, hogy maga itt nem lehet boldog. Maga itt nem érezheti magát jól.

Lány: (Elgondolkozva.) Lehet. Eh, dehogy, szó... (Egyik gyerek befut és fölugrik egy székre.) Menj ki szépen fiacskám és játsszal odakünn.

Gyerek: Nem, azért sem. Nem akarok.

Lány: Na, fogadj szót. A gyerekeknek a nagyok közt semmi helye. Menj, játsszal kis testvéreiddel.

Gyerek: De én itt akarok lenni.

Lány: Ki mész! (Kivezeti.)

Gyerek: (Ordít, rugdossa az ajtót.)

Anya: (Mérgesen bejön.) Mit akarsz attól a gyerektől? Már a testvéreid is terhedre vannak? Nem tűröm, hogy püföld és kilökdösd őket.

Lány: De édes anyám, hisz én nem is nyultam hozzá. Én csak kivezettem. Elvégre mit úgráljon itt. Jó neki a másik szobában is. Hisz ugyanis fölforgatnak itt mindent.

Anya: Ha fölforgatnak, fölforgatnak. Nekem egyik gyerekem éppen annyi, mint a másik. Nekem nem fogsz itt kevélykedni. Mig az én házamban vagy, addig megbecsüld őket is, meg engem is. (Kimegy.)

Lány: Megőrülök! Érti, megőrülök! Hlyenkör önkezemmel szeretném kitépni a szívem és az agyvelőm, hogy odavágjam eléjük. Hallotta, mit mondott az anyám? Hogy kevélykedek odvelük. Én, érti, én!

Ifju: Ne izgassa föl magát...

Lány: Nem bírom tovább. Minden idegemen, minden csöpp véremmel vágyodom az otthon melegsége után. Mint a minden aranyától és kincsétől megfosztott zsugori utolsó, egyetlen fillérjéhez, úgy ragaszkodom én is az otthonomhoz. Mikor távol vagyok tőle, akkor kimondhatatlan vágyodom utána. Arcómmal felé fordulok és összetett kezekkel imádom. És repülök, repülök vissza hozzá. És mikor itt vagyok, futnom kell előle. Ez nagyon, nagyon szomorú dolog.

Ifju: Szomorú. De talán magában van a hiba. Maga túrelmetlen, maga elszokott már a szüleitől, testvéreitől.

Lány: Elszoktam tőlük? Hahahaha! Elszoktam tőlük? Ez nagyon kevélyt mond. Idegen vagyok nekik. Idegenbb, mint vagy maga, mint akármely más. Ők nem ismernek engem, én nem is...

merem őket. A vérség szent köteléke elszakadt. Az otthon melegsége számomra kihűlt. Az egységes családi élet első feltétele, hogy a családtagok lelke egymással közös legyen. Egyforma legyen igényük, gondolkodásmódjuk. Egyforma ételt szeressenek. Ami az egyiknek sós, az a másiknak ne legyen só-talan. Amit az egyik szeret, attól a másik ne undorodjék. És...

Ifju: És...

Lány: És ami itthon mindenkinek sós, az nekem só-talan.

Ifju: Lássá, magában van a hiba.

Lány: Nem igaz. Én is ennek az átkozott korszaknak vagyok a koldusa. Annak az örült rögeszmének, hogy minden szülő igyekszik gyerekeit magánál többnek, különbnek nevelni. Engem is elküldtek zsenge kis koromban idegenbe. És künn a nagy pusztaságban tévelyegve, megtanultam látni. Látni oly világosan, mintha egy ezerszeres nagyító volna a szememben. És ettől a nagy látásomtól nem tudom meglátni azt az utat, amely visszavezetne az otthonba. Ez az én tragédiám. A lelkemben él a tudat, hogy több, különb vagyok, mint az apám, mint az anyám, mint a testvéreim. És ez a tudat marja, rágja, tépi a bensőmet. Az életem felét adnám érte, hogy a másik felére elfelejtsem ezt. Ha itt maradtam volna mindig köztük, lennék olyan, mint ők. Lenne otthonom...

Ifju: Én értem magát. Mert én is érzem ezt. Ez a mi átkunk. Csak a miénk. A választottak átka. Mi vagyunk a nagy hontalanok. Az újkori Ikaruszok. Mi vagyunk azok, kiket a lelke úz, kerget előre, előre. A körülöttünk élő tömeg világából irtózva szökünk. Szemünkből tüzsugarak lövelnek. Megvilágítják a vakságos, büzös mocsarat, amelyben botorkálnak. A lelkünk belebódul a gyűlöletes fájdalomba, amit ezek láttára érzünk. És saját körmeinkkel kell meghasogatni ezt a nyomoruságos testünket, mert nincs annyi fizikai ereje, hogy a belészorult óriás lélek parancsát teljesíthetné. Elsorvaszt, ronggyá tép minket a vágy a tömeggel megértetni a mi lelkünket. És vérkönnyeket kell sirnunk fölöttük, mert mi látjuk az eljövendő nagy bukást. Mi látjuk, miként bukik belé ez a gyönyörűsége szép világ a sirba, mit önmaga ázott magának és nem segíthetünk rajta. Nem adatott nekünk Atlasz izmos válla, hogy föntartsuk rajta a semmiségbe hulló földet... Ezért futunk mi a tömeg világából. Ez a rettenetes tudat kerget ki minket onnan parázsostorokkal...

Lány: És a mi világunk?

Ifju: A mi világunk! A fényes, a dicső. Az eljövendő, a megálmodott. A várva-várt... A messiási kor! Hisz tudja. Onnan pedig az Élet, az Ember hajszol bennünket. A virág, mely a mezőn, a virág, amely majolika cserépben nyit, az öntudat nélkül futkosó barom, minden törvény, minden ember, az apánk, az anyánk, a gyermekünk, aki még meg sem született, még az a bamba, néma utszéli oszlop is ellenségünk. Ellenségünk az egész meglevő világ- és társadalmi rend, a

melynek mi esküdt ellenségei vagyunk. És ez mind-mind lép-ten-nyomon teljes erejével ütközik bele a mi világunkba és ez mind gunyos kacagással kerget ki onnan bennünket.

Lány: Ó, be szomorú!

Ifju: Igen, mi vagyunk azok a koraszülöttek. Mi vagyunk azok, kikben az eljövendő nagy kornak fogantatása és megtermése végbe megy. Mi viseljük magunkban ezt a kibeszélhetetlen nagy és meg nem mondható fájdalmas processzust... Miénk minden kin, az utánunk következőké lesz minden öröm. Mi csak kergetjük, ők meg fogják találni a megálmodott kort. Mi elvérező, bus hontalanok a lelkünkkel kövezzük ki nekik az odavezető utat...

Lány: És mi mégis megyünk. És mi még sem fogunk megpihenni soha... Előre! Előre!

A RUHAEMELÉS MŰVÉSZEJE

Vajjon művészet a ruhaemelés?

Természetesen! Aminthogy művészetnek kell megnyilatkoznia mindabban, amit a nő cselekszik. Ne legyen egy mozdulata se, hogy abból a természetes báj, a grációzitás hiányozzék. Már pedig az a kényelmetlen ruhaesomag, amit köntös-emelés közben kell kezelünk, ugyancsak próbára teszi a mozdulat bájos voltát!

Egy okos, előkelő, csöppet sem kacér hölgytől tanultuk a következőket:

Balkézelt (hisz a jobb kézre untalan szükség van), kissé alantabb, mint amennyire a balkéz leér, megemeljük a köntöst, redőket szedjük könnyedén s oldalt vonva, nem behajlított karral (mert az fárasztó és csunya), de erőltetés nélkül tartjuk. A béelt köntösnek, természetesen, a belését is emelnünk kell.

A redőzés mozdulatában, ha az gyors, egyszerű és ügyes, már benne lehet a báj s eközben érvényesül a természet hajlékonysága és szépsége.

Ügyelni kell, hogy a fölemelt köntös alatt az alsószoknyából két centiméternyinél több ki ne lássék s az alsó szoknya a bokán alul ne érjen, máskülönben a sár is bemoeskolja.

Nézzük csak meg, mily csúnyán, olykor mily kihívóan emelik köntösüket némelyek! Hajdanában, van már tíz esztendeje, két oldalt két kézzel emelték a köntöst s elől, egy kézbe markolták össze. A krinolinos világban, mint a függöny, zsinórra járt a köntös s egy-egy kerti séta után egész kazal gyűlt a köntös redői közé. Néhány év előtt divatosak voltak a csipetők, csunyak voltak, de a kéz szabadon maradt. Tengeri fürdőkben ma is divat, hogy a hölgyek egyszerűen a balkarjukra csapják a hurcot, mint a lovaglórúha uszályát. A régi világban nemes apród cepelte urnője uszályát, ami szép volt, s az orosz udvar nagy parádés fogadásain így cselekszenek ma is még.

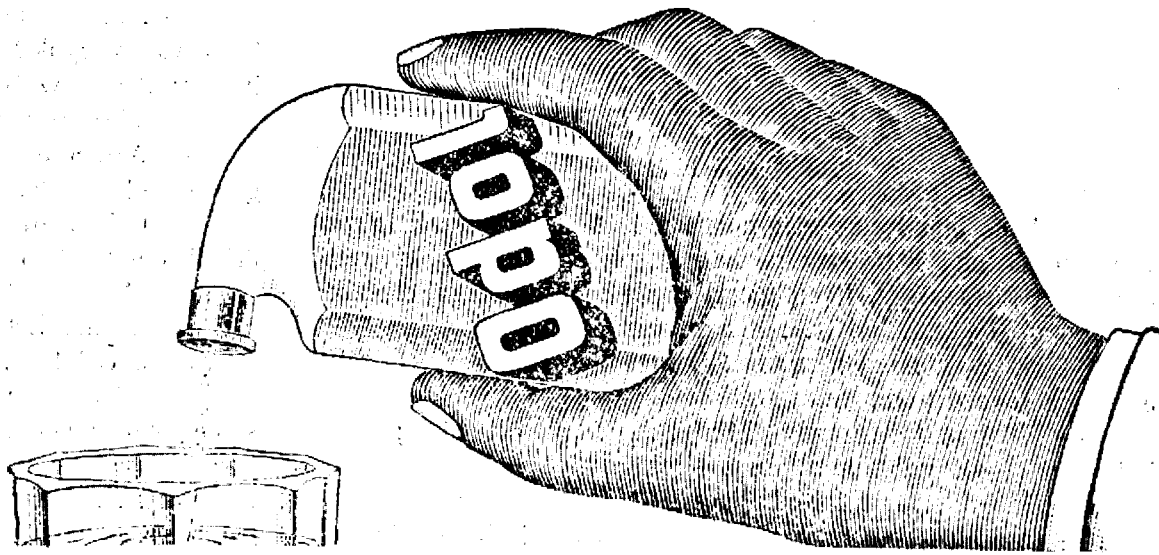
A köntös-emelés művészetének harmóniában kell lennie a járás művészetével. Vannak, akik értenek ahhoz, de járni nem tudnak,

Hirdetmény.

Miután a közadók kezeléséről szóló 1883. XLIV. t.-cz. 39. §-a értelmében a folyó évi negyed adórészlet esedékeségének határideje lejárt, az adózók ezennel hirdetményileg felhívtnak, hogy a f. évi II. negyed adórészlet most már a késedelmi kamatok s esetleg adósi díjjal együtt, nemkülönben már szintén a dékes ipartestületi díj, egyházi adó illeték, szabályozási költség, hadmentességi-díj, ut- és csatornázási költség tartozásait és más betegsegélypénztári hozzájárulásaitonnal fizessék be, mert ellenkező esetben a többi díj- és adótartozásait azonnal a f. évi negyed adórészlet pedig folyó hóban a kérelmi kamattal együtt végrehajtás útján s a rehájtási díjak felszámítása mellett fognak átadni és pedig oly módon, hogy a II. negyed adórészletre nézve folyó hó 24-től kezdve zálogolás fog megejtetni, s amennyiben ennek dacára az adó és hadmentességi-díj és egyéb hátralék járulékaival együtt a zálogolás anatosításától számítandó 15 nap alatt nem esztetnék, a lefoglalt ingók nyilvános árverésen el fognak adatni.

Aradon, 1907. évi május hó 15-én.

A városi tanács.

Az Odol kitűnő hatása különösen ama sajátságában mulik, hogy beszívódik az odvas fogakba és nyákhártyákba s azokat ugyszólván telíti. E hatás mikéntjének óriási fontosságát értsük meg jól: míg tehát a többi száj- és fogtisztító szer tisztán csak a szájöblítés rövid pillanataiban hatnak, addig az Odol határozottan tartóshatású, mely hatás még jóval tovább tart, mint ameddig a fogakat tisztítjuk.

E tartós- és utóhatás igen érdekes tudományos vizsgálatok tárgyát tették, melyek valamennyien egyértelműen bizonyították, hogy az Odol e különös hatás folytán rothadási folyamatok nem keletkezhetnek a szájban, s így a fogak elpusztulását megakadályozza. A mélyen tisztelt orvos és fogorvos uraknak szívesen küldünk e munkálatokról külön lenyomatokat, bérmentesen.

botorkálnak, kacsáznak még uszóköntösben is úgy, mintha szüntelen uszály akadályozná őket.

Járása után megíthetjük a hölgyet fizikailag s talán erkölcsi-
leg is. A lábhelyezésben lélekállapot nyilatkozik meg. Igen, mert min-
den keresetlen mozdulat mond valamit, a járás pedig ugyancsak ter-
mészetes aktus, amelyet azonban a járónak kedve, gondolata, sőt
hangulata is befolyásol. Akinek jó kedve van, az ruganyosan, élénken,
könnyedén emelt köntössel lép. Aki lehangolt, az szinte csoszog, járá-
sának iránya nem egyenes, hajlik jobbra, hajlik balra, köntösét csak
úgy cepeli s a köntös redőin is meglátszik a lehangoltság. Akit izgat,
vagy bosszant valami? . . . Lépése szaggatott, köntösét görcsösen
markolja össze. A csöndes, a lomha pedig ténfereg, álmosak köntösé-
nek még a redői is. A nyugtalanság is bezzeg meglátszik a járáson,
— a köntös magasra van emelve.

Az utcai járó-kelők lépéseiből sok mindent kitalálhatunk s aki
jól megfigyeli, annak beszél a köntösemelés módja is.

A nyilteszű, a józan gondolkozású szinte katonásan, de meg-
gondolt higgadsággal lép, látom előtte a célt, amely felé oly hatá-
rozottan iparkodik.

A gógós, a tekintélyét aggódva ügyelő, előbb sarkát helyezi
földre, — bátortalan, a félnék lábujjhegyen sompolyog előre.

Mondják, nemes származás bizonyossága, ha a láb olyan domboru,
hogy a sarok s a lábhegye közt víz folyhat keresztül, anélkül, hogy
a lábközepe nedvessé lenne! . . .

A mai divat csak a hosszú cipellőt találja igazán előkelőnek;
pedig hát nagyon régi francia divat ez! Anjou grófja, Foulques Ré-
chin, háromláb hosszú cipőket hordott s ilyet viseltek V. Károly koráig.
Akkoriban jártak az emberek „nagy lábón“ . . . Pedig, divatos hosszú
cipőben bajos a járás, kivált lépcsőn, könnyen orrára bukhatik az
ember.

Hajdanában is szívesen mutogatták kis lábukat a hölgyek. A
francia dámák elül emelték a köntöst, ugyanazzal a kacsóval, amely-
ben csipkezebekendőkájúkat tartották. Menületben a révérence alkal-
mával, két oldalt emelintették meg köntösüket.

Bezzeg a VI. században! . . .

Az volt a szigorú, az unalmas és rideg század! . . . Elveteme-
dett teremtésnek tekintették volna azt, aki meg mertte volna emelin-
teni köntösét, amelyre jobboldalt a férj, baloldalt a család cimere volt
kihimezve. Az emeléssel redő, tehát tisztetlenség esett volna a ci-
meren! . . . Akiknek cimere nem jutott, azok kurta szoknyában jártak.
Nem igen sokat koptathattak, mert szigorú törvény szabta meg, hogy
a fehérmép csak egyetlen köntöst szabhat magának minden esztendő-
ben és a polgárnő legföljebb huszonöt szut adhatott egy párisi rófért,
a nemes asszony (les dames de qualité) legföljebb harminc szut.

Ma bezzeg! . . .

De hát nem panaszkodunk, a világért sem, hisz az is művészet,
ahogyan a mai hölgyek öltözködnek, már tudniillik azok, akik valóban
értének ehhez a művészethez.

Pedig, nem mindig az ért hozzá, aki huszonnégy öltözetet sza-
bat esztendőnkint s párisi rófját száz meg ezer frankjával fizeti!

C S E N D V A N .

Irtá: Adám Kva.

— Amit mondtam: megmondtam! A leányomnak igaza
van s punktum! Több szót ne halljak, értette? Most ki kell
nézmem a gazdaságra. Ilyen gazda mellett, mint maga, eluszik
a vagyon! Hej . . . hej . . . rosszul van ez!

— No csak menjen mama! Legalább csend lesz, — szolt
a férfi a távozó után.

— Mit mondott maga? Mit? . . . Vagy azt hiszi: nem
hallottam? — kérdi ingerülten a feleség.

— Ha hallotta: minek kérdezi!

— Csak lassabban az ilyen feleletekkel! Nem tűröm,
hogy a mamáról ilyen hangon beszéljen a háta mögött. Értette?!

— Hogyne! Nagyon erélyes föllépés, de teljesen fölösle-
ges. Megmondtam én az ilyen véleményemet szemébe is a
mamának.

— Meg?! Jól tudom. Sajnos, maga egyre jobban meg-
feledkezik magáról. Előbb belőlem ölte ki a lelket . . . azután . . .

— Magában olyan sok a lélek, hogy még ha akarnám se
tudnám kiölni.

— Elég legyen, értette! Maga . . . elsúlyedt nyomorult férfi!

— Lesz szíves már befejezni; nehogy én is kijőjsek a
türelmeből.

— Irgalmas isten! Érti-e, hogy ne ingereljen!! Nem látja,

hogy reszketek már? Még maga mer kijönni a türelméből?
Maga? Nézzen a szemembe és merje azt még egyszer ismételni!!!

— Ajánlom, hogy ne kényszerítsen rá.

— Ne nézzen rám! Egy haramia is szebben tud nézni.
Magától a sirban se lesz nyugtom!

— Nézze Gizi: mondok valamit. Szépen mondom, ne jele-
netezzünk. Értse meg . . .

— Hohó barátom! Megjött már az én eszem is. Nem,
nem simítjuk el többé a dolgot! Egyszersmindenkorra véget
akarok vetni mindennek. Többé nem ámit el képtelen hazug-
ságokkal. Egyszer ez, máskor az . . .

— Érti Gizi: ne csináljon ismét jelenetet.

— Hallgasson, hallgasson, mert . . . mert . . .

— Örületes valami! Ne tegye magát nevetségessé. Ezen
már ugyse változtat. Nem vagyok sem gyermek, sem papucs-
hős, akit a felesége leckéztessen, ha megkésett. Megmondtam,
hogy összejövetelünk volt: érettségi találkozó régi barátaim-
mal. Ez csak elég világos! Mit akar még?

— Igen, ez nagyon világos . . . csak a maga utai nagyon
sötétek. Hazugság az egész! Persze . . . éjjel tartják az ilyen
baráti összejöveteleket.

— Utoljára mondom: hallgasson! A fene egye meg a
világot is, ne öljön meg már!

— Mi-it mond? Nekem mondta? Nekem ezt? Maga elfe-
lejtette, hogy a felesége . . .

— Dehogy feledtem! Ezuttal lelkemből átéreztem. Ne si-
koltozzon!

— De sikoltok!! Hadd hallja mindenki, milyen életem
van maga mellett!! Sikoltok — sikoltok gazember, mit vágjak
a fejéhez? Itt van . . . Menjen vele! . . . Gyilkos! Mama! . . .
Mama! . . . Hamar! . . .

— Ne sikoltozzon, örülség amit tesz, kimélje bár az
édesanyját, nézze milyen ijedten szalad . . . Szép komédia . . .
Esztelen, ideges teremtés! . . . Még hozzám merészelt dobni
a tintásüveget? Szerencsétlen! Mi baja? Rosszul van?

A rettenetesen fölizgatott asszony eközben lihegve kap-
kodott levegő után; kezében a tintásüveg födelével; az üveget
oly ügyetlenül dobta az urához, hogy a tintával a saját fehér
ruháját öntötte végig; ő maga pedig szó nélkül, ájultan esett
a puha szőnyegre.

A férfi némi szánakozással, némi ijedtséggel vette a ka-
lapját, hogy orvos után szaladjon.

— Megálljon! Megálljon gyilkos! — kiabált rekeaten a
fölerkezett öregasszony, aki csak leánya sikoltozásaira szaladt
föl. Mire fölért a lépcsőkön: lélekzeni se tudott. Leányát pedig
mozdulatlanul fekvé találta a földön.

— Mit csinált? Gazember! Megölte . . .

— Ugyan, dehogy öltem, mama. Engedjen gyorsan or-
vosért . . . rosszul van.

— Ahá! Most látom! Maga . . . a feleségéhez vágta a . . .

— Dehogy is vágtam mama! Ő maga . . .

— Mi? Hát már azt hiszi, hogy egészen bolond vagyok,
hogy vak vagyok? Ezt nem lehet eltitkolni . . . Itt a tinta;
itt a ruháján. Aztán a sikoltás . . . Maga . . . maga egy . . .

— Vigyázzon mama, hogy mit mond . . .

— Azt, amit megérdemel! Azt, hogy maga egy országos
gazember! Na! Egy csavargó, egy lump, egy brutális, egy . . .

— Csillapodjék az istenre kérem, hiszen alig tudom meg-
őrizni a nyugalمامat. Olyan a házam, mint egy örültek háza . . .

— Mi-cso-da? Háza? A maga háza? Amig én élek: ez a
ház az enyém! Értette? Dobjon ki a saját házamból, még csak
az van hátra! Ez . . . de ha . . . van . . . isten . . . ha . . . van . . .

— Látja, a lélekzete is elakadt. A világon sincs türelme-
sebb, jobb ember, mint én. De már én sem tűrhetem tovább,
ami itt nap-nap után folyik. A kezem ökölbe szorul, hogy le-
csapjak . . . Szégyenlem a doktort elhívni . . . Ilyen örületes
ostobaságok miatt elájult a feleségem. Idejuttatta magát. Ideg-
baj! Istennyilat! Az én idegeim és az én lelkem betegberek.
Itt a háznál én vagyok az ur! Megértette? Nem engedek két
esztelen asszonynépet a fejemen táncolni. Ehhez tartsák magu-
kat vagy . . .

— Vagy? Vagy? Mit tesz az én házamban?

— Azt, hogy a faképnél hagyom házastól, leányostól világ
szégyenére. Hát maga összefért az urával? Ugy-e hogy nincs
otthona, csak háza?

— Gazember . . . Gaz . . . ember! . . . Jaj!

— Ne fogjon meg! Engedje a kabátomat, orvost kell hi-
vatnom. No látja: rosszul van ugy-e? Kapcsolja ki a ruha-
derekát . . . Igyék vizet. Ezt elkerülhette volna, mama . . .

Hogy két asszonyban ilyen kevés lelkielő legyen; irtózatosa! Persze: anya és leánya!

Amíg a férfi egy pohár víz után szaladt, a mama is egyet-kettőt nagyot lélekzett, kapkodott, fuldoklott és a következő pillanatban ajtalan roskadt leánya mellé a puha szőnyegre.

A férfi akkor fordult vissza egy pohár vízzel, hogy fuldokló anyósát lehűtse vele. Késő volt. Egymás mellett csendesen pihentek. A férfi megdöbbsent a tragikomikus jelenet láttára, majd megitta a pohár vizet, körülnézett és leült:

— Most legalább csendesség van!

A NYELVKÉRDÉS.

Írta: Tömörkény István.

Régebben volt, amikor fegyver alatt szolgáltam: abban az időben a katonai nyelvet két részre osztották. Volt német is, meg magyar is. Volt a reglama szerinti commandó, meg aviso. A commandó volt a vezényszó, az aviso meg aféle értesítés, felhívás, szólás, kiáltás, vagy bárminek nevezzük. Az első feltétlenül német volt, a második ellenben nem volt német. Tisztán csak azok a vezényszavak voltak németek, amik bele vannak nyomtatva a reglama-könyvekbe, ellenben az avisók magyarok maradtak nálunk, magyar ezrednél (a németeknél valószínűleg németek voltak.)

Például az ember németül mondja a katonáinak, hogy kétsoros rendben álljanak fel. Megteszik, hát meg azt, bátya. De ez nem elegendő, mert a vonal még nem egyenes s esetleg a homlokzat nem abban a pontos irányban alakult ki, amerre akarnám. Már most az első sor leginnensőbb emberét két kézzel megigazítom, mintha valami embernagyságu fabuba volna s felszólítom az első sor többi emberét, hogy azon égtáj felé igazodjon, amerre a megigazított magyar áll.

Hát ez a felszólítás németül ment. Ez még commandó volt. Azt mondom:

— Rechts richt euch, vagyis hogy jobbra igazodjatok a kiállított ember után.

Ezt az igazodást az első sor rendben megteszi, mert hiszen valójában jó emberek ezek a legények. Szépen, rendben kiigazodnak egy vonalban. A parancsnok ezt miérettől szemmel nézi és megbírálja. Egyik a bakancssorokat, másik a bakancssarkokat tartja irányadónak, mert az ember lelkében a kétely az ilyen komoly dolgoknál önkéntelenül föltámad. S ki tudná megmondani, hogy melyik rendszer az igazi most már? Jó ennél fogva vigyázni erre, mert a feljebbvaló lelkekben is tartózkodnak efelől olykor kételyek. Amint hogy komolyan véve ez nem is olyan kis dolog, mint amilyennek látszik. Ötven embernél nem nagy eset, hanem ha arról van szó, hogy ötezer ember álljon pontosan egy vonalban, már ekkor ez az igazodási kérdés egészen komolylyá válik.

Mikor már most a társaság első sora egészen rendben kiigazodik, felszólítandó a másik sor is, hogy ne resteljen hasonlókép cselekedni. Ez a felszólítás a mi magyar ezredünkben mindig így hangzott:

— Második sor!

Amire a második sor előbb „fejet vet“, aztán „föltakar“. Ezek bakamüszavak, melyek szerint a katonák jobbra néznek s igazodnak a legszélsőhöz, azután az előttevalóra tekint mindenik s ahhoz igazodik, hogy pontosan egymás mögött álljanak. A második sor ezen mozdulatai mindig magyar szóra mentek végbe és soha nem kifogásolta senki. Én legalább nem hallottam róla.

Néhány év múlva, már itthon, mint tartalékos, behívtak az ezredhez tavaszi gyakorlatra. No, ez mindig jobb, mint a nyári manőver. Első sorban itthon marad az ember, otthon alhat, bár ezen engedményért cserébe a katonai kincstár megvonja a járandóságot. (Ne mondja senki, hogy nem takarékoskodunk.) Azonfelül kedélyes a tavaszi gyakorlat. Az első két héten jön egy nagy csapat póttartalékos, akik a rendes közembert illető haditudományokhoz nem sokat értenek, ott körülbelül mindent újból kell tenni, hogy valamiképpen menjen a dolog. Tizenhárom nap múlva ezek szerencsésen hazamennek, következik egy pihenő vasárnap, hétfőn pedig következik megint egy nagy csomó rendes tartalékos vén csont, köztük minden második ember: ezeket meg semmire sem kellett tanítani, mert már mindent tudtak. Mozdulatok, egyebek csakugy mentek, mintha dróton rángatták volna őket. Ama bizonyos gyakorlatokban pedig, hogy „támadás az ellenség (vagyis hogy a szénaboglyák) ellen“, minden commandó nélkül elment, az öreg harcosok aktív idejükben annyiszor csinálták már, hogy szó nélkül is tudták, hol kell letérdelni, hol a földre vágódni, hol miféle fajta tüzelés kezdődik s mikor következik a roham. Szóval, elég kedélyes dolgok voltak azok.

Egy időben anyai ember vonult be tavaszi gyakorlatra, hogy külön zászlóaljra kellett alakítani a tartalékosokból. Az ezred itthon levő csapatainak nem volt ehez elegendő tisztje s kölcsön kért tiszteket egy másik, kevert nyelvű délvidéki ez-

redtől. Azoknak vezetése alatt mentek a gyakorlatok. Egy ilyen alkalommal éppen csapatfelállítás lévén, vezényelem:

— Rechts richt euch!

Az első sor megteszi, amit kell, az ember legfeljebb a karddal intget az embereknek, hogy hátrább, vagy előrébb álljanak. Végre rendben vannak. Most a második sorra kiáltok:

— Második sor!

Ahogy ezt elmondom teljes nyugalommal, mint aki dolgát jó végzi, haragosan kiált rám az idegen ezredből kölcsönkért fiatal tiszt, még pedig tiszta magyarsággal:

— Ohó! Nem jól van! Micsoda dolog ez? Odaig még nem jutottunk, hogy a seregben magyarul kommandirozzunk! Herstell!

Mit csinálsz ilyenkor, felebarátom? Haptákban nincsen feleselés. Ennélfogva „herstellt az egésznek“ s újból hangzik:

— Zeites Glied!

Igy aztán most már jó volt, bár a legények nem értették meg, mert sohasem hallották ezt a commandót. Amint hogy nem is az. A közös hadsereg gyakorlati szabályzata ezt a vezényszót nem ismeri. A mi tisztjeink — volt köztük elég német — sohasem kívánták. De az idegen tiszt így parancsolta. Az idegen tiszt pedig éppen magyar ember volt . . .

Hát ilyen furcsaságok vannak.

Nem utolsó dolog, ha az ember a lövészet szempontjából is értekezik. Értekezzünk tehát. Az a dolog, hogy jól löjjen valaki, a gyalogos katonaságnál főfeltétel. (Ugy hallom, hogy mostanában még azt is indítványozták, hogy annak, aki jól lö, lövészet-i doktorátust kell adni). Némi hiba van ugyan a szavakban. Mert mindenki jól lö, aki a kezébe adott puskaporos vasszerszámokat a szabályok szerint idején eldurantja: más kérdés azonban, hogy a vascsőből küldött golyó csakugyan oda megy-e, ahova küldve volt. Nyelvtani alapon nem a lövésben, hanem a célzásban van az ügyesség. Az én időmben a közkatona-tól azt kívánták, hogy a puskából a szőlőgolyót öt-száz lépés távolságra beleküldje egy mozgó, emberi testnagyságu figurába. Öt golyóból legalább hármat. Aki ezt többször egymásután megtette, arról elismerték, hogy tud löni, de célozni is.

Sokan meg tudták tenni. Ha azonban ezen az alapon osztogatják majd a lövészet-i doktorátust, akkor ezt a doktori rangot nem annyira városi ifiurak, hanem inkább olyan emberek fogják megkapni, akik a katonasor előtt pusztai pásztorok, dinya-csöszök, töltésgazdák, meg vasuti bakterok voltak.

A hála istennek lehetséges elmúlt párbajlövöldözési s egyben újságrelátnahajhászati korszakban a párbajhősök harminc lépésnyi távolságban ha kiálltak egymás ellen, ez a tartalékos párbajhősök szemében tisztára neveltség volt. Micsoda zöldség? Ki tud harminc lépésre egyes golyóval biztosan találni? Ha akár egyik vagy a másik megteszi is az öt lépés megengedett közlebrukkolást. (Bocsánat: avance-ot. De ez mindegy. Egyik nyelv épp úgy idegen, mint a másik s egyik sem különb, mint a másik.)

No, a gyalogságnál csak egyszerű őrmesterek vannak „felruházva“ a lovassági revolverrel. Ezzel lövöldöznek, egyes golyóval. Próbálgatják, ki mit tud. Igen egyszerű kívánalom, hogy egy olyan testbe, amelynek a föld alól csak a feje látszik ki, az is mozog, beletaláljon a strázsamester ur. Öt golyóból hármat legalább, mert ugy hozza azt magával a tisztesség, harminc, negyven, ötven lépésnyi távolságról. Nem mind talál bele, de aki jól tud célozni, beletalál. Láttam embereket, akik a civilis életben földmivelők, papucsesok és pincérek voltak, hogy beletaláltak s egyáltalán nem tartották valami különös nagy dolognak ezt a dolgot. Doktorátust ugyan nem kaptak érte, ellenben volt rá eset, hogy a kapitány hatvanöt krajcár jutalmat utalványozott a magas kincstár vagyonából, de hát többet ért ez annak idején odalent, mint bármilyen nagypencsétű irásos levél.

Hogy azonban szavunkat ne felejtjük: mondok valamit. Elmentem már régebben, de elmondom újból: olyan dolog ez, amit nem győz az ember elegendőször elmondani.

A katonapuskával való lövésnek különböző fufangjai vannak, amiket meg kell tanulni annak, aki nem tudott addig hozzá. Mielőtt löne a legény, tudnia kell a távolságot meg a céllégy alkalmazását. Másként fogja a fegyvert, ha napsugár esik a csőre, mintha árnyékban van. Meg egyéb ilyenféle. Kívánatos tudni, hogy tudja-e mindezeket a legény, mikor löni tanul. Mielőtt tehát a golyót „eleresztené“, el kell mondania, hogy mire lö, hova, mekkora távolságra, milyen céllégygyel s a tárgynak melyik részét kell célba venni, hogy a találat lehetőleg biztos legyen. Ez körülbelül így megy:

— Én, Nagy János gyalogos, lövök az iskola-sajbára, két-száz lépésre, vágott céllégygyel, cél a fekete pont alja. (Már hogy egy emberi alaknak körülbelül a közepe.)

Senki sem tagadhatja, hogy a lövészet tanításában ez ne volna jó, épp a köznép fiaival szemben, akik közt manap is jócskán van az irástudatlan. Ha járt is valaha a tanyákon iskolába pár évet, amit tanult: elfeledte. Ha a legény azt a mondást elmondja, ahányszor lö, mégis csak tanul belőle valamit.

De vannak ezredek, különösen a kevertnyelvűek, ahol még az ilyen dolgoknak is a németül való elmondását kívánják. Természetes, hogy itt aztán a felsőhatóságoknak, amelyek a

lövészetben való kiképzés ügyével foglalkoznak, minden igyekezetük kárba veszett. Mert a legény mit sem ért abból, amit vele elhabogtatnak.

Németül ilyenformát kellene mondani: Ich, Infanterist Johan Nagy, schiesse auf Schulscheibe, zweihundert Schritt, mit gestrickenem Korn, am unterem Rande des schwarzen Punktes.

Nagyot fohászkodik a legény, mikor az állvány elé áll, hogy majd lő. Már tegnap estétől kezdve folyton ezt tanulta, vele is álmodott. Hogy miként lő majd, azzal keveset törődik: elméjét az foglalkoztatja, hogy mint kell majd elmondani ezt a német imádságot.

Biztatják is az állvány előtt, hogy no, hát no már! Nagy János megbátorodik — egy élete, egy halála van neki is — és mondani kezdi nagy indulattal:

— Ik, infanteriss Johannagy, si su sajba, ová hurdent srit, ikenem mekenem trikenem kórem unterem randum svarcampunt!

Mikor ezt elmondta, megkönnyebbülten sóhajt egyet s elereszti a golyót: menjen a hova akar . . .

A ZSUR.

Irta: Lia.

I.

Anya: De már egyszer mondtam, hogy ne beszélj erről... Nem ér neked a szó? Hallani sem akarok róla!

Bella: Ugyan mama, ne légy ilyen különös. Hát mi kifogásod van ellene? Én igazán nem értelek . . .

Anya: Elég baj! Ez is csak arra vall, hogy nem vagy elég fenkölt gondolkozású. Csak olyan felületesen veszel és oly meggondolatlanul cselekszel mindent. Kissé komolyabban kellene felfognod az egész életet és ne a toilletteken meg a zsurokon járjon örökös az eszed.

Bella: Istenem, de furcsa is vagy te mama . . . Éppen úgy beszélsz, mintha legalább is naponta zsur rendeznék . . .

Anya (szigorúan): Ne feleselgess! Inkább vedd elő a kézimunkát, vagy a tankönyveidet, hogy ne ékesítsék ismét elégségek a bizonyítványodat . . .

Bella (pityeregve): De csak nem blamáthatom magam a barátnőim előtt . . .

Anya: Miért kell blamálnod magad? Mert nem fogadod őket traktamentummal és mert nem csapsz a tiszteletükre dárídót?

Hol áll az, hogyha valakit meglátogatnak barátnői, mindjárt egy fél cukrász boltot és különféle gyomorrontó nyalánkságot kell összevásárolni? Barátnőidet én nagyon szívesen látom s ha majd eljönnek, kávé és friss kiflit fognak kapni uzsonnára.

Bella (megbotránkozva): Ugyan mama, hogy mondhatod ezt? Hiszen a hátam mögött kigunyolnának, kinevetnének és másnap mindenféle tracscsolnának rólam az iskolában . . .

Anya: A jó barátnő sohasem szokott tracscsolni. Hanem a te kedves iskolatársnőid mind olyan flancteremtések és sajnos téged is megméltelyezett az ő társaságuk . . . De másképp is volt minden az én leánykoromban . . . Ma minden fruskában el van hintve a nagyzolás csirája, a mi idővel csak ártalmára válik . . .

Tul szeretnétek mindig tenni egyik a másikán . . .

Bella (elkeseredett hangon): Jaj, igazán még sohasem voltam ily kellemetlen helyzetben.

Már meghívtam Milicer úgát, Balla Irént, Tóth Blankát és még egy pár leányt. Most már csak nem mondhatom nekik, hogy ne jöjjenek el . . .

Anya: Miért ne jöhetnének?

Bella (vallást vonogatja): Talán bizony nem fogadom őket csak kávéval, a mikor ők azt hiszik, hogy zsur lesz nálam . . .

Anya (haragosan): Majd kiábrándítalak én ebből! Ha még sekat fogsz mérgecseni, igazán baj lesz . . . E télen már megelégettem a haszontalan pénzkidobásokat. Már három ízben felemésztették minden konyhapénzemet a te zsurjaid. És jegyezd meg magadnak azt is, hogy te egy egyszerű hivatalnoknak vagy a lánya, a kinek szerény jövedelme nem nagyon engedi meg az ilyen luxusokat.

Bella (durcásan lehajtja a fejét és duzzogva kimegy a szobából).

II.

Este 11 óra. Bella már az ágyban fekszik. Egy rózsaszínű ernyős lámpa diszkrétan megvilágítja az egy ablakos egyszerű leányszobát. Nagy csönd.

Bella (a mellette lévő ágyban szendergő leányhoz): Irén alszol? Igen?

Irén (ásítva felnyitja szemét): Mit akarsz? Miért zavarod fel az embert?

Bella: Nem tudok aludni. Kérlek szépen, szólj te is a mamának, talán a te szavadra jobban hajlik, mivel idősebb vagy.

Irén (álmosan): Hagyd ezt holnapra. Most ne diskurálj. Csavard le a lámpát és aludj.

Bella: De ha nem tudok.

Irén: Már pedig engem ne háborgass, mert alig tudom nyitva tartani a szememet. Eppen a legszebb álmomból zavar-tál fel. Azt álmodtam, hogy Benkő Pista megcsókolt . . .

Bella (kétségbeesve): Igazán, te is olyan közönyösen veszed ezt a dolgot. Most már elbolondítottam a lányokat.

Irén: Ne beszélj. Hagyj aludni. Egészen kivered az álmod belőlem.

Bella: Ejh, ne légy olyan álomszuszek. Tudod, én azt gondoltam most, hogy egy pár barátnődet te is meghívhatnád és . . .

Irén (közbeveg): Aztán mit csináljak velük? Talán csak nem fogom idebolondítani őket, a mikor a mama semmit sem akar készíteni.

Bella: De volna egy jó megoldásom, minek folytán gyönyörű asztallal várhatnánk a lányokat.

Irén (e szavakra egészen kinyitja a szemét): És mi legyen az?

Bella: Tudod azt gondoltam, hogy a pénzünket, a mi a cserép spórkasszámban van, egybe tehetnénk és abból aztán vehetnénk mindenfélét. Így legalább a mamának sem volna oka panaszkodnia, hogy a mi zsurjaink felemésztik a konyhapénzét.

Irén: Ez igazán remek idea. Mond nekem, mennyi pénz van?

Bella: Körülbelül hat korona.

Irén: Ugy? Nekem csak három korona negyven fillérem van. Nos várj, számítsuk ki, hogy ez együttvéve elég lenne-e? Mi minden is kell az uzsonnához? Először is rendelnénk egy párfét a cukrásznál, mondjuk ez belekerül négy koronába. Aztán kell egy pár darab indiáner, frufu és legalább egy kiló teasütemény. Minderre számítsunk megint négy koronát. Ez már összesen nyolc korona. Aztán hol van még a szardínia, a sonkás zsömlye, a zsardinett stb.

Bella: Majd kijövünk valahogy. Elég lesz egy fél kiló teasütemény is. Ha szíjjelrakjuk, ez soknak látszik . . . Tehát ugye Irénkém egész okos gondolat volt ez tőlem?

Irén (ásítva): Majd holnap beszélünk még erről. Hisz még csak három nap múlva lesz a zsur. Most már igazán ne diskuráljunk.

Bella (eloltja a lámpát és megkönnyebült lélekkel álomba merül . . .)

III.

Irén: Ugyan siess, terítsd már fel az asztalt.

Bella: Hát nem látod, mint sietek. De miért nem azt a szép világos kék abroszt terítjük fel?

Irén: Mert a mama nem adta ide. Nagyon haragszik, a miért az ő tudta és beleegyezése nélkül intézkedtünk. Most pedig rakd szíjjel a kistányérokat, addig én az asztalra rakom a tálakat.

Bella (gyönyörködve szemléli a teasüteményt, egyet kikap a tálból és megeszi).

Irén: Ugyan mit csinálsz! Éppen a legfinomabbikat vetted el. Igazán borzasztó teremtés vagy. Szégyeld magad! (Az órára néz.) Nini, már tíz perc múlva háromnegyed négy. Nemsokára itt lesznek.

Bella (kinyújtózkodik): Jaj, olyan fáradt vagyok. Dél óta még egy percig sem ültem.

Irén: Hát én talán igen? Én sokkal jobban ki vagyok merülve, mint te. Nem valami csekélység volt ám, ezt a sok császárszömlét felkenni. Majd leszakad a karom.

Bella: Már elkészültem a terítéssel. Oda az asztalfőhöz Balla Irént ültetem. Nem ismered őt? Egy bankárnak a lánya és ezért olyan kivételt tesznek vele a tanárok . . . Csinos, gömbölyű arca van.

Irén: Már pedig az asztalfőhöz Hajós Ida fog ülni. Mikor nála voltam, ő is oda ültetett engem.

Bella: Mit törődöm ezzel?

Irén: Csak ne olyan hetykén, kisasszony. Azt hiszem, hogy ezt épp oly jogosan tehetem, mint te; sőt még jobban, mivel idősebb vagyok.

Bella: De azt ugy-e nem veszed tekintetbe, hogy én több pénzt adtam a zsurhoz, mint te. Erről megfeledeztél?

Irén: Ugy, ugy, csak vedd a szememre. Nagyon szép tőled! Máskor legalább majd tudom magamat veled szemben mihez tartani.

Zsuzsi (a cseléd berohan): Kisasszonykák, jön egy nagykalapos leány.

Irén gyorsan leül a cimbalom mellé és játszik. Bella pedig hangosan énekelni kezd s mosolygós arccal fogadják az érkezőt . . .

Újonnan megjelent könyvet

≡ egy nyolczad árért ≡

olvashat mindenki az alábbi tervezet szerint **magyar és német nyelven**

Ingusz I. és Fia

könyvkereskedő cégnél.

Minden könyvujdonság olvasására egy 5-ös csoportot alakítunk. **Az általa választott könyvet mindenki 8 napig olvashatja a bolti ár $\frac{1}{8}$ -áért**, például egy 2 koronás könyvet 25 fillérért. Minden ötödik olvasó meg is tarthatja a könyvet fél árban, ezen példa szerint 1 koronáért.

Elég a részvételhez az alábbi ujdonságokból a kívánt könyvek jegyzékét cégünknek megküldeni és mi váltakozva házhoz küldjük a választott könyveket.

Vidékieknek, mivel ők is már a megjelenés hetéber olvashatják az ujdonságokat, különösen előnyös ezen olvasási mód. Ott egymás között kell hogy az öt olvasó csoporttá alakuljon.

Minden érdeklődőnek bővebb felvilágosítást készségesen nyújt és az alábbi jegyzék olvasásra való felhasználását kéri

kitünő tisztelettel

INGUSZ I. és FIA

1374

könyvkereskedése Arad, Weitzer János-utca.

Arad- és Temesmegyei telefon 517.

	Bolti ár	helyett $\frac{1}{8}$ ár		Bolti ár	helyett $\frac{1}{8}$ ár
Volnár Ferencz: Az ördög	2.50	—32	Malonyai D.: A Csák nemzetség	2.80	—3
Böhme M.: Egy tévedt nő naplója	4.—	—50	Rudnai: Felső-bükki kuria	3.50	—4
Spaits Sándor: Mandzsurian át kozákokkal. — Az orosz japán háboru története.	8.—	1.—	Nogrady L.: Elbeszélések	3.—	—3
Herczeg Ferencz: Déryné	2.50	—32	Lengyel L.: Egy leány története	2.50	—3
Jászay: Új magyarország felé.	2.50	—32	Verő: A nép	2.50	—3
Huszadik század. Társadalomtudományi és szociálpolitikai szemle V. szám. máj. hó	1.60	—90	Upton Sinclair: Posvány amerikai irányregény	4.50	—6
Benedek E.: Nyári felhők	2.50	—32	Mikszáth K.: Jókai és kora	8.—	1.—
Berki M.: Versek	2.—	—25			
Fogazzaro A.: A szent	2.—	—25			
Galytzin: A rubel, 2 kötet	2.—	—25			
Gubányi K.: Ot év Mandzsuországban	8.—	1.—			
Heltai J.: Nyári rege	2.50	—32			
Illyés B. költeményei	2.50	—32			

Legközelebb megjelennek, de már előjegyezzük:

Ambrus Zoltán: A Berzsenyi lányok tizenkét vőlegénye	4.—	—5
Ambrus Zoltán: Solus eris	4.—	—5
Törpék és óriások	4.—	—5
Ursi napugár. — A gyanu	4.—	—5

A csász. és kir. valamint honvédségi helyőrség szállítója.

Butorszállítási vállalat

RUBINSTEIN MÓR

szállítási és bizományi üzlete

ARADON, (Minorita-palota.)

Ajánlja legújabb francia rendszerű saját butorkocsijait 6, 7, 8, 9, 10 méter nagyságban, úgy **helyi** mint **vidéki költözködésekre** a legjutányosabb árban. 1369

Tiszta és száraz raktárhelyiségek, butorok beraktározására kiválóan alkalmas. — **Ugyanitt különféle lakások vannak előjegyezve.**

Alapított 1891-ben.

Telefon 188 szám.

Rendszeres gyűjtőforgalom

Bécs, Budapest, Arad között.

Kiváló jó és tartós munka!

Gyors és pontos kiszolgálás!

Cs. és kir. közös hadsereg szállítója.

Uj! Uj!

Uj! Uj!

bőrönd, bőrdíszmű, nyereg és szijgyártó-szaküzlet.

Nagy raktár a legjobb minőségű bőrdíszműárakban, u. m.: bőröndök, utazó-táskák, neceszerek, toalette ridikül, pénz-zseb, dohány, szivar, okirat, pincér, vadász stb. táska és tárcákban és mindennemű utazó eszközökben. Nyergek és nyeregrészek, lovagló-, sport- és idomító cikkek dus választékban.

==== Teljes nyeregfőlszerelés lovas- és törzstisztek számára előírás szerint. ====

Kocsizó és igás lószerszámok nagy választékban, ugyszintén ostorok, nyelek, ivostorok, négyesfogathoz ostorok, mindennemű disz- és igás-izzasztók, lótakarók, légyhálók, zabolák stb. Istálló- és lóápoló szerek, u. m.: lókefe, lókeptyü, szarvasbőr, kocsimosó-szivacs, pata, nemez és gummi anyagból nagy választékban.

Csinos kivitelű kutya-nyakravalók, kutyaláncok, kutyavezető-szijjak és ostorok minden nagyságban stb. stb. Amidőn magamat a t. vevőközönség jóindulatába ajánlom, jelzem, hogy úgy a kész áru, valamint a rendelmény és javítások is személyes vezetésem és munkabeosztásommal eszközöltetnek.

Továbbá nagyobb szállításaim és vállalkozásom révén oly előnyös üzleti összeköttetésem lévén, hogy a magas anyag árak mellett is a legszolidabb árakat szabhatom meg.

Vidéki megrendelések aznap eszközöltetnek, nem tetszők készséggel kicseréltetnek. 904

Mély tisztelettel

Bérczi Pál, Andrassy-tér 22. szám.

Mindezen szakmába vágó javítások gyorsan és olcsón eszközöltetnek vidékre is.

Nagy választék! Olcsó ár! Nagy választék!

Goldschmidt Sándor

banküzlete

Arad, Minorita-palota I. em.

Elvállal megbízásokat értékpapírok vétele és eladására.

Eszközöl fizetéseket bel- és külföldi piacokon.

Előlegeket nyújt értékpapírokra.

Folyó- és cheque-számlai forgalomban üzletfeleinek legnagyobb előnyöket nyújt.

Leszámitol váltókat.

1362

Közvetít nagyobb jelzálog kölcsönöket és eszközöl konvertálásokat.

Szent-László (Püspök) gyógyfürdő

Nagyvárad mellett, KERNÁTS JÁNOS, fürdőbérleti kezelése alatt.

Kényelmes közlekedés. Vasuton Nagyváradtól fél. kocsin 1/2 órai távolságra. Május-augusztus hónapokban naponta 12. vasárnap és tanonapokon 15 vonat közlekedik Nagyváraddal. A vasuti állomás a fürdőtelepen van.

Az európai hírh. 11° C. meleg természetes hévíz javára van: az ízületi és izmok csúszó bántalmatai, ízületi s különösen savas ízületi lebecskélés, csonttörések és különösen visszkamaradt vastagodásoknál, köszvényfélék annak különböző alakjainál, idegbajoknál, melyek rheumatikus alapon keletkeztek (Ischiász); különböző bőrbajoknál, végre női bajoknál; belsőleg: heveny és idült gyomorbántalmak, májbajok és vesekövek esetében. Állandó fürdőorvos: dr. Nagy Ignác.

A különböző igények szerint berendezett nagyszámu szobák napi ára 1 kor. 20 f. 6 kor. között váltakozik. Gyógyterem (Cursalon) hírlapokkal, zongora, könyvtár és tekeasztal. Terraszok szép kilátással. Étterem, osztrázda, sétahelyek a fürdőtelepen és a mellette elterülő erdőben. Az erdőben jó tekepálya és Lawn-Tennis.

Öt tükörfürdő és három kádfürdő kivül márfürdők is vannak rendszeresítve. Fürdők 40 fillértől 1 kor. 20 fillérig. Előrendel. kifizetés állandó nemekar. — Telefon-összeköttetés Nagyváraddal.

Villany-világítás. A legszebb kirándulás és szórakozási hely. Konyha és vendéglő a bérleti díj vételese mellett. Prospektust kívánatra küld a fürdőkezelőség. 1907

GUTTMANN ÉS BERGER

uri divat üzlet

Arad, Andrassy-tér 21. sz.
a megyeházzal szemben.

Városi és megyei telefon 285. szám.

Kalap és nyakkendő

ujdonságok megérkeztek.

942

Guttman és Berger.

LEGSZEBB KÁVÉHÁZ ARADON AZ

„ABBAZIA”

KÁVÉHÁZ, SZABADSÁG-TÉR
A VÉRTANU SZOBORRAL SZEMBEN.

Legkitünőbb honi italok és legelőzékenyebb kiszolgálás által t. vendégeim megelégedését állandó törekvésem mindenkor kielégíteni. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri

KOVÁCS ARTHUR

944

Naponta kitünő cigányzene!

Reggelig nyitva!

WEITZER JÁNOS

**gép, waggongyár és vasöntőde
részvénytársaság**

Aradon.

GYÁRTÁSI ÁGAK:

Vasuti kocsiosztály:

a legkülönbébb fővonalu személy, teher és különleges kocsik, szesz, kóolaj- és melasse-tartánykocsik. — Ipari, erdei és gazdasági vasutak járművei. *De Dion Bouton rendszerű benzin és elektromos kocsik.*

Hid- és vasszerkezeti-osztály:

vasuti és közuti hidak, átjárók, épületi vasszerkezetek, tornyok, fedél és födémszerkezetek, szegecselt oszlopok és tartók, növényházak, esarnokok stb.

Kazán-osztály:

minden rendszerű nagy gőzterű kazánok (Cornwall, Tischbein, Fairbairn stb). Különlegesség: *szab. Dürr-Gehre rendszerű vízcsöves kazánok és Kausch-féle gőztulhevitők.* Tartányok minden alak és nagyságban, szesz, viz, kóolaj, benzin stb. részére.

Vas- és fémöntőde:

884

mindennemű gép- és épület öntvények, viz- és gázvezetési csövek, oszlopok és fémöntvények.

Kitűnő borsajtók három nagyságban.

Fiók-telep:

Faipargyárok Borosjenőn.

Készít tömören hajlitott fabutorokat, amerikai parkettát és fűrészelt árukat.

Diszlevélpapírok,

írószerek, mindennemű papíráruk, üzleti könyvek, teljes irodai felszerelések, iskolai szerek, képes levelezőlapok nagy választékban és olcsó árak mellett kaphatók.

Roth Testvéreknél Aradon

a Szt. Háromság szoborral szemben.

1375

Az eredeti AIDA szivarkahelyi főraktára.

Nagy raktár hazai kelmékből!

Saját műhely a legjobb munkaerővel!

HOLTZER JÓZSEF

uri szabó

Aradon, Vörösmarty-utca 1. szám a.

Ajánlia dusan felszerelt raktárát a legfinomabb

hazai kelmékből

az a zsolnai, gácsi és győri posztógyárakból.

Kitűnő szabászat! Pontos kiszolgálás! Kiváló munka!

Lóriási választék saját készítményű

kész férfi-, fiu- és gyermek-ruhákból,

melyeket a legolcsóbb árak mellett árúsítok.

Olcsó árak! — Telefon-szám: 369. — Olcsó árak!

Elvem: mérsékelt haszon, nagy forgalom!

Pártoljuk a hazai ipart!

Pártoljuk a hazai ipart!

Dus választék kész gyermekkalapokban, vagy azok megrendelésére.

Minden e szakmába vágó javítás, átalakítás úgy helyben mint vidékre pontosan és jutányosan eszközölhető.

Aradon, az Andrássy-téren, a Minorita-palotánál épületben földszint és igen tágas Munkahelyiségekben berendezett, igen dúsán felszerelt

Női Divat, Kalaptermek

hol a legújabb divat szerinti páriát és décsét tavaszi kalapok már raktáron vannak.

Van szerencsém a n. é. t. hölgyközönség minden részére hozni, miszerint páriát és décsét igen tekintetben a legmesszebbmennyiségben, és így állandón oly termékeim vannak raktáron, amelyek eredeti páriát és décsét modellek, de egy szerencsém saját készítményeimet és képeket.

Nyugy raktár (Mártus) megnyasszonyt kőszorú és fátály, műtrágy és csokrokban.

Midőn üzletem több évi fenállása alkalmából az igen tisztelt helybeli és vidéki hölgyközönség eddigi szives támogatásáért hálás köszönetemet nyilvánítom, egyben további b. párfogásokat kérve, vagyok mely tisztelettel

Lázár ÖZ

Andrássy-tér, Minorita-palota. 1009

Minden e szakmába vágó javítás, átalakítás úgy helyben mint vidékre pontosan és jutányosan eszközölhető.

NAGY VÁLASZTÉK KÉSZ RYÁSKALAPOKBAN, VAGY AZOK MEGRENDELÉSÉRE ESELEN 24 ÓRA LEJÁRÁSA ALATT KÉSZÍTETNEK EL.

Van szerencsém a n. é. hölgyközönségnek becses tudomására adni, hogy az

**Bocskay-tér 3. szám alatt,
I. emeleten egy**

**angol, francia női divattermet
nyitottam,**

hol elvállalok minden e szakmába vágó munkákata leggyorsabb és legdiszesebb kivitelben, ugyszintén vidéki megrendeléseket is a legpontosabban eszközlök.

Még midőn megjegyzem, hogy áram a lehető legjutányosab-
bak, maradok magamat a n. é. közönség becses bizalmába ajánlva,
kiváló tisztelettel

SZÉKELY HENRIK.

Saendler Aladár

mindennemű puha- és keményfa
termelése és kivitele.

977

- Központ:** Budapest, V. Nádor-utca 17.
- Gőzfűrészek:** Arad, Breznóbánya, Kisjenő, Polonka
és Szcurovicze. (Galiczia.)
- Erdőkezelőségek:** Beél, Nowostawce. (Galiczia.)
- Kádártelepek:** Magyarországon, Slavoniában, Németországban.
- Képviseletek:** London, Páris, Brüsszel, Milánó és Stuttgart.

Rauch Raimund

üveg- és porcellán kereskedése
a Japán kávéház mellett **ARAD**, József főherceg-ut 9. sz.

Gáz izzótest.

Villany izzólámpa.

Legolcsóbb bevásárlási forrás.

== Nagy választék ==

alpaca és chinaezüst tárgyakban

Majolika, porcellán, lámpa és üvegneműekben.

Magasfoku denaturált lámpa-szesz. — Mindennemű lámpajavításokat elfogadok.

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kérve

1349

Tisztelettel

RAUCH RAIMUND.

Megérkeztek

a legujabb, legjobb kivitelü

JÉGSZÉKRÉNYEK

(Esztervárdi magyar gyártmány.)

Legnagyobb raktár

üveg, porcellán és lámpaárukban. Konyha berendezési és háztartási cikkek nagy választékban.

Villanybevezetés legjutányosabban eszközöltetik.

Zsolnay-féle falburkolat fürdőszobák részére. Kályha csempék és closett felszerelések. — Képkerekek nagy raktára.

Üvegezési vállalat.

Szabó Albert

Ő cs. és kir. fensége József főherceg udvari szállítója.

Andrássy-tér 16.

Városi és megyei telefon 239. sz.

Fekete József

épület és műbutor
... asztalos ...

Fő-utca 33. sz.

... Gyárváros ...

* Jemesvár *

RAUCH RAIMUND

Üveg, porcellán,
lámpa és képkeret
raktár.

Willany, gáz és
Benoid felszerelé-
sek legjutányosabb
árban.

Pontos kiszolgálás.
Olcsó árak.

**ERDÉLYI
BODEGA**

ARAD
HUNYADI-UTCZA.

Hideg ételek, halak,
conzerok, sajtok.

Kitűnő és mindenemő
italok, erdélyi és hegyi
borok.

EGÉSZ ÉJJEL
NYITVA!

Albert Lajos

műbutor-asztalos
Batthyányi-u. 23.

Elvállalok mindennemű
butorberendezéseket a
legszebb kivitelben, úgy
bolti berendezéseket
jutányos árak mellett.

Tisztelettel
ALBERT LAJOS,
műbutor-asztalos.

Várnai Mariska

angol és francia

női ruha

szabászati iskola

... Arad, ...

Perényi-utca 1. sz.

Előrendő
könyvi elő
pedarankint kiadása
1 koron 12. 1 pohár 8 kr.

LUKÁCS SÁNDOR

áttermo és díszruha

Arad, Szabadság-tér 11.

Állandó csigányzása.

Uzáló kiszolgálás minden
kelt árral.

A. a. é. közönség szíves
pártfogására eszedes
százas (tisztelettel)

LUKÁCS S

vendéglő

Férfi divat ajándékok.

Kalapot, Salmos ingek.

Nyakkendők.

Koszlók stb. nagy vá-
lasztékban.

Guttman és Berger

férfi divatruha üzletben

Arad, Andrássy-tér 21. sz.

Városi és megyei telefon 284.

Postai megbízások a legna-
gyobb pontossággal intézve-
nek el.

Varga János

kárpitos és díszítő üzlet
Arad, Deák Ferenc-utca 7.

Elvállal kárpitos és
díszítő munkákat a leg-
jutányosabb árakon.

Nagy raktár salon,
férfiszoba és ebédlő gar-
niturából háló és ebédlő-
divánokból a legfinomabb
kivitelű, a legolcsóbb
kivitelű.

Papp Sándor

uri és női cipész

Arad, Káltér 12.

Kotecki Jakab

szék és asztal gyára,
műbutor

és

épület asztalos

ARAD,

Batthyányi-u. 4. sz.

Dávid Péter

kőműves és

cementmunka

vállalkozó

Ilona-u. 23. sz.

saját ház

HUGYECZ

RÓZA

női

divatterme

Kápolna-utca 4.

**VERES
FERENCZ**

mű kosárfonodaja

Arad, József főh.-ut. 2. sz.

(városbázis szemből Victoria ép.)

Elvállal, készít és rak-
táron tart minden-
féle utazó, fatartó,
gyümölcsös és piac
kosarakat.

Tisztelettel értesí-
tem a n. é. közön-
séget, hogy a For-
ray-utcaiban levő
volt Marx-léle

**hentes-és
delikatess**

üzletet átvettem, hol
felvágott, sertésus,
szalonna és elsőren-
dű zsir kapható.
Stojakovicz M.

Bauer Antal

malom és malom-
résztetek beren-
dezése és gazda-
sági gépraktár.

Boros Béni-tér

17. szám.

Köszegi Sándor

épület és műbutor

Boros Béni-tér 10. sz.

Elvállal minden o-
szakmába vágó mun-
kát a legdizesebb
kivitelben. Vidéki
megrendelések pon-
tosan eszközöltetnek

Tischler Vazul

kővező mester

és

cementmunka

vállalkozó

Arad,

Radnai-ut 24. sz.

A temesvár-józsef-
városi városi bérpa-
latában levő volt (Spa-
cil)-féle vendéglőt át-
vettem, azt díszesen és
ujjonnan minden kénye-
lemmel rendeztem be.
Dreher féle elsőrangú
sör, valamint szőlési,
murel, gyorokl, ménesi
és világosi borok. Iz-
letes Magyar konyha.
Tisztelettel Gombás
József vendéglős.

Fock József

szállodás

Arany Csillaghoz

Arad,

Boczkó-utca 8.

**KOTSIS
FERENCZNE**

női ruhakészítési

MÜTERME

Arad, Bocskay-tér 2. sz.

A legdivatosabb

konsumék

WOLF J.

uri- és hölgy cipész

Weitzer János-utca

Minorita-palota.

Nagy Rózsi

angol és francia

női ruha-terme

Minorita-palota

... I. Emelet. ...

VONIKA DEMETER

TÖKÖLY-TÉR 6.

Turó, szalonna,

szalámi és zsir

nagy raktár.

Nagy és kis mérték-
beni eladás.

**SCHWARCZ *
* * IGNÁTZ**

POLGÁRI

KÁVÉHÁZ

Szt.-Pál-utca 13.

Málics J.

szobrász és

műbutor asztalos

Közép-utca 16

MILLENIUM

sörcsarnok és étterem.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni,
hogy ma és holnap első magyar kőbányai serfözde r.-társaság

BACK-söre

lesz friss csapolásban kimérve.

Az újonnan és díszesen berendezett separé társaságoknak és lakodalmaknak rendelkezésére áll.

Tisztelettel

1376.

SCHUCH FERENCZ,

a Millenium sörcsarnok tulajdonosa.

Jó magyaros konyha!

Kitűnő hegyaljai borok!

Aradi Hitelbank m. sz.

≡ Boros Béni-tér 5. sz. ≡

1. **Elfogad betéteket 4 $\frac{1}{2}$ % kamat ellenében.** A betéteket a fél óhajára felmondás nélkül visszafizeti.
2. **Jelzálog kölcsönöket nyújt** 20, 30, 40, 50 és 65 évi annuitásra készpénzbeni kifizetése által; ezen üzletág gyorsan és előnyösen bonyolítottatik le.
3. **Személyhitelt nyújtunk** váltók escomptálása által.

4. **Értékpapirokat veszünk és eladunk** tőzsdei napi árban.
5. **Folyó számlahitelt nyújtunk** kis- és középkereskedőknek.
6. **Bármilyen pénzügyi művelet,** avagy transzaktió gyors és sikeres lebonyolítását elvállalja intézetünk

Igazgatósága.

Nemcsak a honi, hanem a helyi ipart is pártoljuk!

Spanlang János

épület-, műlakatos- és mérlegkészítő-műhelye

Arad, Flórián-utca 66. szám,

(Saját házában.)

Ajánlja a n. é. helybeli és vidéki közönség figyelmébe szakszerűen és kitünő munkaerővel berendezett

épület-, műlakatos és mérlegkészítő műhelyét.

Elvállal minden e szakmájába vágó munkákat, u. m.: épületek felvasalását, takaréktűzhelyek, kapuk, erkélyek, folyosók, lépcsőzetek, sűrűeszek, verendák, óvtetők és címtáblák elkészítését, modern minták és izékes kivitelben. — Ugyssintén elvállalja mindennemű Meidlinger-féle kályhák és szivattyus kutak szerelését, továbbá

tizedes-, százados- és hid-mérlegek elkészítését

bármely nagyságban a legutányosabb árák mellett.

Javítások mérsékelt árák mellett eszközöltetnek. Minden munkáért kezesség vállalatik. — Minden munka személyes felügyeletem alatt készül. Kitünő munka, pontos és szolid kiszolgálás. A n. é. közönség szives megbízásait kérve, kiváló tisztelettel

Spanlang János,

épület-, műlakatos és mérlegkészítő Flórián-utca 66. sz.

389

Tervrajz és költségvetés díjmentesen készittetik.

ALAPITTATOTT 1887. ÉVBEN.

Victoria

takarék és hitelintézet mint részvénytársaság

Arad, József főherceg-ut 2. (saját házában.)

Befizetett részvénytőke K. 1,200.000

Betétek K. 5,500.000

Tartalékalap K. 900.000

Évi forgalom ... 112 millió korona.

Üzletköre:

Átvesz betéteket betéti könyvecskékre kamatozás végett és azok után, amelyek legalább **3 hónapig vannak az intézetnél elhelyezve, 4½ %-ot**, oly betétek után, melyek három hónál rövidebb ideig vannak elhelyezve **4 %-ot** fizet.

A **10 %-os betétkamatadót** az összes betétek után kivétel nélkül **az intézet fizeti meg.**

A pénztár állásához képest **betétek felmondás nélkül is visszafizettetnek.**

Leszámítol

v á l t ó k a t

Előlegeket nyújt
értékpapirokra.

Jelzálog kölcsönöket engedélyez

ház- és földbirtokokra.

Az igazgatóság.

761

Telefon szám: 561.

Telefon szám: 561.

Benoid-gáz

a legolcsóbb világítás

kastélyok, villák, uradalmak, szanatoriumok, kórházak, hotelek, vendéglők, gyárak, laboratoriumok, állomások, kaszárnyák, templomok, iskolák, községek és kis városok részére

**50 normálgyertyafényű láng-óránként
csak 1.6 fillérbe kerül!**

1366

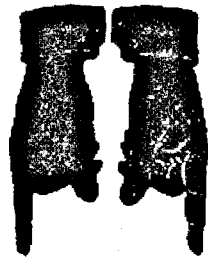
Nem acetylen! Robbanás veszélye kizárva! Legegyszerűbb kezelés! Bel- és külföldi elismerő nyilatkozatok. Bel- és külföldi szabadalmak. Számos kitüntetés. Érdeklődőknek bővebb felvilágosítást ad:

Magyar

Benoid-gáz Részvénytársaság

Arad, Pécskai-ut 13—14.

Költségvetés ingyen, minden kötelezettség nélkül.

HEIM J. ARAD,

Szabadság-tér 20. sz. (Gróf Nádasdy-palota.)

Saját készítményű

890

női-, férfi és gyermek fehérneműek
Menyasszonyi kelengyék.

Gyári raktár: vászon, asztalneműekben.

női kalap divat-terem!

A nagyérdemű közönség szives tudomására hozom, hogy Aradon, Deák Ferenc-utca 2. szám alatt (Sebesy-ház) egy, a mai kor és modern ízlés minden követelményének megfelelő

==== női kalap divat-termet nyitottam. ====

Üzletemben a legelőkelőbb cégektől kikerült és legszebb kivitelű modelleket állandóan raktáron tartom. — Állandó és legnagyobb választék gyászkalapokban. — Átalakítások és minden e szakmába vágó munkálatok jutányosan és pontosan végeztenek. — Vidéki megrendeléseket a legmesszebbmenő körültekintéssel eszközölök.

Szives pártfogást kér

AMTMANN ANNA

ARAD, Deák Ferenc-utca 2.

867

ARADI KÖZLEK

Telefon 451. sz

**Ujdonság a légszeszvilágításban.
Legujabb gázgyújtók!**

Egy nyomás a gombra és rögtön gyújt.

Előnyei:

- Nagy légszesz-megtakarítás.
- Az Auer izzótestek kimélése.
- Azonnali világítás.
- A gyújtásnál nem okoz gázszagot.
- Egy darab felszereléssel együtt:

K. 1.50 f.

Évekig tart cserélés nélkül.

Egyedül kaphatók
és telefonon is megrendelhetők

Gebhart Testvérek

üzemnél

Aradon, Andrásy-tér 4. szám (Nádor-szálloda.)

Telefon 451. sz.

Az Aradi légszeszvilágítási társulat városi képviselője

Ugyanott rendkívül jutányos áron beszerezhetők légszesz, villanyos és benold gáz-csillárok. Fűzőkészülékek. Dus választék porcellán-üveg- és fémárakban. Legelőnyösebb forrás menynasszonyi keletgyék beszerzésére. Legkiterjedtebb képkeret készítés. Üvegezési vállalat.

ARADI KÖZLEK

KISS ANDRÁS

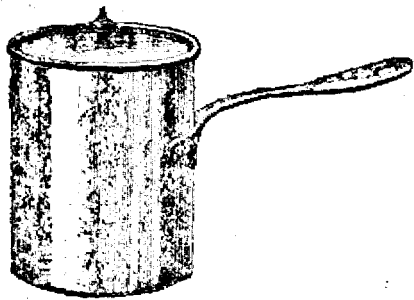
férfi szabó

Arad, Deák Ferenc-u. 39.

Ajánlja magát mindennemű
 uri ruhák elkészítésére.
 Szolid árak. Pontos kiszolgálás.
 Hazai és angol szöveteket
 raktáron tartok.

813

Háziasszonyok figyelmébe!

Szerezze be

zománcozott lemezedény

szükségletét

HARTMANN SAMU

cégnél ARAD, Boros Béni-tér 1. sz.,

aki tulhalmozott raktár miatt külön e célra az udvarban felállított

☛ sátorban gyári áron árusítja. ☛

M. kir. lőporáruda!

Nagy választék vadászfegyver és revolverekből.

≡ Ócska fémek és ócska vasak vétele. ≡

Városi és megyei telefon 373. szám.

878

Alapított 1845.

Butorok

stílszerű kivitelben kaphatók

— jutányos áron —

Reinhart Fülöp

butorgyárosnál

A R A D O N,

Andrássy-tér 17.

Pártoljuk a hazai ipart!

Ne küldjük pénzünket Bécsbe, különösen akkor, mikor azért itthon előnyösebben fedezhetjük szükségletünket!

Szőlősgazdák szives figyelmébe!

H E N D L Ö D Ö N

gépgyára ARADON, Kossuth-utca 47. szám.

A közelgő permetezési időnyre ajánlja

önműködő kézi szőlőpermetezőit,

melyekkel permetező anyag és munkaidő takarítható meg. Ezen permetezők egyszerű szerkezetük folytán könnyen kezelhetők s nem romlanak el, a legjobb vörösrézből vannak készítve, s a **legjobbakkak bizonyultak.** — Ugyazintén ajánlja

szab. szőlő, répa és burgonya

permetezőit

nagyobb gazdaságok részére.

Számos arany, ezüst éremmel és díszoklevelekkel kitüntetve. — 3 évi jótállás.

Képes árjegyzék ingyen.

Ugyanott egy jókarban levő, teljesen kijavított 8 lóerejű Clayton Schuttleworth-féle lokomobil eladó.

1223

TELEFON 157. SZ.

ARADI NYOMDA
RÉSZVÉNY TÁRSASÁG

KÖNYVKÖTÉSZE
Aradi és csanádi vezetők palotáján

NYÚNJUK A LEGMODERNEBB OR.
PERKEL FELSZERELT
KÖNYVKÖTÉSZEINKET,
MOL A LEGEGYSZERŐBB BEKÖTÉSŐL
FOGYVA A LEGFENYEBB MIALTATÁS
DÍSZKÖTÉSEKET TUDJUK KÉSZITENI

DISZMŰMUNKÁK
MONTIROZÁSOK
IRÓMAPPÁK.

DISZDOBOZOK
FÉNYKÉPTARTÓK
AMATÓR KÖTÉS.

A nmts. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur által jóváhagyott

Aradvármegye

nagy fal

Térképe

108—144 cm. nagyságban, melynek eddigi ára
10 korona volt, leszállított áron

4 koronáért

vászonra huzva 7 korona,

vászonra huzva léczekkel ellátva 8 koronáért

kapható

kiadóhivatalunkban.

Tekintve, hogy az egész készlet tulajdonunkba ment át, ajánljuk a sürgős megrendelést, mert ha e készlet elfogy, ugy többé nem lesz az ily potom áron beszerezhető.

175 darab pontos járatu ezüst zsebórát

minden elfogadható árban
elárusít

Schwimmer-cég

Arad, 802

Szabadság-tér 5-6. szám alatt.

Pölzl kávéház
mellett.

árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtési megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági székének 1907. évi május hó 6-án tartott üléséből.

Kiadta:
Zubor Andor, s. k.
aljegyző.

Egy jó karban levő 2 lóerős

gázmotor

jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

253—1907. gsz.

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a Nagykaszálon lévő trágya értékesítése iránt folyó évi május hó 21-én d. e. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási-ár: 100 korona.

Bánatpénzül letendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban az árverést megelőzőleg a városi pénztárban.

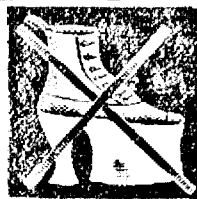
Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz letételére vonatkozó pénztári jegy mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági székének 1907. évi április hó 16-án tartott üléséből.

Kiadta:
Zubor Andor, s. k.
aljegyző.

Félre a plump parafatalpakkal!

A karja a rövidebb lábát láthatatlanná tenni és a kar Ön kifogástalanul járni? Ez esetben kérjen egy fűzetkét Acker & Gerlach W. 159. Continental—Extension Mfg. Wien I., Dominikanerbastei 21. cégtől, aki ezt ingyen és bérmentve küldi meg az érdeklődőknek.

Minden utánzás és utánnyomás büntetéssel jár. Egyedül valódi csak!

THIERRY BALZSAMA

a zöld apáca védjeggyel. Törv. védve. Régi híd, feülmulhatatlan, emésztési zavarok, kólika, katarrius, mellfájás, influenza, különösen kezdődő tüdővész stb. ellen. 12 kis, vagy 6 duplaveg, vagy 1 nagy speciális üveg, szab. zárral 5 kor.

THIERRY CENTIFOLIA-RENŐCSE általában mint Non plus ultra ismervő minden régi bármily sebgyulladás sértés, gyűlés és dagaszt ellen, megkudalyozza a vérmérgezést operációkat többnyire feleslegessé teszi. 2 téglés ára bárm. K 3 69 Székellői készpénzért vagy utánvétellel **THIERRY A. gyogysz. PRERADA** Roitlach-Sauerbrunn mellett.

Raktár Budapeston Török József és E. Egger Leo és Gy. Lugoson Vártesi L. nál.

ÓVÁS! Egyedül valódi, törvényesen védett balzsamom vételétől rendeléséért a különösen ismételdásáért. A büntető törvény 23 és 26 §-ai szerint mindenki, aki nem az én gyogyszeres ramból eredő, tehát más, mint az egyedül valódi zöld apácavédjeggyel törv. védett Thierry-balzsamot rendel, vásárol, különösen árny, büntetőbírósi kiméltelen üldözésnek és 4000 K-ig, vagy 1 évi torjódó fogházbüntetésnek van kitéve. Ugyanígy a vásárló orvosi módon kinalt, más nevű pótlékoknak megrendelés, v. árusítása, melyek csak a közönség kizsákmányolására hozza az írgalombba, ugyanily büntetést vonnak maguk után.

Raktárak Aradon: G. Földes Kelemen és Hajós Árpád urak gyogyszer-táraiban. 3966

251—1907. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a Kossuth-utcai honvédgyaloglaktanya konyhájának át-helyezése, valamint a tisztai értekezleti szoba és a laktanya homlokzatának festési munkálatai iránt folyó évi május hó 21-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: A konyha áthelyezési munkálatokra 1085 korona 89 fillér, a festési munkálatra 560 korona.

Bánatpénzül leteendő az ajánlati ár 10%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban az árlejtést megelőzőleg a városi pénztárban.

Az árlejtésen csak írásbeli ajánlatokkal lehet részt venni.

Az írásbeli ajánlatok lezártan az árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz letételére vonatkozó pénztári letétjegy mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az

Figyelmeztetés kártékony hajnövesztőszerek ellen.

Törvényileg védve.

Ezer elismerő irat lathasoktól és orvosoktól a világ minden részéből. Pili szaknövesztésre 2 kor. 50 fillér. Pili hajnövesztésre 4 kor. Naponta széküldés utánvetellel vagy a pénz előleges beküldése elleneben (esetleg bélyegeken is) a központi raktártól:

Chem. techn. Laboratorium K. Untl, Wien,
XVI. Liebharts-gasse Nr. 9.

cs. és kir. sz. becső és szakértő, számos védjegy és patens tulajdonosa.
Nagybani megrendelések a központi irodába vagy M. Wallace Wien I. Körnerstrasse intézendők. 3969

Kapható minden gyogytárban és drogueriaiban.

Kerthelyiség megnyitás!

Van szerencsém tisztelettel értesíteni a nagyérdemű közönséget, hogy a volt özv. **Mirtl Józsefné-féle**

vendéglőt és kerthelyiséget

Lipót-utca II. szám alatt megnyitottam.

Jó magyar konyha, tisztán kezelt italok. Haviétkezésre abonenseket elfogadok.

Kiváló tisztelettel

Schell Péter, vendéglős.

1429

Arad és vidéke legnagyobb látszer
különlegességek nagy raktára.

KUN JÓZSEF

ékszerész, látszerész és zsebóra szállító

ARAD, Andrásy-tér 17. szám.

Városi és megyei telefon 202. szám.

Nagy raktár saját műhelyemben készült

1428

brilláns, gyémánt, arany, ezüst foglalatu
ékszerekben.

Ezüst disztárgyak és étszerek
szolid olcsó szabott áron.

Elsőrendü ékszer és óra
javítási és készítési műhely.

szemüvegek és orrszorítók 3 koronától.

Tömör jeggyűrűk 6 koronától.

Mintegy 40—50 mé-
termázsányi kitünő
fehér száraz

házi szalonna

kapható 1424

Zimmermann Antal

kereskedő urnál

UJ-SZENT-ANNA.

14 94—1907.

Kérelem.

A folyton tartó hőség és szárazság a folyó évben az utcákon s a Teleky-utca végén léetsített kis ligetben ültetett fákat a kivesszéssel fenyegetett, ha azok naponként locsolva nem lesznek.

Miután a fáknak ültetése első sorban a nagyérdemű közönségnek érdekében történik s azoknak hasznát főleg a szomszédos házaknak tulajdonosai látják s mert másfelől a mindinkább fokozódó utca locsolás a város rendelkezésére álló erőket leköti: tisztelettel felkérjük az új ültetések mentén levő házaknak tulajdonosait, hogy saját érdekükben is a házuk előtt ültetett néhány fát naponta jól locsoltatni sziveskedjenek mindaddig, míg az idő hűvösebbre vagy esősre nem válik.

Arad sz. kir. város tanácsának 1907. évi május hó 11-én tartott üléséből.

A városi tanács

Képzett és ügyes

pénztárosnőt

keresünk

Andrényi Károly és fia

vaskereskedése. 1389

VEDJEGY

Vedjegy: „Horgony”

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

egy nagyon bizonyított házi szer, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult közzvényes, csúszás és meghűlésekkel, bedörzsölésként használva.

Figyelmeztetés. Jólány hamisítványok miatt bevételkor óvatosak legyünk és csak olyan üveget vegyünk el, mely a „Horgony” vedjegyvel és a „Hortler” szögjeggyel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K1.40 és K2.— és tegyenélvén minden gyógyszerertárban kapható. — **Pharm. Török József gyógyszerésznél, Budapest.**

Prágában, Masabothstrasse 5. nos
Külföldön is kapható.

283

13416—1907.

Hirdetmény.

Az 1907. évi április hónapban engedélyezett italmérések várható forgalmáról az aradi m. kir. pénzügyőri biztosság által küldött összeírási jegyzék 6 darab ívét az állami jövedékről szóló 1899. XXV. t.-c. 17. §-a és az erre vonatkozó utasítás 17. §-a értelmében 1907. évi május hó 15-től számítandó 8 napra a városi fogyasztási adófelügyelőségél közszemlére azzal tesszük ki, hogy azokat az érde-

keltek, névszerint Rasztovits Józsefné, Mikuska Imre, Grünhut Sámuel, Czako Lajos, Borbély Jánosné, Boros Mihály kik italmé-
részi engedélyt kaptak, nemcsak megtekinthetik, hanem az azokban kitüntetett forgalmi adatokra nézve úgy nevezettek, mint az aradi kereskedelmi testület és az ipartestület is nyújthatnak be a fentebb jelzett idő alatt a városi fogyasztási adófelügyelőségél észrevételeket.

Arad, 1907. évi május hó 10.

A városi tanács.

Kert megnyitás!

A „Jánosvitéz”-hez

elvezett vendéglő (Ferenc-tér
6. sz. Brunhuber háznál) levő

kerthelyiségem

megnyitottam,

mikor erről a n. é. közönséget értesitem. kérem az évek során tapasztalt jóakaratu pártfogásban részesíteni. Főtörökvésem lesz mint eddig, elsőrendű hegyi borok, sör és szeszes italok, valamint meleg és hideg ételek előzőekny kiszolgálásában. a n. é. közönség elismerését kiérdemelnéi.

Tekepálya, villanyos világítás!

Arad, 1907. május 18.

Sütő István,
vendéglős.

1425

515—1907. végr. sz.

Árverési hirdetmény.

Közhirre tétetik, hogy az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében az aradi kir. járásbíróóság 1904. Sp. III. 1083. és Sp. IV. 1087/5. számú elrendelő, és az aradi kir. járásbíróóság 1907. V. 227/2. számú kiküldő végzése folytán Tóth József jelentkező és Ferdinánd Ferenc végrehajtók javára Radován Miklós és neje Radován Miklósné aradi lakosok ellen 400 kor., 100 kor. és 40 kor. tőke és jár. erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás alkalmával bírólá-
g le- és felülfoglalt 1078 koronára becsült 2 drb. ló, 1 tehén és egyéb tárgyakból álló ingók a még fizetetlen összeg kielégítésére a helyszínén vagyis Aradon, Demeter-utca 10. sz. a. 1907. évi május hó 28. napjának d. u. 3 órájára kitűzött nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett becsáron alól is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingókat mások is le és felülfoglalták, és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. év LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Aradon, 1907. évi május hó 14. napján.

Najmányi Béla,
bir. végrehajtó.

1427

Ajánlok tüzfifát

w a g g o n o n k i n t

legolcsóbb árban.

Fränkl S. József

ARAD, Eötvös-utca 8. szám. Telefon sz. 528.

Nagyérdemű közönség.

Bátorkodom nagybecsü tudomására hozni, hogy Neumann M. cég aradi üzletéből 15 évi működésem után kiléptem s helyben

Szabadság-tér gróf Nádasdy-palotában

1415

BRAUN MIKSA

törv. bejegyzett cég alatt, egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő modern

férfi-, fiu- és gyermekruha áruházat

nyitottam. Gazdag tapasztalataim és szakképzettségem, valamint előnyös összeköttetésem feljogosítanak azon reményre, hogy a nagybecsült vevőközönség legkényesebb igényeit is, teljes mértékben kielégíthetem. — Bátorkodom megemlíteni, hogy a

mérték utáni rendelésekre külön osztályt nyitottam

s a nálam eladásra kerülő összes áruk egyenesen részemre, saját felügyeletem alatt készülnek, miáltal csakis modern és kitűnő árukat a legnagyobb választékban tartok raktáron, melyeket a legszolidabb szabott árak mellett árulok.

Mély tisztelettel kérem, hogy ezen vállalkozásomban jóindulatulag támogathatni s nagybecsü megbízásait hozzám juttatni kegyeskedjék, maradtam kiváló tisztelettel

Braun Miksa.

A nagyérdemű közönség szives tudomására hozom, hogy

888

vendéglőm ujonnan átalakított kerthelyiségét pünkösdi vasárnapján ünnepélyesen **megnyitom.**

A waggongyári munkás-zenekar Neubauer Ödön karmester ur személyes vezetése mellett **HANGVERSENYT** tart **szabad bemenet** mellett.

Izletes magyaros polgári konyha. Tiszta, saját termésű borok. Első magyar részvény serföződe. Udvari sör. (Pohár 16 fillér, korsó 24 fillér.)

144

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve, tisztelettel

Répássy Pál.

Telefon szám 151.

Nagy
könyvkötészet.

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Betű-
tömőntöde.

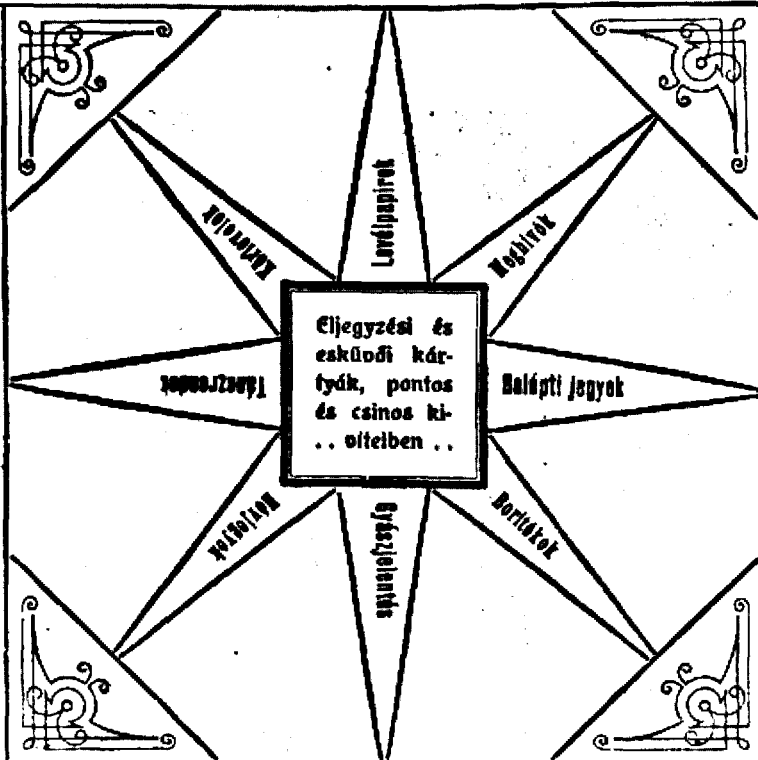
KÖNYVNYOMDÁJA

ARADON, JÓZSEF FŐHERCZEG-UT 22. SZ.

Résztve
kifőnben berendezett és
a mai kor igényeinek
teljesen megfelelden fel-
szerelt

NYOMDÁJÁT,

hol mindennemő nyom-
tatási munkák gyorsan,
pontosan és a legme-
dernebb kivitelen ju-
tányos árban készített-
nek el.

Aradi Közlöny

a legnagyobb és legelterjedtebb vidéki politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Helyben:

1 ére . . . 24 korona.
1 óra . . . 2 korona.

Vidéken:

1 ére . . . 28 korona.
1 óra . . . 2 kor. 40 f.

Szervezközi telefön 337.

Kiadóhivatali " 151.

Úraságoktól

használt

1418

nyári és téli férfi ruhákat, utazó bundákat

háló, ebédlő és más butorokat

a legmagasabb áron veszek.

Kivánatra, vagy levélbeli meghívásra házhoz is megyek.

Menczer Márton

ARAD, Árpád-tér 5. sz. (Izraelita templom-épület.)

A legelőkelőbb hölgyek kedvenc szépítő szere

A FÖLDES-féle

MARGIT-CREME

mert zsirtalan, ártalmatlan és rögtön szépít.

Hogy a MARGIT-CREME páratlan hatású szer, azt nem csak az elismerő levelek ezrei bizonyítják, hanem azon körülmény is, hogy a milliókra menő arc szépítő szerek tömkelegében is vezér szerepet visz és minden konkurens készítmény dacára napról-napra jobban terjed.

Mi a különbség egy reális és egy nem reális készítmény között? Az, hogy a reális készítmény ha be van vezetve felszinen marad, míg az érték-telen dolog, a mily gyorsan feltűnik, úgy le is tűnik.

Franciaország a kosmetikus készítmények klasszikus hazája, ezer számra készülnek ott a legkiválóbb kosmetikumok; még is a francia hölgyek ezrei használják a MARGIT-CREMET, mert a francia nők finomult izlésének a MARGIT-CREME felel meg legjobban.

1430

A MARGIT-CREME miként azt számtalan vegykísérleti állomás vizsgálatai bizonyítják, minden tekintetben ártalmatlan készítmény, a mely az arc szépségét, teltségét és üdeségét a legkésőbb öreg korig megtartja úgy, hogy kizárt dolog az, hogy egy hölgy, ki a MARGIT-CREMET használja meg-ráncosodjon vagy arca szépségét csak a legkisebb mérvben is elveszítse. A MARGIT-CREMET használó hölgyek fölött nyom nélkül repül el az idő.

Kapható a világ minden nagyobb gyógyszer-tárában és illatszer üzletében.

+ Soványság +

szép, teljes to-formát kap világhírű eróporok által. Arany éremmel kitüntetve Páris 1900, Hamburg 1901, Berlin 1903. 6-8 hét alatt 30 font hizás. 37 által-matianságeri kezesség. Orvosilag ajánlja Szigoruan rediis — nem szőhámosság. Számos köszönetirat. Egy doboz használati utasítással 2 kor. 75 fill. Posta-utalvány vagy utánvétellel a portón kívül. Higienikus intézet. 1251

D. Franz Steiner & Co.,

Berlin 58., Königsplatzstrasse 78.
Budapesten kapható Török J. gyógyszerárban Király-u. 12.

Árverési hirdetmény.

A csálai állami szőlőtelepen ár-
verési uton eladásra bocsátatnak:

- 1. 800 mm. szemes tengeri.
- 2. 1 drb. szopós, 1 drb. egy éves és 1 drb. két éves hizlalt bika borju.
- 3. 2 drb. selejt hasas félvér tehén.

Az árverés Csálán f. évi május hó 31-én a telep intézőségi irodá-
jában d. e. 9 órakor fog megkez-
detni.

A telepek aradi igazgatóságá-
nál május hó 31-ig tíz százalék
bánatpénzzel ellátott írásbeli aján-
latok is benyújthatók, ugyanott
kivánatra közlelbbi felvilágosítá-
sok nyerhetők.

1396 **Kosinsky, igazgató.**

Alapítatott 1850.

ZONGORA

A családí élet kellemességéhez minden-
esetre a zongora is tartozik, mely dus
raktáramban teljesen új állapotban 700
koronától felfelé és használt zongorák
300 koronától felfelé állanak a nagyér-
demü közönség rendelkezésére.

Zongora-bérlés
havonként 8 ko-
ronától felfelé.

— Zongora hangolásokat
helyben és vidéken szak-
képzett segédem által vé-
geztetem. 223

Nyilvános kölcsönkönyvtáramban,
melyben magyar, német és fran-
cziá nyelvü szépirodalmi művek
igen nagy választékban vannak
raktáron. Olvasási díj havonként 1
korona kötetenként 8 fillér.

Krispin József

ARAD,

Deák Ferencz-utca 28 sz.

Telefon szám 35.

Szőlőoltványok.

Fajtisza riparia portalis alanyon oltott, elsőrendü, dus-
gyökérzetü, bor és csemegefaju

fásoltványokat

szállit, ameddig a készlet tart:

Hámory Gazdaság szőlőoltvány-telepe Arad.

Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szivesen
szolgál Deák Ferenc utca 3. sz. a. 303

Telefon 229.

Telefon 229.

XXVI-ik magyar királyi

jótekonyczélú államsorsjáték.

Ezen sorsjáték remélhető tiszta jövedelme közhasznú és jótekonyczélúakra fog for-
dítatni. Ezen sorsjátéknak 1909 nyeresége 365,000 korona összegben készpénzben

Főnyeresemény 150,000 korona,

továbbá:

1 főnyeresemény 20.000 kor.	10 nyeresemény á 1.000 kor.
1 10.000 150 100
1 5.000 300 50
1 2.000 1500 20
5 nyeresemény á 2.000 10000 10

Huzás visszavonhatatlanul 1907. június hó 28-án.

Egy sorsjegy ára négy korona.

Sorsjegyek kaphatók a magy. kir. lottójövedéki igazgatóságnál Budapesten
(Vámpalota), valamennyi posta-, adó-, vám- és só-hivatalnál, az összes vasuti
állomásokon s a legtöbb dohányüzletben és váltó-üzletben. 3947

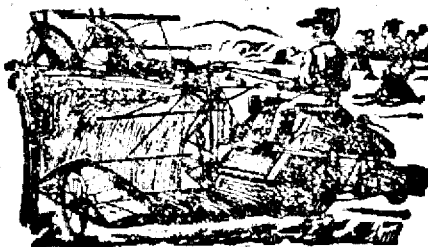
Magy. kir. Lottójövedéki igazgatóság.

„Noxon“

Canada-kaszáló-gépeket

elsőrendü gyártmányt,

Kévekötióket
Arató-gépeket,
Fükaszálókat

melyek kifogástalanul dolgoznak, szállítanak

MAYFARTH PH. és Tsa Bécs, II. u.

gépgyára és vasöntödéje

M. m. Frankfurt, Berlin, Páris.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentesen. 399

500 koronát

fizetnek annak, aki Bartilla-fogvizének használatát mellett, fivége 70 fill. valaha le-
més fogfájást kap, vagy a szája büzlök.
(Ceomagolásért külön 20 fill.) **Bartilla A. Székessé, (H. Winkler) Wien, 19/1 Som-
mer-gasse 1.** — Kapható Aradon minden
gyógyszertárban, különösen Földes Ke-
lemennél, Deák Ferencz-utca 11. sz.
és Hajós Árpádnál, Andrassy-tér 27.
Kérjük mindenütt határozottan **Bartilla-
féle** fogvizet. Hamisítványok feljelentéstől
100 díjaztatnak. 601

Seiler Bertalan

paszományos és gombkötő üzlete
Arad, Weitzer János-u. 13. sz.

**Zsinor,
gomb,
bojtok
rojtok**

állandóan raktáron tartatnak.

Gyermek ágyhálók

bármely színben, pontosan, méret
szeriat készíttetnek. — Minden e
szakba vágó munkát a leggyor-
sabbban készít. 692

5987—1907. sz.

Temesvári vásár-hirdetés.

Az idei temesvári Pünkösdi

országos vásár,

folyó évi május hó 30-tól be-
zárólag június hó 3-ig fog
megtartatni.

Mindenféle állat felhajtása az
országos vásárra május hó 30-tól,
csütörtök reggel 5 órától kezdve
meg van engedve.

Temesvárott, 1907. évi május
hó 1-én.

A városi főkapitányságtól:

BEÉ FERENCZ,

1391 főkapitány-helyettes.

Telefon 551.

Elismert legolcsóbb.

Telefon 551.

Pénzkölcsön

ház és földbirtokra a legmagasabb
értékig törlesztési részletekben való vissza-
fizetésre közvetít

10, 15, 25, 35, 41, 50 évre

KLEIN JÓZSEF Arad, Radnai-ut 10. sz.

A nagyszebeni általános takarékpénztár képviselője,
hol a következő bér- és magán-lakházak előnyös fizetési feltételek mellett olcsó árban eladók, u. m.: Lövész-u. 3a. emeletes,
Lipót-utca 12a., Lipót-utca 13., Lenkey utca 16., Lehel-utca 19. sz., Választó-utca 39. sz. földszintes házak és Uj-Mikalakán a
mótoros mentén 440. számú ház, mely 3—4, esetleg 5 szoba, konyha, kamara és fürdő-szobának alkalmas új épület 6500
kor.-ért törlesztésre eladó.

Van szerencsém a t. közönség becses tudomására hozni, hogy
Aradon, József főherceg-ut 2-ik szám alatt
 (a Victoria-takarékpénztár épületében) fennálló

≡ férfi-szabó műtermet ≡

a legújabb divat szerint úgy hazai, mint angol szövetekkel dusan
 felszereltem és így abban a helyzetben vagyok, hogy a legjutányosabb
 árban készíthetek mindennemű **férfi-, fiu- és gyermek-**
ruhákat.

1360

Becsés pártfogást továbbra is kér kiváló tisztelettel

Tóth Mihály.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

A n. é. helybeli és vidéki közönség szives tudomására hozzuk, hogy
Aradon, Deák Ferenc-utca 2. szám alatt (Sebessy-ház)
 egy minden igénynek megfelelő

szücsáru-üzletet nyitottunk.

Ez üzlettel kapcsolatban a

madártömészetet is kultiváljuk, mindenféle madarat kitömés céljából
elfogadunk.

A nyári idény beálltával mindenféle szőrmeárut, szőnyeget és
 bundákat téli idényre beraktározunk a legjutányosabb árak mellett.

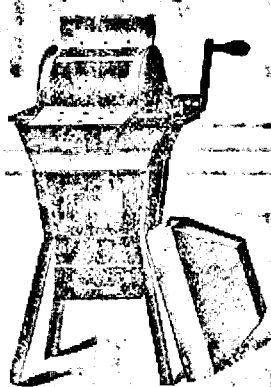
Szives nagybecsű pártfogást kérve, a lefontosabb kiszolgálásról biztosítva kész szolgálattal

Sztruhár Testvérek Arad, Deák Ferenc-utca 2-ik szám alatt
 (Sebessy-ház.)

Szücsmunkák javítását is elvállaljuk.

1329

Árjegyzék kívánatra küldetik.

A John-féle
"Teligöz"
mosógép

A jelenkor legtokéletebb
gőzmosógépe!

Időnek, munkának, szappannak, szódának, víznek és tüzelőanyagának 75%-ig járó megtakarítása a kézzel való mosáshoz viszonyítva.

Mosó-, főző-, gőzlési- és fertőtlenítési készülék egyben. Legcsekélyebb térszükséglet.

A mosandó darab legnagyobb kimélése.

Kezesség: Kötelezettség nélküli próbaszállítás.

Állandó raktár:

Pöhm János

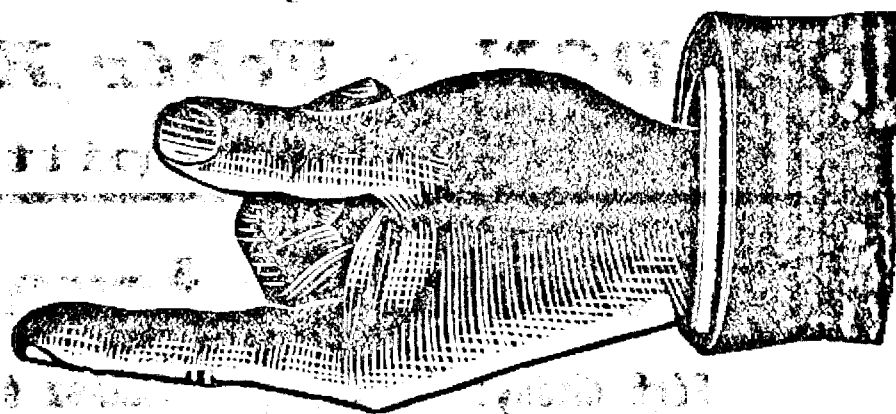
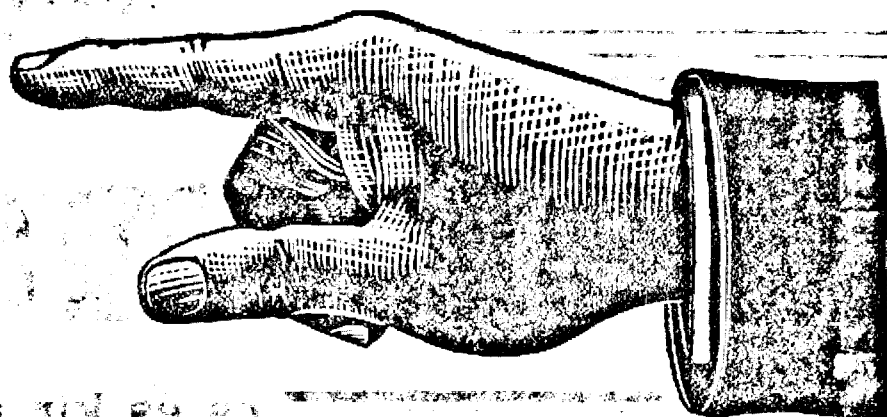
vaskereskedőnél 1348

Arad, Szabadság-tér.

Árjegyzék kívánatra küldetik.

Mékülözhetetlen minden háztartásban.

Mékülözhetetlen minden háztartásban.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy az

5 év óta

Zimmermann és Eisele

czég alatt fennálló üzletet aktívakkal és passzívakkal együtt
átvettem és azt

EISELE JÁNOS

törvényszékieleg bejeggyett czég alatt tovább vezetni fogom.

Amidőn a n. é. közönség további szives pártfogását
kérem, vagyok

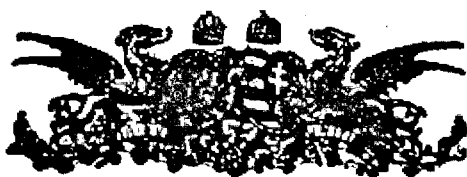
1403

kiváló tisztelettel

Eisele János,

a „zöld papagájhoz.”

Szabott árak.

Szabott árak.

Cs. és kir. udv. szállító. — Szerb kir. udv. szállító.
Bolgar fejed. udvari szállító.

Neumann M.

cs. és kir. udvari szállító

férfi-, fiu-, gyermek és leányka ruhák telepe

ARADON, a Fehér Kereszt szálloda mellett.

Alapított 1845.

Kivonat a tavaszi árjegyzékből:

Férfi öltöny:		Vadász és sport öltöny:		Iskola costüm:	
	kor.		kor.		
Kék v. fekete cheviott	36—50	Zsolnai loden	36—44	Zsolnai loden	13—16
Kék v. fekete milton	42—56	Angol cheviott	44—50	Kék cheviott	14—18
Divat cheviottból	24—50			Divat cheviott	16—24
Divat kamgarnból	36—50				
Lawn-tennis szövetből	36—50				
Smoking öltöny:		Hawelock:		Blousos costüm:	
Kamgarn sergebéléssel	54—70	Zsolnai lodenből	24—32	Kék és divat cheviott	15—24
				Kamgarn és mixed	16—24
				Divat cheviott	16—22
Ferencz József öltöny:		Hubertus kabát:		Angol matróz costüm:	
Fekete finom kamgarn	64—72	Divat cheviott	32—40	Kék cheviott	20—30
Szálas herlein	70—92			Kék kamgarn	22—32
				Kék mixed	16—20
Felöltő I. soros:		Nadrág:		Felöltő ifjaknak:	
Szürke schetland	26—32	Divat cheviott	10—16	Szürke schetland	24—30
Angol divat cheviott	32—52	Divat kamgarn	12—20	Divat cheviott	24—32
Zsolnai divat cheviott	36—48				
Felöltő II. soros:		Sacco öltöny ifjaknak:		Fiu felöltő:	
Zsolnai loden	36—48	Fekete v. kék cheviott	22—36	Kék cheviott	16—24
Angol divat cheviott	40—52	Fekete v. kék kamgarn	24—32	Angol koczkás szövet	22—28
		Divat cheviott	24—40		
		Divat kamgarn	26—40		
Sport felöltő:		Fiu öltöny (Complettes):		Fiu hawelock:	
Angol koczkás szövetből	40—50	térd vagy lengyel nadrág és mellényvel.		Zsolnai loden	14—18
				Teveször loden	14—20
Körgallér:		Fekete v. kék cheviott <th colspan="2">Fiu körgallér:</th>		Fiu körgallér:	
Zsolnai loden	20—26	Kék v. szürke mixed	18—26	Kék cheviott	14—18
Zsolnai és angol divat cheviott	24—32	Divat kamgarn	26—32	Zsolnai loden	14—20

Elismert legjobb minőségű árak.

1292

Nagy választék bel- és külföldi szövetekben.

Külön osztály mértékszerinti rendelésekre.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.